

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
СПЕЦИЈАЛНО ИЗДАЊЕ

БЕОГРАД, АПРИЛ 1999. ГОДИНЕ
ГОДИНА X, БРОЈ 621

**КЛИНТОН ЈЕ ИСТИ
КАО ХИТЛЕР !**

ЗЕМУНСКЕ НОВИНЕ

ГОДИНА X • БРОЈ 241 • НОВА СЕРИЈА БРОЈ 82
СПЕЦИЈАЛНО ИЗДАЊЕ

ЗЕМУН, АПРИЛ 1999. ГОДИНЕ
ЦЕНА 3 ДИНАРА

Сашо Каимовски - Панки
Зоран Ивановић - Пешо
Горан Наумовски - Киза

**ГОСТИ
СРПСКИХ
РАДИКАЛА**

ВЕЛИКА СРБИЈА

ЗЕМУН
ТРГ ПОБЕДЕ 3

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Ако се по јутру дан познаје, рано се смркло страним војницима у Македонији. Голобрадим јуношама озлоглашене САС јединице, који су своју мисију очигледно схватили као екскурзију, прву вечеру у Скопљу забиберили су конобари ресторана "Два јелена", чије су домаћинско стрпљење бахати гости ставили на пробу. Финале овог дочека, у коме су петорица келнера испрашили двадесет двојицу британских официра и дали им по заслуги што су и тражили "чачкајући мечку", надалеко се чуло. Међу гомилом честитки и позива који су стигли у "Два јелена", Сашо Каимовски Панки, Зоран Ивановић Пеша и Горан Наумовски Киза су, већ кроз неколико дана, узвратили посетом Београду, тачније седишту Српске радикалне странке.

Пијетет, симпатије и пријатељство између јуначких Македонаца и потпредседника Владе Србије и председника српских радикала, др Војислава Шешеља, у вишедневном дружењу је само учвршћено и постављено на најздравије темеље. Символично, овај сусрет је означио повратак коренима, заједничтву, солидарности народа којима су туђински интереси у региону предодредили улоге које им не леже. Воља наших јужних суседа кулминирала је у јуначком подвигу угоститељске петорке.

Овакву братску солидарност у најтежим, преломним, судбинским тренуцима, Срби су знали да цене и награде, а свој пуни допринос томе даје и "Велика Србија".

Песничку истину: "Чаша меда иште чашу жучи, смејешане најлакше се пију" у потпуности су потврдила и најновија дешавања у Републици Српској. Наиме, одлука високог представника међународне заједнице за Босну и Херцеговину, Карлоса Вестендорпа, да смени легално изабраног председника Републике Српске, др Никољу Поплашена, представља преседан у светској историји, а уследила је одмах по проглашењу Брчког за дистрикт. Јанац привидних компромиса за које је, наводно, увек била спремна међународна заједница на овом трусном подручју, разбојничким чином Карлоса Вестендорпа да поништи савим свежу изборну вољу народа Републике Српске, и одлуком Арбитражне комисије о проглашењу статуса Брчког, претворио се у омчу око врата оних који су најскупуље платили цену мира. Ванредна седница Скупштине Републике Српске, на којој су посланици одбацили и Вестендорпов и суд Комисије за Брчко, потврдила је сву оправданост спонтаног грађанског отпора, који је плануо у свим градовима Републике Српске.

Као и у сваком лошем сценарију, писац је пре времена обелоданио своје прљаве намере да уместо народних изабраника постави квислинге, које је народ одбацио. Ови политички мртвачи, као лешинари круже око своје жртве, док срамна подршка долази из светских центара моћи у виду голог ултиматума: "Или Додик, или нема обећаних кредита"!

Самовоља је противна и природном и позитивном праву. Све оне који су слепом силом покушавали да скроје ток историје, неопрезно је, на часак, уљуљкивала тишина. Касније су откривали понор у који их је заводила тренутна немоћ закона и мук народа. Сувише касно да избегну праведну и заслужену казну.

Са последње седнице Централне отаџбинске управе Српске радикалне странке, на којој су разматрани политичка ситуација и новонастале околности у свим српским земљама, чланству и патриотама је упућен Проглас, који објављујемо у целости.

IN MEMORIAM

Редакцију "Велике Србије" је у припреми овога броја затекла тужна вест о погибији Мирослава Васиљевића, великог пријатеља и драгоценог сарадника. Ове кобне недеље, човек који је у нашу средину уносио само мир и спокојство, није се вратио са своје редовне маршруте. Пленео је својом сталоженошћу и био најзахвалнији саговорник. Волели смо га као човека коме се верује без резерве.

Мирослав Васиљевић је себе несебично утудио у победу српских радикала у општини Земун. Био је одборник у два мандата. Други му је, нажалост, истекао пре времена. Био је народни посланик, члан Председничког колегијума, Извршног одбора Српске радикалне странке и председник Извршног одбора Скупштине општине Земун. И, изнад свега, у сећању свих оних који су га познавали, добар и племенит човек, достојан поштовања и љубави коју смо му указивали.

Жана Живаљевић

ВЕЛИКА СРБИЈА

• Оснивач и издавач: др Војислав Шешељ • Главни и одговорни уредник: Синиша Аксентијевић • Редакција: Момир Марковић, Мирослав Васиљевић, Наташа Јовановић, Јадранка Шешељ, Жана Живаљевић, Огњен Михајловић, Весна Арсић, Коста Димитријевић, Ивана Ђурић, Драгољуб Стаменковић, Вељко Дукић, Александар Вучић • Техничко уређење, компјутерски прелом, дизајн, колора: Северин Поповић • Лектор: Зорица Илић • Штампа: НИГП "АБЦ ГРАФИКА" д.д., Влајковићева 8, 11000 Београд • Редакција прима пошту на адресу: "Велика Србија", Трг победе 3, 11080 Земун, • Рукописи се не враћају • Новине "Велика Србија" уписане су у Регистар средстава јавног информисања Министарства за информације под бројем 1104, од 5. јуна 1991. године. Министарство за информације Републике Србије 19. августа 1991. године дало је мишљење број 413-01-551/91-01 да се "Велика Србија" сматра производом из Тарифног броја 8, став 1, тачка 1, алинеје 10, за чији промет се плаћа основни порез по стопи од 3%.

ЗЕМУНСКЕ НОВИНЕ

Оснивач и издавач: Скупштина општине Земун • За издавача: Стево Драгишић • Главни и одговорни уредник: Огњен Михајловић • Редакција: Дејан Анђус, Весна Арсић, Драгана Глушац, Ивана Ђурић, Жана Живаљевић, Наташа Жикић, Дејан Лукић, Јасна Олујић, Весна Марић, Стана Станојевић, Емил Бели, Драган Перич, Зорина Стојановић • Техничко уређење и компјутерски прелом: Северин Поповић • Штампа: НИГП "АБЦ ГРАФИКА" д.д., 11000 Београд, Влајковићева 8, • Редакција прима пошту на адресу: СО Земун-Земунске новине, Трг победе 3, 11080 Земун • Рукописи се не враћају • Земунске новине су уписане у Регистар средстава јавног информисања Министарства за информисање под бројем 891, од 20. марта 1989. године. Министарство за информисање Републике Србије 12. марта 1991. године дало је мишљење број 413-01-335/91-01 да се Земунске новине сматрају производом из Тарифног броја 8, став 1, тачка 1, алинеја 10, за чији промет се плаћа основни порез по стопи од 3%.

ИНТЕРВЈУ СА ДР ВОЈИСЛАВОМ ШЕШЕЉЕМ, ПОТПРЕДСЕДНИКОМ
ВЛАДЕ СРБИЈЕ И ЛИДЕРОМ СРПСКИХ РАДИКАЛА

НЕМА РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ КЛИНТОНА И ХИТЛЕРА

Нема никакве принципијелне разлике између перверзног америчког саксофонисте и суманутог фирера немачких фашиста, поготову због чињенице да су обојица психопате

- Како коментаришете чињеницу да је НАТО остварио своје претње, 24. марта бомбардовао је суверену државу, Савезну Републику Југославију?

Др Шешељ: То није урађено ни са каквим правним основом и у питању је чист акт агресије. Агресије противне основним принципима међународног ратног права. Ово је необјављени рат. То говори да је НАТО, то јест Американци као његови предводници, одлучио да потпуно уништи међународно јавно право. Понашају се попут Хитлера. Никакве принципијелне разлике између Клинтонa и Хитлера нема, а поготову због чињенице да су обојица психопате.

До ове агресије је дошло и ми од те агресије морамо да се бранимо, да се супротставимо свим средствима. Морамо да победимо. Наша победа је у очувању наше територије. Не можемо ми да поразимо НАТО тако што ћемо га уништити. Али ћемо га поразити тако што ћемо га спречити да реализује своје циљеве. У томе је наша победа. Ја сам убеђен у ту победу.

Прекид дипломатских односа са земљама агресорима

- Извесно је да је међународно право повређено. Шта наша земља по том питању може да уради, можемо ли да тражимо ратну одштету?

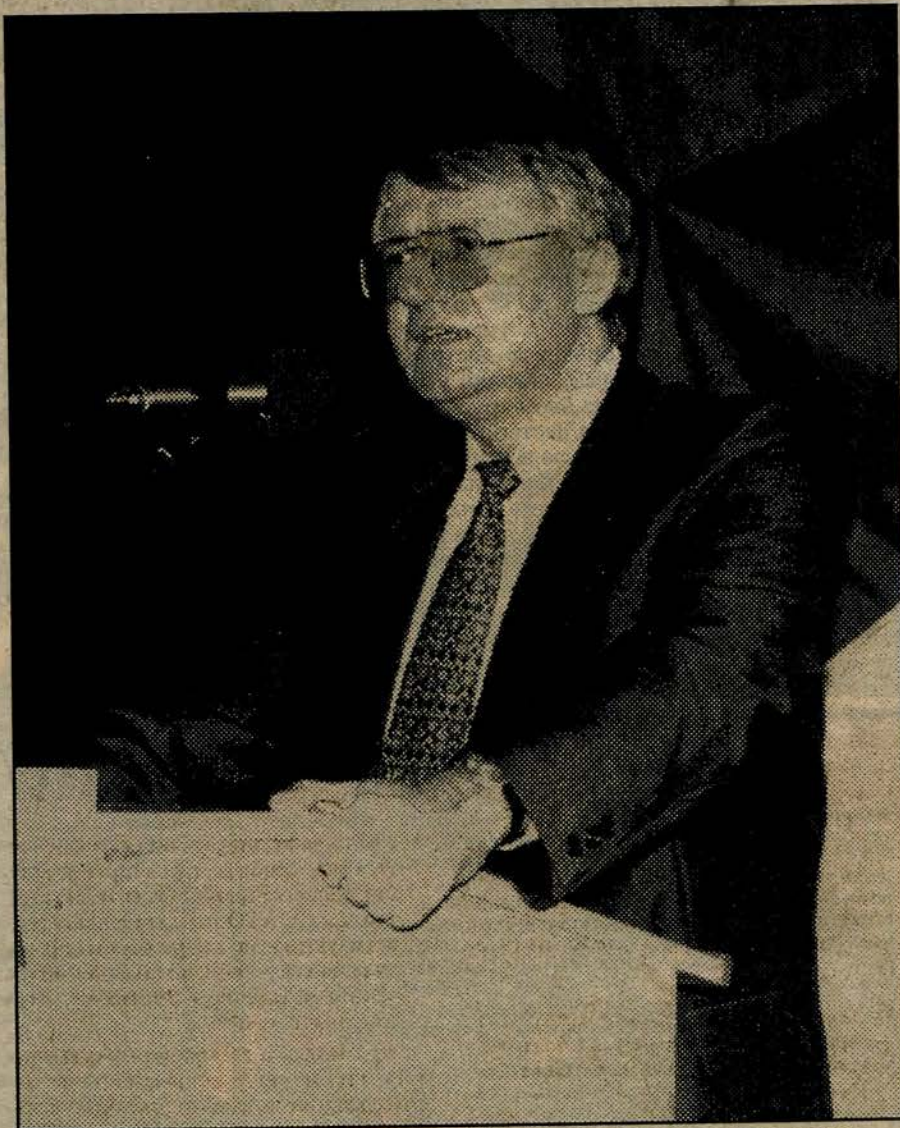
Др Шешељ: Јуче сам о томе говорио и на конференцији за штампу. Наша држава мора прво да прекине дипломатске односе са земљама које су учествовале у том агресорском чину. Одлука о прекидању дипломатских односа са ове четири агресорске земље, већ је донета. Такође, мислим да по хитном поступку треба донети одлуку о прекиду дипломатских односа са Мађарском, Бугарском и Албанијом, и онда ићи даље у том правцу. Не видим никаквог разлога због којих би требало да буду поштеђени Француска, Холандија, Шпанија и Италија.

Друго, под хитно треба формирати специјални државни суд који би судио ратним злочинцима, процењивао и доносио пресуде по питању ратне штете. Сада се поставља питање правне основаности таквог суда. Тај суд има исту

правну ваљаност, чак и већу, него, на пример, Хашки трибунал. Ми морамо одмах да судимо тим ратним злочинцима, да буду осуђени.

Ко су ратни злочинци? Прво, шефови држава, влада, министри иностраних послова, као и министри одбране свих агресорских земаља, а онда главнокомандујући НАТО-а, генерал Весли Кла-

рк и његови најближи сарадници и официри који су непосредно учествовали у нападу. Ратни злочинац је сваки пилот авиона НАТО-а који је учествовао у бомбардовању наше земље. Свако од њих је ратни злочинац зато што је учествовао у необјављеном рату и због тога треба да одговара.

Потпредседник владе др Војислав Шешељ: Влада народног јединства функционише у ратним условима још компактније, организованије, савесније

Ти ратни злочинци су и лично одговорни због тога што се нису супротставили извршењу наређења које је, очигледно, противправно. Сви су они знали да је противправан напад једне земље без објаве рата.

Што се тиче ратне штете, и то је веома важно да се каже, суд треба да утврди сву ратну штету ради евентуалног поновног успостављања дипломатских односа са агресорским земљама. С друге стране, ми прво морамо да донесемо ту пресуду која би требало да се заснива на чињеницама и на елементарним правним принципима, а онда да тражи-

тну, ни политички ни војни споразум, који су креирали Американци. Ми ћемо се бранити све док напад траје. У тој нашој одбрани нећемо посустати. Довешћемо их до једне тачке када ће њима више бити немогуће и политички, и морално, и војнички да издрже даље нападе на нашу земљу. Они су већ изгубили најмање пет авиона. Поуздано је утврђено да им је оборено пет авиона. Ево, данас је подне, 26. март, а оборено им је скоро 20 крстарећих ракета. То је данас добар, солидан резултат.

Кад њихови губици достигну одређену неподношљиву тачку, мораће да

тнуто војно решење и ми ћемо војно решење довести до краја тако што ћемо уништити тероризам на Косову и Метохији. О Косову и Метохији, и било ком другом унутрашњем политичком problemu, немамо шта да разговарамо са државама агресорима.

Са Американцима, Енглезима, Французима, Немцима, Италијанима, Холанђанима, Шпанцима можемо разговарати само о склапању мировног споразума који ће укључивати њихову исплату ратне штете Савезној Републици Југославији. Са њима о другим стварима нећемо да разговарамо.

Затвор Хашког суда у Шевенингену: једног дана отвориће врата за иницијаторе и учеснике вандалског напада на СР Југославију

мо варијанту по којој ћемо наплатити ту ратну штету. Ако може амерички суд да суди председнику Панаме, генералу Норвиги, за дела која је он извршио у својој земљи можемо и ми њима. Наравно, свестан сам тога да ће бити великих проблема око наплате ратне штете, јер ће они то одбити. Међутим, ми ћемо ићи на солуцију пребијања међусобних потраживања.

Како сада ствари стоје, ми више дугујемо њима него они нама. Све наше спољне дугове можемо укњижити у наплату ратне штете, па ћемо на основу пресуде о ратној штети издати одговарајућа новчана средства плаћања, па ћемо исплатити њиховим банкама и њиховим фирмама све наше дугове кроз те вредносне папире, а они нека са тим папирима, који имају карактер чека, једне врсте чека, нека иду код својих влада и, једноставно, нека тамо наплаћују. Говорим о томе да ми тако треба да урадимо, а како ће они реаговати, шта нас брига.

- Како тумачите јучерашњу изјаву Хавијера Солане да ће напади бити настављени док НАТО не оствари свој крајњи циљ?

Др Шешељ: Ми никада нећемо потписати оно што су покушали да нам наме-

буставе нападе.

- Можете ли нам нешто рећи о функционисању Владе народног јединства у овим ратним условима?

Др Шешељ: Влада народног јединства у ратним условима функционише као и у мирнодопским условима, само је још компактнија, организованија, савеснија и сва министарства обављају своје задатке без икаквих посебних проблема, ако се не рачунају они проблеми који се јављају у мирнодопским условима.

Са агресорима можемо разговарати само о ратној одштини

- Русија је поднела Савету безбедности Уједињених нација нацрт резолуције којим се тражи моментално заустављање НАТО напада на нашу земљу и, уједно, тај нацрт резолуције позива на хитно обнављање преговора везано за Косово и Метохију. Шта мислите о томе?

Др Шешељ: Косовско-метохијски проблем хтели смо да решавамо политичким средствима, како то није било могуће, сад се косовско-метохијски проблем решава војним средствима. Нама је наме-

- Пре извесног времена, неколико дана пре бомбардовања, рекли сте да ће се Американци борити до последњег Шиптара. Како данас изгледа, то је савим оствариво.

Др Шешељ: По свој прилици, Американци се већ свим силама боре до последњег Шиптара.

- Шири се прича да ће се и албанска војска активно укључити у војне сукобе на Косову и Метохији. Има ли истине у тим причама?

Др Шешељ: Албанија је већ укључена у терористичка дејства од самог почетка. Укључена је у рат на тај начин што су с њене територије дошли НАТО бомбардери, натовске ракете, тако да се она максимално већ укључила у рат. Не видим чиме би се још могла укључити. Било би смешно очекивати да Албанија укључи своју копнену војску у борбе на Косово и Метохију.

Ни Запад не трпи издајнике

- Како тумачите чињеницу да ни Црна Гора није заобиђена бомбардовања НАТО-а?

Др Шешељ: Нападнута је цела територија Савезне Републике Југославије, тако да се показало да се издаја сопственог народа, од стране Мила Ђукановића, не исплати. Мило Ђукановић је кренуо издајничким путем, сепаратистичким путем, служио је западним силама, додворавао се западним силама против интереса сопственог народа очекујући од њих блаконаклон однос. Овај рат је показао да ни западне силе не трпе издајнике и да их само користе за сопствене потребе, а оног тренутка када им више нису потребни, они их отписују.

То показује пример Мила Ђукановића, Биљане Плавшић, Милорада Додика, а то ће показати и пример Вука Драшковића.

- Изјаве Вука Драшковића, као и интервју који је дао CNN телевизији, показују извесна одступања од ставова Владе националног јединства, али, такође, и од одступања патриотских одступања читавог народа...

Др Шешељ: Вук Драшковић напросто лудује. Нашо се у једном тешком процесу. Он би најрадије пристао уз Американце, али не сме из два разлога. Прво, зато што је комплетан српски народ одлучан да се до краја супротстави агresi-

Македонци нашли себе: демонстрације испред Америчке амбасаде у Скопљу

Предсказање: овако ће да заврши и северноатлантска оружана мафија

ји, а Драшковић је тога свестан. Мада је Драшковић већ себе замислио у улози генерала Милана Недића, он жели да нас Американци окупирају, па њега да поставе за шефа квислиншке владе.

С друге стране, наши коалициони партнери социјалисти држе Драшковића у шакама због великих криминалних афера на градском нивоу. Зато Драшковић не сме одлучије да крене путем издаје, јер би се и он и његови најближи сарадници могли наћи у затвору због комплетног криминала.

Тако, значи, Вук Драшковић се пече и не зна шта да ради. Ноћас је дао једну веома лошу изјаву. За CNN је изјавио да смо ми спремни на компромис и да смо ми спремни да обуставимо војна дејства против народа. То је његова последња реченица у синоћњем интервјуу на CNN-у. То је страшно!

Мислим да ту већ има елемената за његово хапшење и извођење пред војни суд, али о томе треба да одлучују надлежни органи.

● **Како је онда могуће да је Вук Драшковић и даље потпредседник Савезне владе?**

Др Шешељ: Наши коалициони партнери су сматрали да је боље да га на тај начин вежу како не би изводио народ на улице, као што је чинио у време рата за Републику Српску Крајину и Републику Српску, када је нанео огромну штету српском народу, када је слабио српске одбрамбене напоре, када је изазивао крвопролиће у Београду. Ми сматрамо да је то прецењивање његове садашње политичке снаге и зато смо се супротставили његовом уласку у Савезну владу, па смо зато одлучили да ми не уђемо у Савезну владу у којој је Драшковић.

● **Нова демократија, такође, даје контрадикторне изјаве...**

Др Шешељ: То је бесмислено коментарисати, јер Нова демократија не постоји као јака политичка странка.

Влада националног спаса – решење кризе у Српској

● **Овог тренутка ништа боља ситуација није ни у Републици Српској. Вестендорп је поништио вољу народа одузевши др Николи Поплашену председничку функцију, а око Брчког ситуација је тек замршена и нерешена.**

Др Шешељ: У Републици Српској десило се нешто најгоре што уопште може снаћи српски народ. Српски непријатељи су успели да заваде и поделе српске политичаре. Успели су да их инструментализују ради извршења антисрпских циљева. Прво, српски непријатељи, посебно Американци, изазвали су расцеп у Српској демократској странци. Одметнула се Биљана Главшић, кренула путем издаје. Имала је она и неких суштинских аргумената када је у то кренула, али ти аргументи нису били довољно јаки да би се под класичном окупацијом разарала странка и држава. Биљана Пла-

вишић се потпуно ставила у службу Американца.

Велику издају починио је и Милорад Додик. Он је прекршио сва обећања очни формирања Владе, коалиција Слога све ради против Српске и српског народа. Понашају се крајње издајнички. Проблеми постоје и са Социјалистичком партијом Републике Српске. Нажалост, Социјалистичка партија Републике Српске у својим редовима нема озбиљних кадрова, људи свесних садашње историјске ситуације, људи визионарског политичког погледа. Социјалистичка партија је постигла солидне резултате на изборима у Републици Српској захваљујући подршци србијанских социјалиста, захваљујући популарности Слободана Милошевића, захваљујући чињеници да их народ везује за србијанске социјалисте.

Сасвим је природно ако је Социјалистичка партија једна од најјачих партија Србије, да странка са истим именом и истим идеолошким предзнаком има значај и важност у Републици Српској. Међутим, данас се челници Социјалистичке партије у Републици Српској понашају сасвим супротно понашању Социјалистичке партије у Србији. Мене изненађује тај Живко Радишић. Данас каже једно, сутра друго. Данас се нешто договоримо, он то сутра већ прекрши. Потпуно је дезоријентисан, потпуно лута и није у стању да одговори изазовима времена и ситуације у којима се налази не само Република Српска, него и српски народ у целини.

Крајње издајнички се понаша Драгутин Илић, шеф посланичке групе Социјалистичке партије Републике Српске. Он је јуче тражио смену Николе Поплашена, иако је Народна скупштина изгласала да се не прихвата акт о смењивању, који је неовлашћено донео криминалац Карлос Вестендорп.

Српска радикална странка остаје доследна политици српског националног јединства, формирању Владе националног спаса. Ми желимо да у тој влади партиципирају све политичке партије, али ни по коју цену нећемо прихватити као мандатара Милорада Додика, јер је доказани издајник и хохштаплер. Ми, заиста, не правимо проблеме око тога ко ће бити мандатар, чак смо прихватили и Младена Иванића. Али, касније су се социјалисти поколебали и од тога одустали. Оно што је овде симптоматично је кршење већ постигнутих договора. Очигледно је да су неки људи врбовани од стране Американца. Како и на који начин, није моје да разматрам.

Српска радикална странка никад неће одустати од супротстављања смени др Николе Поплашена и од Брчког. То је за нас апсолутно неприхватљиво. Американци желе да униште Републику Српску и уопште читав српски народ. Српски национални интерес мора бити испред свега.

- Како тумачите јучерашња дешавања испред америчке амбасаве у Македонији?

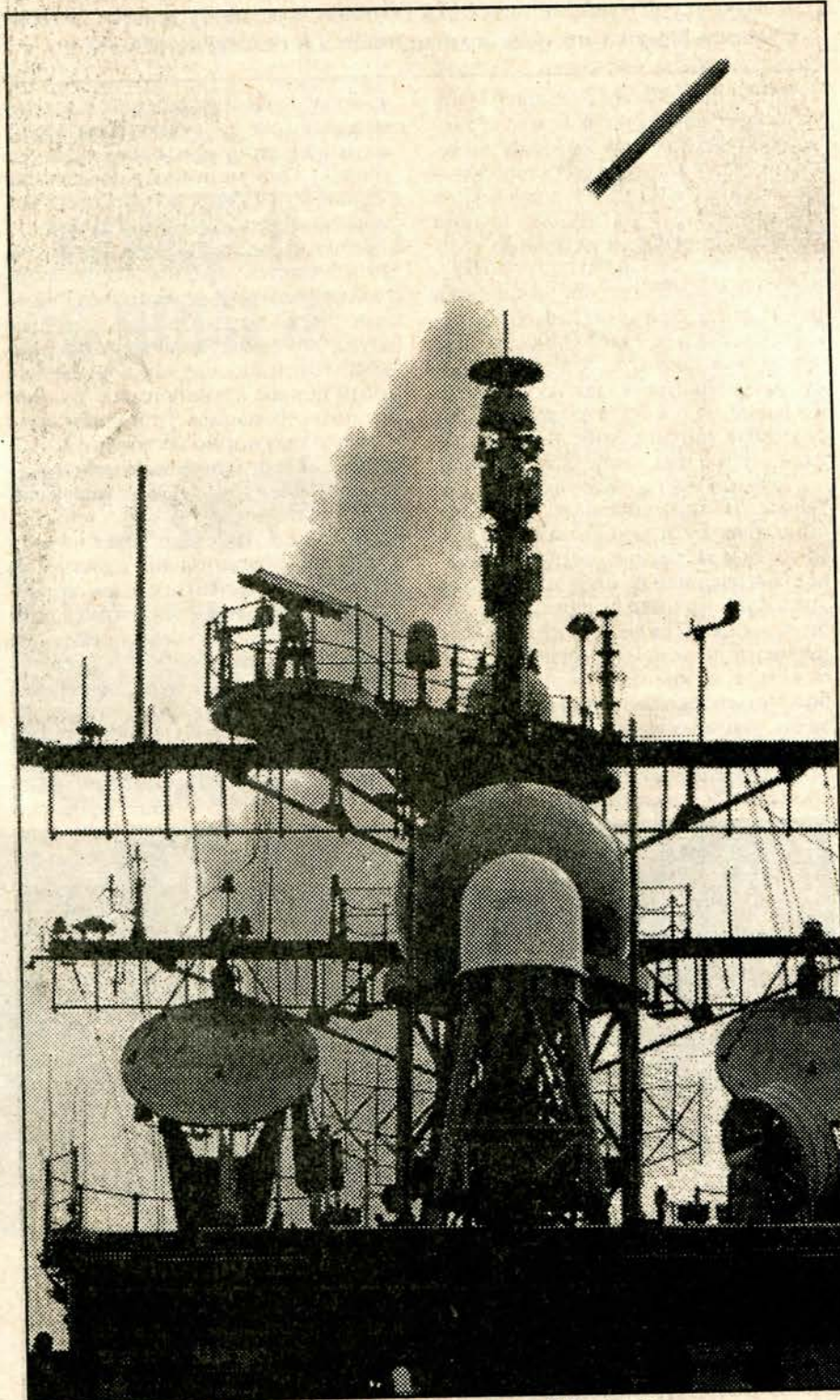
Др Шешел: Сазрела је политичка воља Македонаца. Македонци су се отрезнили, схватили су шта им НАТО припрема. Јесмо ли један народ, или два веома слична и блиска народа, то је сада сасвим небитно, али је чињеница да су нам они по многим обележјима најближи. Када су чули Гелбардову изјаву да ће Американци подржати стварање албанске државе, схватили су шта их чека.

- Сматрате ли да ће нам Русија конкретно помоћи у војном и материјалном

смислу, или ће наставити са оклевањем?

Др Шешел: Русија сада решава и питање своје судбине, мислим да су тога свесни. Али, ми се уздамо у сопствене снаге, а ако нам помоћ пристигне од Русије, Белорусије и Украјине, или неке друге земље, добро ће нам доћи. Извесно је да ми бранимо своју земљу од агресорских насртаја и свака помоћ је добро дошла, али превентивно се морамо уздати у себе.

Јасна Олућ

„Демократија“ Запада почива на бајонетима: Томахаџк ракета на цивилно становништво

РЕАГОВАЊА У СВЕТУ ПОВОДОМ АГРЕСИЈЕ НА СР ЈУГОСЛАВИЈУ

АМЕРИКАНЦИ ИДИТЕ КУЋИ

Оштра осуда неоправданих НАТО напада на нашу земљу. Демонстрације по свету у знак протеста. Светска јавност против бомбардовања и политике НАТО-а

Шта се хоће бомбама?, редовно се пита на прес конференцијама које се последњих неколико дана одржавају по свету, имајући у виду, пре свега, ангажовање оволике НАТО силе и војна дејства која не престају. Суштина овог питања упућеног шаши моралних бедника, то јест онима који су донели одлуку о бомбардовању једне суверене државе која при том није починила никакву агресију, јесте докле тако? Односно, шта је алијанса постигла нападима, који су досадашњи резултати уништавања једног недужног народа? Не види се учинак убијања. Хоће ли бомбе падати док год има места за то и докле?

Тешко да могу да одговоре на сва питања и то њихових новинара, којима медији сервирају са "менија" само оно што мисле да је за "њихове осетљиве стомаке". Ови очајници не знају шта друго да ураде сада, јер нико не цвили и не моли за милост. Трудиле су силесије да нам науде што су више могле. Нису ли се у својој мржњи занели они чији су болесни мозгови смислили овакву бруталну, убилачку акцију у име "демократске" међународне заједнице.

Демократе су колико и њихова дела. Ове убице без људске савести биле су

најбољи ђаци у истуреном одељењу западне школе за "људска права" (толико их воле да су због њих у стању да убијају). То су, мезимича разредног старешине, мушкобанаста Олбрајтова, "мирољубиви" центлмен Блер, "одговорни" немачки канцелар Шредер, Ширак, срамота Француске, традиционално пријатељске земље Србији, и свакако и "калимерно" израз лица, плачљивац из прве клупе, "хоћу-нећу" личност Хавијер Солана, очигледно лош ђак, који евидентно не познаје, а и не признаје "буквар" Уједињених нација. То и не би било страшно када његова неспособност, несналажење и оглушивање о међународне принципе и норме не би имали ужасне последице.

Какав је то парадокс, човек на челу јединствене организације у свету, која би требало свом снагом да ради на обезбеђењу права људи и држава дао је себи право, које му ни по чему на свету не припада, да одобри бомбардовање суверене државе, појма на коме почива цео међународно-правни поредак.

Још већу горчину ствара чињеница да НАТО злочинци, не презају да убијају нашу децу због тога што албанска деца неће да иду у школе. Албански

терористи не желе да се сусрећу са српским језиком у својим институцијама и њима нико не прети силом да одустану од таквих или сличних захтева. Али, много им је "једноставније" да нападају далеко већу, југословенску суверену територију и да убијају нас да бисмо удовољили њиховом хиру. Случај без преседана, толика војна подршка једној терористичкој банди.

НАТО силесија ратни злочинац

Бљесак војне интервенције НАТО трупа засенио је очи светске јавности на моменат, а онда је прошао. Постало је јасно да никаква "хуманитарна катастрофа" не покреће Америку да непрекидно ствара ситуацију за напад на Србију, већ стављање националне политике у службу својих интереса.

Појавили су се наслови у новинама типа: "Спољна политика САД акт самовоље" ("Монд дипломатик"). Овај угледни француски месечник под светлом догађаја у Југославији пише: "У свету се данас, изгледа мире с тим да је америчка спољна политика, која се позива на

Случај без преседана: десет чланица Северноатлантског пакта пружио је безрезервну подршку шиптарској терористичкој банди

одбрану демократије, у ствари, акт самовоље". Спољна и војна политика много више него унутрашња политика подређене су доминацији моћних, који манипулишу медијима ради заштите и одбране својих интереса... Још одласка на власт Клинтонове администрације, Конгрес није престао да изражава незадовољство председниковом политиком на Балкану." Ставови су слоган пера француског новинара који сасвим јасно разголићу политику Клинтона и САД према Балкану, раскривајући ту измишљену хуманитарну катастрофу.

Поставља се питање зашто земље западне Европе прате Клинтон у његовом лудилу и вуку погрешне потезе. То се пита и новинар немачког недељника "Штерн". Оштре речи критике поводом развијања ситуације на Косову упутио је на рачун садашње политике званичног Бона. У уводнику текста под насловом: "Зашто рат господине Шредера?" он наводи: "Нико нема право да се после свега не запита зашто се баш све тако догодило. Нико нема право да се крије од одговорности када са Балкана почну да стижу ковчези прекривени немачким заставама. Нико неће моћи да се оправда речима како НАТО, Европа и Немачка нису имали начина да се олупру уласку у рат." Не можемо, а да не приметимо да се аутор овог текста није баш оптимистички поставио у исходу НАТО агресије на Југославију барем, када је реч о онима који су нас напали. Не допада му се ни то што је Немачка своје трупе прикључила контингенту НАТО снага које су извеле агресију.

Он, даље, оштро "прозива" немачког канцелара Герхарда Шредера да објасни због чега немачки војници и пилоти треба да ставе на кошку своје животе у Југославији, и цинично нуди одговор: "Да ли за један мировни уговор који је неважећи због тога што га је потписала само једна, албанска страна и за који се унапред знало да ће га Срби одбити. Или због тога да би се сачувао углед и поверење у НАТО који је толико претрио бомбама које ће, уколико сада буду бачене, бити заправо последица мржње. Или, пак, за одбрану људских права Албанаца и како би се избегла "нова брда лешева" иако терористи ОВК-а чине грозне злочине над Србима?" Штерн закључује да је дипломатија у решавању косовског проблема претрпела неуспех, али се пита да ли је то довољан разлог да се погне за силом, и додаје да је то незабележен преседан у новијој светској историји. Јер биће погажене основне одредбе Повеље Уједињених нација али, и принцип о не употреби силе записан у оснивачком документу НАТО," наводи се у високотиражном немачком недељнику.

Албанска наркомафија представљена Енглезима

Енглеску јавност је шокирао текст који је пре неколико дана објавио лондонски "Тајмс". Обавештени су да се албан-

ски терористи на Косову и Метохији добрим делом финансирају од трговине дрогом. Оваквом закључку претходила је истрага европске полиције. Чини се да су грађане земље "централних споразума", у ствари, запрепастиле две ствари. Прво да дрогу у Европи растура "сироти и јадни" албански терористички покрет и друго, тражи се да премијер Тони Блер објасни кога то Британија свесрдно подржава чак и животима својих војника.

Према резултатима анкете коју је иначе спровео ВВС међу својим становништвом већина Британаца не одобрава употребу силе и противи се бомбардовању Југославије. Кога ли то заступа и у чије име наступа крволочни Тони Блер, којег проливање српске крви очигледно радује. Ових дана је напао и РТС, која емитује у иностранство вести о оно-

Последњих деценија најприсутнија парола у свету

ме што се стварно дешава у нашој земљи, и запрепашеним сународницима "објаснио" да се ради о превари ове тв-станице.

Међу реакцијама на незабележен и незапамћен вид НАТО агресије на нашу земљу могли бисмо поменути и изјаву некадашњег премијера Италије, Бетинија Краксија. За разлику од садашњег председника владе, Масима Д'Алеме, он сматра да није смело доћи до потпуно неоправдане примене силе (што много боље звучи од бомбардовања циљева) на једну суверену земљу. Политика увек мора да се наметне својим средствима, сматра овај искусни политичар. Насупрот знању и искуству садашњег премијера Италије сматра да италијанске снаге треба да буду у саставу НАТО "силеције".

У сваком житу има кукоља, каже наша пословица. Тако и међу данашњим премијерима у свету има различитих личности. Од оних сурових професио-

налаца чија се политика заснива на важећим принципима и нормама међународног јавног права до жалосних, пре свега људских имитација и још јаднијих политичара чије ће биографије имати мрљу да су својевремено врло успешно савладали курс из безусловне и то што веће сервилности Америци.

Ако немају одговорности ни савести пред самим собом за злодела за која су се определили, одговараће пред генерацијама које долазе. Подсетимо се само како су се млади Немци осећали дуго после Другог светског рата у међународном окружењу. Сада би НАТО за оно извођење ничим изазване агресије на Југославију требало да одговара пред Хашким судом да је овај какав би требало да буде. Али, није јер да јесте онда до напада на нашу земљу не би ни дошло.

Реагују државници из целог света на учињену трагичну неправду Југославији. Становници демонстрирају у градовима Европе, каменују дипломатска представништва земаља које су своје трупе ставиле на располагање НАТО снагама. Свуда је очигледно нерасположење према бруталном чину, бомбардовању наше земље. Неко се у процени преварио. И зато није ни чудо што злочинци, попут Медлин Олбрајт, не могу да дају ваљане одговоре на новинарска питања: "Откуд таква нетрпељивост према САД одједном?" Ни квалитетна пминка не може да јој прикрије црвенило на лицу, мада је оно, нажалост, само последица беса што је нико, уместо прекора, не хвали за учињено злодело. Билу Клинтону, другом веслачу из двојица психички сакатих личности, то пак не може никад ни да се деси јер он не зна шта је то људскост и човечност па самим тим ни стил.

Да је одлука о томе да ли треба применити силу на Југославију прошла кроз Савет безбедности, како то налаже устројство Уједињених нација као чувара међународног поретка, до потпуно неоправдане агресије на нашу земљу не би ни дошло. Али, пошто су о томе мимо међународних институционалних канала одлучивали они који на то немају никакво право није ни чудо што се светска јавност буну против таквог степена дивљаштва и вандализма у испољавању силе према једном народу. Силенцијско понашање НАТО-а предвођено Америком иде ка томе да наметне своју вољу и суспендује међународне норме и прописе. Та усиланост и умисљеност већ им се лупа о главу на примеру напада на нашу земљу. Иако су напали прекомерним војним средствима ефекти дејстава нису превелики.

Не могу ни бомбардовати у недоглед, с обзиром да се ништа не мења. У недоумици су, иако имају огромну војну силу, не знају шта даље да раде, не могу да добију оно што хоће. Историја је забележила да обично побеђују они који воде праведан рат и боре се за своју територију. Да смо у праву потврђују и реакције међународне јавности.

Драгана Глушац

ПАЛИ, ЖАРИ ПРОКЛЕТИ КЛИНТОНЕ, РЕД ЋЕ ДОЋИ И НА БЕЛУ КУЋУ

РАЂА СЕ СУНЦЕ СЛОБОДЕ

Све је мање страха, све је више радости. Са сваком испаленом фашистичком ракетом, са сваком сиреном, све смо ближи нашој новој, Великој Србији.

Свет захваћен мондијалистичким тумором званим Америка, ипак је успео да покрене своје одбрамбене механизме. Као медвед после зимског сна буди се Велика Русија. Кина прелази преко Великог зида, готово је са мудрим ослушкивањем и још мудријим незамерањем. Па и ми Срби, мислили смо да је Македонија заувек изгубљена, да нас тамо више нико не воли.

Зато се треба радовати, зато што ће после ракета, бомби и нових оружја која испробавају на нама, сигурно осванути једно јутро без сирена и што је још лепше, без њиховог врлог новог светског поретка. Глупи Американци повели су своје европске вазале у авантуру судећи о Србима као о себи самима. Проценили су да се плашимо онога чега се и они плаше, да не можемо без онога без чега они не могу, да ћемо попустити тамо где би они одавно попустили.

Наћи ће се у чуду дивљи Бил Клинтон, тражиће да попуши лулу мира, али луле неће бити. Нашег потписа на његовом папиру неће бити а он ће се копрцати да пронађе излаз из рата који је сам започео.

Знамо ми да треба само довољно дуго издржати, већ су нам се исте ствари дешавале. И у Први светски рат ушла је Русија да заштити Србију. Тек после руске интервенције завршена је албанска голгота српских мученика. Још смо тада схватили да Африка има мајмуне а Европа Французе. Још од тада знамо да би Енглези били најгори народ на свету, само да није Шваба.

Заузврат, они о нама нису ни покушали да нешто науче. Требало би, јер чудна је земља Србија. Изнад земље Србије невидљиви бомбардери постају и те како видљиви, очас деценије истраживачког рада највећих америчких умова заврше у Буџановцима.

Одбегли пацијент најпознатије америчке луднице "Беле куће", познатији као Били Махнити (о чему је уверљиво сведочила извесна Моника Левински) је још 1995. године изјавио да су Срби вирус који треба уништити. Тако је, ми смо вирус слободе у концентрационом логору новог светског поретка. Није тај депоубица, напудерисани сотона који је на Србе пустио сва зла са дна пакла, рачунао да ће Срби ипак подићи на ноге читав свет којем је наменио своје позлаћене ланце. Чак и представници званичних власти земаља које су у савезу са ђаволом, које су приступањем НАТО-у продале душу ђаволу, покушавају да се

извуку из свега док још није касно за њихове државе.

Шта је друго телефонирање Жака Ширана председнику Русије Борису Јељцину, него очајнички покушај да се Француска испетља из клопке у коју су је увукле Садистичке Америчке Државе? Ни Хрвати немају разлога за ликоване, став италијанског парламента може постати почетак новог пријатељства између Италијана и Срба, пријатељства које се може оверити на обалама Истре.

Тај идиот Клинтон, његова жаба крастача Медлин и добро дресирани пукац Холбрук, успели су у ономе о чему већ годинама машта православни Балкан. На истом месту нашле су се грчка и македонска застава. И то у чвор везане, због оне треће, наше, српске тробојке. Када се последњи пут огласе сирене у Србији, многе границе на Балкану за нас православне ће бити само пуке црвене линије на картама. Да не спомињемо Мила лопова који је зачепио губицу и који ће да набере из Црне Горе прве ноћи после бомбардовања.

И нека бомбардују, што је више бомби мање је Шиптара. Решиће нам Нацис-

тичка Америчка Терористичка Организација, скраћено НАТО, све проблеме са наталитетом. Нећемо се утркивати да имамо више деце од Шиптара јер Шиптара бити неће.

Тако ће светски малигни тумор објављујући рат српском вирусу сам бити очишћен са лица земље.

Свој народ Били манијак довео је до ивице до које га ниједан становник Беле куће пре њега није довео. Американци су постали најомраженији народ на целом свету. Има ли још неко дете које не зна шта значи реченица на енглеском "Yankee go home", па чак и да је правилно испише на зиду?

Наше је да се боримо, да издржимо све што су нам припремиле слуге пакла, напишти којима командује америчко ђубре Солана.

И победићемо и издржаћемо, јер другог избора немамо. Овај рат у којем бранимо Косово и Метохију нису зликовци покренули само против нас данашњих Срба. Ово је рат и против наших предака, против свега што нас чини народом. Ми ћемо победити због наших потомака, за нашу и њихову Велику Србију!

Огњен Михајловић

Изопштени из еволуције: крастача жаба Медлин Олбрајт и идиот Бил Клинтон

ПОД ЗНАМЕЊЕМ КУКАСТОГ КРСТА

Како је београдски "Победник" изгубио дружбеницу, поносну Францускињу с мачем. Јасне поруке на фасадама Француског и Немачког културног центра и Британске и Америчке читаонице. "Француска, које више нема"...

"Волимо Француску као што је она волела нас, од 1914. - 1918. године", уклесали су у мермер захвални Срби пре непуних седам деценија, када су открили споменик пријатељској земљи, у срцу Београда, на Калемегдану. Монументално дело Ивана Мештровића, које је у камену, бронзи и мермеру сажело неизмерно осећање дивљења, солидарности, захвалности народа који нам је ублажио Голготу првог светског рата, својим прилозима су подигли чланови Друштва пријатеља Француске и некадашњих ђака француских школа.

"А ла Франце" - "Француској" или Споменик захвалности Француској откривен је, уз велико славље на улицама Београда и ушћу двеју река, на месту Сингидунума, 11. новембра 1930. године. Пријатељство утемељено на земљи древне словенске тврђаве симболизовао је пространи камени постамент, на коме почива мермерна коцка с богатим, пуним рељефом готово митских лаоконовских сцена жилаве борбе с неманима, док се на висини од преко пет метара уздиже огромна фигура француске жене како с мачем у руци прискаче у помоћ Србији на умору.

С поносом су Срби своју окамењену захвалност показивали свим гостима Београда. Бронзана фигура Францускиње у пуној снази надвисила је неговано растиње и била прва калемегданска добродошлица, хлеб и со српске престонице, којим је дочекивала све вољене странце.

Ова узајамност је последњих година на тешкој проби. Да може, постиђена деветометарска грађевина, данас би сигурно поцрвенела и потонула у реку. Историја је, неочекивано, променила ток, некадашњи савезници окренули леђа и плънули на брижљиво неговано пријатељство. А у паузи између два ваздушна напада НАТО авијације, српске патриоте налазе времена за хладночасне своје врсте до Споменика захвалности Француској.

"Нека је вечна слава Француској, које више нема", на српском и француском језику поручио је неки наш оморчени суграђанин. На рељефу споменика осванули су црни кукасти крстови и тешка оптужба "Волите Немце, као што су Немци волели вас", "Убице" и "Француска - слуга Сједињених Америчких Држава". Крупне речи разочарења сигурно ће, као захвалност некада, пос-

I JA BIH VAS
GADJAO
JAJETOM, ALI
NEĆU - ONO JE
VREDNIJE!

Изостало поховање: Немачки информативни центар оплемењен актуелним информацијама

ведочити нову истину о неочекиваном издајству великог, поносног, часног балканског народа.

Доживели смо, ето, и то да "Победник" изгуби друштво, да усамљен, мрко погледује на Францускињу, пут Кнез Михајлове улице.

"Почашћени" и културни центри и читаонице агресора

Маштовити Срби нису остали дужни ни Француском културном центру. Слуге Новог светског поретка почастили су кукастим крстовима и поређењем 1939. са 1999. годином. Петенови потомци, судећи по ономе што се може прочитати са фасаде овога здања, а што није за штампу, овакву срамоту са своје "културе" никада не могу спрати. Много треба да се од захвалности до клетви превали, да би се ова издаја икада опростила.

Духовити Срби дописали су и плакат "Добар у нападу, најбољи у одбрани" омладине Југословеске асоцијације за борбу против силе, истакнут у поштеђеном излогу Француског културног центра.

У тренутку када немачки ваздухоплови "торнадо" гранатирају недужну Србију, графитима је "нападнут" и Немачки културни и информативни центар,

Гетеов институт у Кнез Михајловој улици. Седамдесет година после Хитлера, политика Герхарда "Аршлоха", како је исписано на фасади, жигосана је сажетим слоганом "НАТО убице".

Иста рука подвукла је црним "познате слике Сједињених Америчких Држава", националне паркове и мегаполисе земље Четвртог рајха, безазлено истакнуте у излогу Америчке читаонице у Београду. "Рајски предели" из којих су лансирани сејачи бомби на Србију, изложени су промаји, после "гранатирања" каменицама и тврдим предметима. И Америка је, у нашем поимању светске правде, заслужила "кукасти крст", сочне српске епитете и "савете" шта да раде и где да се носе.

"Украшена" је и британска читаоница. Пролазници застајују, као да читају сопствене мисли: "И ја бих вас гађао јајетом, али нећу - оно је вредније!" Народ им је у брк скресао шта мисли и осећа, по заслуги. Најмање што је могао да поручи амбасадама (бело)светске културе, по правди и без мржње и после злочиначке агресије, за сада је поручио графитима. И Давид је Голијата победио - праћком!

Жана Живаљевић

Порука разочараних Срба: "Нека је вечна слава Француској које више нема"

Исти су: Британски информативни центар украшен новим британским симболима

Слободарски становници Београда постарали су се за нови ентеријер америчке читаонице

ЗБОГ ЗЛОЧИНА ПРОТИВ МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА
ПОЧИЊЕНИХ У СР ЈУГОСЛАВИЈИ

ОПТУЖЕНИЧКА КЛУПА ЗА НАТО ЗЛОЧИНЦЕ

Српска радикална странка предложиће Савезној влади формирање специјалног државног суда за ратне злочине за које су одговорни Бил Клинтон, Тони Блер, Жак Ширак, Хавијер Солана и генерал Весли Кларк. Суд би имао задатак да пресуди ратну одштету изазвану разарањима агресора. Геринг, Хес и остала нацистичка бротија добили достојне наследнике

Поводом бруталне агресије Сједињених Америчких Држава и њених трабанта на Савезну Републику Југославију, потпредседник Републичке владе и лидер Српске радикалне странке, др Војислав Шешељ, упозорио је све оне који су одговорни за овај сулуди акт, да њихови злочини неће остати некажњени. У том смислу радикали ће захтевати од Савезне владе да одмах формира специјални државни суд који ће за ратне злочине судити најодговорнијима, за кривична дела учињена агресијом на једну суверену државу, а за која се одговара по међународном кривичном праву, односно конвенцијама ратификованим од стране највећег броја земаља света.

Иницијатива др Шешеља

"Специјални државни суд имаће задатак да за ратне злочине суди Билу Клинтону, Тонију Блеру, Жаку Шираку, Хавијеру Солани, генералу Кларку и свима онима који носе командну одговорност или одговорност на основу политичких одлука за бруталну агресију против Савезне Републике Југославије. Сваки суд је компетентан да им суди.

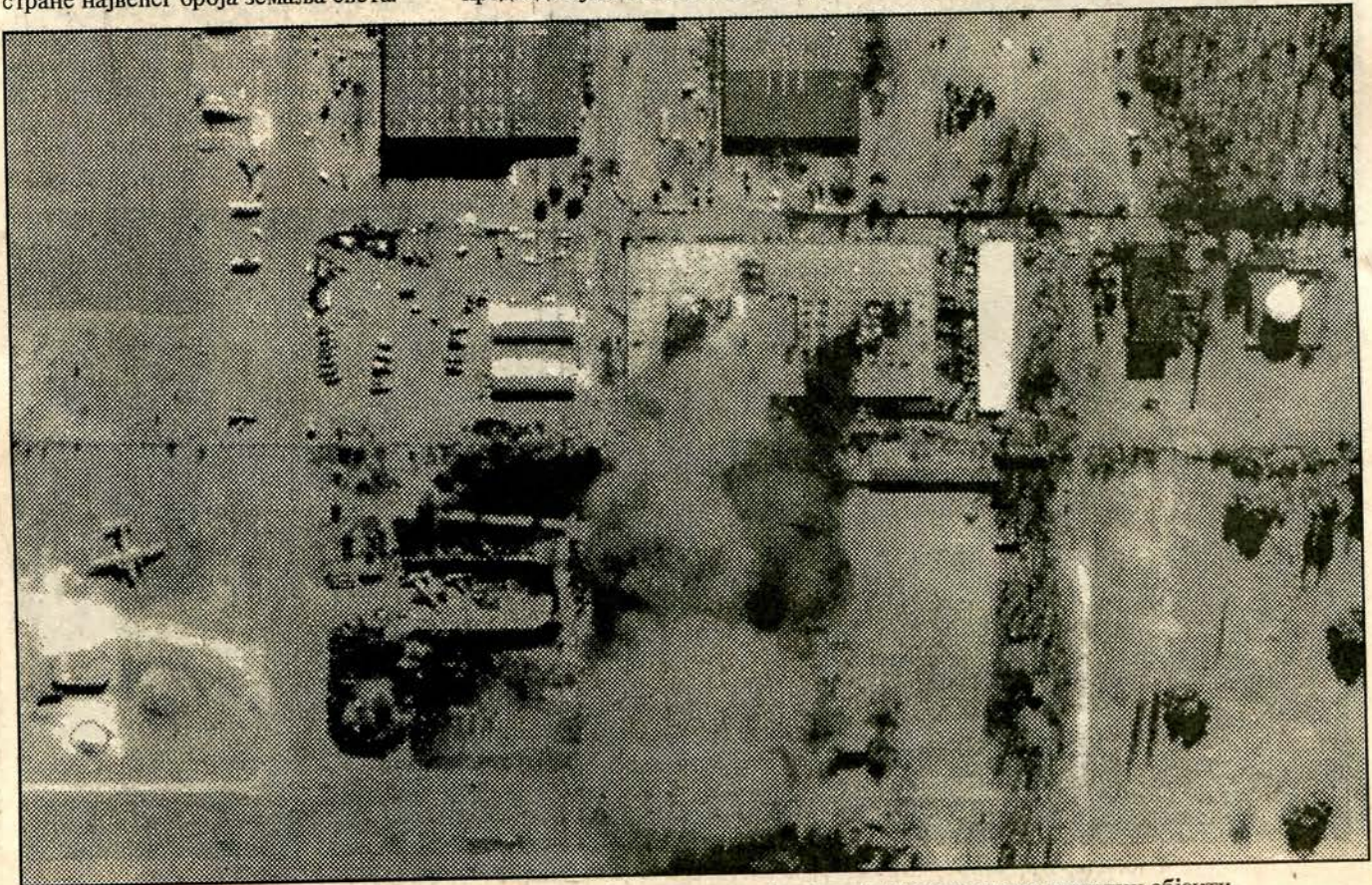
Такође и пилоти који буду ухваћени након обарања њихових авиона у терористичким акцијама треба да буду изведени пред војни суд. Реч је о кривичним делима најгоре врсте, о међународном тероризму гангстерских држава које предводе Сједињене Америчке Државе.

Свако ко учествује у тим терористичким акцијама мора да сноси и личну одговорност. Потребно је до краја поразити агресора, па онда извести на суд њихове лидере у судити им као у Нирнбергу."

Ратна штета ће бити наплаћена

Полазећи од досадашњих процена надлежних државних органа да је рушилачки расположена армада НАТО-а већу штету причинила на цивилним него на војним објектима, др Шешељ је нагласио да ће задатак специјалног државног суда бити питање ратне одштете.

"Српска радикална странка захтева да тај специјални суд одмах започне истрагу ратне одштете проузроковане овим

Ваздушни удар на војни аеродром у Батајници поред којег су уништени и многи цивилни објекти

бомбардовањима и да се после процене досуди ратна штета од свих учесника у агресији, сразмерно њиховом учешћу. То је посао који мора одмах да се уради. А што се тиче наплате штете, то ћемо учинити када нам наплата буде доступна, а пре свега пленидбом имовине агресорских сила, али и пребијањем наших дугова према иностранству. Могући су и други начини, па чак и продајом њихових амбасада на јавној лиценцији."

Ратни злочини не застаревају

За неки нови Нирнберг потребно је, према лидеру радикала, да се појави нека сила моћнија од злочинаца из НАТО-а, а то ће се кад тад десити. Уосталом, кривична дела за ратне злочине не застаревају и горе побројана господа, која су исписала најцрње странице историје старог континента на измаку двадесетог века и њихови извршиоци, одговараће за своје злочине.

Идеја о одговорности за агресију, а у овом случају више је него јасно да је реч о повреди члана 2. Повеље Уједињених нација који забрањује употребу силе против суверене државе која није извршила агресију према другим државама, јавила се по завршетку Првог светског рата. Настојања западних савезника да се по одлуци Версајског уговора суди Вилхелму II и његовим сарадницима, тада није уродила плодом, јер у то време није постојао никакав међународни акт који би забрањивао агресивни рат, али је и Холандија, правдајући се формалним разлозима, одбила да изручи окривљеног. Прибегавање агресивним ратовима у циљу решавања међународних спорова забрањено је тек Бран-Јан-Келоговим пактом из 1928 године.

У циљу гоњења и кажњавања главних ратних злочинаца, Споразумом савезничких великих сила, 8. августа 1945. године у Лондону, установљен је Међу-

Право место: његови злочини неће остати некажњени

народни војни суд за суђење ратним злочинцима из Другог светског рата. Суд је прво био надлежан за злочине против мира, односно "планирање, припремање, започињање или вођење агресивног рата или рата којим се крше међународни уговори и гаранције". Друга врста злочина, под коју би се могла подвести агресија на Савезну Републику Југославију, је ратни злочин који, поред осталог, подразумева убиства и злостављање цивилног становништва, намерно разарање градова, вароши и села или пустошење неоправданом војном потребом, а као трећи злочин против човечности, односно убиства, истребљење, поробљавање и остала нечовечна дела извршена против цивилног становништва за време трајања рата.

За актуелну ситуацију од не мањег значаја је и неколико других начела усвојених Статутом и пресудом Нирн-

бершког суда која су одлуком организације Уједињених нација постала начелима међународног права. То је, пре свега, надмоћност међународног над националним правом. Значи, да уколико извршено дело није кажњиво по националном закону не искључује одговорност злочинаца за злочин предвиђен међународним правом. Исто тако, међународне обавезе, које се односе на појединце, имају предност пред дужношћу послушности појединца према својој држави.

Агресорски пилоти који разарају цивилне циљеве у Савезној Републици Југославији морали би да знају да извршење дела по наређењу своје владе или претпостављеног не искључује одговорност извршиоца за међународни злочин. То даље значи да се међународно право и непосредно односи на појединца, тако да он кривично одговара за повреду међународног права, док се, истовремено, кривична одговорност државе као правног лица одбацује.

Претесна оптуженичка клупа

На основу претреса вођеног у Нирнбергу, а по оптужници Комитета главних тужилаца сила потписница, 1. октобра 1946. године Суд је донео пресуду којом су дванаест главних немачких ратних злочинаца, на челу са Герингом, осуђени на смрт, а Рудолф Хес и седам других на доживотни, односно временски затвор. Сигурно је да нико од њих, само пар година раније, на врхунцу моћи Трећег рајха, није ни сањао да ће се њихов освајачки поход завршити на такав начин. Овог пута клупа неког новог Нирнберга биће претесна да прими све оне који ових дана на српском небу резервишу карте за њу.

Маринко Марић

Уништена фабрика пољопривредних авиона "Утва" у Панчеву: извршење злочина по наређењу претпостављеног не искључује одговорност

"БЛИСКИ СУСРЕТ" СКОПСКИХ КЕЛНЕРА И ПИЈАНИХ
"ГАРАНТА МИРА" СТАЦИОНИРАНИХ У ГЛАВНОМ ГРАДУ МАКЕДОНИЈЕ

СПЕЦИЈАЛЦИ САС-а ИЗВУКЛИ ДЕБЉИ КРАЈ

Припаднике елитне британске краљевске јединице "САС", у саставу снага за брзу евакуацију НАТО, који су се прославили убиствима ненаоружаних Срба, Симе Дрљаче и Драгана Гаговића, и ловом на људе, до ногу потукли - келнери. Четворка сложила на гомилу двадесет двојицу официра. Вест о тучи у кафани "Два јелена" добила невиђен публицитет у домаћим медијима, а одважни конобари ореол на - ционалних јунака. Верификатори у "сигурним" рукама

НАТО снаге за брзу интервенцију, непозване, стижу на југ Европе, у Грчку и Македонију. Довлаче са собом борна возила, технику, најразличитију војну опрему. У овом "јужном" контингенту требало би да се на ужареном тлу југословенских суседа, без званичног државног одобрења, на силу, дакле, стационара око 10.000 страних војника. Долазак првих група већ подиже температуру домаћем живљу, коме власти више не могу да прикрију чињеницу да су под неком врстом окупације или барем "услужни" полигони за најпрљавије политичке послове. Такве суморне "перспективе" увек су претња да ће једнога дана "мечка заиграти и пред њиховим вратима".

Врућу добродошлицу "Јенкијима" и осталима приредили су већ грчки комунисти у Солуну. Уместо да се "врате кућама", како им је поручио народ, они се размештају ближе косовско-метохијским просторима, од Прилепа до Куманова. Међутим...

Ни у Прилепу, ни у Тетову, ни у Куманову, где је цивилна и војна полиција већ имала посла, међународне снаге за брзу интервенцију нису дочекане шехем, напротив. Иако су у свим овим македонским градовима темперамент наруганих домаћина осетили на сопственој кожи и леђима, за сада су се најгоре провели у Скопљу.

Официрима елитне британске краљевске јединице, САС, лекцију лепог понашања одржали су келнери ресторана "Два јелена", чији је власник Сашо Каиновски - Панки, члан популарног македонског дуета "Куку леле". Однос учесника ове несвакидашње туче, о којој су известили сви домаћи и светски медији био је четири и по елитна краљевска британска официра по једном македонском келнеру. Ако се узме у обзир да Британци важе за далеко кочпернице од, рецимо, Француза, Немаца или Јенкија, за "ариведерчи" с Балкана оружје ће бити сасвим сувишно - биће више него довољно престоничких келнера да уплакане непожељне официре

Тони Блер са својим башибозлуком:
македонски келнери читали лекцију узданицама британске армије

врате брижним мамама, вереницама, Тонију Блеру и Краљици мајци.

Тарзани "новог светског поретка"

"Јуначни" британски командоси истакли су се "рамбоовским" нападом на ненаоружаног Симу Дрљачу, лета 1998. године, у околини Приједора. У акцији, коју као да је режирао какав трећераздни филмација за публику из Бронкса, команда САС -а, специјалне британске јединице, обрукала се чистим плагијатом, са све сценама десанта и осталих војничких керефека, које су имале да декоришу јадни сиже - лов на једног јединог човека. Симу Дрљачу, који је тог кобног викенда са својим сином и рођаком отишао на пецање у околину града, опколили су до зуба наоружани специјал-

ци, најпре га ранили, мриварили, да би му потом, у присуству немоћног момчића - пуцали у главу. Ови клонирани Тарзани пунгле зване Нови светски поредак, тиме су показали своје схватање војничке етике. Британски специјалци требало је да несрећног шефа полиције у Приједору, са некаквог тајног списка ратних злочинаца, само испоруче Хапком суду. За ово прекорачење својих надлежности и "прљаву машту" никада ни коме, као заштићени медведи, нису положили рачун.

Није се покојни Симо још ни охладио, а самозаљубљени Британци су поново пустили машти на вољу. Прерушени у хуманитарце који носе пакете, на очиглед пренераженог особља и пацијената, ухапсили су доктора Милана Ковачевића, директора Приједорске болнице и спровели га у Хаг, где је убијен на бруталан начин.

"Витештво" галских лешинара - рафали у децу

"Српски ген" је коначно прорачуно после недавног нечувеног злочина француских специјалата из састава СФОР - а, који су се потрудили да слепом силом и бруталношћу помраче славу својих вечитих прекоканалских ривала. Наиме, предњачећи у перверзном професионализму, француски командоси су на пут, којим је требало да прође Драган Гаговић, поставили металне јежеве и тако зауставили комби пун ђака. Када су блокирали возило, којим је, не слутећи ништа, управљао Гаговић, рафалима су, са сигурне удаљености, изрешетали злосрећног наставника физичког васпитања, против кога је, наводно Хашки трибунал подигао, поново - тајну оптужницу "за злочине против човечности". Остало им је да похапсе унезверене, уплакане Гаговићеве ђачиће, које су правим чудом меци поштедели. Невидљиво "витештво" галских очева вероватно је скривено од очију француске деце.

Кап у препуној чаши

Насилје и окупација, као синоним за "мисију" међународних мировних снага у Босни, у правом светлу су се показали вишемесечном опструкцијом рада легално изабраног председника Републике Српске, др Николе Поплашена, уз здружну помоћ "пете колоне". Самозвани "старатељ" целе Босне и Херцеговине, високи представник међународне заједнице, Карлос Вестендорп, усудио се да првог госта др Николе Поплашена, др Војислава Шешеља, лидера Српске радикалне странке и потпредседника Владе Србије, једним срамним писмом, већ после инаугурационе вечере у Бања Луци, прогласи за "персону нон грата". Оправдани револт грађана који су српског радикала Поплашена изабрали за свога председника, тада је могао да стиса само др Војислав Шешељ лично.

Међутим, како то и иначе бива, Вестендорп се ни овде није зауставио. Оно што му није успело изборним малверзацијама, да на чело Републике Српске на јесењим изборима, мимо воље народа, доведе окупаторске слуге и намеснике, ових дана спроводи одлуком о смени легално изабраног председника државе, чинећи преседан какав човечанство не памти! Последнице оваквог чина тешко да ико може предвидети.

Транспортером у кућу

Догађаја много јужније коте, из Скопља, који се збио у четвртак, 4. марта, у ситне ноћне сате у кафани "Два јелена", истински је увеселио и неочекивано зближио све ђне који мисле и знају из сопственог искуства да страни плаћеници никоме добра нису донели.

Македонци нису баш пресрећни улогом потчињеног, малолетног члана Европске уније, који је, уз "транзитну" Грчку постао "полигон" белосетске војске. Уз то, колективно црвенило због

стида који осећају поводом недавног једностраног признања Тајвана - уз надокнаду, како се калкулисало у домаћим круговима, још их није прошло. Нема никога ко не схвата да "Косово и Метохија Србије" у Тетову или Гостивару брзо може постати "Македонија сутра". Власт под будним присмотром народа не сме да званично одобри стационирање страних трупа. Није потребно много да се фитиљ запали.

На балканским просторима судбина је увек играла чудне, странцима неразумљиве игре. Као да је реч о истом организму, вести се брзо шире, па је и ова прострујала као утеха, с ефектом катапрезе.

Бахате британске официре и војнике, комотне на туђем, ових дана су "у ред уводили" Тетовчани, Кумановчани, житељи града Прилепа у којем су столовали српски краљеви. У Куманову је полиција спасила линча "непажљивог" француског војника који је транспортером улетео у кућу недужног грађанина. Ваљда се људима више смучило непрестано присуство наоружаних странаца, поготово кад су почели да примећују да их има у све већем броју; углавном, експлодирало је у Скопљу.

Петорица на једнога

У петак, 5. марта, тиражни македонски дневни лист "Дневник", под провокативним насловом "Скопски келнери поткресали рогове британским командосима" објавио је вест о првом окршају снага за брзу евакуацију НАТО на македонској територији, која је прострујала балканским просторима и шире.

У препуни отмени ресторан "Два јелена", власника Саше Каиновског - Панкија, те вечери је пристигла група од чак 22 британска подофицира, који су претходног дана резервисали сто за вечеру. У локалу, отвореном пре годину и по дана нашли су се и неки значајни гости.

Особље "Два јелена" са маскотом кафане, препарираним мечком Божаном, којој су клонирани "Гарзани" поломили ногу

Британци су неумерено пили и поштајали све непријатнији суседима за околним столовима. Посебно су се окомили на женскадију, иритирајући њихове пратиоце.

У неко доба, власник је сигнализирало особљу да престану да им точе пиће и уљудно их замоле да напусте локал. Уз гужву и с негодовањем, полупијани, рушећи уснут инвентар, командоси су, ипак изашли у двориште ресторана. Онда су се свим расположивим чизмама устремили на препарирани мечку, маскоту "Два јелена", оборили је на земљу и изводили свакојаке недолжности. Нашли су столице и кренули на паркирани мерцедес сувласника локала, Зорана Ивановића.

Тада су као из катапулта излетели конобари, али и власник, Панки, не би ли спречили вандале у одори британске краљевске војске да демолирају луксузни ауто. Обесни странци су насрнули на једног од келнера, остали су спремно прискочили у помоћ свом колеги. У општем метежу који је настао, келнери нису улудо трошили снагу, већ су официре наслагали на гомилу. Теже последице од двојице солдата у несвести и једног с полумљеним ребрима предуредио је долазак полиције. Повређене су у надлежну ургентну установу евакуисала кола хитне помоћи.

Куражне јуноше, који су у себе сасули све врсте алкохола, њихова полиција није затекла на лицу места. Униформисани хулигани повукли су се у хотел "Гранит", недалеко од "Два јелена" да видају ране.

Четворице конобара преостали гости су приредили праве овашије. Заједничко славље продужило се до дубоко у ноћ. Тако су скопски келнери, буквално преко ноћи, постали хероји нације.

"Ко другоме јаму копа, сам у њу упада"

Вест о тучи у скопском ресторану "Два јелена" објављена је као ударна у свим македонским медијима, што само по себи говори о осећању националног поноса наших суседа. Да је посреди "мировна" епизода, она сигурно не би заврдела толику пажњу, те је као одраз расположења нације сигнал и званичницима државе да не могу предаљеко ићи у игнорисању народних хтења. А да су забрадили, забрадили су.

Што се странаца тиче, штампа је забележила да је најстарији од двадесет двојице виновника инцидента, који се лоше завршио по "изазиваче", тек двадесет једногодишњак. На нашим просторима пунолетство се броји одраније. Можда се ни у земљи из које су дошли не зна да су на (раз)бојиште упућени голобради. Како ли тек ти што извлаче дебљи крај од келнера пуцају! Благо верификаторима, кад је балавурдија задужена за њихову евакуацију! Или то команда западњачке армаде покренута на Србију није чула за нашу народну: "Ко другоме јаму копа, сам у њу упада". Куку им га леле!

Жана Живаљевић

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Кабинет потпредседника
др Војислава Шешеља
10. март 1999. године
Београд

САШО КАИМОВСКИ - ПАНКИ
ресторан "Два јелена"

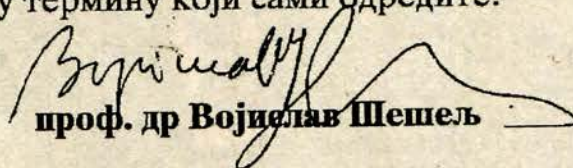
СКОПЈЕ
Македонија

Драги брате Панки,

Цела Србија је одушевљена лекцијом коју сте прочитали енглеским окупаторима. Твој јуначки поступак је права залога српско-македонског пријатељства.

Ми, српски патриоти смо и очекивали да братски македонски народ никада неће изгубити част и достојанство, понос и образ. Знали смо да братска Македонија не може бити платформа за агресију на Србију. Србија и Македонија имају заједничке непријатеље и зато морамо да ујединимо наше снаге.

Теби и твојим пријатељима честитам на јунаштву. Позивам Вас да budete моји гости у Београду, у термину који сами одредите.

проф. др Војислав Шешељ

потпредседник Владе Републике Србије и
председник Српске радикалне странке

МОМЦИ КОЈИ СУ ПОТКРЕСАЛИ РОГОВЕ
БРИТАНСКИМ КОМАНДОСИМА У ПОСЕТИ БЕОГРАДУ

ПРИЈАТЕЉИ ИЗ МАКЕДОНИЈЕ КОД СРПСКИХ РАДИКАЛА

На позив др Шешеља, у Београд су 13. марта допутовали Сашо Каимовски, Зоран Ивановић и Горан Наумовски, момци који су се обрачунали с НАТО војницима у ресторану "Два јелена". Своју солидарност са српским народом показују и даље, још увек су у Београду, без обзира на претње НАТО бомбама

У овим, рекао би човек, црним и убо-го тешким српским данима, обрадовала нас је вест која је дошла из Македоније: петорица момака претукли су војнике САС-а из саставу НАТО-а, и то не обичне војнике, већ оне који припадају елитној јединици.

Мало смеха и доброг расположења, захваљујући том догађају ушло је у српске животе.

Младиће који су бранили интегритет свог ресторана одразулареног понашања натовца, у Београд је позвао др Војислав Шешељ, председник Српске радикалне странке.

Овај позив прихватила су тројица момака, а двојица су остала да "чувају" кафану "Два јелена", где се и догодила туча у којој је направљена "НАТО салата" на македонски начин, нови специјалитет ресторана.

Дакле, Сашо Каимовски Панки, Зоран Ивановић Пешо и Горан Наумовски Киза су, на позив председника Српске радикалне странке, дошли у Београд 13.

марта. У просторијама Српске радикалне странке сачекао их је др Војислав Шешељ с најближим сарадницима: Томиславом Николићем (потпредседник Српске радикалне странке), Александром Вучићем (генерални секретар Српске радикалне странке), Драганом Тодоровићем (председник Извршног одбора Српске радикалне странке и Стевом Драгишићем (председник Градског одбора Српске радикалне странке). После топлог и пријатељског упознавања започела је прича о догађају који је, извесно, променио животе овим момцима. Искрпно су Панки, Пешо и Киза објашњавали српским радикалима како је изгледало разуларено понашање натовца и како су се на крају провели. Сусрет је електронски забележила БК телевизија и државна телевизија. Након получасовне приче, домаћини и гости растали су се, како би гости из Македоније могли да се одморе и припреме за вечеру.

Политика, песме и срце јуначко

За добру забаву и пријатно дружење, првог дана боравка гостију из Македоније, потрудио се Драган Тодоровић, председник Извршног одбора Српске радикалне странке и министар за саобраћај и везе у Влади народног јединства. Касније су се за столом Драгана Тодоровића прикључили и председник српских радикала др Шешељ и његова супруга Јадранка. Министар Тодоровић је одлучио да гости прво вече изађу у ресторан "Два јелена", у Београду. Наравно, Пешо, Панки и Киза нису могли да сакрију своје одушевљење и започела је прича. Опет се препричавао догађај из њиховог ресторана. Добро расположење и смех те вечери обележио је скадарлијску ноћ.

Говорећи о одјепима на које је инцидент наишао, гости су причали како нису очекивали "дизање" прапине око тога, јер су они само бранили оно што је њихово. Такође, коментаришући неке провокаторске наслове у македонској штампи, истакли су како их политика не занима, јер се, једноставно, у политичка дешавања не разумеју. Много тога им није јасно, па неће оно што не знају да коментаришу. Говорили су о својим плановима, о томе шта би волели да виде за време свог боравка у Београду и слично.

Сашо Каимовски Панки се бави музиком и пева у дуету "Куку леле", каже како је планирао да прави соло каријеру и у Србији, и да је могла ово најпогоднији тренутак за то. Драган Тодоровић и др Војислав Шешељ те вечери обећали су Панкију да ће му, колико је то у њиховој моћи, помоћи у његовој одлуци која се односи на певачку каријеру.

Пословност човека који се бави естрадним делањем за "Куку леле" Горана Наумовског, након предлога др Шешеља и Драгана Тодоровића, изашла је на видело... Почели су необавезни договори око тога шта би све требало урадити и припремити како би каријера Саше Каимовског кренула у правом смеру.

Без обзира што Панки, Пешо и Киза неће и не желе да говоре о политици и дешавањима, неизбежно је било и спо-

Енглези их запамтили: момци који су приземили САС-ове хулигане са својим београдским домаћином др Војиславом Шешељем

Шетња земунским улицама са републичким министром Драганом Тодоровићем

мињање Косова и Метохије, јер је то српска стварност, и ма колико били добри домаћини, морали смо да прокоментаришемо дневна дешавања.

Гости су се у неколико наврата укључивали у наше коментаре, делећи наше мишљење како је Косово и Метохија неотуђиви и неодвојиви део Србије.

Америчко иживљавање још увек траје

Стално су се питали зашто Американци, по сваку цену, држе страну Шиптара подржавајући њихове терористичке акције и све оштрије нападају и притискају Србе. Наравно, неизбежан је био и коментар понашања америчких војника, натовца, у Македонији. Коментаришући њихову разулареност, надобудност и пијанство, рекли су како је са њима у Македонију стигла проституција, дрога и све оно што обележава полусвет Америке.

Као неизбежно, наметало се и питање како се Шиптари понашају у Македонији. И опет дистанца, пауза, и после краћег размишљања Кизо, бранећи се, каже како се заиста не разуме у политику, али да су Шиптари, за сада, у Македонији мирни.

Прво вече македонских гостију завршено је у "Скардарији". Договор је био да ће се сутра наћи у страници пре почетка конференције, а за увече била је предвиђена свечана вечера у ресторану "Стара капетанија", коју је приредио др Војислав Шешел, на којој су Панки, Кизо и Пешо позвали и своје госте, Кнеза, Џеја, затим менаџере Предрага Пантића Пану и Бамбија.

Свечана вечера у ресторану "Стара капетанија", којој су присуствовали др Војислав Шешел са супругом Јадранком, Драган Тодоровић са супругом, Александар Вучић са супругом, Стево Драгишић са супругом, Предраг Панић,

гости из Македоније, у чију част је вечера и приређена, обележили су причом о будућој певачкој соло каријери Саше Каимовског Панкија.

Такође, било је говора и о евентуалном организовању концерта у Београду Саше Каимовског Панкија, негде почетком априла. Добро расположење у извесној мери одржавао је Џеј причом о свом некадашњем "послу" шибицарењу, певању и свему што прати естрадни део живота. Присећајући се својих почетака певачке каријере, Џеј је нагласио како нигде није могао да пронађе право одељо за себе – јер такве величине нема чак ни у дечијој конфекцији, а наступ на МЕСАМ-у га је "чекао".

Панки, Киза и Пешо проводили су већ свој други дан у Београду. Били су пуни утисака и прича о гостољубивости

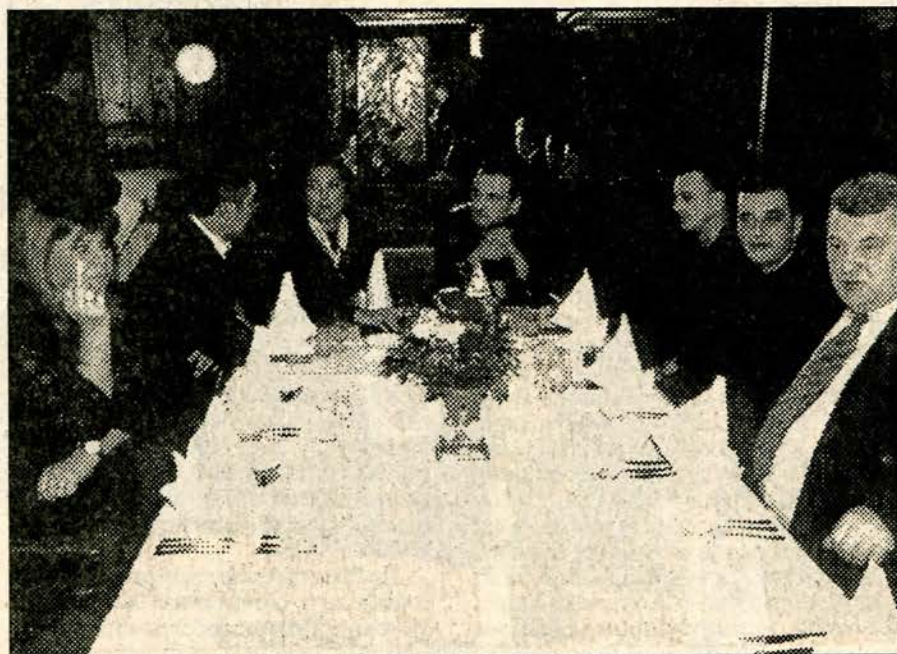
српских радикала, а нарочито су своје дивљење упућивали лидеру Српске радикалне странке, др Војиславу Шешелу. Никако им није било јасно како је могуће да један политичар тако озбиљног реномеа и бриљантног ума, као што је др Шешел, ниједног тренутка не показује надобудност, уображеност и дрскост за коју га терете политички неистомишљеници.

Затим је Кнез исприповедао свој доживљај из Македоније, када је дошао у "Два јелена" после туче са НАТО војницима. Сазнали смо и то да Кнез сматра како Панкија чека изванредна певачка каријера у Србији, и како је ово први тренутак за снимање плоче.

Ово вече друштво српских радикала и њихових гостију улепшао је и Баја мали Книнца, који је певао песму о пријатељима из Македоније, Панкију, Пешу и Кизи. Затим, Баја је отпевао и пар својих песама, међу којима је, свакако, најактуелнија "Плачи мала, плачи, остао сам на Рачи". Такође, имали смо прилику да чујемо и још неснимљену песму о Косову и Метохији.

Гости из Македоније, Панки, Кизо и Пешо, још увек су у Београду и кажу да их НАТО претње уопште не плаше и да ће остати још гости Српске радикалне странке. Припремају Панкијев медијски наступ, друже се са српским радикалима, обилазе градове Србије, гостују у телевизијским емисијама, и на сваки начин солидарисху се са српским народним бићем, проживљавајући ових дана најжешће претње бешчасних западњачких сила. Сматрају да је, у неку руку, и њихова обавеза да у овим критичним данима остану у Србији.

Јасна Олујић

Власници скопског ресторана "Два јелена" у београдском ресторану "Два јелена"

ОСОБЉЕ РЕСТОРАНА "ДВА ЈЕЛЕНА" У ВЛАДИ СРБИЈЕ

У ИМЕ ПРИЈАТЕЉСТВА

Долазак у Београд поносних и храбрих младих људи из Македоније изазвао велике симпатије у целој српској јавности. Сва штампа и електронски медији дали су тој посети значајан и озбиљан публицитет

Др Шешел: У име Владе Републике Србије желим да вам изразим добродошлицу. После овог нашег краћег разговора примиће вас председник Владе Мирко Марјановић.

Ваш долазак у Београд изазвао је велике симпатије у целокупној српској јавности, сва штампа и сви медији су то врло добро и озбиљно проpratили и мислим да сте се и ви могли уверити да је заиста искрено пријатељство српског народа према македонском и према Македонији у целини и да желимо да развијемо што боље односе, да желимо да развијемо те односе на међународном и међунационалном нивоу у свим областима, политичким, културним, економским, спортским итд.

Оно што је најважније, између два наша народа нема никаквог тешког историјског наслеђа, нема ничега из историје што би данас оптерећивало те односе, нема међусобних ратова, геноцида, нема никаквих посебно великих сукоба, нема ничега што би стварало злу крв. Било је политичких расправа међу политичарима, али њих и треба да буде, некада су боље, некад лошије, али у сваком случају постоји добра основа да се односи у будућности успешно развијају и да буду све бољи и бољи.

Оно што желим као потпредседник Владе Србије јесте да пренесете својим пријатељима, колегама, својим sunarодинцима, свима онима, које сретнете у Македонији, са којима ћете имати контакте наредних дана, недеља и месеци о својим искуствима овде, како сте ви доживели пријем у Србији, да им пренесете да је такав наш став према македонском народу у целини.

Ми желимо да Македонија сачува независност и суверенитет, а може их сачувати, пре свега, захваљујући сопственим снагама, а може рачунати и на помоћ пријатеља. Македонци немају никаквог разлога да се осећају угроженим од Србије и СР Југославије. Овде нема никаквих намера такве врсте према Македонији. Вербалних дуела је било, некада је то било усмерено према нашој домаћој јавности у Србији, некада су изјаве македонских политичара биле усмерене према домаћој јавности у Македонији, али никада није било нешто што би могло да утиче на квариње односа у неким ширим и дубљим размерама и да се нанесе непоправљива штета.

Др Војислав Шешел: између наших народа нема ничега што би стварало злу крв

С друге стране, ово искуство протеклих 10-ак година мислим да је доста васпитно деловало и на нас Србе и на Македонце и да смо и једни и други схватили да морамо по сваку цену избећи страну мешање у наше унутрашње односе. Оно што је најважније, ми, Срби и Македонци, имамо заједничког непријатеља. И једнима и другима прети опасност од истог непријатеља и ти наши заједнички непријатељи ће бити фактор продубљивања, односно супротстављања заједничком непријатељу и ми ћемо бити усмерени на међусобну сарадњу.

Сашо Каимовски: Хвала што сте нас позвали у госте код вас. Ми смо се одазвали на ваш позив у име пријатељства. Ја сам рекао на прес конференцији да смо ми као нека врста амбасадора дошли у Београд. Наше пријатељство ће се исказати и кроз оно што ћемо урадити код вас у Сава центру.

Хвала сада и овако официјелно, лепо нам је, лепо смо примљени, осећамо се лепо и желим да и ви дођете код нас у Македонију.

Др Шешел: Са задовољством, само да видимо да се смири криза око Косова и Метохије и ако сад избегнемо рат и бомбардовање, примам позив са задовољством.

Министарство за информисање ће направити званичан извештај о вашој посети данас Влади Србије.

Сашо Каимовски: Било је на "Пинку" јутрос у три сата и баш сам то све преслушао.

Др Шешел: Вучић ће да среди да имате гостовање на "Пинку".

Сашо Каимовски: Сада смо причали о томе.

Др Шешел: Ви ћете ићи са мном код председника Владе, али ћете се вратити код Вучића.

Данас ће вас он водити на ручак а вечера је предвиђена у Новом Саду. Видећемо ко ће ићи са вама а ви, ако имате, поведете неке ваше пријатеље. Само треба да се организује превоз.

Сутра смо планирали вечеру у Хотелу "Метропол", али би вечера била после ваше емисије. Мислим да емисија иде од 20,30 или 21,00. Она иде преко сателита.

Сашо Каимовски: Има код нас српски канал 96, они то репризирају.

Др Шешел: Данас је и штампа добро пропатрала вашу посету. "Глас јавности" је томе посветио пола стране, а "Политика" је солидно известила. Први ефекат изненађења је прошао и мислим да је публицитет максималан.

У новинама "Велика Србија" биће ударни текст о вама. Ове новине имају тираж 100.000 примерака, а делимо их бесплатно, имамо спонзоре.

14. МАРТА 1999. ГОДИНЕ

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА

КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА НОВИНАРЕ

Стево Драгишић: Даме и господо, гости Српске радикалне странке у наредних неколико дана су они за које сте већ чули, они који су се већ прославили и у нашој јавности и у јавности Македоније. То су Сашо Каимовски, Горан Наумовски и Зоран Ивановић. Они су, као што сам и рекао гости Српске радикалне странке и на овај начин ми покушавамо да покажемо да је неопходно што пре почети на изградњи пријатељства између српског и македонског народа, јер сад је већ очигледно да имамо заједничке непријатеље. То су, пре свега, албански терористи и они који подржавају Сједињене Америчке Државе и остале државе - чланице НАТО-а.

Током њихове посете јавила се једна њихова група "Куку леле" да организује концерт у Београду, а Српска радикална странка ће са своје стране учинити све да концерт буде што пре. Помоћи ћемо им око организације и свих оних техничких детаља тог концерта, јер и на тај начин желимо да покажемо да је то почетак обнављања и развијања пријатељства између Срба и Македонаца. Мислимо да је то и за српски и за македонски народ сада од веома великог значаја. А и наши гости имају неколико речи да вам кажу.

Сашо Каимовски Панки: О свему што се десило тамо код нас у кафани могу да кажем да смо ми само бранили своје од тих хулигана из НАТО-а, да смо бранили своју част и да нисмо дали да нам те стране трупе, ти странци што су дошли код нас, узму личност и идентитет, да нам ломе кафану и да нам у нашем дворишту праве неред. То је имало изузетан одјек овде у Србији. Мени је драго због тога, и ја сам дошао овде са намером да будем амбасадор своје земље. Хтео сам да дођем овде пре једно десетак, петнаест дана, јер сам имао посла у вези са музиком, а онда је стигла понуда од др Војислава Шешеља. Ја сам сада, ето, дошао на његов позив да се видимо, и да попричамо мало, не о политици, него о пријатељству Срба и Македонаца. Сада сам овде, и ако имате неких питања, можете их поставити.

Новинар: Да ли је било неких званичних реакција од стране њихових снага, јединица, неко извињење после туче?

Сашо Каимовски Панки: Да, био је након два дана један њихов мајор, не знам шта је, неки високи официр. Питао нас је да ли ћемо ми да их тужимо или да идемо код њих да се међу собом договоримо. Ми нисмо дали никакав одговор. Шта ћемо да радимо, то ћемо тек да ви-

димемо. Само знам да је наша полиција покренула пријаву против нас петоро и против њих деветнаест који су били учесници у тучи. За сада само то знам.

Новинар: Да ли је било после овог инцидента неких сличних у Скопљу?

Сашо Каимовски Панки: Па свакодневно има у Скопљу тих инцидентата. Знате, нису то били овакви инциденти, али полупани су неки аутомобили, срушили су кућу у Куманову са борним возилима и тако нешто отприлике.

Новинар: Опростите, а где су још двојица, јер вас је било петорица? Да ли су у болници?

Сашо Каимовски Панки: Не, они су у кафани, морају да раде. Тај момак, наш друг, води кафану када ми нисмо у Скопљу, он је шанкер, и он је исто био умешан у тучу, а други је конобар. Они морају да раде.

Новинар: Да ли бисте у кратким цртама описали тучу, ако вам није тешко?

Сашо Каимовски Панки: Хоћу, није ми тешко. То се десило 6. марта. Преко дана у кафану је дошао неки официр и резервисао сто за тридесет војника. Код нас у кафану не долазе војници, ни УНПРОФОР-а, ни ОЕБС-а, ни НАТО-а, него само официри. Овог пута су били војници, али не у униформама, него у

Гости Српске радикалне странке: представљање новинарима актера недавне "Педагошке поеме" енглеским хулиганима

цивилним оделима. Официр јер резервисао сто за тридесет људи, за око осам сати увече. Они су дошли у осам сати, ми смо припремили сто, леп, велики. Били су и други гости у кафани, бизнисмени из Скопља, који су исто имали резервације. Кад су они ушли на врата, наши гости су мало негодовали, зашто смо пустили толику групу странаца, Енглеза. Рекли смо им да нема проблема, да ће бити све у реду. Ипак није било тако. Они су поручили вечеру, ми смо их лепо услужили. Почели су да пију, прво су пили пиво, па су онда прешли на вино. Кафана није велика, има око тридесет, четрдесет квадрата. Онда су они устали са столица и почели да шетају између столова, као да је то њихово, као да су они откупили кафану, постајали су све бучнији, гласнији. Ми

полицију да их одведе. Пошто нисмо знали број, јавили смо се нашој полицији, да нам дају број њихове полиције и они су нам дали број гарнизона где спавају, али тамо се нико није јављао. И онда је мој ортак Ивановић позвао њиховог претпостављеног и рекао му - молим вас, платите рачун и идите из кафане, пошто је већ крај радног времена, да не буде неких проблема, пошто су ваши момци већ пијани. Он је рекао - нема проблема, за пет, десет минута ћемо ићи. Али они нису хтели, тражили су још пића. Остали смо само нас тројица, још један конобар и шанкер. И некако су почели да излазе из кафане полако. Пошто од кафане до пута има једно двадесетак степеника, па летања башта, неки су већ били на улици, неки у башти, а неки су били још унутра. Рекли смо им да није

Нас је било само петорица, погледали смо се и разумели шта треба да радимо. Више није било времена ни за причу ни за толеранцију. Појурили смо на њих. Испочетка су стајали по петорица, шесторица. У дворишту су били неки сталци за микрофоне, дограбили смо их и све смо их "патосирали", шта да кажем друго. Неки од њих су падали, неки су бежали, неки су стајали, то је била "фрка" од неких пет, шест минута, трчање горе-доле. Ја сам сломио прст, ударили су ме по леђима шипком, мог друга су ударили флашом у главу, конобара по рамену.

Новинар: Јесу ли они прави командоси или неке барабе?

Сашо Каимовски Панки: Воде се као командоси САС дивизије. Ја не знам какви су то командоси. Ми смо на улици и знамо све те "финте", а они то нон-стоп тренирају и на ратишту и шта ја знам где све. Знате шта, шта су тражили, то су добили. Ми нисмо њих напали на улици да се обрачунавамо као са неким странцима који су из НАТО-а, а ми смо одавде и шта сад они траже код нас. Ми смо били на своме, а они су нас напали и ми смо знали своје. То је то углавном.

Онда је дошла њихова полиција, у ствари тучу је прекинула наша полиција. Ми смо звали њихову полицију, али дошла је наша полиција да види шта се дешава. Кад су они видели комби наше полиције, почели су да скупљају своје рањенике и да беже. Онда је дошла и њихова полиција и видели су како је све то изгледало; разбијене флаше, поломљени столови, мечка је била доле на путу са поломљеном ногом.

Новинар: Ако будете тражили одштету, хоћете ли урачунати и мечку?

Сашо Каимовски Панки: Све, све.

Новинар: Јесте ли члан неке странке у Македонији?

Сашо Каимовски Панки: Јесам.

Новинар: Које?

Сашо Каимовски Панки: Нека остане тајна.

Новинар: Какве су биле реакције у македонској јавности на тај догађај?

Сашо Каимовски Панки: Другог дана се јавио неки репортер нашег листа "Дневник". Он је чуо да се нешто десило код нас у кафани, али ја нисам хтео да дајем никакву изјаву, пошто нисам хтео да се чује о овоме што смо урадили. Али он се јавио нашој полицији и овима у НАТО, и они су му рекли да смо се потукли нас петорица и њих двадесет двојица и то је онда прострујало кроз Танјуг, дошло докле и овде се од тога направила велика "фрка".

Новинар: А тамо није?

Сашо Каимовски Панки: Тамо не баш, не помпезно као овде.

Стево Драгишић: Имате ли још питања? Хвала што сте дошли.

Ентеријер кафане "Два јелена" у којој су командоси САС-а беснели, пили и "кусур" добили

смо их упозорили да буду мало тиши, пошто има и других гостију, али они уопште нису на то обраћали пажњу. И тако је пролазило време.

Из сата у сат они су били све бахатији, почели су да гасе пикавце у пепелњаре других гостију, да им се плазе, неки су имали и минђушице на језику. Неко је чуо како је један од њих рекао - ти ћеш овог после, ја ћу овог, као да хоће да се обрачунавају. Рекао сам, добро, нема везе, пусти их, пијани су. Онда су гости почели да траже рачуне, да иду из кафане, да се љуте што смо то урадили, што смо пустили толику групу војника. Шта смо ми могли, могли смо само да се извинемо и да кажемо да се то више неће поновити, пошто ће они једном да оду, а ми ћемо сутра опет да радимо са нашим гостима. Али, нема везе, то је прошло.

Негде око једанаест сати, они су и даље пили, викали. Ми нисмо имали другог избора него да позовемо њихову

лепо што су то урадили, што су најурили госте, што су били гласни, бучни, а они су нам само на енглеском одговорали - fuck off. Говорили смо им само да оду и неће бити проблема.

Почели су да излазе, али у групицама, по двоје, по троје, по петоро. Ми смо још били унутра у кафани, и одједном, видели смо да су неки од њих почели да узимају столове и столице са терасе и да их носе са собом. Исто тако, узели су и препарирану мечку која стоји испред ресторана и понели и њу са собом. Ми смо истрчали из кафане и повикали им да све што су узели врате на своје место. Они се нису уопште на то обазирали. Када смо ми истрчали из кафане почели су да бацају на нас столице, камење и флаше. Једна флаша је ударила конобара у раме. Мислили су да ћемо и то да прећутимо и да нећемо да реагујемо, али су се ту мало преварили. Ми више нисмо имали где.

ИНТЕРВЈУ СА САШОМ КАИМОВСКИМ ПАНКИЈЕМ

ШТА СУ ТРАЖИЛИ ТО СУ И ДОБИЛИ

Разговор са Сашом Каимовским Панкијем, сувласником скопског ресторана "Два јелена", вођом и певачем поп групе "Куку леле" и једним од петорице победника у тучи са командосима британске елитне краљевске дивизије САС

"Дошли смо као амбасадори пријатељства између Срба и Македонаца, на позив др Војислава Шешеља, иако су нас упозоравали да је он опасан. Током првог сусрета са др Шешељем смо разговарали о свему, о музици, о економској ситуацији, незапослености и животу у Македонији, а не о политици", рекао је Сашо Наимовски Панки приликом посете Београду. О току и још неизвесном правном исходу најпопуларније туче на Балкану разговарали смо са тројицом од петорице учесника једне стране - победничке. Они се ипак сматрају општењима, јер је нарушен високи реноме елитног скопског ресторана "Два јелена" који су градили две године. Осим тога, на њихове упорне телефонске позиве у бази НАТО-а се нико није јављао, тако да су на крају морали да се одбране од припитих командоса који су били у цивилу и без оружја, али су напали камењем и флашама. "Њихова" војна полиција је желела да зна да ли ће командоси бити тужени. Из македонске штампе Сашо Каимовски Панки је сазнао да је македонска полиција поднела пријаву против петорице конобара и деветнаесторице енглеских командоса. "Тамо где су припадници НАТО снага, инциденти су свакодневни", потврдио је Панки.

Једна туча у кафани или испред ње свакако да не би изазвала велику медијску пажњу, па чак ни чињеница да је у тој тучи свега пет момака успело да претуче другу двадесет двојицу. Несразмерене снаге можда нису толико интересантне за јавност која зна да је у кафанама све могуће. Ипак, данима се новински ступци допуњавају новим подацима, коментарима и освртима на једну такву тучу. У информативним телевизијским емисијама, које по правилу обавештавају искључиво о најозбиљнијим догађајима, један овакав случај је такође добио своје место. Осим тога, све се догодило у суседној држави, у Македонији, а највећа прашина се око тога подигла у Србији.

Крајње је време да почну да се препричавају и први вицеви на ту тему. Могло би се чак рећи да ће Срби постојати све док буду измишљали и препричавали вицеви, нарочито на сопствени ра-

чун. Зато смо и знали пре неколико месеци да од бомбардовања Србије неће бити ништа, или, ако га и буде, да ћемо га сигурно преживети. Јер, вероватно је било збуњујуће понашање људи којима је неколико пута поновљено да ће

бити бомбардовани, одређен дан, тачно време и градови - мете (разлог су заборабили и они који су претили, вероватно зато што није ни постојао), а који и даље иду сваког јутра на посао и причају вицеви, чија деца иду редовно у шко-

Сашо Каимовски Панки:

Енглези су данима понављали назив његове поп групе "Куку леле"

ду и препричавају вишеве, поподне мало рапчишћавају склоништа и опет, шта ће друго, причају вишеве. Прави разлог за бомбардовање, који су знали Срби, је био у томе што је председник Америке задужен за притискање тастера морао у то време да објашњава да није секс све што на то личи. Клинтон тада није притиснуо тастер, а ко зна да ли је схватио да је притом преузео улогу Монике Левински.

Но, вратимо се на догађај испред скопског ресторана "Два јелена", који ипак нема никакве везе са Клинтоном. Куриозитет ове туче је у томе што су

своју снагу. Узалуд Морали су да почну да их гађају камењем и флашама. Тек онда су уморни Македонци схватили да "fuck off" на енглеском не значи лаку ноћ. Дотле су се јадни командоси силно исцрпили покушавајући и ногама и рукама и флашама и камењем да им објасне шта желе.

Мора се разумети и то да су Македонци, као и Срби, такође народ са Балкана и да изнад свега презиру највише цивилизацијске домете које су Американци и Енглези достигли у перверзијама. Очигледно да се они који имају много пара не сналазе најбоље у међу-

Телеграм др Шешеља

Озбиљну ноту целој ствари дао је председник Српске радикалне странке и потпредседник српске Владе који је послао телеграм храбрим Македонцима и позвао их у госте. Македонци као и Срби, никако да науче нешто из сопственог искуства. Мало им је било што су претукли специјалце и то из Енглеске - није то нека неразвијена земља у транзицији, већ земља - портпарол једне Америке, него су се одазвали позиву једног председника српских радикала, иако су их сви упозоравали "да пазе, да је он опасан". И још отворено кажу да су дошли као амбасадори пријатељства српског и македонског народа. Дошла су тројица "учесника" од којих смо детаљно све сазнали из прве руке. Успут су обавили и неке преговоре са менаџерима из музичких кругова, јер су већ раније планирали да дођу да певају по Србији. Не баве се политиком, већ искључиво угоститељством и музиком. А зна се да се најлепше македонске песме певају у Србији и српске у Македонији.

Можда би НАТО пакт, коме у априлу предстоји прослава педесетогодишњице постојања требало да уврсти у свој програм обуке убрзани курс певања, не би ли некако оправдао своју сврху, јер за рушење кућа тенковима, насилно заузимање већ резервисаних хотелских соба и студентских домова не треба нимало слуха. А чини се да је крајње време да мало ослушну музику са Балкана. Ако се нађе неки слухиста међу њима. Можда ће успети песмом да освоје свет, пошто им само оружјем то некако трајаво иде.

Уосталом, најбољи коментар на овај догађај је дао Саша Каимовски Панки, сувласник скопског ресторана "Два јелена" и вођа и певач тренутно најпопуларније македонске поп групе "Куку леле" приликом разговора у Београду - шта су тражили, то су и добили. Разговор са њим преносимо у целини.

● Реците нам основне податке о себи, колико имате година, где живите, чиме се бавите.

Сашо Каимовски Панки: Рођен сам 1. маја 1967. године у Скопљу. Живим у Скопљу и по занимању сам угоститељ. Око две године водим ресторан, вилу "Два јелена", заједно са својим ордом Зораном Ивановићем. Ресторан није велики, али смо за те две године успели да направимо од њега елитно место у граду које посећују људи из скопског чет-сета, бизнисмени, амбасадори, уметници македонске и српске естраде. Осим тога, ја сам и певач и вођа македонске музичке групе "Куку леле".

● Када и како је почела ваша музичка каријера?

Сашо Каимовски Панки: Група "Куку леле" постоји од 1993. године. Пре тога нисам никад био певач, нисам ни знао да знам да певам. У то време радио сам у једном ноћном клубу у Скопљу, "Пијано бару", где су долазили разни људи из Скопља. Тада сам почео нешто

Озбиљну ноту подвигу македонских келнера дао је телеграм лидера српских радикала и потпредседника Владе Србије, др Војислава Шешеља, који их је позвао у госте

победници 5 (и словима пет) конобара (уже одреднице су им два сувласника ресторана, менаџер, конобар, шанкер, уз то су двојица и музичари), а поражени су двадест два командоса елитне краљевске дивизије САС, односно припадници НАТО снага, обучавани и обучени за сваку врсту борбе и на сваком терену.

Мора се признати да су у почетку ови командоси водили у обрачуну, наине, док се сводио на плажење и растеривање осталих гостију из овог иначе веома угледног ресторана који посећују искључиво пословни људи, чет-сет, свет естраде, па и енглески амбасадор који станује у близини.

Пошто петорица Македонаца нису схватили да је реч о обрачуну, упорно су покушавали да убеђивањем испрате пришите госте и тако одузму српској јавности посласицу којом ће се наслађивати данима. Вероватно су Македонци били уморни, радили су целог дана, већ је било време за фајронт, па су мало спорије схватили. Командоси су једноставно били принуђени да им на најочигледнији начин ставе до знања да то вече мора да се памти по њима. Напали су столове и столице, препарирани мечку - маскоту ресторана и сломили јој ногу, скупоцени мерцедес, демонстрирајући

људским односима, па никако не могу да схвате и запамте како се треба понашати и шта треба радити када су у елитној кафани, када су, рецимо у неком замку у Француској, или када су у неком кабинету са приправницом у Белој кући. Помешали су јавно и тајно, лично и међународно, последице су постале узроци. Највише су то Ирачани осетили, за сада.

Епилог шестомартовске вечери је био да Македонци као малобројни народ једне неразвијене државе у транзицији много раде од јутра до касно у ноћ, па тако преморени још више исцрпљују своје госте пријатељским убеђивањем, а онда се изненада разбуде и на брзину, без имало елганције, спакују повећу гомилу елитних снага за извлачење. Срби, као народ од акције и вица, једва су дочекали да рашире вест о томе како командоси нису оно што се о њима мисли и да прерачунавају колико квалификованих конобара треба сакупити да разјуре стране трупе уколико се оне ипак усуде да се смеће негде по Србији. Народ је у немаштини научио да буде практичан, па рачуна, што да се муче сви, кад цео посао може да заврши и неколицина, па после сви да прославимо у кафани.

"Тамо где су припадници НАТО снага, инциденти су свакодневни": Панки у разговору са новинарем "Велике Србије"

да снимам, и једне вечери су ме чули чланови групе "Куку леле" и питали да ли желим да сарађујем са њима. Тако сам ушао у ту групу 1994. године као певач. Они су пре тога имали свог певача, али је он отишао за Аустралију и ја сам дошао на његово место.

"Куку леле" најпопуларнији у Македонији

● **Каква је популарност групе "Куку леле" у Македонији, да ли је снимала плоче и којом се врстом музике бави?**

Сашо Каимовски Панки: До сада смо снимили три музичка албума, 1994, 1996. и 1999. године, наравно и три компакт диска. У Македонији смо најпопуларнији. Музика којом се ми бавимо припада поп жанру.

● **Јесте ли имали до сада концерте у Србији?**

Сашо Каимовски Панки: Не, нисмо. Све време смо у Македонији свирали. Сада смо у преговорима са неким менаџерима одавде. Зато сам и дошао овде, највише због посла, а у исто време да испопштујем и позив др Војислава Шешеља који нам је послао телеграм којим нас позива, после овога што се десило, да будемо његови гости. Наравно, нисмо очекивали да ће све ово да добије такав публицитет, јер се десило без икакве намере. То је један случајни инцидент у коме смо ми само бранили своје.

● **Испричајте како се све десило и да ли је било неких наговештаја таквог инцидента у ресторани претходних вечери?**

Сашо Каимовски Панки: Код нас долазе гости из разних мисија, ОЕБС-а, УНП-РОФОР-а.

● **Значи, били су уобичајени гости?**

Сашо Каимовски Панки: Да, али војници нису никада пре тога били. Долазили су углавном мајори, генерали, њихови старији пуковници. Долазили су у униформи и цивилу. Уобичајено је било то да долазе, вечерају, плате и оду без икаквих проблема, јер, не заборавите, наш ресторан је био угледно место.

Те вечери је било нешто друго. То је било 6. марта. Ујутру је дошао њихов официр и резервисао сто за тридест људи, припаднике НАТО-а, краљевске елитне јединице САС. Рекли смо да нема проблема, да ћемо да наместимо један велики сто за тридесет људи. Те исте вечери смо имали и резервације за неке важније људе из града.

● **Да ли су то били људи који припадају политичким круговима?**

Сашо Каимовски Панки: Не, то су били људи из света бизниса. Око осам сати дошли су најављени војници. Чим су ушли на врата ми смо видели да нису то што смо ми мислили. То су били млади момци од двадесет три, четири, пет година. Били су у цивилним оделима. Али сад шта је, ту је, они су резервисали сто. Сели су, поручили вечеру, пиће. Међутим, како је вече одмицало, они су бивали све бучнији и бучнији.

● **Јесте ли приметили кад су дошли да су можда нешто већ претходно пили?**

Сашо Каимовски Панки: Не, не, били су сасвим нормални. Пили су странско пиво, "Хајнекен", онда су вечерали, па су се пребацили на вино.

● **Знате ли зашто су резервисали сто? Да ли је била обична вечера или неко њихово славље?**

Сашо Каимовски Панки: Не знам. Они су код нас примљени као и било који други гости, сасвим нормално. Прошло је једно два и по сата откако су дошли, и они су бивали све бучнији, почели су да устају са столица. Кафана је мала, са двадесетак столова. Када су устали, почели

су да шетају између столова, неки су дошли за шанк, неки су почели да гасе цигарете у пепељаре на столовима других гостију, почели су да им се плазе. Постао је дрски и безобразни. Онда смо увидели да то неће да изађе на добро. Познато је да кад странце окривиш за нешто да они нису баш као што треба. Тада смо прекинули да им дајемо пиће. Позвали смо њиховог старешину који им је резервисао сто и рекли му да је њихово понашање прешло границу нормалног и да треба да плате рачун и напусте кафану. Он је рекао да неће бити проблема и да ће отићи за петнаест минута.

Онда су остали гости негодовали због таквог њиховог понашања и почели да одлазе из кафане, говорећи да неће ту више да долазе. Говорили су нам - шта ће вам они, они ће сутра да оду, а ми ћемо да останемо. Ја сам се извинио свим гостима, изашао да их испратим, али ништа више нисам могао, шта је, ту је. Многи су се наљутили. Вратио сам се унутра. Остали смо само мој ортак, Киза, шанкер, конобар и ја. Командоси су тражили још да пију, ми смо одбијали, говорили да је крај радног времена и да треба да напусте локал. У међувремену, неки од њих су већ били отишли, тако да их је сада било око двадесет двојица, тројица.

Из кафане се излази на степениште, па на летњу башту, а затим на пут. Неки су изашли већ пијани са недопијеним флашама пива на улицу, неки су били у летњој башти, неки су још остали у кафани и тражили још пића. Ми смо их убеђивали да напусте кафану и то је трајало још неко време. Онда смо видели да су они који су изашли напоље почели да узимају столове и столице који су били сложени под тремом и кренули да их носе на улицу. Двојица или тројица су узела препарирану мечку која је стајала испред кафане у дворишту као маскота. Њу смо својевремено добили од једног скопског министра на поклон. Повикали смо за њима да врате све то, међутим, они се нису обазирали, уместо одговора само су нам упућивали псовке.

Пошли смо за њима, али пре него што смо стигли до њих, засули су нас камењем и флашама. Ја сам тада био на тераси, Зоран је био доле ниже са Кизом, а конобар и шанкер су били унутра. Онда је и конобар потрчао да види шта се дешава, али га је погодила флаша по рамену. То је за нас био знак да они хоће обрачун. Они су ипак били ноншалантни, јер је изгледало као да не очекују да ћемо ми после свега да реагујемо тако жустро. И даље су били распекани, у групама. Нас петорица смо се само погледали и разумели се да је дошао тренутак када морамо да почнемо да бранимо своје. Јер, да нисмо реговали у том тренутку, можда би се они вратили у кафану и тек онда почели да ломе све. Дотле смо покушавали да занемаримо све псовке и недолучно понашање и да их убедимо да оду без инцидента.

Међутим, када су почели да нас гађају камењем, то више нисмо могли да игноришемо. Ту су били стапци од микро-

фона, узели смо их и кренули на једну групу од њих седморице. Брзо смо их савладали, а затим смо кренули и на остале. Они нису били толико пијани, него мало припити, али смо их изненадили и брзо савладали. Било је ту и песничанга, али ми знамо како да их збуњимо и брзо савладамо, мада су они командоси и специјално обучени. Нису имали оружје и то је заиста срећа, јер не знам да ли би га употребили.

Узалудни позиви војној полицији

Заборавио сам на још један детаљ. Када су други гости почели да одлазе, звао сам нашу полицију да их пита за број телефона њихове базе, да бих позвао њихову полицију да их одведе. Ми нисмо хтели инцидент, већ смо хтели само да они оду. Наша полиција, која је задужена за наш регион, налази се на триста метара од нас. Дали су нам број телефона, али су нас и питали у чему је проблем. Рекли смо им да су код нас њихови војници, да су постали бучни и да желимо да их одведе њихова полиција да не би било неког неспоразума. Међутим, петнаест минута се нико није јављао из њихове базе на наше телефонске позиве.

Након тих петнаест минута позива, све се даље догађало у року од пола сата. Неки су били на улици, запомогали су, неки су лежали на тераси, где се ко затекао. Тада се појавио комби наше полиције. Дошли су да виде шта се дешава, али некако више успут, него са неком специјалном намером. Они су прекинули то, мада је све већ било готово, завршено. Када су командоси видели нашу полицију на брзину су покупили своје рањене и онако на рукама их одвукли.

● Њихова полиција се није појавила?

Сашо Каимовски Панки: Њихова полиција се појавила тек касније. Претходно смо ми испричали нашој полицији шта је било и она је отишла у њихову базу.

● Они нису имали појма шта се догађало те вечери са њиховим војницима?

Сашо Каимовски Панки: Не, никако нису знали.

● Да ли се то вече се тако завршило?

Сашо Каимовски Панки: Исте вечери је дошла њихова полиција, заједно са нашом, сат времена после туче. Ја сам сломио прст, добио сам ударац шипком по леђима, Кизи су разбили флашу о главу, али су све то лакше повреде. Када је дошла њихова полиција, видела је шта је остало од кафане, по дворишту су били столови и столице, разбијене флаше, мечка је била доле на улици са сломљеном ногом.

● Јесу ли командоси кренули да разбију ваш ауто?

Сашо Каимовски Панки: Јесу.

● Да ли је то било пре него што је почела туча или касније?

Сашо Каимовски Панки: За време туче. То је био једини ауто који је био ту паркиран и они су знали да је то ауто неког од нас. Један га је шутирао у хаубу. То је скуп Мерцедес. Али добро, то је све прошло.

Када је дошла њихова полиција питала је шта је било, и ми смо им испричали. Додали смо такође да треба да их је срамота и због тога што њихов амбасадор живи ту у близини, на двеста метара од наше кафане и да му је то омиљено место и да долази сваки други дан и са женом и са децом. Полиција је само рекла да ће то да испита, да види који су момци учествовали у томе и да ћемо од наше полиције да добијемо информацију о исходу, јер ће у сарадњи са њима да испитају цео случај.

● Како се даље развијао цео случај?

Сашо Каимовски Панки: Немамо још никакве информације. Само смо пре два дана (разговор је вођен у недељу, 14. марта, осам дана после догађаја) прочитали у новинама да је наша полиција поднела пријаву против њих деветнаест и против нас петорице.

● Ко је ту окривљен?

Сашо Каимовски Панки: Не знам. Знамо да ми не можемо да будемо криви. Нисмо ми њих напали, него су они нас, а ми смо бранили своје, ми смо били на свом.

Нарушен реноме кафане

● Да ли је тачна информација да сте их ви тужили због причињене штете?

Сашо Каимовски Панки: Нисмо још то учинили, још смо у преговорима са неким адвокатима.

● Да ли имате намеру да их тужите?

Сашо Каимовски Панки: Да, зашто би се ми помирили са тим. За штету мање - више, али нарушен је реноме кафане. Чак и да ништа није поломљено, нарушен је реноме кафане. Наши стални гости неће желети да дођу у кафану у

којој више нису сигурни и у којој може свашта да се деси. Видећемо шта ћемо урадити. За сада само знамо да су покренуте пријаве против нас.

● Македонска полиција ради у сарадњи са њиховом, али ви званично нисте добили никакву информацију директно од њих?

Сашо Каимовски Панки: Не, никакву.

● Да ли је било некаквих инцидентата или нереди пре или после овог догађаја са припадницима страних трупа у Македонији?

Сашо Каимовски Панки: УНПРОФОР је код нас већ три, четири године. Унпрофорци су за Натовце злато. То вам гарантујем.

● Значи, припадници НАТО-а се издвајају по бруталности у њиховом саставу?

Сашо Каимовски Панки: НАТО војника највише има у Куманову. Тамо су туче свакодневне, пијани Натовци изазивају сударе колима, не поштују саобраћајне знаке, праве нереди. Имају много пара, али се понашају као да су пали са планине. Код нас у кафану су долазили припадници УНПРОФОР-а, такође Амери, попију, плате, никога не дирају, не праве нереди по граду. Ја нисам знао за све то у толикој мери, али после инцидента су почели да ми се јављају људи и из других места из Македоније, да нам честитају што смо тако реаговали на њихово понашање и да нам причају да су се сличне ствари дешавале и код њих са НАТО војницима.

● Имате ли утисак да је у последње време њихово понашање бруталније, или је слично све време откако су они ту?

Сашо Каимовски Панки: Новине пишу повремено о њиховим нередима. На пример, пијани Натовцај срушио кућу тенком, прегазео колима или се сударио са неким и слично. Мислим да са УН-

Амбасадори пријатељства српског и македонског народа: Горан Наумовски Киза, Сашо Каимовски Панки и Зоран Ивановић Пешо у Жутом салону Владе Републике Србије

ПРОФОР-ом нема таквих ситуација. Али сада ће и УНПРОФОР да оде.

- Ви знате да је затражена писмена гаранција о безбедности становништва у Македонији од НАТО-а? То је вест која је објављена у новинама, као и податак да су и неки македонски званичници, и македонска опозиција то тражили од НАТО-а. Међутим, одговори су различити. Хавијер Солана је обећао такву гаранцију приликом посете Македонији, али из Брисела поручују да ниједна земља која није чла-

га ће они да извуку и како, ја немам појма.

- Рекли сте да класична, формална окупација то није, али можда је суштинска, јер ипак становништво не годује?

Сапо Каимовски Панки: Не знам шта да вам кажем. Сада их има око десет хиљада, треба да их буде око тридесет хиљада, значи још треба да их дође. Када у земљи од милион и нешто више становника има тридесет хиљада страних војника, знате шта може да буде.

у нашу полицију, као и у НАТО и они су му дали своје извештаје. Објављен је један мали пасус о томе како је газда "Два јелена" заједно са конобарима претукао двадесет двојицу припадника НАТО-а и то је прошло кроз Танјуг и дошло овде у Београд.

- Да ли је, осим чињеница из добијених извештаја, било и неких коментара на тај догађај у новинама?

Сапо Каимовски Панки: Не, ништа, била је само информација, као и да газда ресторана "Два јелена" није био расположен за разговор. Пошто је то дошло и до Београда, другог дана су почели да се јављају и новинари из неких других листова, из "Експрес политике", "Илустроване", да се распитују, и ја сам се мало отворио и испричао у кратким цртама шта је то било. Онда је то добило на замаху, почели су да долазе дописници разних листова из Скопља, да сликају мечку са поломљеном ногом, све је постало интересантно. Било је и код нас у Македонији неких информација, али ништа тако помпезно као у Србији. Онда нам је стигао телеграм од господина Шешеља, и ми смо се питали шта је то сада.

- Нисте дошли сва петорица?

Сапо Каимовски Панки: Не, дошли смо само нас тројица, мој ортак, Киза и ја. Ми смо још пре тога имали план да дођемо у Београд због посла у вези са музиком, али пошто нам је стигао и телеграм, одлучили смо да се одазовемо позиву.

- Да ли ви верујете да ћемо успети да сачувамо Косово?

Сапо Каимовски Панки: Дај Боже да га сачувате.

- А да ли верујете, нарочито сада после овога када сте вас петорица успели да прегучете двадесет и двојицу командоса НАТО-а? Јер, код нас у последње време провјеђана мишљење да они нису толико опасни колико се мисли и да је њихова снага једино у оружју и техници. На крају, ви сте то и доказали.

НАТО мора нешто да ради

Сапо Каимовски Панки: У Македонију је ушло много њихове технике, то је очигледно. Аутопутем су непрекидно пролазили камиони са техником и наоружањем. Против кога ће они то да употребе, ја не знам. Али толико је оружја као да ће почети трећи светски рат. Исто тако има страшно много војника. Да ли је то трошење њихових пара, зато што морају нешто да раде? Али не верујем и лично им не желим да улазе на Косово и да сад они тамо нешто пресушују и рашчишћавају. Не верујем да ће до тога доћи. Не знам, такво је неко моје мишљење, јер ником не желим да му неко други улази у двориште и поставља своје законе. Таква је моја жеља.

- У Македонији има доста Албанаца. Вероватно, после десет година инте-

Добродошлица у Београду: вечера у "Старој капетанији" у част гостију из Македоније

ница НАТО-а није никада добила такву гаранцију, из чега следи закључак да вероватно ни Македонија неће добити тако нешто.

Сапо Каимовски Панки: То ће бити много лоше. Кад не одговарају за то, онда свакако да могу да раде све што пожеље.

- Рекли сте да се искључиво припадници НАТО-а понашају тако брутално и бахато. То је резултат њихове уверности да им је све дозвољено.

Сапо Каимовски Панки: Можда, ја нисам политичар, нити сам био у Македонији када је требало да се дозволи да НАТО дође код нас. Али, нико не воли да му туђа војска уђе у земљу. Ја причам са аспекта народа. Ко воли да му странац дође у његову кућу, у његово двориште, да му прави неред?

- Значи, грађани Македоније ипак негодују због њиховог присуства?

Сапо Каимовски Панки: Зашто су они дошли, ко им је то дозволио да се тако понашају, ја не знам.

- Да ли је њихово понашање достигло такву границу да се осећате на неки начин окупираним?

Сапо Каимовски Панки: То није класична окупација. Они су ту дошли због Косова, као неке снаге за извлачење. Ко-

Албанци у Македонији не реагују

- Као човек из народа, да ли осећате појачано непријатељство између Албанаца и Македонаца у Македонији, откако су стране трупе ту? Да ли и Албанци дозвољавају себи такве ексцесе, сличне њиховим?

Сапо Каимовски Панки: Не. Ја живим у Скопљу, ту има доста мешовитог становништва. Албанци које ја познајем нису реаговали на такво понашање НАТО војника у неком негативном смислу. Све је нормално. Нико ништа не прича.

- Да ли сте били изненађени позивом др Војислава Шешеља, као и публицијетом који сте доживели овде? Овде људи мисле да сте ви вапом реакцијом на неки начин показали оно што би свако радо учинио, али неће или не жели зато што би то могло бити оправдање за неке нове притиске или нападе.

Сапо Каимовски Панки: Одмах сутрадан после овог нашег инцидента јавио ми се неки репортер из скопског листа "Дневник" да се распита о томе. Ја нисам хтео да дајем никакве изјаве, десило се то, и нисам хтео уопште да се прича о том случају. Али том новинару је све ипак било интересантно и отишао је

Новина Српске радикалне странке, "Велика Србија" је изазвала пажњу гостију из Македоније

нзивних сукоба, а последњих годину дана најотворенијих и најдиректнијих у Србији, њихове аспирације се не би задржале само на Косову, ако би успели да остваре своје намере.

Сашо Каимовски Панки: Мислите да би хтели да крену да заузимају и Македонију. Не знам, ја сам Македонац, а Албанци су у нашој земљи за сада мирни, нема их за сада организованих у неким војним формацијама код нас. Албанци које ја познајем се не мешају, не интересује их то. Они много лепше живе и од нас, знају да праве паре, имају иста права, не верујем да ће хтети да нарушавају свој леп живот. Можда је то раније било.

● Да ли знате какав је однос тих Албанаца са којима се дружите у Македонији, према Албанцима из Албаније?

Сашо Каимовски Панки: Они знају да њихови сународници у Албанији живе бедно. Ови код нас су Американци за њих.

● Шта мислите о садашњем односу између Македоније и Србије? Мислите ли да су довољно пријатељски?

Сашо Каимовски Панки: За сада да. Познајем неке Србе у Македонији, увек смо се добро слагали. И даље се ословљавамо са "брата". Нема ниједног случаја који би показао неко непријатељство између Срба и Македонаца. И без обзира што смо сада у две различите државе, ти пријатељски односи су и даље остали сачувани. И тако треба да остане.

● Како се осећате у Београду?

Сашо Каимовски Панки: Не осећам се ни као јунак, ни као неко не знам како важан, већ као амбасадор своје земље коме је стало до пријатељства између нас, Срба и Македонаца. Ја нисам ни политичар, нити сам компетентан да причам о политици, него једноставно сматрам

да нема ближих народа од нас и да морамо да се држимо заједно. Политичари увек могу да праве разне малверзације да се заоштре односи између нас, због границе, због Косова, због овог, због оног. Не знам због чега, али можда то некоме иде у прилог да између нас заоштри односе. Ја то не бих волео и зато сам овде, као амбасадор пријатељства и желим да пружим подршку овим људима овде да истрају у свему.

● Шта мислите о људима у Београду, какав сте утисак стекли о њима, имајући у виду ситуацију на Косову, за ових 24 сата боравка колико сте овде?

Сашо Каимовски Панки: У земљи која је у рату већ девет година не може да буде све нормално. Ја се крећем у круговима у којима је све нормално. Али има и људи који су изгубили неког свог најближег у овим сукобима и саосећама са њима. Мислим да рат од девет година оставља трагове који се не могу избрисати. Такође, ови притисци, претње бомбардовањем, биће, неће, човек ту не може да буде нормалан. Било који разговор да се поведе са неким увек се своди на рат, на то како ће се бранити. У суштини су људи "о кеј", али мислим да су старији већ на крају нерава. Јер млад човек може много да поднесе, а стари више не могу. Млади су ваљда понети тим патриотизмом и нестрпљењем да окончају то што превише дуго траје. То је моје мишљење.

● Какав је ваш утисак о др Војиславу Шешељу? Да ли сте се сада први пут срели са њим, или сте га и раније виђали уживо? Како су реаговали ваши познаници на позив који вам је упутио?

Сашо Каимовски Панки: Говорили су ми сви - пази, он је опасан и све у том смислу. Ја сам им одговорио да ја не идем да преговарам, не идем са политичким намерама, него да се видим са човеком

који ме је позвао у госте. Др Шешељ је на мене оставио веома пријатан утисак у првом разговору. Причали смо о музици, питао ме је како живимо, какве су нам плате, економска ситуација, запосленост, опште ствари, ни речи о политици. О њему мислим све најлепше.

Ретко се иде у иностранство

● Добро, онда да вас питам и ја, како се живи у Македонији данас?

Сашо Каимовски Панки: Сада имамо нову владу. Ова стара је учинила што је учинила, мислим да се и она трудила, мада народ каже да су то били плачкаши, али, мислим да морамо да схватимо да једна земља у транзицији као што је Македонија, која је била најслабије развијена у бившој Југославији, није имала ни пара, ни буџет, ништа. Све је требало почети испочетка. Стара влада је успела да то некако организује и да Македонију уврсти у неке светске токове, да не буде изолована. На економском плану још је слаба.

Сада незапослених има много, али нова влада је обећала да ће отворити фабрика које су затворене, да ће вратити технолошки вишак на посао. Да ли ће у томе да успеју не знам, али народ као народ, мора од нечега да живи, да се сналази, сви негде иду на неки посао, нешто шверцују.

● Шта раде млади, сналазе се или чекају да добију посао?

Сашо Каимовски Панки: Ми смо Балканци, ако треба ући ћемо у мишију рупу и пронаћи нешто, навикли смо да се сналазимо. Посла нема, али релативно добро живимо.

● Македонци су некад били познати као печалбари. Каква је ситуација сада, да ли више воле да одлазе негде у свет у потрази за "бољим животом" или се тај тренд смањило, и више воле да остану у својој земљи, макар да се сналазе?

Сашо Каимовски Панки: То је било пре тридесет година, тада је било хит да се иде за Америку, Аустралију и тако даље. Сад тога нема, ретко ко да оде напоље. Млади више воле да остану у својој земљи.

● И ми више волимо да живимо у својој земљи. Само је несрећа у томе што желе да нам је одузму.

Сашо Каимовски Панки: Ја вам желим да успете да одбраните своје.

● Хвала вам на пријатељским жељама и овом разговору.

Сашо Каимовски Панки: Хвала и вама и др Војиславу Шешељу на позиву и честиткама.

Весна Арсић

ИНТЕРВЈУ СА ЗОРАНОМ ИВАНОВИЋЕМ, ВЛАСНИКОМ
СКОПСКОГ РЕСТОРАНА "ДВА ЈЕЛЕНА"

ПРИЈАТЕЉСТВО РУШИ ПРЕПРЕКЕ

Позив др Војислава Шешелја момци из Скопља, који су одржали лекцију бројно вишеструко надмоћнијим британским војницима, прихватили без оклевања. Срдачан и братски пријем међу српским радикалима. Први Ивановићев сусрет са лидером Српске радикалне странке незаборавна успомена

Председник Српске радикалне странке и потпредседник Владе Србије, др Војислав Шешел, поздравио је бираним речима власнике и особље скопског ресторана "Два јелена", који су се прославили у окршају са британским војницима злогласне САС дивизије. Одајући им признање на испољеној срчаности и значајном доприносу развоју српско - македонског пријатељства у ситуацији када су НАТО трупе претња најпре за Србију, али и за цео Балкан, лидер српских радикала је ове куражне момке позвао у вишедневну посету Београду.

Сашо Каимовски, Зоран Ивановић и Горан Наумовски су срдачно прихватили искрено пружену руку и већ другог дана по пријему телеграма из седишта Српске радикалне странке допутовали у престоницу Србије. Они који су својим анегдотским чином показали право расположење и лице свога народа, а, између осталог и нехотице подржали званичан став својих суседа, искрено су и пријатељски дочекани међу највиђенијим српским радикалима. Њихов боравак код нас пружио нам је прилику да их ближе појединачно упознамо. И приватно, а да истовремено из "прве руке" чујемо о догађају који је разгалио сваког грађанина наше земље и свему оном што нераскидиво спаја два народа на заједничкој балканској ветрометини.

Зоран Ивановић, сувласник ресторана "Два јелена", који ће остати упамћен као поприште најмасовније туче између домаћег македонског живља и страних хулигана у униформама, је млад, успешан пословни човек. Србин, рођен у Скопљу. Отац двоје деце, ожењен Македонком. Поносан на своје порекло, оца, мајку и сестру. Амбициозан и задовољан оним што је за своје године стекао и скупио. И што је, а показао је то, спреман да га одбрани и сачува.

● Ево вас у посети Београду, пошто сте се прославили већ чувеном епизодом са британским војницима. Вероватно је много оних који би да о вама приватно сазнају више.

Ивановић: Рођен сам 3. јула 1965. године у Скопљу. Имам мајку, оца и сестру. Ја сам Србин, мајка ми је из Урошевца, отац из Врања. Живим и радим у Скопљу. Леп град, лепо место. Ожењен сам Македонком из Скопља, Ирином, с ко-

јом имам двоје деце: петогодишњу Теодору и четворогодишњег Петра. Бавим се угоститељством.

Са Сашом Каимовским другујем од детињства, много тога смо заједно прошли, па смо, ето, одлучили и да овај рес-

Зоран Ивановић Пешо сувласник ресторана "Два јелена" упамћеног као поприште најмасовније туче између домаћег становништва и страних хулигана стационираних у Македонији

торан заједнички водимо. Отворили смо га пре неких годину и по дана. Раније смо држали дискотеке. Ја имам и свој кафић. Немамо разлога да будемо незадовољни послом, углавном солидно иде.

"Два јелена" није велики ресторан, можда укупно има шездесетак квадрата, са пет сепара и три стола. Потрудили смо се да га укусно уредимо и мислимо да важи за пријатно место, за ресторан с душом. Клијентела која нас посећује је "прва лига", све су то наши пријатељи, познаници, фин и културан свет.

Србин рођен у Македонији

- Да ли сте икада у Македонији имали какав проблем због свог порекла?

Ивановић: Никада и никакав! Уосталом, рекао сам вам да сам тамо рођен, да сам окружен својим друговима из детињства, имам утисак да се сви волимо и да нам различите припадности уопште нису битне.

Таквих проблема нема ни на ширем плану. Живи се мирно, народ се воли. То су мале средине, људи се познају и страсти се злонамерно не могу распирити, ако нема правог повода за то. И кад се деси некакав проблем, именује се кривац, а не прозива национална мањина којој, можда, припада. Тога смо поштеђени. Живимо у миру, занети свакодневним бригама, као и свугде.

Нормално је да је и Македонија, као и свака друга држава на свету, под утицајем великих сила, пожелела да се осамостали. То су неке ствари ван наше моћи.

Жал и нада

- Како се живи у Македонији, боље или горе него раније?

Ивановић: Можда ја то не осећам толико на својој кожи, али свугде је криза на овим нашим балканским просторима, па и код нас. Али, све у свему, није лоше.

- Крећете се међу народом, упућени сте на народ - како он коментарише ситуацију која је уследила са осамостаљењем?

Ивановић: Због посла којим се бавим, у прилици сам да доста путујем и обилазим земље бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Мислим да југоносталигије има свугде, од Вардара па до Триглава. Неки су искористили ветар и одвојили нас од заједничке државе у којој смо имали далеко веће шансе.

Данас је просечна плата у Македонији ту негде око три стотине марака, на пример, што за себе довољно говори.

Одбранили своје

- Вратимо се догађају који се збио у вашем ресторану. Имали смо прилике да чујемо и прочитамо вест из Скопља, али како сте ви све то доживели?

Ивановић: Сашо Каимовски и ја се познајемо од малих ногу. Негде 1993. године он је почео да пева у дуету "Куку леле". Стекао је славу и био радо виђен у свим градовима, и као човек и као звезда. Имали су један велики хит, "Кучка" и брзо су постали најпопуларнија група у Македонији. С обзиром на то да смо зашли у "неке" године, заједнички смо се договорили како да на неки начин себи обезбедимо егзистенцију и резултат тог нашег плана је ресторан "Два јелена". Како имамо пуно пријатеља и у Скопљу и са стране, размишљали смо о кафићу, али смо се ипак одлучили за локал. Идеју смо и остварили, пронашли праву локацију и мислим да смо отворили тренутно најбољи ресторан у Скопљу. Налази се поред цркве Светог Јована, близу извора чудотворне воде, у сеници је богатих крошњи, на омањој узвишици и подсећа на праву оазу у срцу града.

Уложили смо да га опремимо и гости су одговорили на овај наш ентузијазам. Сада имамо клијентелу којом можемо само да се дичимо, од амбасадора до великих бизнисмена, и домаћих и страних.

- Између осталих, и Британце у униформи?

Ивановић: И Британце, нажалост. За нас је гост гост. Никада раније нисмо имали проблема са страним војницима. Снаге УНПРОФОР - а су за ове хулигане господ, у сваком случају су далеко цивилизованији. Не знам из којег су кора били, дипломатског или војног, али са њима смо до сада имали добра искуства.

И за Британце је телефоном резервисао места сасвим пристојан господин, њихов претпостављени, ваљда. Није било никаквих проблема за вечеру.

У ресторан су дошла двадесет осморица војника. У почетку су се понашали пристојно, наручили пиће и храну, али су убрзо постали робусни и осииони. Предосетио сам да ће бити проблема. Неумерено су пили, па сам њиховом претпостављеном пришао и рекао му да поплако напусте локал, јер је за њих "фајронт". Није се изненадио, али није ни реаговао. Рекао је да нема проблема, да ће отићи. Као искусни угоститељ "намисао" сам кавгације. Ваљда разљужени нашим захтевом, док су се спремали, неки од њих су почели да клече, добацију гостима, који су се већ разилазили због галаме и страха.

Неколико војника је изашло напоље, док су остали устали од стола. Кидисали су на препарирану мечку, маскоту постављену у дворишту ресторана. Ваљда су хтели да је понесу са собом у Енглеску или на Косово. Да смо их тада пустили, не верујем да бисмо их се лако отарасили, мислим да би редовно свраћали у "Два јелена". Дао сам знак особљу и изашли смо за војницима. Они су и то схватили као провокацију. Био је довољан један непријатељски гест с њихове стране, да се приметне туча. У њој смо с наше стране учествовали Панки, Киза, који је гост и наш пријатељ, два ко-

нобара и ја. Ми се никада нисмо сложили с правилном да је пијани гост увек у праву и реаговали смо да би заштитили своје госте, који су одвојили време и новац за провод, а не шпиканирање.

Прошли само с огреботинама

- Колико је заправо британских војника било те вечери код вас?

Ивановић: И по рачуну знамо да је плаћено 25 вечера, иако је полиција од двадесет два војника који су учествовали у окршају пријавила само деветнаесторицу. Остали су побегли с лица места, нису дочекали ни нашу ни своју полицију. Касније смо сазнали да је било доста повређених којима је указана лекарска, а неким и помоћ у болничким установама.

Наша полиција је отишла у хотел "Гранит", у којем су смештени Британци, код њиховог команданта и вратила се да од нас узме податке. Тада су нам саопштили да су тројица официра пребачени у болницу, с тежим повредама.

- Да ли је међу вама било повређених? Те огреботине на левој шаци, јесу ли из туче с британским војницима?

Ивановић: Нисам их ни приметио, вероватно да јесу. Све се то одиграло муњевитом брзином. Међу нама повређених није било. Понеки убој, огреботина, то је, ваљда, у таквом окршају нормално. Наши гости и пријатељи се нису сви разишли, тако да смо после остали, седели и препричавали ову несвакидашњу згуду. Као што видите, и при описаном односу снага, нас је било довољно.

Најпопуларнија петорка

- Јесте ли ових дана много популарни у Скопљу и Македонији?

Ивановић: Занимљиво је да овај догађај стране војнике није одвратио од нашег ресторана. Они и даље долазе, многи се распитују и слатко смеју на рачун својих колега, који су се неславно провели. Осим тога и војна полиција је долазила и како нас није затекла поручила особљу да нам пренесу њихово извињење. Распитивали су се хоћемо ли покренути тужбу против њихових војника. То још нисмо учинили, али ћемо видети шта ћемо даље у том смислу да предузмемо. Неке значајне штете нема, јер је туча избила у дворишту, на сву срећу. Можда пар поломљених столица... Неко је ногом шутнуо мој ауто и мало улубио хаубу.

Штампа је већ сутрадан објавила причу из локала "Два јелена", иако ми нисмо хтели да дајемо изјаве. Репортер "Дневника" се снашао из полицијског записника и реконструисао догађај, који је одјекнуо широм земље.

Преко ноћи смо постали најпопуларнија петорка у Македонији. Јављали су нам се људи из свих крајева, најпре пријатељи, онда и сасвим непознати. Одушевили смо их.

Пријем код српских радикала превазишао сва очекивања симпатичних гостију: у кабинету министра за информисање Александра Вучића

Народу је помало већ мука од присуства страних војника. Сличне ствари се дешавају свакодневно, и о таквим инцидентима нас штампа уредно информисе. Овај је, међутим, био најмасовнији.

Лично мислим да су ово неки чудни Британци. Због посла смо мало света и ми обишли, могу вам рећи да се овако не би понашали у Лондону, да су тамо цивилизованији, сем кад не попију више него што треба.

У сваком случају, урадили смо што смо морали. Добили смо много телеграма и позива, из свих градова Србије и Македоније. Изгледа да смо многе одушевили.

Најдражи позив

• Примили сте и позив председника Српске радикалне странке и потпредседника Владе Србије, др Војислава Шешеља, да budete гости српских радикала у Београду?

Ивановић: Последњих месеци смо чешће долазили у Београд, због Сашине музичке каријере. Мислили смо да тестирамо евентуално будуће српско тржиште, тако да смо планирали да свакако дођемо. Путовање смо убрзали после позива др Војислава Шешеља и, ево нас.

Морам да признам да нисмо очекивали позив од лидера једне политички тако снажне странке, уз то и потпредседника Владе Србије. Почаствовани смо, јер је оно што смо урадили у Скопљу, најмање што смо могли да учинимо, најмање чиме смо могли да допринесемо. Нормално, срдачан позив др Војислава Шешеља смо оберучке прихватили. Што да не?

Страх од косовског синдрома

• Да ли у Македонији има негодовања због присуства страних војних трупа на њеној територији?

Ивановић: Народ негодује, нормално. Никома није свеједно. Нико се томе не

радује. Никома није право због присуства страних војника, нити због свега што се у суседству дешава. Нисмо равнодушни.

• Како ваши суграђани реагују на ситуацију на Косову и Метохији?

Ивановић: Нико не жели рат на раздаљини од 20 километара. Прави човек га неће ни на две хиљаде километара од себе. Сви се надамо да ће се наћи политичко решење и да ће попустити тензије. С обзиром да смо дуго живели у заједништву, тај проблем нам није непознаница. На неки начин, он тиња и у Македонији. Народ се нада да су политички фактори тога свесни, јер нисмо ни ми без проблема са Албанцима. Али, заједнички живот је нужност.

• Да ли се у Македонији размисља о томе да после Косова и Метохије, после Србије, на ред може доћи и Македонија?

Ивановић: Те бојазни има, има и страха, али преовладава нада да ћемо с тим проблемом изаћи на крај. У Македонији се с великим интересовањем пратио исход преговора у Рамбуеју и уопште све што је везано за проблем на Косову и Метохији. Народ је забринут, прича, много се приватно бавимо анализама на ту тему. Превише је опасно да бисмо некоме у овом случају желели зло.

• Какав је однос Македонаца према актуелној власти? Поддржавају ли се и такви потези какви су, на пример, признавање Тајвана и гомилање војних снага Западне алијансе?

Ивановић: Мислим да је народ све ово време, откако је конституисана македонска држава, имао наду да ће живети боље и да нико није очекивао да ће помоћ и лепше сутра доћи преко ноћи. У том светлу су се и дешавања каква је признавање Тајвана или гомилање страних трупа на нашој територији, приказивала као нешто што је неопходно и нужно на том путу у бољи живот. Привреда, међутим, стоји, тржишта за профитабилне пољопривредне производе,

традиционалне за ово поднебље, сужена су или неконкурентна и све је у некаквом ишчекивању расплета. Стандард грађана је једва подношљив. И код нас касне плате, можда се пензије нешто редовније исплаћују, али свакако стање није онакво како нам се обећавало и како смо очекивали. Упркос томе, мислим да народ има стрпљења за ову власт у њеним почетним корацима.

У Београду као код куће

• Како вам и са временске и просторне удаљености данас изгледа Београд?

Ивановић: Овде имамо пуно пријатеља. Нажалост, размењујемо сличне приче. Пад стандарда је очигледан, углавном се једни другима жадамо, врло се добро разумемо. Те смо везе сачували, упркос општој ситуацији, која нам, на нашем кривицом, није баш ишла на руку. Београд се променио и то се осећа на сваком кораку.

• Јестели задовољни пријемом код српских радикала?

Ивановић: То је заиста превазишло сва наша очекивања. Имали смо пуно пажњу наших домаћина. Примљени смо искрено, срдачно и братски, можемо да будемо презадовољни. Уз то, српски радикали су се потрудили да нас јавности у Србији представе у најбољем светлу. Обећали су нам и помоћ око организације наступа групе "Куку леле" у Београду у најскорије време. Прихваћени смо крајње благонаклоно где смо се год појавили и тешко да можемо да се одужимо за овакво гостопримство.

Пријатељство за памћење

• Каково је ваше мишљење о др Војиславу Шешељу?

Ивановић: Можете замислити какво је пријатно изненађење када од човека кога познајете као јавну личност, гледате и слушате на телевизији, читате о њему у свим новинама, лично добијете позив. Сада сам га први пут видео у стварности. Наши сусрети оставили су на мене дубок утисак. Дobar је домаћин, мислим да је искрен пријатељ. Врло занимљив, интересантан човек.

Мислим да се сада пружа прилика за чешћа виђења, пошто се отвара пут за групу у којој Саша ради. Сви аранжмани су веома перспективни. Код нас у Македонији често гостују и Жељко Самарлић и Џеј и Аца Лукас, као и многе друге звезде естраде. Ко год од светских имена наврати у Београд, не заобиђе ни Скопље. Мислим да на овом тржишту постоји шанса за "Куку леле". Пријатељство се поставља на добре темеље, а народи ће већ сами наћи начина да се поново зближе, јер су јачи од свих препрека!

Жана Живаљевић

"ПЕДАГОШКА ПОЕМА" НА МАКЕДОНСКИ НАЧИН

Петорица момака испребијали припаднике елитне јединице НАТО-а у Македонији и тако, преко ноћи, постали популарни не само у Македонији, већ и у Србији. Ових дана њих тројица – Сашо Каимовски Панки, Зоран Ивановић Пешо и Горан Наумовски Киза дошли у Београд на позив др Шешеља

Горан Наумовски је естрадни радник, менаџер поп групе "Куку леле". Рођен је и одрастао на скопском асфалту. Има тридесет година и заиста не изгледа као непобедиви Рамбо. Тврди да је увек расположен, али када се наљути онда постаје опасан. Изгледа да су ту његову љутњу осетили војници НАТО-а, јер се Горан, по сопственом признању, те вечери "поголемо" наљутио. Све је почело безазлено, а завршило се јунаштвом македонских момака који су, како тврде, бранили свој посед од разуларених НАТО војника.

Горан Наумовски: Бавим се естрадом. Менаџер сам и кад има пара, има и добре музике. У овом послу сам већ седам, осам година. Увек сам весео и добро расположен. Не волим свађу и кавгу, али ако ме неко наљути, онда нема узмицања.

Захваљујући послу којим се бавим често сам београдски гост. Наиме, имам више него добру сарадњу са певачима из Београда: Цејом, Ацом Лукасом, Кнезом, и другима, да не набрајам. Наше дружење није засновано искључиво на пословној сарадњи, већ и на искреном пријатељству. Захваљујући овој тучи с НАТО војницима, круг својих београдских пријатеља проширио сам и на српске радикале.

- Шта за тебе значи упознавање са др Шешељем, председником Српске радикалне странке и потпредседником Владе народног јединства?

Горан Наумовски: Као прво, морам да нагласим да сам апсолутни политички аналфабета. Једноставно, политика ме никада није занимала.

С друге стране, слушао сам и овакве и онакве приче о др Шешељу, али ме ниједна од њих није посебно погађала. Наравно, нисам ни у сну могао да претпоставим да ћу га једног дана упознати. Данас, када га познајем, могу да кажем да је Војислав Шешељ сјајан човек. Он је крајње искрен и отворен. Духовит и шармантан и уопште нема политичке уштогљености и надобудности у понашању. Такав је политички врх Српске радикалне странке који сам упознао.

Ту, пре свега, мислим на министра за саобраћај и везе Драгана Тодоровића, потпредседника Владе Томислава Николића, министра за информације Александра Вучића, председника Скупштинне општине Земун Стеву Драгишића. Сви они су природни људи, у њиховом

понашању нема уображености, лажне скромности или извитоперене полијтичке надобудности.

Да будем искрен, о политици коју води Српска радикална странка знам врло мало. Тек толико што се да наслутити из назива, да штите националне интересе. У Београд смо Панке, Пешо и ја дошли на позив др Војислава Шешеља, али не

да водимо политичке разговоре, већ да ширимо пријатељство.

Ово наше искуство и нова познанства, помало су и за нас неочекивана. У сваком случају, др Војислав Шешељ, уопште српски радикали, изванредни су домаћини. Зраче традиционалном српском гостољубивошћу што је карактерна особина и нас Македонана.

Горан Наумовски – Киза: најјачи сте када браните своје јер имате мотив

Дакле, познанство са др Војиславом Шешељем за нас је нешто изузетно лепо. Много тога смо испричали једни другима, али свака наша прича почиње и завршава тучом коју су изазвали НАТО војници у ресторану "Два јелена".

- Вама је та туча донела велику медијску популарност у Србији. Да ли сте очекивали да ћете, у неку руку, постати хероји?

Горан Наумовски: Ма не, до туче је дошло услед некоректног и непристојног, готово вандалског, понашања НАТО војника у ресторану "Два јелена". Иначе, у тај ресторан не долазе војници, већ њихови претпостављени, али десило се да су тог дана ипак дошли.

Панки, Пешо и ја се дружимо, добри смо пријатељи, а помажем и Панкију око снимања плоче. Сувласници ресторана "Два јелена" су Сапо Каимовски-Панки и Зоран Ивановић-Пешо. Ето, тако сам се те вечери и ја затекао у "Два јелена".

НАТО војници су већ доста попили и почели су да се понашају беспризорно и разуларено. Гасили су пикавце у тањирима гостију и на столнацима. Добраћивали женама. Једноставно, изазивали су. Онда је Панки рекао да за њих нема више пића, па су тада још више полудели. Почели су да лупају по шанку и да излазе из локала. Да се на томе завршило, до туче не би ни дошло.

Међутим, њима јаво није дао мира. Када су изашли напоље, почели су да ломе маскоту која стоји испред локала, а то је препарирани медвед. Када смо то видели, реговали смо. Другим речима, штитили смо наш посед. Тако смо "послагали" њих двадесетдвојицу. Доста њих је и побегло.

Погледај ме, ја нисам Рамбо и нисам претерано јак и набилдован. Такви су и остали, али када браниш своје, онда си најјачи, јер имаш мотив.

Очекивали смо да ћемо због те туче имати проблема, а ми се прославили. Шалим се. Чињеница је да нас је и др Војислав Шешељ ради тога позвао у Београд. На неки начин Панки је постао популаран у Србији, и мислим да је сада прави тренутак да снимим плочу за српско подручје. Видим да су сви спремни да нам помогну.

- Каква је економска и политичка ситуација у Македонији. Да ли је формирање нове владе променило нешто у животима Македонаца?

Горан Наумовски: Ма не, ја ти се у политику, и вану и нашу, не разумем. Ништа се није променило. Све је исто као и пре, само што је између нас постављена званична граница.

У Македонији се живи исто као и у Србији. Плате су сличне. Можда је разлика десет, петнаест марака горе или доле. Живи се онако како се мора. Некад је лакше, некад теже, али и то је живот.

Што се тиче народа Македоније, он и даље воли Србе. Нема никаквих инцидента кад нам дођу гости из Србије. Све је исто као и пре, а тако различито. Уосталом, наш менталитет је сличан тако да ниједна званична политика не може да промени осећања народа.

- Каква је ситуација са Шиптарима који живе у Македонији? Формирањем нове Владе званичне партије Шиптара

ушле су у Владу, постале део власти. Како се то одражава у животу?

Горан Наумовски: Ништа се није променило: Шиптари су мирни. Не изјашњавају се, не изазивају инциденте. Евентуално избије туча између наше и њихове деце, али то је све. Кажем вам, углавном су мирни, али логично је да навијају за Шиптаре са Косова и Метохије.

- Са колико пажње македонска јавност прати збивања на Косову и Метохији?

Горан Наумовски: То уредно прате старији људи, а млади ту и тамо. Стварно не знам. Међутим, извесно је да људи мисле како Шиптари са Косова и Метохије морају да се обуздају и да поштују власт државе на чијој територији живе. У сваком случају, не би било добро да НАТО изврши своје претње, јер би то било опасно и за Македонију. Значи, и код нас људи стреле од евентуалног бомбардовања Србије.

Иначе, код нас у Македонији влада мишљење да је Косово и Метохија нај-

старији део Србије, ту се писала и стварала српска историја, традиција и култура, тако да су очекивања и жеље Шиптара нереалне. То је оно што сам ја могао да чујем од људи са којима се дружим и виђам, али политика ме не занима.

Како би завршио овај наш разговор?

Горан Наумовски: Гости смо потпредседника Владе др Шешеља. Много нам је лепо. Шешељ је изванредан човек, али ми са њим не разговарамо о политици јер се у њу не разумемо. Причамо о привателству наша два народа, о плановима везаним за Панкијеву музичку каријеру у Србији итд.

Што се Косова и Метохије тиче, Срби су показали да умеју да буду јединствени кад је у питању одбрана сопствене територије. Народе, добро се држите, ми смо уз вас!

Јасна Олујић

Не пристају на окупацију својих земаља: дијалог др Војислава Шешеља и Горана Наумовског

ПАНКИЈЕВИ КОНОБАРИ - САВЕСТИ ЕВРОПЕ

Власници скопске кафане "Два јелена" – Зоран Ивановић Пеша и Сашо Каимовски Панки, њихов пријатељ Горан Наумовски Киза и конобари Зоран Илиевски Кумановац и Зоран Лучевски Луче, прописно су пребили 22 британских НАТО хулигана и постали истински хероји легално окупиране Македоније. Туча и прича из кафане "Два јелена" ће, после обелодањења поздравног писма које је "Панкију и његовим пајташима" упутио лично др Војислав Шешел, потпредседник српске владе, добити митску димензију

Органи реда су те вечери у главном граду Македоније регистровали пет кафанских туча, али је само она у гостионици "Два јелена" евидентирана у два готово идентична записника. Њихови састављачи, локални полицајци и представници команде НАТО-а, стационарних на тлу Македоније, нису ни слутили да тиме овековечују догађај после којег ће се време с краја овог миленијума, у Глигоровљевој оази мира, памтити као време обрачуна Панкија и његових конобара са преуређивачима света.

Догађај би свакако остао једна од десетак епизода у причи о насилном преуређењу Балкана у којима су голоручки и одважни појединци, грађани Македоније, бахатим мировњацима УН и НАТО батинама утеривали "културу понашања", да му сведок није била и дама која је имала "осет" за новинску вест. Дотична, која је исте вечери виђена у кафани "Два јелена", испричала је колеги из локалног листа "Дневник", и легенда је била зачета.

Подстакнут основном вешћу, уредник у поменутој листу је насловом "Скопски конобари поткресали рогове британским командосима", ударио солидну основу легенди која још настаје. Вест је, наравно, стигла до "Танјуга" и дописника југословенских информативних гласила, а онда су претрешени детаљи "светске макљаже" у "Два јелена".

На месту догађаја ваш репортер се обрео сутрадан иза туче у поменутој кафани и имао је срећу да набаса на "пријатеља и заштитника" "Два јелена", популарног Васкета и да његовом предусретљивошћу добије изворну причу од актера те, сада већ легендарне, битке конобара са британским командосима. Прича је објављена у "Гласу јавности", али су из ње, с обзиром на профил дневног листа, изостали детаљи који потврђују да је заиста реч о догађају који је из основа променио окупацију Македоније.

Резервација за причу

Елем, све је започело изненадним резервацијом вечере за 25 особа. "Био сам затечен и резервацијом, како бројем тако и занимањем гостију", присећа се Зоран Ивановић Пеша, сувласник кафане "Два јелена". "Ми смо и раније, нарочи-

Насловна страна "Дневника" који је под насловом "Скопски келнери поткресали рогове британским командосима" први објавио вест из Скопља

то у последње време имали виђене госте, домаће и стране, али никад у толиком броју".

Разумљиво, Пеша, његов партнер Панки и цело особље, кренули су у озбиљну припрему за дочек гостију, уз чији идентитет је ишла и референца "краљевска британска гарда". У заказано време, унутрашњост "Два јелена" је блистала у сваком погледу. Резервисана софра закићена цвећем и свећама, дискретни мирис специјалитета македонске кухиње и оно мало сталних и отмених гостију, гарантовали су амбијент за пријатну вечеру. У ваздуху се осећало ишчекивање британских командоса, оних момака од чијег имена, тамо негде у акцији, подилази језа.

"Причаће се да смо баш ми у Скопљу били домаћини момцима тако елитне војске каква је Британска краљевска гарда", гласно су коментарисали конобари "Два јелена". Запети као индијанска стрела, с нестрпљењем су очекивали униформисане госте. Но, кад су се на улазу појавили први од двадесет петоро најављених гостију, разочарење је испунило и готово нарушило интимност амбијента ове угледне кафане.

Обријаних глава, у тренеркама и излизаним фармерицама и рибарским прслуцима, командоси су заузели резервисана места и моментално почели да се нађе међу у пићу, од почетка мешајући жестока пића. Наравно, гости су гости, поготово ако су странци, ако редовно и без приговора плате све што поједу и попију, ситне изгреде им треба занемарити и превидети. Међутим, негодовање конобара полако се пренело на газде и остале госте у кафани. Британци су били неприродно гласни и видно су ометали остале госте.

"Имали смо искуства са сличним гостима, и ја сам дуго балансирао, упозоравајући конобаре да остану на висини задатка", прича Ивановић, "али у једном тренутку ми се све смучило. Погледао сам у правцу Панкија (Панки је случајно главни јунак приче и сувласник кафане), и видим да смо на истој таласној дужини. Погледом смо се споразумели да треба бити миран, јер нападни гости су завршавали са вечером.

Надувени од јела и пића, Британци су почели интерну забаву, отворено изазивајући и домаћине и остале госте. Напустили су своја места и на средини кафане, на веома скућеном простору,

започели некакве домородачке игре. До пола испушене цигарете гасили су у чисте чаше на шанку и исплажених језика, закићених панкерским минђушама, гестикулирали према осталим гостима. Једноставно, како причају наши саговорници, дрско су изазивали пратиоце лепих гошћа, иначе сталних гостију "Два јелена".

"Покушао сам да им скренем пажњу и да их упозорим да буду мало пристojнији", прича Сашо Каимовски Панки, "али ме нису зарезивали. У договору са Пешом наредио сам конобарима да више не служе пијане британске хулигане. Кад су о томе обавештени, прво су почели да мешају остатке пића, а затим и да гласно протестују што одбијамо да их даље служимо. Речи и људско убеђивање нису помогли и гужва је била неизбежна", прича нам Панки.

"Нервоза међу нама је кулминирала када су, онако припити, изашли у предворје кафане (летња башта), и почели глупу игру са маскотом наше кафане, са нашом препарираном мепом Божаном. Панки, ја и конобар Зоки Кумановац реаговали смо, јасно им ставивши до знања да су претерали и да ће бити гужве уколико наставе са непристойним и бахатим понашањем", додаје Пеша.

Нека ми овде буде дозвољена дигресија: пре равно четири године случајно сам се затекао у кумановском хотелу "Кристал" и присуствовао првој званичној тучи између кумановске младежи и ондашњих унпрофораца. Атмосфера коју описују актери туче у "Два јелена", веома ми је позната. Истина, они у Куманову су били Швеђани и онако пијани витлали су зеленим новчаницама у правцу младих парова, прстом дозивајући лепе кумановске девојке. Кад провокација није престала ни после упозорења конобара и управе хотела, кршни Кумани су кренули у окршај...

"Наш покушај да Божану спасимо напасту није уродио плодом. Командоси су је дрско дрмусали и покушавали да узашу", каже Панки, и додаје: "Када сам видео да културно убеђивање не пома-

же, узвратио сам оном који ме је одгурнуо. Оно што се после тога догодило могу да препричају тачно само они који су све то посматрали са стране".

"Када је туча започела, искрено сам се уплашио за наше", прича нам Верца Р., лепа Скопљанка, јер њих је било неколико, а тих хулигана цела чета. Неки од њих су заиста били пијани и са њима су се наши некако и могли расправити, али са онима који су се после у таласима прикључивали окршају, било је заиста тешко. Сада, из ове позиције, гласно се питам зар су такви шмоклани ти НАТО командоси, припадници елитне британске армије? Кад су их онако лемали Панки, Пеша, Киза и Кумановац, момци који ни мртва не би згазили, шта ли би им тек радили њима равни, неки наши командоси", прича даље наша саговорница.

Преокрет у тучи у корист малобројних домаћина догодио се оног момента кад су Британци у окршај укључили делове инвентара, столице и столове. "Почетни фер плеј", сећа се Горан Наумовски Киза, "можда би их и спасао јер су били далеко бројнији, но кад су на нас кренули поломљеним столицама, потписали су капитулацију. Најиме, и ми смо кренули да се наоружавамо оним што нам је у тим моментима било приручно. Кумановац и Луче су однекуд извукли шипке од држача за микрофоне и инструменте и онда смо били фифти-фифти са тим хулиганима.

"Кад смо их једног по једног почели да шаљемо у "царство снова", појавила се наша полиција и битка је била окончана", прича Ивановић. "Ја сам се осврнуо лево и десно, и када сам видео да су моји пајгашаи на ногама, здрави и читави, било ми је лакше. У редовима британских НАТО хулигана слика је била дијаметрално различита; раскрвављених носева посртали су као "заклане кокошке" и покушавали да помогну онима који нису били у стању сами да се усправе. Нешто касније пристигла је и НАТО војна полиција и састављени су за-

писници", причају нам јунаци из "Два јелена".

И док тако заједнички реконструирасмо догађај који ће имати светски медијски одјек, поштар доноси први од двадесетак телеграма. Извесни Зоран Ивановић из Београда, Панкију и његовим другарима честита "на чистој и убедљивој победи против НАТО насилника". Тога дана је тешко могло да се наслути оно што ће се догађати наредних неколико. Кратке информације нас дописника из Македоније биле су повод многим редакцијама да затраже појединости о догађају у "Два јелена", а многе су у Скопље послале и своје специјалне извештаче. Поред југословенских, за аутентичну причу били су заинтересовани листови и телевизије балканских, али и многих европских земаља.

Вест да су пет физички неугледних конобара из Скопља претукли руљу припитих британских командоса из састава НАТО снага стационираних у Македонији, била је невероватна и провокативна. Додатно сазнање да су двојица Британаца хоспитализована на хируршкој клиници у Скопљу, а да су њих десетак затражили лекарску помоћ, те да је све то записником потврђено, било је довољно за потоњу медијску халабуку.

Момци из "Два јелена": Зоран Ивановић Пеша, Сашо Каимовски Панки, власници кафане, Горан Наумовски Киза, њихов друг и пријатељ и конобари Зоран Илиевски Кумановац и Зоран Лучевски Луче, преко ноћи су постали хероји белосветских јавних медија. Причају да су у почетку били љути на пријатељицу која их је "откупала" новинару "Дневника", плашећи се за потоњи реноме кафане.

"Било је за плашење", каже Панки, момак који ће се додатно прославити, "јер смо имали сталне и солидне госте, уживали смо углед и међу странцима и плашили смо се да ће прича о тучи са тим хулиганима утицати на промет у кафани".

"Наравно, код прве честитке наших гостију и пријатеља који су одмах дошли после написа у "Дневнику", схватили смо да немамо чега да се плашимо и да смо урадили оно што би свако нормалан урадио", каже Пеша. "Ако су се ти такозвани НАТО командоси дрзнули да се тако понашају у туђој земљи, у отменој кафани, сигурно да су заслужили и више од онога што су добили", додаје Панки.

Већ смо напоменули да је понајвише заслугом управо Саше Каимовског Панкија туча у кафани "Два јелена" постала историјска. Најиме, Саша је већ неколико година члан популарне рок групе "Куку леле" и свакако је један од најпопуларнијих поп певача у Македонији. Када се рашчуло да је "Панки са својим конобарима прописно издеветоао 22 пијана британска командоса који су вређали његову препарирану мецу Божану", радио и ТВ станице у Глигоровљевој оази мира су експлодирале од "реприза" Панкијевих песама, од које су три већ међународни хитови.

Македонска јавност је годинама без свог медијског хероја, без јунака тако потребног у овим смутним временима. Оно мало спортског успеха рукометаша-

Победници: надувени од јела и пића Британци су организовали ингерну "забаву" која их је скупо коштала

па и кошаркаша није довољно за задовољење исконске жеље обичних смртника да имају тешитеља сопствене немоћи и неуспеха. Вапај за националним херојем појачавали су суморна свакодневица, беспослица и бесприша, дивљање самоизабраних политичара и самозваних страних спаситеља... У таквом, готово бесперспективном тренутку, догодиће се туча у кафани "Два јелена".

Сазнање да су актери тога чина, те "чисте победе", грађани Македоније, Македонци, додатно је подигло оншту еуфорију. Они који су познавали актере туче нису могли да поверују у њену медијску презентацију. "Зар ти жгољави мирни момци да патосирају пук бриганских командоса", питали су се у чуду. Наравно, угледни очевици, који су се те вечери задесили у кафани "Два јелена", прибрано су посведочили да је све баш тако "и мало жешће". Панки, Пеша, Киза и још два конобара, стварно су премлатили те обријане хулигане, изјавиће новинару националне телевизије неименовани угледни гост кафане "Два јелена".

Остављајући по страни све околности које су утицале на медијски бум "једне мало неуобичајене" кафанске туче, и пре свега претходну популарност једног од њених актера, слободно можемо закључити да је реч о својерсном социолошко-политичком феномену, дос тојном озбиљније анализе. Наиме, само они којима је позната македонска свакодневица, онима који су имали прилике да виде и лично доживе бахате припаднике белосветских мировних снага, који већ пуних седам година вршљају Македонијом, могу разумети одјек поменуте кафанске туче.

Обични грађани, Македонци, наједном су се поистоветили са "Панкијевим конобарима" и срећни су што се, ето, коначно нашао неко ко ће тим "белосветским кабадахијама да смрљи њупку", да им покаже да ово "ипак није село без кућина" (без паса). Ако то нису могли или нису смели да кажу људи из власти, премијер и председник државе, ето, смеју "обични конобари из једне скопске биртије". А они признају да ниједног тренутка нису помишљали на част државе док су залавали и примали ударце у оној мрачној скопској ноћи. Признају да су били свесни да бране част своје кафане и препарирану кожу своје меце Божане, и да су баш због тога сви били онако јаки и храбри. То што је народ догађај проистоветио са државном победом, то је друга ствар и друга прича.

Честитка др Шешелја

Нову, готово митску, димензију туча и прича из кафане "Два јелена" у Скопљу, добиће после обелодањења поздравног писма које је "Панкију и његовим пајташима" упутио лично др Војислав Шешелј, потпредседник српске владе. Вест о томе најпре је објављена у гласилима у СР Југославији, а онда је у "препричаном облику" писмо стигло и до македонских читалаца и јавности уопште. Најажурнија у саопштавању те ексклузивне вести била је приватна А1 телевизија, она која посебно форсира измишљотину на рачун северног суседа. У филмованој мини репортажи, је-

дан од водећих политичких новинара је лепо испричао да је господин Шешелј у писму насловљеном "Драги брате и пријатељу Панки", популарном певачу "Куку леле" и сувласнику кафане "Два јелена", "навезао" захвалност за батине које је овај са својим конобарима "господски уделио окупаторима Македоније".

Посебан осврт је направљен на део Шешелјевог писма у којем он Панкију и његовима захваљује "на истини да су баш они повратили свежину и углед пољуљаном македонско-српском пријатељству". Наравно, А1 не би била то што јесте, кад такав прилог не би зачинила огавном поентом. У овом случају, спикер је поставио питање: "Да ли се може веровати искренности српског ултранационалисте који је колико јуче претио уништењем Панкијеве домовине Македоније".

Панки је, дакле, тако врло брзо од македонског, постао херој "северног суседа" и ту нешто није у реду, контакти су отворени и притајени љубитељи источног суседа, овде мало популарни "бугарашки".

Њихови гласноговорници у овдашњим информативним медијима одмах су поставили "отровно" питање и извукли такав закључак: "Зашто је баш Шешелј честитао Панкију" и зар је честитка искрена "ако долази од човека који је само десетак дана раније претио да ће Македонија нестати са лица земље". Наравно, сви су, ама баш сви, из питања и закључака изоставили и наставак претње др Шешелја, "уколико њени руководиоци дозволе да НАТО војници испале и један местак у правцу Србије".

"Верујте ми", јада се Панки, "ја заиста немам појам о политици, али ме је вест о честитки господина Шешелја пријатно обрадовала. У моменту сам схватио суштину одбране наше кафане. Ми смо се силом прилика супротставили тим кабадахијама, а испало је да смо се тако супротставили преуређивачима света", каже Панки, и додаје: "Морате ми веровати да од почетка нисам мирисао те смрдљиве стране војнике, који су се овде толико одомаћили да су почели да газдују и на јавним местима. Ниједног тренутка на њих нисам гледао као на наше заштитнике. Они су се овде понашали, а и данас се понашају, као да смо ми Тунгузија. Ја још не могу да верујем да су припадници елитне британске краљевске гарде били они исти хулигани који су нас напали у нашој кафани у нашој земљи.

На другој страни", додаје Панки, "ја се искрено дивим господину Шешелју и његовој отворености с којом говори о Американцима као злу ове планете. Он је један од ретких политичара у свету који без устезања све ствари именује правим именом, па и америчку дрскост у наметању своје воље целом свету. Ја, иначе, не преферирам политику ни у једном њеном облику и зато ми тешко пада што су овде покушали да ме политички вежу са господином Шешелјем. Друга је ствар што смо по питању силе и насиља случајно истомишљеници", каже Панки.

Панкијеви истомишљеници, милион и кусур Македонаца, нису имали при-

лике да тако изнесу своје мишљење, али су њихово мишљење артикулисали превртљиви посленици у јавним медијима. Одмах после вести о честитки др Шешелја, променили су свирку, њихов домаћи херој, Македонац Панки, наједном је преименован у "изасланика мрачних сила", у "певача који шурује са отвореним непријатељима Македоније".

Пред поноћ другог дана од нашег сусрета и разговора у његовој кафани, Сашо Каимовски Панки ми се јавља телефоном и готово панично ме моли да помогнем како знам и умем. "Раденковићу, брате, помагај, једна гуска из "Вечери" је у сутрашњем броју објавила гнусну лаж како сам ја, наводно, демонстративно одбио честитку господина Шешелја и писмо вратио назад". "Па, добро Панки", узвраћам ја, "није то толико страшно и није први пут да неке колеге кривотворе нечију изјаву. За утеху могу ти поуздано рећи да је господин Шешелј човек чија је свака изјава о Македонији кривотворена и допуњавана по нахођењу овдашњих новинара и уредника".

"Господине Раденковићу, ма није у томе проблем, ја сам се са том гуском чуо и она се извињава и каже да ће сутра написати то што сам стварно изјавио поводом писма које нам је послао господин Шешелј. Проблем је у томе да ту блуветину не пренесу неке твоје колеге у београдским гласилима и да тако увредимо господина Шешелја". Није ми преостало ништа друго до да Панкија и његове другове уверим да ћу се лично заузети код југословенских дописника да се њихове изјаве тачно пренесу у београдским гласилима. Исте вечери сам позвао колегу у Спаравала, дописника Танјуга, и потанко му испричао о чему се ради.

Сутрадан Панки и његови ме зову на кафу и кажу да сам их слагао и да ништа нисам урадио како бих спречио да се објави измишљотина новинарке из скопског "Вечера". Њену причу данас објављује "Дневни телеграф", каже Панки и вршиши од муке. Тек касније смо разјаснили ствар. Панки, а и ви драги читаоци, не знате, а зашто би морали и знати, да су дописници многих "независних" српских гласила, господа која су у својим медијима у Македонији написали брда лажи и клевета о "северном суседу", али да су као поручени за поуздане дописнике "независних" у СР Југославији. Аутор инкриминисаног текста-компилације у "Телеграфу" није ми познат, али ако је судити по његовој "ажурности", свакако је реч о престапници белосветских мрзитеља Срба.

Приче и коментари о окршају код ОК "Два јелена" још не јењавају и могу се сврстати у две генералне групе: прву чине текстови, прилози, емисије и коментари засновани на чињеницама и хтењу овдашње реалне јавности, а други су злурадо исмејавање сопствене немоћи пред мирнодопским завојевачима. Државна македонска гласила су се окомила на момке из "Два јелена", посебно после сазнања да су ови постали медијски хероји у суседној СР Југославији. Нека гласила су отишла тако далеко да су целу причу о тучи у помињаној скопској кафани приписали смишљеном сценарију за пробој Панкија и његове

групе "Куку леле" на тржиште северног суседа.

Други су инсинуирали да је посреди плаћена пропаганда како би се "Србија подигао морал пред претњама НАТО-а", наводно "ако голоруки скопски конобари са газдом Србином могу да премлате натовске командосе, зашто то не би могли и српски војници сутра на косовском фронту"?! Злурато ругање подвигу Панкија, Пеше и њихових другара стигло је и у информативно-политичким емисијама. Вишкasti, а причени, водитељи ударне ТВ-дневнике су започињали вестима о неконтролисаним стационирању НАТО војника на тлу Македоније, притом обавезно поменувши Панкијево име. "Где је Панки да их преброји", "само Панки охрабрен Шешелевим писмом може да нас заштити инвазије НАТО-а"...

Наравно, у гласилима која су разумела штос и која су стално на "линији" јавног мњења, Панки и његови другови су помињани као пример како ваља поступати кад се неко дрзце да ти угрози приватност – кафанску, породичну и државну... Панкијевим именом овде се и даље прекоравају политичари и војни руководиоци, неми и немоћни пред инвазијом на њихову земљу.

Популарни естрадни уметник Демо Билбиљ, алијас владо Ивановски, момак који са својом музичком дружином доживљава естрадне овације, срочио је причу о "пумбусу у ОК ТУ јелена" која је апсолутни медијски хит у Македонији.

Сви зулуми македонских заштитника

Исти догађај је био повод оштрим полемикама у овдашњој јавности о понашању македонских заштитника УН и НАТО-а, те о обавези "организоване државе" да заштити своје грађане. Из тих полемика у овдашњим гласилима јасно се види да македонска влада није потписала ниједан документ са представницима НАТО око уређења односа са његовим припадницима.

Прича започета после рушења куће једном Кумановчанину од стране пијаног НАТО војника, који је на исту налетео тешким транспортером, убрзо је заташкана, а многа логична питања остала су без одговора. Старешине помениутог пијаног француског војника су локалним новинарима изјавили да су припадници НАТО-а одговорни пред својом командом и властима у земљи из које су послати, а никако властима земље у којој служе. Сазнали смо да је рушилац куће по хитном поступку враћен у Француску.

Наравно, листа изгредника, а припадника мировних снага стационираних у Македонији, подужа је и жалосна. Они сем што су учествовали у педесетак кафанских и уличних туча, били су актери девет саобраћајних удеса у којима је смртно страдало пет македонских грађана. На црној листи, која, нажалост, овде није, и како ствари стоје никада неће бити ни објављена, на њеном челу регистрована су тројица нордијских војника који су "легално" силовали познату македонску манекенку. Покушај да се

Окршај код ОК "Два јелена": после битке на попрштуту су остали срца и оштећена маскота, док су командоси ухватили маглу да у касарни видају ране

утврди њихов идентитет неславно је завршен из простог разлога што се испоставило да су сва тројица дан иза злочина напустили службобање у снагама УНПРОФОРА у Македонији. Несрећна манекенка се доле потписаном двагута исповедала, али је тек у трећем сусрету признала да јој се стварно догодило оно о чему је овде месецима расправљано без праведног епилога и задовољења правде.

Одмах иза њих су пдесетак изазивача кафанских туча у Куманову, Тетову, Скопљу. Ако је за утеху овдашњој јавности, у готово свим тим кафанским окршајима "командоси" су извлачили дебљи крај. У Куманову је то била редовна појава, тако да су временом мировњаци престали да излазе у град. Наравно, да би се осветили непокорним грађанима најпатриотскијег града у Македонији, мировњаци су смишљали ситне гадости, попут оне кад је група пијаних Нордијца у глуво доба ноћи преврнула и оштетила десетак аутомобила паркираних у центру Куманова. Разуме се, изгредници нису ухваћени.

Прва "колосална маклажа" између мировњака и званичних заштитника реда и мира у Македонији догодила се у лето 1995. године, када су двадесетак питомаца полицијске академије у центру Скопља поштено издеветали педесетак пијаних шведских мировњака. Догађај је заташкан обостраним помирењем, али је њиме озваничена трајна нетрпељивост између назови миротвораца и грађана Републике Македоније.

У полицијским записницима остале трајно сачувана истина о десетак саобраћајних удеса у којима су смртно страдали македонски грађани, а искључиви кривци за удесе били су странци, НАТО или војници мировних снага Уједињених нација. Приликом једног од саобраћајних удеса у центру Скопља, кад је великим шипом припадник америчког корпуса просто развео жену на пешачком прелазу, присуствовао је и колега Младен Станчић, дописник "Вечерњих новости" из Македоније.

"Па, уместо да као и други возачи застане испред пешачког прелаза и пропусти повећу групу пролазника, Американац је не кочећи, пуном брзином налетео на једну жену. Оно што ми ни данас није јасно, јесте невероватно понашање тог убице", прича колега Станчић. "Тај мајмун је једноставно, после удеса, изашао, мирно се наслонио на хаубу ципа и као да је на пикнику, почастио се лименком пива..."

Глигор Самаршки, возач шлепера из криве Паланке, својевремено је као сведок саобраћајке у којој је страдала трочлана македонска породица, новинарима испричао следећу причу. "Тај возач транспортера или је био пијан или луд. Десетак километара је ишао испред мене, а возио је као да је пут његова деловина и ја сам с правом страховао за оне који су му долазили у сусрет. На једној кривини налетео је на југо и просто га смрскао, а после је мирно, не чекајући полицију, продружио према Куманову..." На друму, у смрсканом аутомобилу, остали су на месту мртви син, мајка и њихова рођака. Починилац удеса је остао непознат и некажњен.

У моменту писања овог текста, из Прилепа је стигла вест да су се у једном од тамошњих кафића потукли припадници НАТО и локалне бекрије. Према изјавама очевидца тучу су изазвали пијани натовци, а њихов претпостављени, британски официр Пол Сајк, изјавио је да ће изгредници бити строго кажњени.

Но, било како било, тек Панки и његови пајташи, три Зорана и један Горан, њихова кафана "Два јелена" и њена маскота, мечка Божана, већ су део писане историје насилног преуређења Балкана. У свести нормалних грађана Македоније и у срцима неправедно оклеветаних и нападнутих Срба они заувек остају светла тачка у једном црном, мучном времену. Захваљујући њима, ниједна потоња кафанска туча на Балкану неће бити достојна оводике медијске пажње, наравно уколико негде другде неки други балкански Панкији не издеветају америчке плаћенике.

Миле Раденковић Црнотравац

ПРОГЛАС НАРОДУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Браћо Срби и сестре Српкиње!

Истакнути међународни криминалац и ратни злочинац, Карлос Вестендорп, на разбојнички начин је прокламовао смјењивање легално и легитимно изабраног председника Републике Српске, др Николе Поплашена. Тако је до краја огољено дрско, безобзирно, крајње брутално и силесијско понашање бјелосветских хошгтаплера и терориста који на територији Републике Српске дјелују под окриљем западних бандитских влада.

Бјелосвјетски бандит, криминалац и злочинац, Карлос Вестендорп, дрзнуо се да по налогу својих америчких терористичких заштитника у потпуности суспендује вољу српског народа исказану на претходним изборима у Републици Српској.

Ратни злочинац Карлос Вестендорп уз подршку злочиначких влада Сједињених Америчких Држава и појединих западноевропских земаља покушава да уништи један непокорни народ који се нашао на путу њиховог фашистичког новог свјетског поретка. То је покушај да се западно од Дрине уништи све што је српско, а прва степенница у том геноциду је смјењивање правог представника српског народа и довођење на његово мјесто најгорих поданика бјелосвјетског олоша.

Криминалац свјетског калибра, Карлос Вестендорп, морао би да зна да Николу Поплашена на мјесто председника Републике Српске нису довели терористи који су њега поставили, већ Срби Републике Српске који су увелико осјетили крвави нож западних злочиначких влада.

Слободарски српски народ никада неће прихвати покушај познатог крвника и предводника окупаторских снага у Републици Српској да смјени председника Републике Српске др Николу Поплашена. Српски народ је одлучан да се одупре даљем злочиначком мешетарењу и окупацији српске земље.

Судбина Карлоса Вестендорпа ће бити иста онаква каква је задесила и зликовце који су окончали у Нирнбергу. Окончаће као и сви гаулајтери било ког дијела српске територије.

У посебан обрачун узећемо то што су крвожедни амерички терористи хладнокрвно убили Крсту Мићића, одмах пошто је њихов плаћеник Карлос Вестендорп прокламовао смјену др Николе Поплашена. Амерички гангстери, који себе називају војницима, ваљда зато што су у униформама окупационих трупа, извршили су овај тежак злочин у Угљевику, а Крсто Мићић је ликвидиран само зато што је српског рода, што је волио своју отаџбину и није сагнуо главу пред објесним окупаторима. Пијани амерички каубој пуцао је на ненаоружаног Крсту када је реаговао на животињско иживљавање над српским дјевојкама. Гријех покојног српског витеза, који је био потпредседник Општинског одбора Српске радикалне странке и одборник у Скупштини општине Лопаре, био је само у томе што је знао енглески, што није хтио да пређе преко увреде упућене његовом роду, увреде која је још гора зато што је упућена на тако омаловажавајући начин.

Одајући почаст великом родољубу Крсти Мићићу који је са оружјем у руци током рата бранио Републику Српску, а у овом неправедном миру ликвидиран

Српски народе!

За сада окупаторе нападај мотком, каменицама и молотвљевим коктелима. Ако не промјене своју одлуку о Брчком и одлуку о смјењивању легално изабраног председника др Николе Поплашена, буди спреман да узмеш пушку у руке!

на овако подмукао начин, уједно гарантујемо америчкој окупационој банди да ће за сва злодјела почињена под окупацијом скупо платити. Нарочито за убиство Крсте Мићића.

Свима који мисле да је могућа окупација Републике Српске, свим Американцима и њиховим савезницима поручујемо:

Доста!Више трпјети нећемо!

Марш одакле сте дошли па тамо смјењујте свог попушеног предеједника! Да Бог да дочекали потпис којим селите из ваших кућа!

Ми из Брчког селити нећемо! Само је Никола наш председник! Никад и нико други!

Устај српски народе! Устај Србине!

Мотку у руке! Удри стоку јер други језик не разумије! Удри банду циглама! Само се тако марва може отјерати из туђе кошевине!

Не бирајте мјесто и вријеме. Увијек и на сваком мјесту покажимо шта мислимо о њима! Удри и само удри! Донијели су нам смрт, болест, дрогу. То је њихов нови свјетски поредак! Шепуре се у скупим униформама са свемирским оружјем у рукама. Јадне копије филмског Рамба нису свјесне да су у земљи четника! Нека су срећни док ради само мочуга!

А ти, српски народе, не дај им око да отворе! На сваком кораку, на сваком хошку, каменом и мотком по аждаја! Видјеш, неће издржати. Мекана је то сорта, не могу без топле воде, струје, чистих гаћа. Још су у Другом свјетском рату напуштали ровове ако нису имали цигара или нису добили ручак на вријеме! За њих ратује силна техника али овдје на српској земљи, гдје су очи у очи са дјецом Бијелог анђела, немају шанси!

Сви они који раде за Американце и њихове вазале, хитно нека напусте своја радна мјеста у саставу окупационих трупа! Возачи и преводиоци! Оставите душмане без очију и ногу! Нека бауљају српским друмовима! Па шта ако добро плаћају? Ваш народ гладује већ годинама, па није потрчао да прода душу ђаволу.

Ако не послушате глас свог народа, значи да нисте Срби. У том случају тај исти народ више нема никаквих обавеза према вама. Сами сте криви ако мотка окрене и на вашу главу. Не можете сједити на двије столице, у кафани србовати, за доларе цинкарити.

Не дамо Републику Српску!

Велика се невоља надвила над нама! Стоглава је аждаја тај амерички нови свјетски поредак. Зато морамо бити сложни и напасти из све снаге! Морамо се уздати само у себе. Једини Рус који нам у овом тренутку може помоћи, зове се Молотов. Упознаће га Американци на свакој стопи земље коју су оскрнавили. Састоји се од бензина који се служи у флашама, обично од једног литра, а зачепљен је крипама намоченим у тај исти бензин. Фитиљ се запали само тренутак прије послуживања. Ово српско пиће за незване госте у народу је познатије под именом Молотовљев коктел.

Па нека гори стоглава аждаја! И тада, када се буду гушили у сопственом диму, треба да нам буду захвални. Захвални што још нисмо узели пушке у руке. А узнемо их сигурно, ако не оставе Николу да на миру обавља своје председничке дужности и ако не одустану од отимања Брчког.

Тада, када заплешемо са оним другим Русом што га зовемо Калашњиков, биће им свака рупа сто дуката. Наплатићемо им за Симу Дрљачу, Драгана Гаговића, за Крсту Мићића, за све Србе које су прогонили и убијали као курјаке. Мала ће им бити Европа да се сакрију, спори ће им бити млазњаци да побјегну.

Да нашу Српску преведу у Турску, то хоће. Зато милости нећемо имати, јер ни милости за нас нема. И нашим драгим комшијама имамо нешто да поручимо. Пабе сте се радовали! Ону ноћ када сте чули шта су бјелосвјетски хоштаплери потписали, пуцали сте у небеса и трошили муницију у силном весељу. Знамо ми да сте увијек били прваци свијета у пуцању у ваздух али чувајте муницију ако хоћете у Брчко.

10. март 1999. године
Централна отаџбинска управа
Српске радикалне странке

Ако неће оловка исправиће пушка!

Србине! Српкињо!

Избора немамо. Ријешили су да нас униште.

Када је тако, нек ад прождире, нек покоси сатана,
на гробљу ће изнићи цвијеће за далеко, неко поколење

Тријебимо губу из торине,

Олтар прави на камен крвави!

Захтјевамо хитну смјену Карлоса Вестендорпа!
Брчко мора остати у Републици Српској по сваку цијену!
Др Никола Поплашен мора остати председник
Републике Српске јер је таква воља народа!

АКТУЕЛНА ПОЛИТИЧКА СИТУАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

АНТИСРПСКЕ АКТИВНОСТИ КАРЛОСА ВЕСТЕНДОРПА

После одлуке шпанског конквистадора Карлоса Вестендорпа да смени председника Републике Српске, проф. др Николу Поплашена, широм Републике Српске исказана је плебицитарна подршка изабраном председнику Поплашену

Насилничка, сурова и терористичка демократија, која се већ дуже време по америчком рецепту, уз свесрдну помоћ домаћих издајника, плаћеника и слугу, брутално спроводи на територији Републике Српске, доживела је своју кулминацију у петак, 5. марта ове године.

Тог, по српски народ, заиста кобног дана, или како су га неки назвали "црног петка", истовремено су објављене две погубне одлуке, које су директно уперене против виталних националних интереса српског народа и њиховог опстанка са леве обале реке Дрине. Прво је такозвани високи представник за БиХ Карлос Вестендорп покушао да на најбруталнији начин и разбојничком одлуком смени са функције легално и легитимно изабраног председника Републике Српске др Николу Поплашена, а потом је објављена информација из Вашингтона да је главни арбитар Роберт Овен донео одлуку да се Брчко изузме из Републике Српске и овај град прогласи дистриктом под управом заједничких органа БиХ.

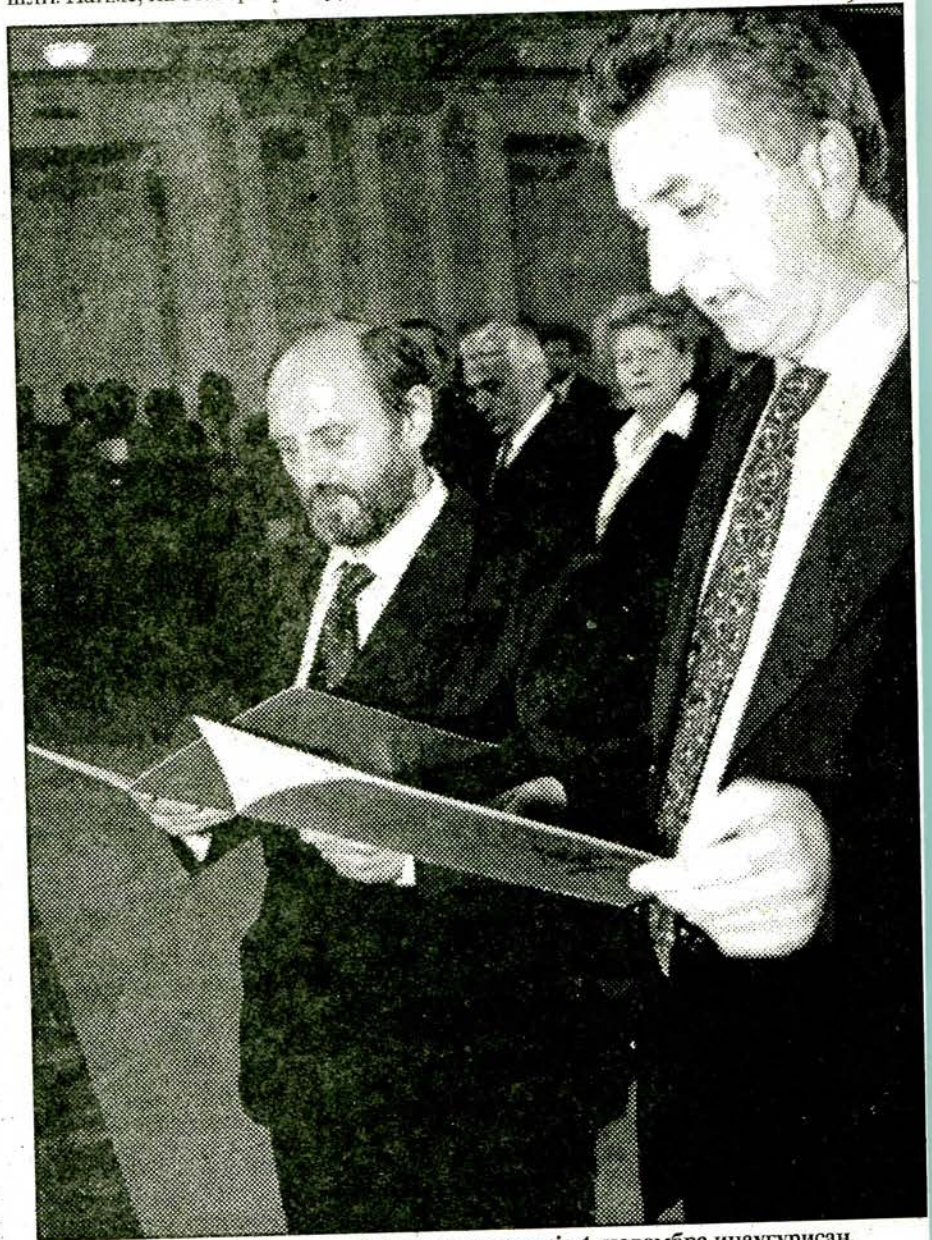
То су без сумње две досад најтеже, и по судбину српског народа, најпогубније одлуке које би снажно уздрмале темеље и далеко већих држава на свету, а камоли једну малу државну заједницу у којој живи мирољубиви и слободарски српски народ.

Још откад је победио на септембарским изборима, и када је 4. новембра званично инаугурисан, домаћи издајници и непријатељи српског народа и Републике Српске су ковали паклене планове да се смени председник др Никола Поплашен. На црном сценарију највише су радили госпођа Биљана Плавшић и њен следбеник Милорад Додик. Они су у бројним контактима са представницима међународних организација највише клеветали др Поплашена и износили разне оптужбе на рачун српских радикала. Њихов издајнички и поданички менталитет ишао је чак дотле да су господина Поплашена оптуживали овом типичном шпанском гаулајтеру како он намерава да покрене процес припајања Републике Српске матици Србији, односно СР Југославији (!?).

Издајнички менталитети

О томе најбоље говоре забелешке са разговора Вестендорп – Плавшић – Додик – Радишић, који је вођен 16. октобра прошле године, до којих смо случајно дошли. Наиме, на том брифингу, а њих је

у поменутом периоду било безброј, Вестендорп се захвалио госпођи Плавшић што је дала сагласност да се лансирају рампе Војске Републике Српске ставе под контролу СФОР-а, јер је тај гест повезан са најавама за могуће бомбардо-

Континуитет прљавих намера: од када је 4. новембра инаугурисан, непријатељи српског народа и Републике Српске ковали су паклене планове да смени др Поплашена

вање НАТО авијације војних циљева у Србији. За узврат, Вестендорп им је обећао да ће затражити од Контакт групе да се расправља о командовању војском, како би се команда над војском изузела из надлежности председника Поплашене. Тако је, још пре него је председник Поплашен преузео дужност, донета одлука да се смена и унапређење генерала у војскама оба ентитета не може вршити без сагласности команде СФОР-а и високог представника за БиХ.

То је, у ствари, био први драстичан

ку и изналазио најбоље могућности како да српском народу обезбеди бољу и светлију будућност, издајници су му увек радили иза леђа. У исто време Додик је стално обмањивао народ у Републици Српској причама о повољним кредитним аранжманима и великој донаторској помоћи, која наводно стиже из читавог света. То су били најобичнији трикови, обмане и настојања да се што дуже одржи на власти. Оно што је најапсурдније и трагичније по Републику Српску Додик се одавно издигао изнад

лна странка, СДС и Српске коалиције за Републику Српску 33. Председник Поплашен је наставио са настојањима да постигне неопходни компромис међу српским странкама које имају двотрећинску већину од 64 посланика, али коалиција "Слога", коју предводе Биљана Плавшић, Живко Радишић и Милорад Додик, тражили су да Додик настави са премијерским послом.

Њихов једини проблем састајао се у томе да је Додика по Уставу Републике Српске могао да предложи једино председник Поплашен, а што се тиче скупштинске већине њу су одавно обезбедили уз помоћ 16 муслиманских и два хрватска посланика. Српске патриоте су стално упозоравале на сву погубност политике коју води коалиција "Слога", а поготово на чињенице да су преко владе Милорада Додика Републиком Српском управљали муслимански посланици, односно сам Алија Изетбеговић.

Зато су представници међународних организација инсистирали на предлогу да Додик буде председник владе, а на другој страни председник Поплашен је био убеђен да је то у овом тренутку најпогубније за Републику Српску. Протеклих месеци председник Поплашен је упорно и на крајње аргументован начин објашњавао и упозоравао шта, у ствари, значи Додиков избор за председника Владе.

За време његове владавине наметнуте су заједничке регистарске таблице, валута, застава, грб, пасош и химна, а ускоро следи јединствен образовни систем, спортске организације, војна команда, информативни систем... Све је то у супротности са одредбама Дејтонског споразума који је велики део елемената државности пренео на ентитете.

Једини "грех" председника Поплашене огледа се у томе што се он доследно и стално држао слова закона, односно одредби Устава и Дејтонског споразума. Ниједним својим досадашњим потезом господин Поплашен се није огрешио о уставне и законске норме, а строго се придржавао и Дејтонског мировног споразума.

Нови квислинзи

Откад је у јуну 1997. године заменио шведског дипломату Карла Билга на месту високог представника за БиХ, Вестендорп је сву своју снагу, бес и срибу за све неуспехе у БиХ испољавао на званичним представницима Републике Српске. Вестендорп је стално вршио стравичне притиске и намегао неприципијелна решења која су на штету само једног од три конститутивна народа у БиХ, односно Срба и Републике Српске. Јер, за разлику од шведског интелектуалца, овај класични шпански конквистадор је својим тенденциозним и пристрасним одлукама руинио кључне одредбе Дејтонског мировног споразума, Устав БиХ и уставе ентитета – Републике Српске и Федерације БиХ.

Прво је помогао тадашњој председници Републике Српске да уз помоћ снага

Др Полашен није допустио никакав вид сарадње са Вестендорпом који би био на штету и у супротности са виталним интересима српског народа

корак у неуставном развлашћивању председника Републике. Потом је дошло до неуставне промене Закона о обавештајно-безбедносној служби, који је изгласан као и све дотадашње одлуке Владе Републике Српске уз помоћ муслиманских и хрватских посланика у Народној скупштини Републике Српске, а не већине српских посланика у Народној скупштини Републике Српске.

За разлику од Плавшићеве и Додика председник Поплашен није допустио било какав вид сарадње са Вестендорпом и другим белосветским моћницима који би био на штету и у супротности са виталним интересима српског народа. Једноставно, није постојала та цена којом би се могао поткупити искрени српски патриота попут Николе Поплашене. Међутим, док је Поплашен водио мудро и патриотску националну политику

Народне скупштине и свих других институција у Републике Српске.

Његова влада коју су на вампирски начин у ноћи између 17. и 18. јануара 1998. године изгласали муслимански и хрватски посланици до сада није поднела практично ниједан извештај о свом раду, нити је парламент ратификовао било који уговор о међународним кредитним задужењима иако му је то уставна обавеза.

Погубна политика

Мада је имао најбоље намере када је за првог мандатара предложи Драгана Калинића из Српске демократске странке, овај предлог председника Поплашене није подржала коалиција "Слога", која је у то време имала 31, а патриотски блок српских странака – Српска радика-

СФОР-а разара и осваја једну по једну државну институцију. Осогољена подршком коју јој пружа Вестендорп и други међународни представници, госпођа Плавшић је након Конференције Управног одбора Савета за имплементацију мира у БиХ 29. маја 1997. године у Синтри, и после сусрета са америчким државним секретаром Медлин Олбрајт у Бања Луци 2. јуна, сменила министра унутрашњих послова Драгана Кијца. Потом је 3. јула 1997. године распустила Народну скупштину и практично поделила Републику Српску на источни и западни део.

"Српска леди" издала Србе

Епидиог срамних подела и завада унутар српског народа одиграо се у Смртићима код Прнавора када су полицајци из западног дела кренули у освајање источног дела. У овом инсценираном међусрпском обрачуну један полицајац је теже рањен, а због овог проливања братске крви највећу одговорност сноси Биљана Плавшић. Међутим, то није била довољно да се госпођа, коју смо претходно у нашим великим заблудама називали "Српска челнична леди", заустави.

Она је наставила са даљим конфронтацијама државног руководства. Да се заустави у својим погубним поделама и опасним расколима међу српским народима није помогла ни мисија његове светости патријарха српског господина Павла. Остаће забележено и то да је госпођа Плавшић, приликом разговора српског државног руководства и покушаја измирења у владичарском двору у Бања Луци, једноставно изиграла присутне епископе пошто се није вратила на наставак разговора, иако је то била чврсто обећала.

То је само део у низу ружних и срамних епизода које је Биљана Плавшић приређивала српском народу током обављања одговорне функције председника Републике Српске. Последнице њене квислиншке политике без оумње ће се још дуго осећати и велико је питање како ће се завршити ова најтрагичнија епизода у новој историји српског народа у Републици Српској.

Ово је прилика да се подсетимо да је још у јуну 1996. године лидер српских радикала др Војислав Шешељ, у једном разговору са тадашњим руководством Републике Српске на Палама, на време упозорио да Биљана Плавшић није срећ-

но решење и да она не може бити наследник др Радована Караџића, чије су повлачење са дужности председника Републике Српске и јавног живота тражили представници међународних организација.

Шешељево упозорење

У познатом интервјуу, којег је у време драматичних догађаја у Републици Српској пренела Телевизија "Симић" из Бања Луке, у августу 1997. године, војвода Шешељ је, између осталог, о тадашњем председнику Републике Српске рекао:

"Биљана Плавшић је била позната целокупној српској јавности и светској јавности као најекстремнији српски националиста. Она, чак, ни укусу српских радикала није одговарала својим небулосним изјавама, својим небулосним залагањима попут онога да ако има 12 милиона Срба може шест милиона да погине, па ће оних шест милиона живети у слободној српској држави итд. Сећамо се те њене изјаве, мислим да је била на ТВ Политика у Београду. И ми због тога никад нисмо били у неким присним односима са Биљаном Плавшић.

Она је најгешњу сарадњу остваривала прво са Арканом и Мирком Јовићем, а после се преусмеравала према Ђинђићу и Коштуници, трагајући, дакле, за неким новим упориштима. Како је мењала своју политичку оријентацију све је више потпадала под утицај Американаца. У јуну прошле године делегација Српске радикалне странке на највишем нивоу боравила је на Палама, били смо у званичној посети руководству Републике Српске и руководству СДС на састанку који је трајао шест или седам сати на Палама, на Корану. Било је пристуно комплетно руководство СДС и руководство Републике Српске.

Ми смо рекли да није добро да се Плавшићева предложи за председника Републике Српске. Зашто није добро? Зато што се прочула својим небулосним изјавама показујући да заиста није урачуњљива особа, зато што је сувише стара и што се та старачка сенилност код ње примећује и зато што је особа без свог потомства. Жена у позним годинама живота која нема деце не може да буде шеф државе.

Препознао издајника

У Америци не може да буде изабран човек који нема породицу, који нема децу. И то је исправно, не може ни у једној другој западној држави. Зашто је исправно? Зато што човек без породице није комплетна личност и о томе треба одворено да се говори.

Такав човек својим породичним животом показује да брине о будућности и туђе деце, да му није циљ да њему буде добро за живота, а после може све да потоне кад њега нема. Онај ко води бригу о будућности своје деце није по природи авантуриста, није по природи човек непромишљених одлука, није толико

П И С М О ДР НИКОЛЕ ПОПЛАШЕНА КАРЛОСУ ВЕСТЕНОРПУ

"Уважени господине Вестендорп,

Добио сам још једно ваше писмо. Као и у ранијим вашим писмима сасвим је уочљиво да су ваше тврдње неутемељене, да не произлазе из међународних правних и демократских норми, Дејтонског мировног споразума, Устава и Закона Републике Српске.

Ја сам уверен да ви, као и ја, свако према својим надлежностима, морамо чувати мир и стабилност на овим подручјима и да се боримо за демократски развој и просперитет народа.

Међутим, ваша страст, из мени непознатих разлога, за разарањем Републике Српске и њених институција је небуздана и потпуно је неприхватљива за српски народ и све грађане Републике Српске.

Зар није довољна илустрација да ви, у мојој уставној одлуци да о једном текућем питању тражим мишљење председника Владе и председника Скупштине, налазите довољан разлог за суспензију председника Републике изабраног на претходним изборима вољом народа.

На нашу несрећу, за ваше такве намере иза којих сигурно не стоји већина земаља у свету и међународних организација, нашли сте помагаче и слуге међу неким српским политичарима и државним функционерима.

Уколико доносите одлуке које су против одредби Дејтонског мировног споразума и против интереса свих грађана Републике Српске, све реакције народа сматраћу легитимним и оправданим.

Уважени господине Вестендорп, још једном вас позивам на координисану активност у имплементацији одредби Дејтонског мировног споразума, уз респектовање равноправности народа и ентитета Босне и Херцеговине, на напоре за афирмацију владавине права чувањем Устава и Закона и на нашу снажну активност усмерену на добробит и срећу народа који живе на овим подручјима.

Ако су нам мир, стабилност и економски просперитет овог региона заједнички циљ, онда треба да постоје договори, сарадња и узајамно поштовање, а не бојкотовање, ултиматуми и претње.

Председник
др Никола Поплашен

изражено колебљив човек, није човек који може да жртвује и народ и државу ради неке привремене користи.

Ми смо знали да је Биљана Плавшић лоше решење, али нисмо ни у сну сањали да ће она издати, да ће се ставити на страну српских противника, српских непријатеља. Ми смо сматрали да је она лоше решење и да неком непромишљеном одлуком може изложити додатној опасности Републику Српску, што ће опет дати неку небулозну изјаву да треба протеривати муслимане, да треба ово, да треба оно. Знате, то јој је био манир својевремено. Бесмислено је сумњичити некога да ће једног дана издати. Сетимо се Лазаревог вечере уочи Косовског боја, кад је дошло до сумњичења најве-

"Специјалци" су се прописно обрुकали, али, нажалост, у време владавине Биљане Плавшић било је мноштво оваквих ситуација у којима су мете били њени политички неистомисљеници. Када се мислило да је заувек напустила политичку сцену Републике Српске њена сујета и осветољубивост су поново прорадиле. Сваки потез који је до сада Вестендорп доносио на штету Срба, па и смена легално изабраног председника Републике Српске, претходно је био договорен и координиран са госпођом Плавшић. У последњим јавним изјавима госпођа Плавшић као председник Српског народног савеза, највеће вештачке политичке творевине на овим просторима, јавно је испољавала нетрпе-

српском народу. После Калинића уследио је покушај са Браном Миљушем, а потом са Петром Ђокићем. Међутим, након што је примио захтев 26 посланика у Народној скупштини, који су на основу Устава Републике Српске покренули иницијативу за смену председника Владе Републике Српске Милорада Додика, председник Републике Српске Никола Поплашен је упутио писмо Карлосу Вестендорпу 5. марта.

Терористичка одлука

Истог дана из Канцеларије високог представника у Сарајеву је упућено је саопштење за јавност следеће садржине:

Бански двори: др Поплашен је прихватио да оде са функције председника само онако како је и дошао – вољом народа израженом на изборима

ћег јунака да ће постати издајник. А кога је сумњичио? Сумњичио га, је бар према народној легенди, највећи издајник".

За овај интервју везан је и један необичан догађај, који се и данас препричава у Бањалуци. Наиме, док је емитован разговор са господином Шешељом тадашњи "Биљанини специјалци" су око 23 часа опколили небодер Инцела, а потом упали у студио телевизије "С" на тринаестом спрату у намери да ухапсе лидера радикала. Власник телевизије "С" Владо Симић имао је великих проблема да их увери да се др Шешељ не крије у студију, већ да је емитована видео касета са раније снимљеним разговором.

љивост према председнику Поплашену упућујући му некакве критике за недовољну сарадњу са представницима међународних организација, а потајно се надала да би је Вестендорп могао "промовисати" за председника.

Неутемељене Вестендорпове тврдње

Председник Републике се није превише освртао на оно што ради и говори госпођа Плавшић. Интензивно је радио на постизању преко потребног српског консензуса око избора нове владе, јер влада коју подржавају муслимани и Хрвати не може донети ништа доброг

Високи представник Карлос Вестендорп је одлучио да Николу Поплашену разреши са дужности председника Републике Српске, а ова одлука одмах ступа на снагу.

Данас је високи представник примио писмо од председника Поплашену у којем он одбија захтев високог представника у вези његових незаконитих покушаја да разреши председника Владе Републике Српске Милорада Додика и његовог одбијања да на положај председника Владе именује кандидата за ког је доказано да има подршку већине у Народној скупштини Републике Српске.

Председник Никола Поплашен је злоупотребио овлашћења положаја пре-

Потез без преседана: ОЕБС је изборе на којима је победио др Поплашен прогласио легалним, фер и демократским и на основу тога их верификовао, а онда се "догодио" Франков фалангиста Вестендорп

дседника Републике, игнорисао вољу народа Републике Српске коју изражавају изабрани посланици у Народној скупштини, спречио потпуну примену изборних резултата, и стално радио на стварању нестабилности у Републици Српској. Према томе, он је вршио опструкцију примене Општег оквирног мировног споразума.

Високи представник је донео ову одлуку користећи своја овлашћења која су му додељена по Анексу 10 Општег оквирног мировног споразума за Босну и Херцеговину, те по закључцима састанка Савета за примену мира одржаних 1997. године и 1998. године.

Не признајем смену

И најобичнијем грађанину је потпуно јасно да је ово класичан вид насиља и тираније не само над правом и правним нормама, већ и најгрубље кршење људских права и слобода, која су загарантована хелсиншким и женевским конвенцијама. Због тога су уследила бројна реаговања органа власти, политичких партија, удружења грађана и појединаца широм Републике Српске.

Према информацији коју је 5. марта пренео Танјуг, председник Поплашен је изјавио да је доношење одлуке високог представника Карлоса Вестендорпа о његовој смени нелегитимно, недемократско и супротно Дејтонском споразуму.

"Не могу прихватити такву одлуку", рекао је Поплашен приликом званич-

не посете општини Прнавор. Поплашен је истакао да ће једино прихватити да оде онако како је и дошао на функцију председника Републике Српске – вољом народа израженом на изборима.

"Ако треба да одем са функције председника Републике Српске, онда нека то буде референдумом на коме ће се грађани изјаснити да ли прихватају смену или не", рекао је Поплашен.

Реаговања

Многобројне странке, удружења и локални органи власти из Републике Српске, СР Југославије и иностранства у својим реагованима су осудили одлуку Карлоса Вестендорпа да смени председника Републике Српске др Николу Поплашена и одлуку арбитра Роберта Овена да Брчко прогласи дистриктом.

Многобројни телеграми подршке др Николи Поплашену, чију садржину не можемо да објавимо због недостатка простора, пристизали су 5, 6. и 7. марта. Политичке странке и удружења несложни у неким другим проблемима, овог пута су били јединствени и недвосмислено против обе одлуке – против одлуке о смени председника и против арбитражне одлуке о граду Брчко. Потписали су их Удружење Срба из Босне и Херцеговине у Србији из Београда са председником Богданом Јамешијом, Одбор студената Универзитета у Бањалуци, општине борачке организације Вишегра-

да, Власенице, Српског Горажда, општински одбори Српске радикалне странке из Српске Илиће, Српског Новог Сарајева, Вишеграда, Српског Горажда, општинске организације СДС из Рогатице, Вишеграда, Руда, Чајничка, Српског Горажда, Илиће, градски одбори СДС из Бањалуке и Српског Сарајева, Патриотска демократска иницијатива из Бањалуке, Српски монархистички савез из Бањалуке, запослени са директором ОДП "Шипад" из Добоја, Хрвати, Удруге ХВИДР из Мостара, Српски демократски препород и Српско културно друштво "Глас Срба" из Беча, Министарство иностраних послова Русије из Москве, Удружење књижевника Србије из Београда.

Општине многих градова одржавале су хитне састанке са којих су упућивале своје закључке који садрже подршку председнику Републике. Пристизали су телеграми општина Бањалуке, Приједора, Бијељине, Власенице, Требиња, Милића, Теслића, Српске Костанице, Билеће, Пала, Руда, Гацка, Српске Илиће, Шамша, Србиња.

Већина телеграма је стигла пре или на сам дан одржавања ванредне седнице Народне скупштине Републике Српске, 7. марта у Бањалуци, на којој је још једном потврђена јединствена воља народа. Ток седнице вам преносимо у целини.

ВАНРЕДНА СЕДНИЦА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, БАЊАЛУКА, 7. МАРТА 1999. ГОДИНЕ

ПАРЛАМЕНТ УЗ ДР НИКОЛУ ПОДАШЕНА

На ванредној седници Народне скупштине Републике Српске, са огромном већином од 57 гласова одбачена одлука Карлоса Вестендорпа о смени председника Републике Српске др Николе Поплашена

Пре доношења Декларације испред Клуба посланика СДС Скупштини се обратио Борислав Бојић, који обавља дужност председника Борачке организације Републике Српске овим речима:

Изражавом своје задовољство због оног што је учињено у делу ове тачке дневног реда и искрено верујем да ћемо на овај начин нашим заиста искреним јединством око кључних питања у вези са очувањем Републике Српске истрајати.

У том смислу сматрам неопходним и јачање институција Републике Српске, а између осталог за то питање везана је и одлука високог представника о разрешењу председника Републике Српске Николе Поплашена. Клуб посланика СДС оцењује да је одлука високог представника међународне заједнице господина Вестендорпа, којом је 5. марта разрешио дужности председника Републике Српске Николу Поплашена, потпуно неуставна, незаконита, нелегитимна, супротна Дејтонском споразуму и у супротности са свим демократским принципима и правилима савремене цивилизације.

Овакве оцене образлажемо следећим чињеницама.

Прво, господин Никола Поплашен изабран је за председника Републике Српске на прошлогодњим изборима одржаним у организацији и под контролом ОЕБС-а. ОЕБС је изборе у Републици Српској, на којима је победио господин Поплашен, прогласио легалним, фер и демократским, а на основу тога их је верификовао, односно признао резултате избора као израз политичке воље бирача у Републици Српској.

Понижавајућа одлука

Друго, Уставом, члан 88., и осталим позитивним прописима Републике Српске, прецизно је одређен начин на који председник Републике Српске може да буде опазван. Подсећамо, председника Републике Српске може да опозове само онај ко га је изабрао, а то је народ који о опозиву као и о избору одлучује тајним гласањем. Дакле, господин Вестендорп није изабрао председника Репу-

блике Српске, па он нема било каквог права да га смијени.

Одбијајући да поштује позитивне прописе Републике Српске, поготово њен Устав који је према мишљењу Венецијанске групе на коју се високи представник повремено радо позивао, усаглашен је са Дејтонским споразумом, а то значи да том одлуком господин Вестендорп негира постојање Републике Српске.

Треће, ниједном реченицом написаном у Дејтонском споразуму, па ни у Анексу 10, на који се позива господин

Вестендорп, високом представнику није дато овлашћење да разрешава дужности председника Републике Српске. Одредбама Декларације Савета за примену мира у БиХ донесеним 1997. и 1998. године на које се такође позива господин Вестендорп, високом представнику нису дата овлашћења на основу којих може да смени или разреши дужности председника Републике Српске. Подсећамо да је господин Вестендорп управо овде у Банском двору, после доношења Луксембуршке декларације, изјавио да она, као и остале декларације Савета за при-

Смена председника Републике Српске представља најгрубљу негацију политичке воље грађана изражене на изборима

мену мира у БиХ, "представља израз политичке воље међународне заједнице", а не право обавезујућег акта.

Пето, у политичком смислу одлука високог представника о разрешењу председника Републике Српске представља најгрубљу негацију политичке воље грађана изражене на демократским, слободним и фер изборима. Због тога оваква одлука господина Вестендорпа јесте покушај понижавања српског народа и осталих грађана Републике Српске, односно покушај негације српског народа као политички зрелог народа.

Због свега неведеног посланици СДС предлажу Народној скупштини Републике Српске да одлуку високог представника о разрешењу председника одбаци јер је неуставна, незаконита и нелегитимна, рекао је на крају Бојић.

Историјске околности

Потом се народним посланицима објаснио и председник Републике Српске,

Ја морам да изразим, пре свега, радост због начина, током и закључака расправе из претходне тачке, иако се и то догодило у једном, тако да кажем, ружном и тужном тренутку за Републику Српску. Друго, уважавам став и председника Народне скупштине и шефова клубова посланика, који су изнели прихватљиве разлоге због којих би требало да се у оваквој атмосфери у којој смо учествовали у овом дану заврши целодневни рад Народне скупштине у једној што конструктивнијој атмосфери, уз избегавање стотине аргумената које имате сви ви у одређеном правцу, или их имам ја.

Ја се надам да ћу, можда, имати прилику, као што нисам имао до сада, да се обратим нацији преко екрана, да макар са становишта функције коју обављам, иако не постоји општа или појединачна сагласност да сам и у другом погледу компетентан да оцењујем године иза нас, ово време у коме живимо и будућност која је пред нама.

дна серија примедби везана је за вођење унутрашње политике са становишта моје уставне улоге и обавеза, а друга серија примедби везана је за моје поступке или понашање у односу на неке велике земље, међународне организације или оно што се, не знам из којих разлога, еуфемизмом назива међународна заједница, и последице које то понашање производе.

Ја нисам одступио од мојих предизборних декларација и обећања и такву политику сам наставио у периоду избора. У свему сам се трудио да немам страначки приступ, да се од њега дистанцирам, да заступам интересе Републике Српске, српског народа и свих њених грађана, изричито наглашавајући, у складу са Дејтонским мировним споразумом, у складу са Уставом, у складу са законом, међународним стандардима и нормама.

У том погледу сам често наилазио на разумевање представника неких земаља, па и великих земаља, чешће је било полугласно и интерно, а понекад и другачије. И у последње време, и у последњих месец, месец и по дана имам бројне контакте са представницима и европских и неевропских земаља. Додуше, из веома познатих разлога често се инсистира да не буде присутна камера, па чак и да то није у просторијама Банског двора. Разумевајући позиције тих представника је не могу да их номинирам и да их набрајам.

РЕПУБЛИКА СРПСКА

НАРОДНА СКУПШТИНА

Бањалука,

7. марта 1999. године

На основу члана 118. Пословника Народне скупштине, Народна скупштина Републике Српске на својој седници одржаној 7. марта 1999. године доноси

ДЕКЛАРАЦИЈУ

о одлуци високог представника за Босну и Херцеговину о разрешењу дужности председника Републике Српске

Народна скупштина Републике Српске сматра да је одлука високог представника за Босну и Херцеговину о разрешењу председника Републике Српске супротна Уставу Републике Српске, изборним правилима и изборном резултату који је верификовала међународна заједница и због тога је не прихвата.

Председник
Народне скупштине
Петар Ђокић

За братске односе са Србијом

Међутим, оно што мени није било прихватљиво у разговору са представницима са Запада јесте она позиција којом се доводи у питање не само достојанство српског народа, него и постојање Републике Српске. Да бих што краће излагао, ја ћу да илустријем тиме да сам се након дугог и исцрпног разговора са специјалним представником једне велике земље, који је сада због успешних резултата амбасадор на неким острвима у Пацифику, сагласио са свим његовим захтевима. Једино сам тражио да ми потврди да ли ће они бранити Републику Српску или ће је разарати. Уколико ће бранити Републику Српску, ја сам спреман за апсолутну сарадњу. Ту потврду нисам имао.

Ја се извињавам што морам навести једну илустрацију и престajem са илустрацијама да бих прихватио принципе рада Скупштине који се овде усваја. У следећем сусрету са истим човеком од мене је тражено да прихватим оцену да је ова земља источно од нас, мисли се на Србију и Југославију, земља која пропада, која има, извињавам се, ово су све цитати, али шта да радим када су употребљени ти термини, "фашистички и антидемократски режим", која нема ништа са БиХ, са којом треба правити бетонске границе на Дрини и створити однос према њој да је она таква и да је то једно чињенично стање и у погледу економских односа, па и у погледу војних односа итд.

др Никола Поплашен. Међутим, интересантно је нагласити да су осим поменутих 57 посланика који су гласали за Резолуцију, само шесторица посланика из Доликове странке независних социјалдемократа били уздржани, а против је било 15 муслиманских посланика од којих се и није очекивало да гласају другачије.

У свом обраћању посланицима председник Поплашен је рекао:

Уважени народни посланици, вероватно би било разумљиво, да се под оваквим историјским околностима председник Републике Народне скупштине и народу у целини обрати једним ширим и дужим излагањем у којем би и према својој уставној обавези оценио прилике у Републици и дао своје виђење наредних недеља, месеци и година које су пред нама.

Политика континуитета

Дозволите да у вези са тим изложим само неколико напомена. Прво, тачно је четири месеца од моје инаугурације до одлуке Вестендорпа о којој сте информисани и која је тренутни предмет расправе. У та четири месеца два, два и по месеца сам имао доста интензивне разговоре са представницима бројних земаља, пре свега чланица Контакт групе и већег броја европских и неевропских земаља. Такође су били бројни моји сусрети у којима је оцењивана политичка и уставно-правна ситуација у Републици Српској са изабраним представницима државних органа, представницима политичких партија, организација и удружења.

Примедбе које су се чуле у односу на рад председника Републике, које су присутне у јавности, иду у два правца. Је-

Парламент Републике Српске: са 57 гласова одбачена Вестендорпова одлука о смени председника др Николе Полошена

Режим, ја као председник Републике Српске, у Србији и Југославији нити сам бирао нити је резултат моје политичке воље, али сасвим извесно нисам изабран да бих кварео односе Републике Српске са било којом земљом, поготово са Србијом и Југославијом. Напротив, залажем се и залагаћу се да Република Српска има добре односе са свим земљама. Непријатељима Републике Српске не сматрам ни оне са којима смо до јуче били у ратном конфликту, него сматрам да треба да развијамо другачије односе и мислим да је Дејтонски мировни споразум оквир који то омогућава.

Неприхватљиве квалификације

Не могу да прихватим квалификацију шефова држава на "ненормалне" и на "лудаче". Опет је ово цитат истог човека. Након мога неприхватања да се укlopим у такву политику уследили су неки потези о којима сам више обавештен из штампе него непосредно. Неће бити продуктивно да наводим све те цитате и разлоге тих оцена.

Што се тиче унутрашњих односа и примедби да кршим Устав и законе Републике Српске и да се понашам недемократски, ја сам уложио напор да радим управо обрнуто. Кључна примедба, као што сте чули, јесте да не признајем демократски став 48 посланика у вези са предлогом мандатара. Ево и ова претходна тачка илустрuje мој однос према том проблему. Лако ћу је то прихватити ако 48 посланика има идентичан, или бар приближан став око Републике Српске и њене будућности. Ако се тих 48 посланика потписника сложи шта треба да буде са градом Брчко, да наведем само два примера шта треба да буде се ентитетом Републике Српске у односу на заједнице, односно централне органе, истог тренутка може добити мандат.

Ако је тих 48 посланика сагласно са овом декларацијом, оних потписника, онда је грешка до мене. Ако тих 48 пос-

ланика стоји на позицији да не може бити армија заједничка, јер тако каже Дејтонски мировни споразум, не може бити заједничка полиција него професионална у складу са Дејтонским мировним споразумом, не могу бити заједнички образовање, информисање, финансије итд. него у складу са Дејтонским мировним споразумом, проблем је до мене.

Ја сам уверен да то тако није. Радује ме што претходно гласање показује да сам у тој оцени у праву. Но, можда ја и нисам у праву, и поред тврдњи да ли сам у праву или нисам у праву, није ту питање филозофског приступа, него оцене у процедури коју предвиђа Устав и закон.

Ја могу да прихватим да нисам председник Републике у једном убрзаном поступку који је у складу са Уставом и законом. То значи да ова Скупштина покреће легални поступак опозива, да се са тим опозивом долази у једну ситуацију у којој се ја легитимисем или делегитимисем и долазимо до новог председника Републике.

Без међусобних конфликта

Република Српска не би била ни прва република ни прва држава која би пре истека мандата заменила свога председника Републике, али зашто то мора бити кроз конфликте, међусобне сукобе и са, по мојој оцени, једном потпуно неутемељеном, нелегалном и недемократском одлуком човека који је прекорачио свој мандат. Ја разумем да постоји снага изнад нас која се броји авионима, тенковима, доларима итд, која компјутерски тачно прорачуна који поступак треба да повуче и људи који као компјутери делују не само у Републици Српској, него као што видите широм света. Кад кажем као компјутери, очигледно разумем и да су без емоција и без срца и да су вођени својим интересом, а никад нисам рекао да је реч о народу. Ја никада не сматрам да амерички народ и америчка држава мрзи Србе и да су они

наши непријатељи. За било који народ, било коју државу не сматрам да је непријатељска. Напросто сам констатовао да они иду за својим интересима без емоција и без срца, али ја морам да браним и штитим интересе народа Републике Српске, јер сам зато изабран.

Нисам изабран да описујем величину и снагу те земље. Ја је респектујем, али морам да респектујем и наше бираче, грађане Републике Српске, њихов интерес и потребу да се сачува мир и стабилност у Републици Српској и да се кроз сарадњу са светом дође до услова за економски, па онда и општи просперитет.

И да на крају закључим, нисам баш весео што се стално дистанцирамо од емоција и срца, јер онда личимо на те госте. Заиста треба рационално и разумно доносити одлуке, али ипак треба имати у виду, цитираћу једног не српског, него највећег немачког мислиоца – "ништа велико у историји није урађено без страсти". Страсти треба само контролисати, треба их ставити у оквире унутар којих нећемо врећати не само друге људе, ни друге странке, него ни друге народе, ни друге државе и од било кога нећемо тражити оно што не тражимо за нас. Или оно што тражимо за нас нећемо ускраћивати било ком човеку и било ком другом народу.

То је оријентација коју сам следио и коју ја лично мислим да следим. Уколико грешим, мислим да о величини тих грешака треба донети став на процедурално исправан начин и из тога извући консеквенте, и то ми је сасвим неприхватљиво. Неприхватљиве су ми одлуке које су далеко од било каквог демократског искуства, било каквог легалитета, а посебно удаљене од легитимитета који је верификован на претходним изборима.

ПОРУКЕ СА МИТИНГА ПОДРШКЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

СРБИ ПОНОСАН И ДОСТОЈАНСТВЕН НАРОД

Пласирање, у смислу упозорења, светској јавности ставова српског народа који се садрже у залагањима за неподељену Републику Српску, за Владу народног јединства, за међусобну сарадњу у циљу опстанка српског народа и Републике Српске

Одбор за заштиту Републике Српске

После серије мирних скупова који су као упозорење преддоношење коначне арбитражне одлуке о Брчком одржани широм Републике Српске, Координациони одбор за подршку праведној арбитражи за област Брчко преименован је 10. марта у Одбор за заштиту Републике Српске. Овај одбор сачињавају: Савез студената Универзитета у Бањалуци и други студентски савези, Удружење избеглих и расељених лица "Останак", Борачка организација града Бањалуке и Републике Српске, Удружење породица погинулих, заробљених и несталих цивила и Соколско друштво Бањалуке и друга Соколска друштва у Републике Српске.

У свом првом прогласу народу Републике Српске, Одбор за заштиту Републике Српске је поручио:

У уторак 16. марта 1999. године на целој територији Републике Српске позирамо све грађане на мирне протесте поводом неправедне арбитражне одлуке за Брчко и не легалне смене председника Републике Српске од стране високог представника за БиХ.

Ови протести треба да почну у 14 часова на свим главним трговима у свим градовима у циљу демонстрације јединственог става свих грађана Републике Српске као доказ њеног јединства и подршке резолуцији Народне скупштине од 7. марта 1999. године.

Позивамо све политичке и неполитичке организације, скупштине општина, а нарочито водеће парламентарне странке да нам се прикључе и помогну у организацији митинга. Посебне позиве упућујемо председнику Републике Српске, председавајућем Председништва БиХ из Републике Српске, председнику Народне скупштине Републике Српске и председнику Владе Републике Српске да узму учешће и говоре на централном митингу у Бањалуци.

Наша намера је да упозоримо светску јавност са ставом српског народа и пресудно утичемо на поништење поменутих нелегитимних одлука са геслом да смо:

"За неподељену Републику Српску, за владу националног спаса, за међусо-

Централни митинг: више хиљада грађана окупило се на Тргу Крајине у Бањалуци

бну сарадњу у циљу осптанка Републике Српске", стоји на крају прогласа.

Побегли Сфоровци из Приједора

Овај апел Одбора за заштиту Републике Српске наишао је на неподељену подршку у свим градовима па чак и великим месним заједницама где су грађани пружили својеврсну плебисцитарну подршку скупштинским декларацијама о одбацивању одлуке Карлоса Вестендопа о смени председника Републике

своју базу и побегли у Нови Град у камп Холанђана.

Брчаци у одбрани председника

На позив Одбора за заштиту Републике Српске да говоре на протесним скуповима одазвали су се готово сви државни функционери и страначки лидери, осим премијера у оставци Милорада Додика и Биљане Плавшић. Председавајући Председништва БиХ Живко Радишић је био спречен да говори на митингу у Бањалуци, али је зато послао

"Браћо и сестре, ви ме нисте изабрали да бих вас издио и ја то нећу и не могу учинити. Ја нисам изабран да би сваке недеље излазио на такозвану Српску телевизију и објашњавао вам како још један државни елемент Републике Српске мора нестати, како су снажни тенкови и авиони, а како смо ми мали, немоћни, понижени и увређени. Ми не спадамо у народе који су велики бројем, али спадамо у народе који имају свој понос и достојанство, траже своје мјесто под сунцем и за себе не траже ништа више што би оспоравали другом и што не гарантују другом.

У предизборној кампањи, у времену иза нас, вама, нашим бирачима рекли смо да Република Српска може опстати, да постоје довољни правни оквири и међународне гаранције. Снажно смо се ослонили на Дејтонски споразум. Рекли смо да ћемо бранити сваку његову одредбу. Нисмо одустали од тога.

Међутим, наши смо се у ситуацији када одредбе тога споразума морамо бранити од његових писаца. Морамо бранити грешнике од њихових грехова. Врло сте јасно чули, врло је гласно изречено да нема норме по којој Брчко није у Републици Српској. Од нас се тражи да причамо и говоримо другачије, а у име народа који нас је изабрао. Од нас се тражи да свакодневно пребацујемо оно што припада ентитетима на централне, умјесто заједничке органе. Од нас се тражи да Републику Србију и Савезну Републику Југославију оцјењујемо и сматрамо пропалом фашистичком и непријатељском државом. Тако нешто је апсолутно неприхватљиво. Тако нешто није политика ни једне велике силе изузев неких њених експоната. Иза такве политике не стоји ниједан народ у свијету. Таква политика није прихватљива ни државном руковођству Републике Српске.

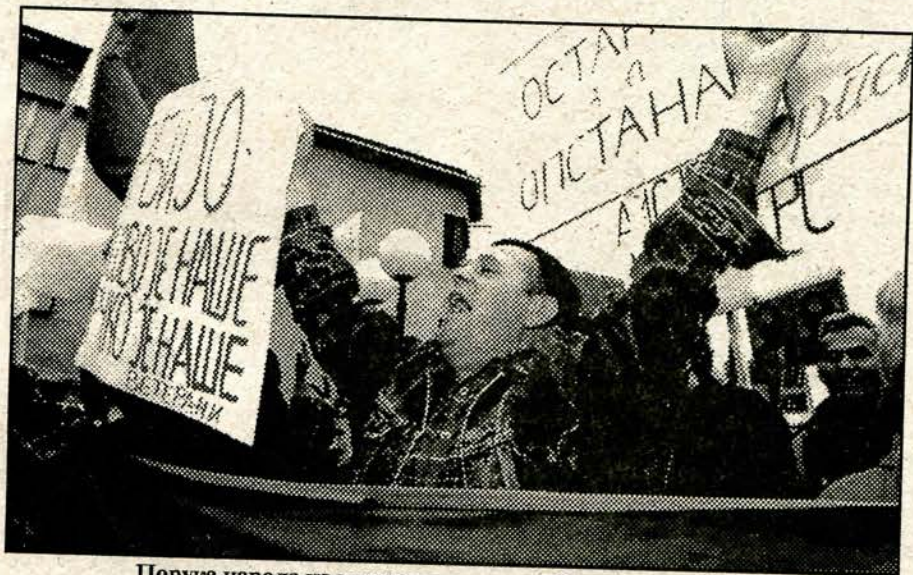
Адиос Карлос!

Ми не тражимо промену Дејтонског споразума. Не тражимо промену Устава Босне и Херцеговине. Тражимо да постоји само оно што тамо пише. Слободна и независна Република Српска, уредом са Федерацијом Босне и Херцеговине. Република Српска која није прекинута новим ентитетом, новим дистриктом, који се зове Брчко.

Нема норме, нема основе да се Брчко одузме Републици Српској!

Нема основе ни да међународни представници мењају изабране људе из Републике Српске. Легалан је и легитиман поступак смене, па и председника Републике Српске, али он мора бити заснован на Уставу и закону, а не некој вољи или зловолји било кога.

Браћо и сестре, пре свега, ми не смејемо дати Републику Српску, не смејемо дати нашу слободу, која је изникла из крви наше браће и наших очева. Морамо сачувати слободу нашег народа у целини. Не смејемо дозволити наше понижење. Ја сам сигуран да се за те циљеве можемо изборити демократским и политичким путем. Има много људи у свету

Порука народа на митинзима широм Републике Српске: Косово и Брчко су наши

Српске др Николе Поплашена, коначне арбитражне одлуке о Брчком и потреби формирања нове Владе Републике Српске.

Посебан куриозитет представља на свим досад одржаним скуповима, а нарочито у Брчком, где су грађани, пре свега, тражили да се поништи дискриминаторска одлука о смени председника Републике Српске, па тек онда да се праведно реши питање статуса њиховог града. Брчаци су свакодневно носили транспаренте и постере др Николе Поплашена, Војислава Шешеља, Мирка Шаровића и многих других страначких лидера.

Централни митинг одржан је на Тргу Крајине у Бањалуци где се по слободној процени окупило тридесетак хиљада грађана, а потом по масовности следе скупови у Приједору, Добоју, Бијељини, Брчком, Требињу, Модричи, Теслићу, Мркоњић-граду, Палама, Вишеграду... Протестног окупљања 16. марта једино није било у Зворнику, где су претходно забележене озбиљне демонстрације у којима је страдао велики број аутомобила међународних организације. Једноставно од грађана је затражено да се тог дана поново не окупљају како би се избегли још тежи инциденти, као што је то било у Приједору када су бачене минско експлозивне направе на базу чешког континента СФОР у Брезичанима код Приједора. Одмах потом припадници чешког батаљона су напустили

телеграм подршке који је прочитан на скупу.

Поред представника борачке организације, удружења избеглица и Соколског друштва на митингу у Бањалуци су говорили страначки лидери: Славко Жупљанин из Српске патриотске странке, Предраг Радић из Демократске патриотске странке, Драгутин Илић из Социјалистичке партије Републике Српске, Бранко Докић из коалиције "Слога", Предраг Лазаревић председник Српске коалиције за Републику Српску, Драган Чавић, заменик председника Српске демократске странке, Слободан Бијелић из Српске радикалне странке и на крају председник Републике Српске.

На челу протестне поворке која се кретала улицама Брчког, налазили су се потпредседник Републике Српске Мирко Шаровић, председник Народне скупштине Републике Српске Петар Ђокић, председник Српске демократске странке Драган Чавић, градоначелник Брчког Борко Рељић и представници готово свих парламентарних и ванпарламентарних странака.

Одбрана грешника од њихових грехова

Бурно поздрављен од свих присутних на Тргу Крајине у Бањалуци председник Републике Српске др Никола Поплашен је рекао:

који не сумњају у наше аргументе. Овог тренутка можда су преплавиле неке друге мрачне силе, али сваки дан се сусрећемо са људима, не само са Истока, него и са Запада, који добро схватају да легални и легалистички аргументи морају да победе. Мора победити наш демократски отпор! Мора победити наша снажна воља да сачувамо међународне правне норме, да сачувамо од потписника оно што су сами потписали.

Ако не иде тим путем, ми имамо право да живимо. Нису Срби људи којима је довољан пањ да сами ставе главу на њега. Наћи ћемо начина да останемо. Ако ћемо се опредељивати између нашег госта-странца, који свакодневно крши норме које сам поменуо, и, између Републике Српске, ја ћу радије рећи живела Република Српска! Адриос Карлос!!!"

Говор српског народа

Тако је говорио председник Републике Српске Никола Поплашен у уторак, нешто после 14 часова, 16. марта 1999. године, на великом митингу на Тргу Крајине у Бањалуци.

"Прецизни" међународни статистичари и њихови сарадници у канцеларији високог представника, УНХЦР, Међународне полиције -ИПТФ и СФОР-а израчунали су да је на бањалучком Тргу Српске Истине било нешто између седам и осам хиљада Срба.

Истина, није ово био нови Газиместан, али по ономе што се чуло из уста Карлосовом зловољом "суспендованог" председника Републике Српске, тај дан ће ући у новију српску историју као дан када је кроз речи Николе Поплашена проговорио српски народ, да српски је не може.

Говорио је српски да га свет разуме. Тај дан белосветским кабадахијама нису требали преводиоци. Најбољи превод Поплашеновог демократски слободољубивог

бивог говора био је ехо народа окупљеног тог поподнева на Тргу Српске, сада само Окрајине. Нема тог превода, нема те белосветске граматике која може нешто наопако превести и српском председнику замерити. Може се само упитати докле ће скитати и тражити истину, а она јој пред носом.

Говор Николе Поплашена је био тешка, ничим непоречива опужница, црна од свих тајно-хашких и заборављених нирибершких. Без иједне увреде, ако увреда није истина гора од сваке лаж. Јер, лаж може бити и једно и друго, а истина само једна и једина.

Некима тај дан уши беху запушене. Поготово онима који истину не воле чути и којима је далеко. Али чуће је. Има времена. Није сваки дан глув и блиндираних ушију. Војници СФОР-а су ионако већ одавно скинули шљемове. Дуго су овде и схватили су да Српска није CNN-ов сафари. Схватили и они да су овде људи, а не звери.

Поново коридори?

Тај дан остаће запамћен, није прерано доносити закључке, као први постратни митинг, мало их је таквих било и пре овог ипак несретног рата, као дан када су очеви на раменима носили синове, а мајке кроз окупљену Србадију гурале колиџа и у страну склањале, само за неупућене и неспске, разјарене митингаше.

За недељиву Републику Српску позвани су сви. Сви позвани, нико прозван. Многи позвани, неки недозвани. Као да су заборавили на резолуције и декларације. Ваљда се препали неке СФОР-ове рације. Препали се јаја и парадјза кал му време није.

Или је Карлос у питању. Карлос гори од Карлоса, оног са потерница. Препали се можда сене своје, а сунце давно за Инцелову зграду зашло.

Боже, докле ћеш бити на годишњем и вечито уздржан. Зар ти не досади, размишљао ли о остави или само друге на неплаћено шаљеш. Развијаш своју немоћ и аминуваш сатану што по земљи ходи. Бикове претвараш у тореадоре. Карађорђеве потомке у карлосије творииш. Није свачија до зоре сијала.

Зар опет на Коридор. Мало ти дванаест! Ти би да заокружиш. Мало ти за један век један Јасеновац, коме, чујем, сад се сетио да судиш. Динку своје, јес' тако ти дина и кољачког једног радног дана.

Урота против патриота

А и казна ти! Кога ти то још казни? Ухвати кажњенога без алибија. Смењени немултиетник. Па још прње, четник, што се не стиди историје српске. Једина ти порота-српска урота-против патриота.

Понекад су, позната је ствар, тамничари већи робови од утамничених. Временом тако постане.

Тешко је Дрину премостити, теже прегазити, никад прочитати. Да знаш питати одговорио би ти. Овако, тешко иде, а и преводиоци ти глувоњем. Не чују ни себе, а камоли тебе, или оног ко ти на увце клемпава збори.

Е мој Карлос! Није демократија да се учи напамет, па још из лоших књига. Српска се историја не учи из Франкових књига. Одавде се ишло да би се Франков фашизам рушио, а ти га поново враћаш. А ништа ти дужни. Реалу титулу вратиш. Кошарка? Још требаш расти.

Јасно је свима да би ти најрадије смењено самог себе, али ти не дају. Улазнице за кориду су већ одавно наплаћене, а и бик и тореадор морају одушевити купце скупих карата. Познато је неретко да се у арени улоге замене. Ол! Билт је био Карл, за два слова мање зло. Сад се каје, а ни бираче своје не сме лагати.

Срби не спадају у народе који су бројчано велики, али спадају у народе који имају свој понос и достојанство

ИНТЕРВЈУ ДР НИКОЛЕ ПОПЛАШЕНА ЗА АГАНЦИЈУ "РОЈТЕРС" 9. МАРТА 1999. ГОД

СНАЖАН ОТПОР ВЕСТЕНДОРПОВОМ ФАШИЗМУ

Ниједан председник Републике нема права да се понаша противуствано пред извесним претњама и застрашивањима који су антидемократски, нелегитимни и неуставни

Ројтерс: Овај разговор водимо у Кабинету председника Републике Српске. Дакле, да ли се осећате председником Републике?

Поплашен: Не само да се осећам него се и понашам. Ваљда је председника Републике бирао народ Републике Српске по изборним правилима која су исписана на његову штету. И поред таквих изборних правила резултат је евидентан. Легитимитет је у складу са надлежношћу за политичке оцене потврђен на седници Народне скупштине, која има право да покрене поступак опозива. Она је поступила управо супротно и потврдила изборне резултате и моју уставну улогу као председника Републике.

Дакле, повлачење из ових просторија изражавало би позицију која је више у складу са мојим презимином, а мање у складу са обавезама које имам пред народом. Ниједан председник Републике нема право да се понаша противуствано пред извесним претњама и застрашивањима који су антидемократски, нелегитимни и неуставни.

Ројтерс: Шта очекујете, који ће бити следећи потез међународне заједнице. Она је до сада рекла само да неће одржавати контакте, а да ли очекујете неке можда агресивније потезе?

Поплашен: Па и овај потез, није у питању међународна заједница, него високог представника, очигледно је исхитрен, бесмислен и неутемељен. Иза њега не стоји већина земаља у свету, па и већина европских земаља. Очигледно је реч о једном неуротичном потезу на линији коју обележава контакт господин Вестендорп, господин Гелбард или њему неко сличан. Дакле, иза тога не стоји међународна заједница.

Уколико се и даље буду вукли овако неутемељени и бесмислени потези, онда је могуће очекивати свашта. Могуће је очекивати и агресију СФОР-а, и употребу силе, али ако се употребљава сила, онда престаје разлог за било каквом аргументацијом, причу о моралу, правичности и правди.

Демократски отпор

Ројтерс: Какви би онда ваши следећи потези били, ако дође до тог најнепоже-

љнијег? Шта ћете радити ви и ваша странка?

Поплашен: Што се тиче не само Српске радикалне странке него и свих патриотских и демократских снага у Републици Српској, оне очигледно пружају снажан демократски отпор и исказују грађански протест, а пружаће још снажнији демократски протест.

Што се тиче мене пред таквом силом као што је НАТО ја могу да покушам да

слозим тенковску цев, али мала је вероватноћа да ћу у томе успети.

Ројтерс: Да ли након вас, ако силом изврше одлуку Вестендорпа за вашу смеху, да ли...

Поплашен: Не знам шта значи сила? Да ли то значи атентат, стрељање, одвођење у Хаг. Тешко ми је претпоставити шта све могу. Видите, кад се ради о неурачуњљивом потезу као што је потез

Једини "грех": председник др Никола Поплашен се стално и доследно држао слова закона, Устава и Дејтонског споразума

господин Вестендорпа, тешко је предвидети све модалитете понашања.

У сваком случају, не бих желео да због моје функције падне иједна кап крви, да дође до инцидената којима, зарад обављања функције у личном смислу, треба неко да се жртвује. Овде се више ради о одбрани достојанства народа, уставних принципа и користити сва демократска средства.

Ројтерс: А, да ли сте онда спремни у том тренутку да ако видите да би ваши поступци могли штетити интересима српског народа и Републици Српској и да ли сте спремни у том неком сценарију поднети оставку? Мислим да је била

Као што знате, 57 посланика је гласало за одбацивање одлуке господина Вестендорпа.

Ројтерс: Дакле, ви сматрате да ова криза око Брчког и одлука о вашем смењивању заправо помакнуле целу Народну скупштину према или боље рећи рефлектирао политичку вољу народа.

Поплашен: То је тачно, то се тако може посматрати, а може се исти проблем посматрати из другог угла. Суштина председника Републике у том опредељењу интегрисала је српске политичке странке и народ ка једној оријентацији. Да је реч о госпођи Плавшић, она би очигледно верификовала нестанак Репуб-

ције Дејтонског споразума. Можете ли то коментарисати?

Поплашен: Не, не спомиње се, то је данашње саопштење ОХР у коме се експлицитно каже да моја смена никакве везе нема са арбитражном одлуком за Брчко.

Што се тиче Брчког моја упозорења су ишла, много прије него што сам постао председник Републике, у правцу да ће политика "Слога" довести до губитка Републике Српске. То је коалиција "Слога" и признала на седници Народне скупштине. Они су искористили термин да су били наивни и веровали. Наивност и веровање у политици увек

Некада била "српска гвоздена леди": Биљана Плавшић је прихватила Вестендорпову одлуку и открила своју политичку оријентацију

социјалистичка странка или нека друга странка која је позвала на такву одлуку.

Огромна подршка

Поплашен: Прво, моји поступци никако не могу штетити интересу Републике Српске, интересу народа, нити било којем другом народу, нити било којој држави. Ако је то тако, неко би морао да ми изнесе барем један аргумент да се тако понашам.

Што се тиче поступка других странака, то није тачно. Социјалистичка партија је, као што видите, подржала председника Републике и сви њени посланици. Нико није био против, а једино је било уздржана Странка независних социјалдемократа господина Додика. То је стање у Народној скупштини и оно се приближило укупном српском јединству у Народној скупштини.

лике Српске и данашња изјава на конференцији за штампу где она прихвата одлуку господина Вестендорпа показује такву оријентацију.

Дакле, треба имати у виду да се достојанство српског народа и парламентарни систем брани и кроз све институције тога система, укључујући и институцију председника Републике, а разуме се и кроз политичко опредељење и политички став свих политичких странака, нарочито оних парламентарних.

Политика наивности

Ројтерс: Да се сада вратимо на одлуку о Брчком и вашу личну одговорност. Заправо у одлуци, односно у образложењу одлуке неколико пута се спомиње да је одлука донесена због онога што је арбитар видео као вашу некооперативност у смислу провођења имплемента-

завршава трагичним резултатом. Обзиром да политичар нема право на наивност и веровање. Коалиција "Слога", укључујући пре свега њено вођство, тако су се понашали и довели до овога резултата.

Мој утицај на Брчко састоји се у томе, откад сам председник Републике, да сви међународни фактори чврсто прихвате став да је једино могуће решење да Брчко остане територијални део Републике Српске са пуном јурисдикцијом Републике Српске, с тим што се супервизија може прихватити за наредних пет до десет година ради имплементације људских права свих грађана Брчког, ради афирмације људских права у целини, без обзира на националну и верску припадност.

Други став нити сам имао нити имам. Јасно је, и ја мислим да без Брчког нема Републике Српске, нема БиХ и нема Дејтонског споразума. Реакција Народне

скупштине јесте демократска реакција на овај антидемократски поступак. Мислим да је Декларација Народне скупштине добра и да треба чврсто радити на њеној реализацији.

Антидејтонски елеменат

Ројтерс: Две ствари које сам ја видио и у дипломатским кулоарима чуо, које су стављене вама на терет оне одлуке о Брчком, је залагање да Република Српска у будућности буде дио југословенске федерације. То је један антидејтонски елемент, а друго је ваш покушај рушења владе господина Додика који се сматра некаквим главним промотером дејтонске политике у Републици Српској. Можете ли то прокоментарисати?

Поплашен: Што се тиче првог приговора не знам зашто је он уопште сумњив. Па залажем се ја за то што сте ви рекли да једнога дана будемо део српског народа у целини. Али, надамо се демократским средствима можда ће сва три народа то прихватити и одлучити. Дакле, без насиља, без насилног мењања граница и без агресије. Ако то народи прихвате зашто је то антидемократски? Мислите ли да ће Дејтонски споразум важити у 24 веку?

Ројтерс: Не знам, али он је некакав мировни споразум који сад дефинише услове.

Поплашен: То ја прихватам, али ако сви потписници Дејтона, сви народи имају или донесу друго опредељење уз пуну сагласност, зашто не би била могућа и оваква оријентација?

Што се тиче моје оријентације да рушим владу господина Додика, лако је разумети да је то глупост. Та формулација је више израз глупости него разумевање ствари. Па, моја уставна улога јесте да предложим новог председника владе и нову владу. Дакле, ради се о једном редовном поступку након избора који се обавља свугде у свету. Како то мислите, обаве се избори у Француској, а остаје влада из 1945. године? Увек се бира влада након избора и ту нема ништа проблематично.

Господин Додика не могу да предложим нити ћу предложити зато што ради на рушењу Републике Српске. Нестанак Брчког из Републике Српске и ерозија државних елемената Републике Српске резултат је квислиншке, полтронске политике господина Додика, која руши и Устав БиХ, руши Дејтонски мировни споразум и руши достојанство српског и других народа који овде живе. То је проблем, а није проблем да ли ја нешто рушим или не рушим.

Дакле, ради се о једном нормалном избору владе српског националног јединства која ће поштовати Дејтонски споразум, међународне правне норме и основне демократске принципе.

Влада националног спаса

Ројтерс: Да ли још увек, након свих ових одлука протеклог викенда, још

увек стоји опција? Колико ја знам, последњи мандатар је господин Ђокић из СПРС. Да ли он ради на томе и да ли ви активно учествујете у напорима да се креира та нова влада, која је ваша уопште улога?

Поплашен: Ја учествујем у складу са мојом уставном позицијом и улогом афирмишући демократске принципе и улогу посланичких клубова и парламентарних странака.

На томе се ради. Након последње седнице Народне скупштине ми смо се приближили реализацији те оријентације – влада националног јединства са српском већином иза ње. Ја се надам да ће она бити изабрана на првој наредној седници Народне скупштине Републике Српске.

Што се тиче правно-политичког модалитета наћи ћемо модалитет којим ћемо то обавити врло успешно. Требало би што пре све припремити и ја се надам у следећих десетак дана. У току су припреме за преговоре међу странкама и точак је покренут.

Принципи равноправности

Ројтерс: Да ли ви учествујете у томе?

Поплашен: Како може без председника Републике, то је бесмислено. Насилне одлуке неких представника међународних организација и западних земаља Демократском процесу и демократском решавању проблема Републике Српске и Федерације, дакле БиХ у целини, води поштовање Дејтонског споразума и принципа равноправности ентитета и народа.

Ја бих као демократски принцип, као демократско решење, могао да разумем на пример проглашењем трећим ентитетом подручје у коме живи већина хрватског народа у БиХ. Јер, то афирмише принцип равноправности народа, али проглашење Брчког је заиста бесмислено и руши те основне вредности.

Нема ништа проблематично да се нађе у државно-политичкој форми у којој ће припадници појединих нација афирмисати тај принцип равноправности. Дакле, не агресије или надређености неком другом народу него у процедуралном смислу онако као што тражи Дејтонски споразум. А проглашење Брчког је уништење свих принципа на којима је писан Дејтонски споразум и директно је против Устава БиХ. Тамо нема три ентитета, нема дистрикта. Има два ентитета и процедурална описана равноправност народа кроз деловање заједничких институција. То је то што треба афирмисати. ОХР, односно господин Вестендорп, делују директно против Дејтонског споразума. То је проблем и ја нисам рекао само против српског народа него и против других народа.

Ројтерс: Да ли ви видите некакве сигнале из странака, као што су Социјалистичка партија, па и странака "Слоге", да се око Брчког не иде у конфро-

нтауцију са међународном заједницом, да се одлука прихвати, а да се онда иде на ту дораду кроз имплементацију. Они то виде као неку шансу да се ипак једно неповољно решење мало поправи кроз тај процес.

Територијални континуитет

Поплашен: Да, ми ћемо заиста то користити. Није то само оријентација неких странака, него и моја. Ми ћемо користити све демократске принципе да дође до ревизије интерне или екстерне арбитражне одлуке, дакле до одбацивања и промене, или до интерне реструктурирације одредби у којој ће бити гарантован територијални континуитет Републике Српске са њеном јурисдикцијом.

Да ли је то могуће или не, показаће и експертске анализе и политички приступ, али у сваком случају предстоји један координирани притисак на представнике међународних организација, чланице Контакт групе, Савет за имплементацију мира итд. у којима ћемо покушати да постигнемо овај циљ демократским средствима.

Ројтерс: Да ли ово замрзавање статуса свих чланова, свих представника Републике Српске у заједничким органима, значи да ни БиХ не функционише?

Поплашен: Да, она не може да функционише без заједничких органа. Може господин Вестендорп да повуче сад потез који из протектората прелази у окупацију, али ако иза њега стане СФОР и НАТО, они преузимају одговорност за стање у БиХ и шире. То је једна потпуно нова ситуација.

Ројтерс: У ствари, сада је пат позиција. Међународна заједница нема обичај да повлачи своје одлуке, без обзира шта се деси, а и Република Српска и Народна скупштина донеле су неке своје одлуке. Шта је, у ствари, излаз из ове ситуације?

Поплашен: Излаз је као и увек "боље пат него рат". Излаз је демократска оријентација у којој би прекршиоци Дејтонског споразума дошли до разума и прихватили аргументе и у којој би се вратили на оне позиције коју су сви потписали.

Потписници Дејтонског споразума треба да раде на његовој афирмацији, а не на кршењу. Иначе, долазимо до изигравања свих међународних норми па и оних потписаних, до понижавања читавих народа и потпуно непредвидиве ситуације.

Ројтерс: Да ли мислите да је могуће да господин Вестендорп забрани вашу странку?

Поплашен: Па, све је могуће. То је питање силе и насиља. Могуће је како се понашамо да ми Вестендорп пошаље писмо у коме ће ми дати инструкције како да ујутро поздравим децу и супругу кад устанем.

ИНТЕРВЈУИ ДР ПОПЛАШЕНА, ЛОНДОНСКОМ, ВВС - У, 9. МАРТА 1999. ГОД.

БОРБА ЗА АФИРМАЦИЈУ ДЕМОКРАТСКИХ ПРИНЦИПА

Др Никола Поплашен је изабран вољом народа. Скупштина је, у смислу својих политичких надлежности, размотрила одлуку Карлоса Вестендорпа, опет потврдила изборне резултате и Поплашенов легитимитет и није покренула посупак његовог опозива

ВВС: После одлуке Скупштине да не призна ни смену председника Поплашена, ни арбитражну одлуку за Брчко, те повлачење српских представника из заједничких органа власти у БиХ, завладало је извесно затишје.

У интервјуу за нашу редакцију господин Поплашен одлуку да не прихвати своју смену образлаже следећим речима:

Поплашен: Ја сам изабран вољом народа. Скупштина је у смислу својих политичких надлежности разматрала одлуку господина Вестендорпа, потврдила је опет изборне резултате и мој легитимитет и није покренула поступак опозива који би био у складу са Уставом и законом.

Дакле, ја бих се понашао противуствано уколико функцију не бих вршио.

ВВС: Али, са друге стране, господин Вестендорп на основу овлашћења која му је дала међународна заједница има право да вас смени.

Поплашен: Нема право на основу тих овлашћења, нити таква овлашћења има. А да има таква овлашћења, не постоји утемељење у његовој одлуци о разрешењу. Напротив, она је директно кршење дејтонских принципа, изборних правила и потпуно неутемељена. Ради се о нечем сасвим другом што није везано за мандат високог представника, нити је резултат овлашћења која су исписана у декларацијама након Дејтонског споразума.

ВВС: И какав исход сада можемо да очекујемо? Дакле, ви не признајете одлуку господина Вестендорпа, а међународна заједница вас више не признаје као председника Републике Српске.

Антидемократска одлука

Поплашен: Па није тачно. Шта је то међународна заједница. Да ли под међународном заједницом подразумевате САД. На пример, ја сам добио и званичну потврду руске владе да једино мене признаје, потврду Владе Југославије. Очигледно су још многе земље у дилеми и сматрају поступак господина Вестендорпа антидемократским и нелегалним.

Дакле, ја се надам да ће превладати разум да ћемо се заједнички борити за мир и стабилност и за афирмацију демократских принципа. Све остало је насиље које једино има аргумент у сили.

ВВС: Речите ми, унутар Републике Српске тренутно се чини да су ова два политичка блока врло супростављена последњих година. Сада су се донекле приближила.

Поплашен: Ти кључни догађаји су ипак објединили српске посланике из Републике Српске и то је један добар показатељ да смо у стању да јединствено одбранимо основне вредности које гарантује Дејтонски мировни споразум и да нестанак Републике Српске не легализујемо кроз наше државне органе.

Надам се да ће следећи најзначајнији резултат унутар тога бити један демократски приступ у избору владе националног јединства која ће моћи да обавља своје дужности без арбитража наших гостију из Федерације БиХ.

ВВС: Има ли већ неких преговора око формирања те владе у којој би биле, претпостављам, свесрпске странке у Републици Српској?

Поплашен: Па ево, овај принцип је мање-више усаглашен. Следећих дана до наредне седнице треба да почну и да се окончају конкретни преговори и ја се надам да ће на следећој седници Народне скупштине Републике Српске бити изабрана влада националног јединства.

Додик - српска несрећа

ВВС: Да ли бисте ви именовали господина Додика сада за мандатара?

Поплашен: Нема говора. Господин Додик ни у једној варијанти не може бити председник владе, јер је главна несрећа и носилац разарања Републике Српске.

ВВС: За крај бих вас питао о Брчком. Да ли је Република Српска овом одлуком господина Овена прекинута на два дела?

Поплашен: Па очигледно прекидом Републике Српске директно је извршен удар на Устав БиХ, јер по Уставу БиХ нема два ентитета који чине БиХ. И проблем рушења Устава БиХ господина Вестендорпа је разлог што је Народна скупштина донела одлуку о повлачењу наших представника из заједничких органа БиХ.

Дакле, не ради се о нашем отпору постојању БиХ и Дејтонском споразуму. Овом одлуком нема БиХ како ју је описао Дејтонски споразум, а очигледно је да је нестао један од разлога оних који су задужени да је афирмишу и чувају.

Са председником Републике Српске Николом Поплашеном разговарао је колега Дејан Радојевић.

Додик ни у једној варијанти не може бити председник владе јер је главна несрећа и носилац разарања Републике Српске

ИЗ НЕУТРАЛНОГ УГЛА: ВЕСТЕНДОРП
И ОВЕН ОСКРНАВИЛИ МИРОВНИ СПОРАЗУМ О БИХ

ПАРАСТОС ЗА ДЕЈТОН

Буде ли се икад писала историја Републике Српске, 5. март 1999. године остаће забиљежен као дан од судбинског значаја за њено постојање и опстанак. Тог дана, по диктату америчке администрације, два висока чиновника међународне заједнице донијела су двије одлуке које ће, свака на свој начин, сигурно преусмјерити ток политичких и друштвених кретања у овом дијелу Босне и Херцеговине

Високи представник међународне заједнице у БиХ Карлос Вестендорп суспендовао је Николу Поплашена са функције председника Републике Српске, а Роберт Овен је Брчко прогласио некаким специјалним дистриктом.

Какве ће све последице по Републику Српску и српски народ западно од Дрине имати те две одлуке показаше време. Па ипак, већ сада се може рећи да је њихово доношење покренуло нове политичке и друштвене процесе који ће морати дати одговор на многа крупна или како се то обично каже историјска питања.

Врло брзо ће се морати знати постоји ли и куда иде Република Српска и каквој се судбини може надати прекодрински српски корпус. Такође ће неко морати рећи постоји ли још изворни Дејтонски мировни споразум или је од њега остала само унакажена копија и његово "аутентично" тумачење од стране високог представника међународне заједнице у БиХ. Вријеме ће такође показати лице и налиције оних који су истин-

ски српски патриоти и оних који су то тобоже били па се покајали.

Арогантни Шпанац

Али вратимо се 5. марту 1999. године.

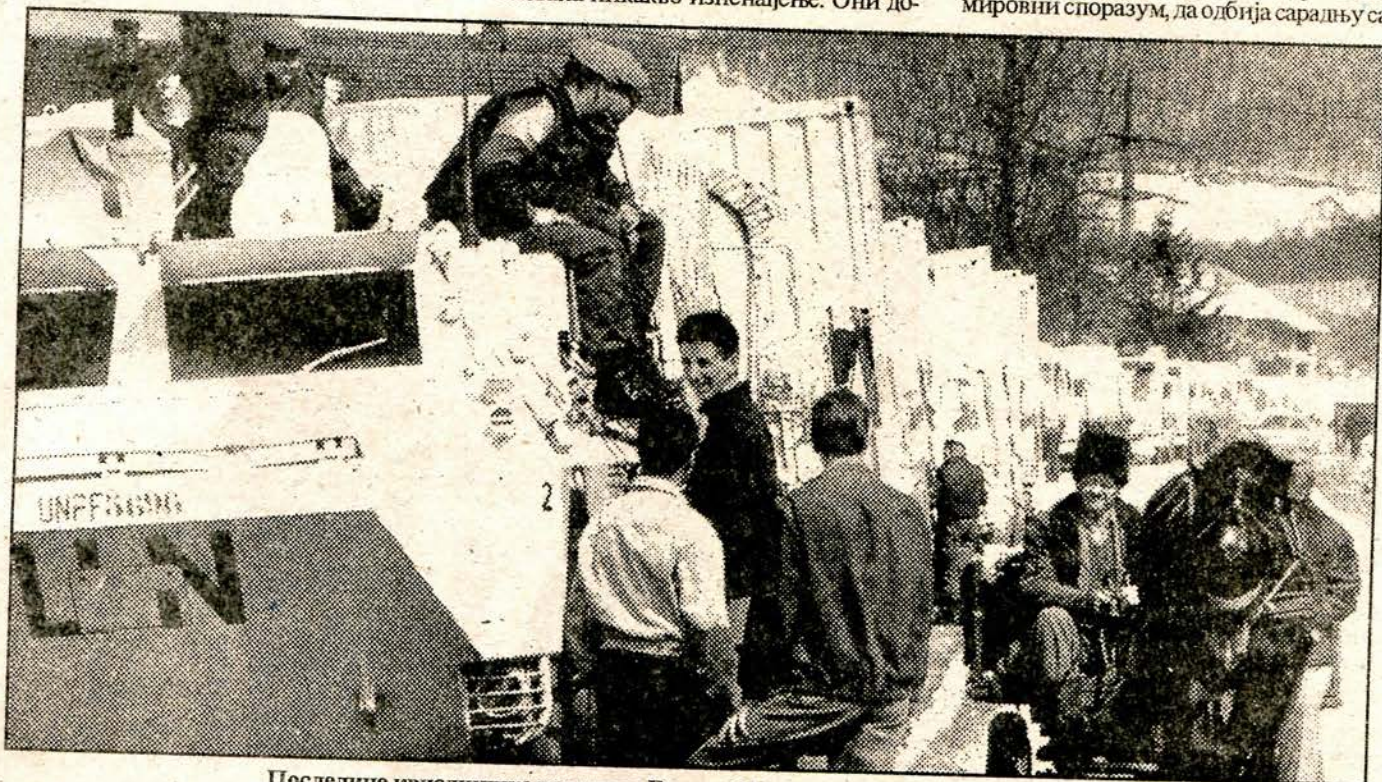
Тог дана је, како рекосмо, високи представник међународне заједнице у БиХ Карлос Вестендорп саопштио да је користећи "гомилу својих несувислих овлашћења" суспендовао и разрешио дужности председника Републике Српске Николу Поплашена. Преседан незабиљежен у историји државе и права. Иначе, само за неупућене у политичка збивања у Републици Српској и некоректан однос међународне заједнице према њој, ова одлука ониског Вестендорпа је деловала шокантно и депримирајуће. За већину оних којима је познато арогантно понашање овог сујетног шпанског дипломате и његових штићеника одличених у Биљани Плавшић и Милораду Додик одлука која му је издиктирана из Стејт департамента није представљала никакво изненађење. Они до-

бро знају да се чекао само погодан тренутак да се она саопшти. Јер, Вестендорп и његови ментори никако нису могли да преболе пораз Биљане Плавшић на председничким изборима и то од стране никог другог до окорелог радикала Николе Поплашена. Још кад се оддрзнуо и дирнуо им у у њиховог пиона Милорада Додика, дара је превршила мјеру.

Као повод за ову Вестендорпову одлуку управо је послужила Поплашенова иницијатива да смјени премијера Додика због, као што је свима познато изузев његовој камарили, катастрофалних економско социјалних потеза и резултата његове владе. Да би предупредио ту Поплашенову намеру Вестендорп је пожурио да саопшти да је Николу Поплашена суспендовао са функције председника Републике Српске.

Неосноване оптужбе

Да би овај потез оправдао пред свјетом јавношћу, Вестендорп је оптужио Поплашена да опструира Дејтонски мировни споразум, да одбија сарадњу са

Последице квислиншке политике Биљане Плавшић још дуго ће се осећати

међународном заједницом, да крши уставе БиХ и Републике Српске, да злоупотребува председничка овлашћења, да...

За оне који боље познају господина Поплашена ове Вестендорпове тврдње и онтуге нису ништа друго до властиту посипање пепелом и бацање прашина у очи светској јавности. Јер, преузимајући функцију председника Републике Српске од које се, руку на срце, Биљана Плавшић тешко опростила, Поплашен је јасно и гласно рекао да ће се слијепо држати слова, али не духа и "аутентичних" тумачена Дејтонског мировног споразума која су, што је опште познато, прилагођена дневно политичким догађајима и англоамеричким интересима на Балкану и Европи. Истовремено је понудио отворену и коректну сарадњу са представницима међународне заједнице.

Међутим, представници међународне заједнице, а прије свих Карлос Вестендорп, нису жељели никакве контакте са новизабраним председником Републике Српске. Приликом своје прве посете Бањалуци, после Поплашенове изборне победе на председничким изборима, Вестендорп није нашао за сходно ни да му честита, а камоли да се са њим састане. Послије сусрета са Додиком он је новинарима рекао да жури и да ће се са Поплашеном састати други пут. Тако је и било. До њиховог сусрета дошло је тек касније.

Шокантна одлука

Реагујући на Вестендорпову одлуку о суспензији са дужности председника Републике Српске, Поплашен је изјавио да је она "недемократска и недејтонска и да је због тога не може прихватити. Тражићу референдум па нека грађани одлуче да ли да одем или останем на председничкој функцији, било је све што је тог 5. марта изјавио Поплашен.

На ово му је из Канцеларије ОХР поручено да је одлука о његовом разрешењу дефинитивна, да никаквог референдума неће бити и да мора напустити председничку функцију или ће са ње силом бити уклоњен.

Петог марта из Вашингтона је стигла и вест да је Роберт Овен донио коначну арбитражну одлуку за Брчко. По његовој(?) одлуци Брчко је дистрикт под суверенитетом БиХ и под контролом заједничких институција, онако како су те надлежности наведене у Уставу БиХ. Дистрикт чини цјелокупна територија предратне општине Брчко која ће постати заједничка својина (тзв. *condominium*) која припада и једном и другом ентитету. Наглашава се да ентитети унутар граница дистрикта неће имати никаквих овлашћења.

Влада дистрикта састојаће се од Скупштине дистрикта, Извршног одбора, независног судства (првостепено и другостепено) и уједињене полиције под јединственом командном структуром са истовјетним униформама и ознакама, потпуно независне од полицијских структура у ентитетима.

Због покорне кооперативности и бројних уступака које је учинио на захтјев америчке администрације, Милорад До-

дик је, каже, очекивао (?) повољније рјешење арбитражне одлуке за Брчко. Када је одлука саопштена он је, тобоже, из моралних разлога, понудио оставку владе. Врло брзо ће се испоставити да је то био још један његов политички гаф.

Видно разочаран што га Мирко Шаровић није предложио за мандатара, него Младена Иванића, и што и други нису поднијели оставке већ само замрзли своје функције, он је повукао своју оставку.

Брчко трећи ентитет

Одлуку Карлоса Вестендорпа о смењивању Поплашена и одлуку Роберта Овена да се Брчко прогласи дистриктом, председavajuћи Председништву БиХ Живо Радичић је оцјенио катастрофалним.

"Разрешење председника Републике Српске је својеврстан удар на уставно-правни систем Републике Српске и она се није смела донети од стране међународне заједнице... Јасно је да се арбитражном одлуком за Брчко успоставља трећи ентитет чиме се угрожава Дејтонски мировни споразум, територијални интегритет Републике Српске и дејтонска БиХ", рекао је Радичић и подвукао да је то "цијена за нечију наивност. Вјеровали смо у оно што нисмо смјели вјеровати", рекао је он. У знак протеста против те двије одлуке Радичић је одлучио да стави мораторијум на све дужности у Председништву БиХ.

Након саопштавања Овенове одлуке о Брчком као дистрикту реаговао је и председник Народне скупштине Републике Српске Петар Ђокић. Он је изјавио да је Овенова одлука једностранна и да је врховни арбитар ишао на руку бошњачкој страни. Ђокић се и запитао: да ли више постоји Република Српска ако је она територијално пресјечена и ако је из ње изузет један велики дио територије који јој по Дејтону припада. Зашто Сарајево није проглашено дистриктом, такође се запитао Ђокић.

Све ово је изазвало бурне реакције и протесте у многим мјестима Републике Српске. Због новонастале ситуације 7. марта у Бањалуци је ванредно засједала Народна скупштина Републике Српске. Скупштина је одбацила арбитражну одлуку по којој је Брчко проглашено дистриктом, а од Савјета за имплементацију мира и Контакт групе је затражено да се та одлука усклади са Општим оквирним споразумом за мир у БиХ. Скупштина је такође одлучила да повуче пет делегата из Дома народа Парламентарне скупштине БиХ, те да не призна одлуке које евентуално буду доносиле заједничке институције без учешћа представника српског народа. Односи са међународном заједницом и њеним представницима нису замрзнути.

Изаз из кризе

Народна скупштина Републике Српске није прихватила ни Вестендорпову одлуку о разрешењу председника Републике Српске. Оценила је да је она супротна Уставу Републике Српске, изборним правилима и изборном резултату који је верификовала међународна заједница.

Што се тиче оставке Милорада Додика и његовог кабинета, она је изгледа једва дочекана. Народна скупштина Републике Српске је закључила да се хитно проведу консултације за избор новог мандатара. Тако је и учињено.

Користећи своја уставна овлашћења, потпредседник Републике Српске Мирко Шаровић је 15. марта предложио проф. др Младена Иванића за мандатара. Његов предлог је добио подршку Српске радикалне странке, СДС, Социјалистичке партије Републике Српске, Српске коалиције за Републику Српску и независног посланика Остоје Кнежевића. Дакле, за овај Шаровићев приједлог обезбјеђена је подршка парламентарне већине на чему, ако је искрена, инсистира међународна заједница.

Наравно, овај приједлог није подржала Странка независних социјалдемократа Милорада Додика. Један од њених јастребова; Славко Митровић, рекао је да Мирко Шаровић није поступио у складу са Уставом Републике Српске и да он не може "на основу дијела овлашћења која му је пренео председник Поплашен" предлагати мандатара. Да све буде веродостојније то је поновио и Додиков интимни пријатељ - министар правде Милан Трбојевић. Он се давно прочуо по заташкавању афера ("Центрекс", "Екватор"...) и по ослобађању осуђених лица издржавања затворских казни. А да се ради о човјеку добрих веза у правосудју најбоље потврђује примјер да је успио да заташка силовање једне бањалучке малолетнице које је на бесгледан начин извршио нико други до његов рођени син. Све то није непознато Милораду Додичу и није му сметало да га лично постави за министра правде. Иначе, кадроване Милорада Додика је посебна прича.

Борба корупционаша

Елем, тај надмени министар, који, за исхрану свог кућног љубимца издваја више него једна петочлана избегличка породица, тумачи да је Шаровић неправно предложио Иванића за мандатара. Трбојевић се прочуо и по томе што је замрзавање функција представника Републике Српске у заједничким органима БиХ оквалификовао неуставним јер тако нешто, како је изјавио новинарима, није предвиђено Уставом БиХ.

Мада је из Вестендорпове канцеларије одмах јављено да га Декларација Народне скупштине о суспензији његове одлуке о разрешењу Поплашена не обавезује, закључци Скупштине су плебисцитарно добили подршку народа Републике Српске. Уколико се сложено истраје на њиховом провођењу, постоји нада да Република Српска ипак буде оно што је записано у Дејтонском споразуму.

У супротном, Дејтонски мировни споразум биће дефинитивно похрањен у историју. У ком смјеру би онда догађаји могли да крену није тешко претпоставити. Најмање што ће гада Републици Српској требати је сигурно Милорад Додик и његова влада.

НЕКИ АСПЕКТИ ПОЛИТИЧКЕ КРИЗЕ КОЈУ ЈЕ ИНИЦИРАО ВЕСТЕНДОРП

БЕЗ ПРЕДСЕДНИКА НЕМА НИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Патриотске политичке снаге морају да се уједине и да одбаце уцене као метод и главно оружје у рукама "високог" представника

Попусти ли Република Српска под најновијим притисцима представника међународних организација у БиХ што се тиче арбитражне одлуке за Брчко, покушаја смене председника Републике Српске, др Николе Поплашена, и избора Владе националног спаса, или Влада националног јединства, готово је сигурно да ће српски народ остати и без председника и без Републике.

Нажалост, појединци то још увек не схватају или их се уопште не тиче шта ће бити са државом и народом пошто су им лични интереси изнад свега. Такви су се пре свега окупили око Биљане Плавшић и Милорада Додика. Они су у својој кооперативности отишли толико долеко да им вероватно више нема повратка. Чудно је, међутим, да то не схватају други страначки лидери, а пре свега они из Социјалистичке партије Републике Српске који су у једном тренутку чврсто стали иза председника Републике Српске, подржали кандидатуру Младена Иванића, па почели да се колебају када су почели да их прозивају у бањалучким "Независним новинама". Све остале странке и удружења грађа-

на чврсто стоје иза последњих скуштинских декларација.

Уколико се којим случајем прихвати преседан, којег покушава да наметне Вестендорп и други, он ће имати далекосежне последице по српски народ. Јер, политика попуштања нема краја. И шта бисмо, дугорочно гледајући, добили да дужност председника преузме садашњи потпредседник Мирко Шаровић, како планира Канцеларија високог представника. Ништа од користи. Шаровић би се нашао под истим уценама и од њега би се пре свега тражило да именује Додика за мандатара. Ако би остао доследан политици коју су до краја заступали СДС и Српска радикална странка, Шаровић не би повукао тај потез, а од стране Вестендорпа би поново уследила смена председника.

Дакле, уценама и нашим попуштањима не би било краја, све док се не остваре нечији паклени планови о потпуном нестанку Републике Српске, али и српског народа на овим просторима.

Због тога све патриотске политичке снаге морају да се уједине на овој платформи и да, попут Хрвата, одбаце уцене,

као метод и главно оружје у рукама Карлоса Вестендорпа. Срби морају истрајати у ставовима који су потврђени на ванредној седници Народне скупштине Републике Српске.

На крају, ево и једне кратке изјаве председавајућег Председништва БиХ Живка Радишића, коју је дао 10. марта 1999. године у Бањалуци након разговора са првим замеником високог представника за БиХ Жаком Клајном.

На новинарско питање да ли и он као Клајн сматра да је господин Поплашен бивши председник, Радишић је одговорио:

Ја нисам рекао да је бивши председник Републике Српске има једног јединог легитимног председника. То је сада дијалог између високог представника и његових овлашћена и Устава Републике Српске. Парламент Републике Српске је рекао своје и ја поштујем одлуку парламента Републике Српске.

Издање припремио:
Радован Јовић

Почаст председнику Републике Српске

прилози за историју

БЕЗЧАШЋА

КОАЛИЦИЈА "СЛОГА"

БАЊА ЛУКА

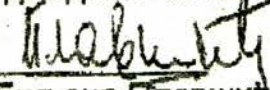
22. 3. 1999.

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ

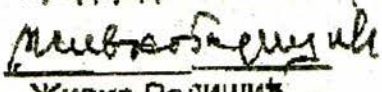
Коалиција "Слога" на сједници одржаној 22. 3. 1999. године, разматрала је стање у Републици Српској које је проистекло из кризе изазване нефункционисањем институције предсједника Републике Српске. Коалиција "Слога" сматра да потпредсједник Републике Српске, господин Мирко Шаровић, како му то Устав Републике Српске налаже, треба преузети у потпуности дужност предсједника Републике Српске. Тиме би се створили Уставом утврђени услови за предлагање мандатара за избор нове Владе Републике Српске. Коалиција "Слога" сматра да је предлагање господина Младена Иванића од стране потпредсједника Шаровића, било непотребно и да је неприхватљиво због кршења Устава Републике Српске.

Коалиција "Слога" сматра да што прије треба изабрати нову Владу која ће Републику Српску извести из постојеће ситуације и обезбиједити јој уважавање и просперитет. То може бити само Влада која ће уживати политичку и финансијску подршку међународне заједнице. Коалиција "Слога" сматра да је њен приједлог да Владу формира господин Милорад Додик као мандатар, најбоља могућност. Коалиција "Слога" у циљу остварења политичког јединства, сматра да у Владу требају бити изабрани и министри са листе Српске демократске странке. На овај начин би се остварило оно што српски народ и сви грађани Републике Српске, с правом очекују као одговорно понашање свих политичких странака.

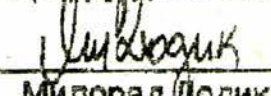
Предсједник СНС

 Др Биљана Плавшић

Предсједник СПРС

 Живко Радишић

Предсједник СНСД

 Милорад Додик

НА БЕЖАНИЈСКОМ ГРОБЉУ
24. МАРТА САХРАЊЕН МИРОСЛАВ ВАСИЉЕВИЋ

ПОСЛЕДЊА ПОШТА ВЕЛИКОМ ПРИЈАТЕЉУ

У тешкој саобраћајној несрећи, на повратку из Црне Горе, настрадао члан Председничког колегијума и Извршног одбора Српске радикалне странке, републички посланик, шеф Административног одбора Скупштине Србије, председник Извршног одбора Скупштине општине Земун и општински одборник. Ковчег из капеле изнели лидер српских радикала, др Војислав Шешел, заменик председника Српске радикалне странке, Томислав Николић, генерални секретар Александар Вучић, председник Извршног одбора странке, Драган Тодоровић, градоначелник Земуна, Стево Драгишић. Заискрила суза у оку проте Станоја Жикића. Дирљив опроштај од пријатеља и саборца.

У недељу, 21. марта 1999. године, нешто иза поднева, на повратку из Црне Горе, близу Чајетине, у тешкој саобраћајној несрећи настрадао је Мирослав Васиљевић, члан Председничког колегијума и потпредседник Извршног одбора Српске радикалне странке, народни посланик и шеф Административног одбора Скупштине Србије, председник Извршног одбора и одборник Скупштине општине Земун. И, пре свега, узоран пријатељ, супруг, отац, човек на кога ће успомену дуго и брижљиво неговати сви они који су имали част да га упознају и с њим се друже.

Вест о Мирослављевој погибији муњевито се пронела Српском радикалном странком. Мук, неверица, туга, јад и чемер били су сваком срцу. Ни сенка суморних догађаја, ни авет страшних претњи наднета над целом Србијом, ни страшна неизвесност у слутњи најгоре, није засенила тугу с којом је на последњи пут испраћен велики пријатељ свих српских радикала и многих наших суграђана.

С искреним жаљењем, последњу пошту цењеном, савесном и одговорном колеги, одали су и посланици Народне скупштине Србије на историјском заседању, одржаном 22. марта.

Вест о трагедији која је задесила фамилију Васиљевић, Мирослављеве родитеље, супругу Биљану, синове Уроша и Милана, шокирала је и све запослене у Скупштини општине Земун, са којима је беспрекорно сарађивао дуже од две године, откако је изабран за председника Општинске владе. На овој одговорној функцији, захваљујући озбиљности и савесности у послу, које су га красиле, задобио је поверење многих својих пословних партнера, те је млада радикалска власт све своје планове и с политичким неистомисљеницима, успешно реализовала.

Напустио нас је човек од поверења

Своје политичко опредељење у програмским ставовима Српске радикалне странке, Мирослав Васиљевић је открио далеке 1992. године, најпре међу својим Батајничанима, да би врло брзо, захваљујући урођеној ралиности и савесности у обављању свих страначких задатака, постао члан Земунског општинског одбора странке. Већ на првим вишестраначким изборима за локалну самоуправу, бирачи му указују поверење и изабран је за одборника Скупштине општине Земун. Био је истовремено и шеф одборничке група Српске радикалне странке у Земунској скупштини и председник Градског одбора Београда.

Поверење својих суграђана задобио

слав Васиљевић се није вратио са далеког пута. Ауто, којим је управљао Јовица Страживук, слетео је с коловоза. Возач је задобио више прелома, Мирослављев страначки колега и сапутник, Драган Љубојевић теже је утрван, Васиљевићу није било спаса... Настрадао је у четрдесет трећој години. Тешко је описати бол његових најближих сарадника и свих који су га макар познавали, пошто је вест о његовој трагичној смрти стигла у скоро сваки земунски дом.

Непрегледна тужна поворка

Тешко да је Бежанијско гробље запатило бројнију поворку света од оне која је на последњи пут испратила Мирослава Васиљевића. Био је ту компле-

ји је безброј пута секао славски колач у Земунској општини и с Мирославом, председником Општинске владе, живео у највећој љубави и поштовању, приликом држања последњег опела, није крио сузе.

Када је тужна, непрегледна поворка кренула ка гробници, у свим рукама је било цвеће.

Ненадокнадив губитак

Од свог најбољег сарадника и страначког саборца најпре се опростио председник Скупштине општине Земун, Стево Драгишић:

"И овог тренутка, када те пратимо на последњи пут, ја још увек не могу да прихватим болну чињеницу да те више нема, да одлазиш заувек, за сва времена.

Једно од многобројних страначких задужења: Мирослав Васиљевић у посланичким клубу Народне скупштине Републике Србије

је и на локалним изборима 1996. године. У другом мандату изабран је и за високог општинског функционера.

Готово сваке недеље, Васиљевић је савесно и одговорно обављао важан страначки посао на јачању инфратструктуре и организације Српске радикалне странке у Црној Гори, као потпредседник Извршног одбора. Време, ускраћено двојици својих синова, Урошу и Милану, супруги Биљани, породици, никада није жално. Петонедељно радно време завршавао је радним викендом. Сваког петка и недеље преваливао је скоро хиљаду километара, и у понедељак, пре свих, долазио на посао у кабинет председника Извршног одбора. Ухода но правило прекршила је, нажалост, судбина. Те кобне недеље, 21. марта, Миро-

тан страначки врх српских радикала, на челу са видно потрешеним др Војиславом Шешаљем, Томиславом Николићем, Александром Вучићем, свим министрима и функционерима Српске радикалне странке. На сахрану су дошли и сви активисти који су познавали или само чули за Мирослава Васиљевића, многи грађани Земунa, школски другови Мирослављевог сина Уроша, колеге и колегинице његове супруге Биљане, бројни пријатељи омиљене породице. Венцима, с кратким порукама, с неизоставним "великом, племенитом пријатељу, добром човеку", и оном најтежом, најболнијом "најбољем оцу и мужу на свету", није било места пред капелом.

Прота Станоје Жикић, старешина Светониколајевског храма у Земуну, ко-

лош увек подсвесно очекујем да ћеш се појавити као и сваки пут, да заједно планирамо, размишљамо, анализирамо и спроводимо закључке. Да радимо и градимо.

Био си ми најближи сарадник, човек на кога сам се могао ослонити у сваком тренутку. Био си борац, жесток и бескомпромисан, човек који ће сваки посао извршити тачно и на време, планер коме није могла промаћи ни ситница, ништа што би могло засметати. Послове које си узимао на себе, ми, твоји сарадници, сматрали смо завршеним. Заједно смо се радовали сваком завршеном послу, сваком новом плану, сваком динару уложеном у Земун, уложеном у боље данас и боље сутра.

И ништа нас није могло изненадити. Изненадио нас је само твој одлазак. Изненадила нас је и дубоко потресла вест о несрећи у којој си настрадао. Трагедија, туга, бол и очај, ненадокнадива празнина остају за тобом.

Нама који остајемо остављаш моралну обавезу да радимо и градимо као да си са нама, да твој део обавеза и одговорности преуземо на себе. Да сваки посао који почнемо буде бољи, већи и квалитетнији од претходног, да развијамо странку и општину, да стандард

рав Мирославу упутио је и Драган Тодоровић, министар за саобраћај и везе у Влади Републике Србије и председник Извршног одбора Српске радикалне странке:

"Мирославе, брате мој. Зар сам морао да чекам да ти то кажем сада када одлазиш на своје последње путовање. Род по крви не бирамо, то нам рађа мајка. Али зато нам Бог пружа прилику да оно што мајка није родила нађемо у животу.

Шест година, из дана у дан трајало је наше пријатељство, а да никад о томе ни

жила ти је твоја Биља. Она је увек била ту, уз тебе, гајила ти је синове и стрпљиво чекала да се вратиш са твојих путовања. Знала је да тако мора да буде. Познала је да део тебе припада само њој, Урошу и Милану, део странци и твојој миљеници, твојој Јовани, с којом си сада заједно. Породица је изгубила оца, мужа, сина и брата, а странка великог радника. И док буде Српске радикалне странке памтићемо те и памтићемо твоје дело.

Нека ти је лака српска земља".

Породица и пријатељи на испраћају Мирослава Васиљевића

грађана дижемо на виши ниво. Много ће нам недостајати твоја аналитичност, студиозност, разложност и твоја упорност у планирању. Много ћеш нам недостајати. Без тебе ће све бити много, много теже.

Познавати те, дружити се и радити са тобом било је привилегија. Почивај у миру пријатељу. Почивај у миру и нека ти лака буде српска земља, а ми ћемо све неопходно испланирати, све планирано започети, све започето завршити, а бригу о твојој породици преузети и покушати да бар мало ублажимо нелостатак, губитак и празнину која за тобом остаје. Никада те нећемо заборавити".

Брат по идеји

На ветровитој заравни Бежанијског гробља чуо се сваки уздах, свака суза. Јуначки су се држали остарели отац, мајка, синови и супруга Биљана. Силна туга подигла се над одром непрежаљеног, племенитог човека. Последњи позд

реч нисмо проговорили. Зашто би речима квариле нешто што је јаче од сваке речи. До недеље, 21. марта имао сам сигурност да оно што ме чека могу лакше да пребродим, јер сам знао да могу да се ослоним на тебе и да је довољно само да чујеш или наслутиш и да се нађеш ту да помогнеш.

Тек сада када те нема схватам колико је значило твоје присуство и колико је драгоцен био твој рад и удео у стварању и значају странке. То се и види из сваког телеграма који стижи из целе Србије, Републике Српске и Црне Горе. Свуда си оставио део себе. Веровао си у странку, у оно што радимо и људи су то осећали. Имао си снагу да своју веру у нашу идеју пренесеш на људе око себе. Несебично си давао себе и довољно ти је било зауврат само да знаш да сада могу без тебе и твоје помоћи и да се окренеш новом задатку.

Отпочетка си ту. Прво у Земуну, па Београду, онда кроз целу Србију, Републику Српску, Црну Гору. Требало је то све издржати. Велику помоћ у томе пруж

Свет сиромашнији за једно велико срце

Дирљив опроштај од пријатеља и саборца изазвао је сузу у сваком оку. Када је ковчег положен у гробницу, први је на њега грумен земље спустио лидер српских радикала, др Војислав Шешељ. Онда су се редом од Мирослава опростили сви који су дошли да му одају последњу пошту.

Тужна поворка споро се разилазила. Многи пријатељи Мирослава Васиљевића још увек су с неверицом прихватили трагичну истину да га више неће сретати тамо где је свакодневно боравио и присећали се међу собом сваког детаља заједничког дружења и познанства. Сви су били свесни једног: да је свет, од 21. марта, када је Мирослав трагично преминуо, постао сиромашнији за једну топлу реч, за једно велико срце.

Жана Живаљевић

Никада га нећемо заборавити

Стево Драгишић: "Било је привилегија дружити се и радити са тобом"

Драган Годоровић: "Памтићемо те и памтићемо твоје дело"

Актуелне научне и стручне анализе

Проф. др ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ
Емигрантски опус професора Лазе М. Костића (6)

ХИЉАДУ ГОДИНА ХРВАТСКОГ ВАРВАРСТВА

Основне карактеристике и менталитет хрватског народа нико није тако озбиљно и аргументовано представио јавности као професор Лаза Костић, проучавајући превасходно ставове и податке иностраних аутора, углавном до сада непознате у српској публицистици

1. Тридесетогодишњи рат

Прва Костићева брошура из серије "Примери хиљадугодишње културе Хрвата" изашла је у Чикагу 1953. године у издању Српске народне одбране у Америци. Односи се на хрватске подвиге у XVII веку, у Тридесетогодишњем рату и њоме Костић започиње своје аргументовано доказивање да клање српских жена и деце, пљачке, рушење цркава и споменика, уништавање српских књига у Другом светском рату није никакав преседан нити историјски инцидент, него закономерни резултат хрватског историјског хода и крајњи домет њиховог културног и цивилизацијског развоја. "Али не само да су Хрвати у овом нашем деценијуму показали свирепости којих би се сваки Хун или Авар стидео, него уопште је сва њихов историја пуна грозоте, издаја, отимачине, крађе, пљачке, убиства невиних и беспомоћних. Нема ниједног савременог народа, то значи још преосталог народа, о коме се историја тако одвратно изразила као што су Хрвати. Њихова дела описују се са пуно грозде. Гледод су се појавили, свуда су осраматоли своје име и опоганили све који су с њима сарађивали." (стр.5.)

Још је 1653. године у Франкфурту на Мајни изашла чувена књига "Европска позорница", која је доживела много издања, и у сваком се пише о стравичним хрватским злочинима, тиранији над цивилним становништвом и незаситом пљачкашком карактеру. Тако се кроз опис збивања у 1621. години говори и великој гомили Хрвата, "која је после борбе код Прага извршила велики плен не само од непријатеља него и од пријатеља, и која је на више места сасвим варварски газдовала помоћу пљачке, отимачине и пожара према женама и мушкарцима, а онда напустила дужност и упутила се према Пољској, била од Мађара сачекана и потучена." (стр.7.)

У истом делу под међунасловом "Хрвати зло газдују у земљама маркгрофа од Дурлаха", који уопште није учествовао у рату, описује се како су Хрвати убијали, пљачкали и палили све до границе Виртенберга. "Све су кукавно опустошили, разбијали су дна буради, просецали кревете и расипали перје, деци су одсецали главе а потом су их у комаде секли, а и родитеље су бедно удешавали ако су их се домогли, а нису их одмах уморили" (стр.7.) У одељку који је у регистру означен под насловом "Хрвати газдују у Брабанту горе него Турци" описује се како су се "Хрвати врло варварски понашали, они су разбијали сандуке и ковчеге, људе страховито мучили и зостављали, нити су штедели лица духовног нити световног сталежа, понека су места запалили и при томе и засејана поља срамно упропастили. У Безбеку (у земљи пријатеља) починили су страховита недела. Неки Хрвати су покушали да отргну једној жени дете из наручја, да би га живо испекли..., али пошто га је она чврсто држала, одсекли су јој прсте, а њеном мужу гркљан пресекли. На тај

начин су били озлоглашени да тако поступају, да ће их се људи читаве генерације сећати... Због њих су се сељаци повлачили из свих места. Извесни војници из брда с оне стране Соме предали су се били њима јер су им ови (Хрвати) обећали да ће им поклонити живот, па ипак су им отсекли ноге и руке, а потом их у комаде исекли." (стр. 8.)

а) Магдебуршка трагедија

У другом тому те монументалне хронике, који је штампан 1679. године наставља се описивање хрватских зверстава. 1630. године "Хрвати су такођер са пљачком и другим нечовечним делима (као нпр. у Теллеру, Декмену, Велу и околини) све опустошили, поједине људе и жене узели собом, са

Др Лаза Костић (1897-1979): "Где год су се појавили Хрвати су свуда осраматоли своје име и опоганили све који су са њима сарађивали"

њима врло тирански поступали, некима откинули носеве и уши, једном човеку ископали оба ока и руке одрали, ни децу нису штедели, па ни неутрална лица, чак су злочине вршили и над поданицима грофа Хенрика од Берга, и свуда варварски поступали." (стр.8.) Кад је шведска војска 1631. године у Бранденбургу разоружала једну гомилу хрватских солдата из аустријске царске војске, код Хрвата су нашли "појасе пуне злата односно сребра уз тело, или читаве плоче злата и сребра набијене на прсима, на челима, на уздама коња, и на седлима, пиштољима и сабљама." (стр.8.)

Када је те исте године освојен Магдебург, у њега су као лешинари ушли Хрвати. "Тада је заправо почело и пљачкање, отимање, мриварење, срамоћење девојака и жена, и поступало се преко сваке мере ужасно и грозно. У цркви Катарине они су педесеттројици, углавном жена, сасвим немилосрдно одрубиле главе, ту су оне пронађене мртве са савијеним и преклопљеним рукама. Неке су жене приликом порођаја од тиранских војника погубљене. Уопште не може да се опише ни изрече какав је то био јад, каква беда и жалост... Они су, ипак, поред коња и нешто стоке, одвели собом

и тако наше људе опколили и многе побацили у воду и смакнули, то се рђаво збило једно жалосно клање и убијање да нико кога је непријатељ затекао није био поштеђен ни жене ни деца, тако да се то не може довољно описати." (стр.10.) Слично и врло упечатљиво ови догађаји се описују у књизи "Шведско оружје" из 1631. године и у историјском документу познатом као "Писма из Цербста" од 11. јануара 1631. године. "Шведско оружје" поводом хрватских злочина у Магдебургу доноси и читав низ нових појединости, па и следећи детаљ: "Два војника су наша једно мало дете где дречи лежећи на улици, сваки га је од њих узео за ножицу и по средини рашчупао." (стр. 11.)

б) Европу ужасава крволочност Хрвата

На француском језику је 1633. године изашла хроника "Шведски војник" у којој се на више места говори о крволочности Хрвата, па овде цитирамо само неколико примера: "Нарочито Хрвати нису никоме опраштали живот... Невјерност грађана наплатили су Хрвати, који су пустошили,

Као лешинари, Хрвати су 1631. године окупирали Магдебург и убили 25.000 људи: хрватска историја пуна је грозоте, издаје, отимачине, крађе, пљачке, убистава невиних и беспомоћних

у логор много жена и девица са нешто мушкараца, повезане ланцима. Женске су ту злоупотребљавали у њиховој ђаволској појуди на бедан начин, да су многе, нарочито мале девојчице од десет или дванаест година, које такође нису поштедели, морале платити главом." (стр.9.)

Када су се после пијанки, оргија, пљачке и злочина Хрвати повукли, "10., 11. и 12. маја се тако жалосно јаукање и дерање од преостале деце чуло, која су стално довикивала оца и мајку и која због неразумности нису могла да саопште чија су. Нека су седела поред својих побијених родитеља који су на улици лежали у крви, и увек су дозивали и викали: о тата, о мама! Нека су деца сисали њихове мртве дојке и при томе тако жалосно се драла да би се и камен у земљи смисловао и да би се најокрутнији тирани покренули на самилост." (стр.10.) Бенсен цитира и извештај градског писара Магдебурга Данијела Фраја према коме су и савезнички војници упозоравали цивилно становништво да се чува Хрвата јер они све редом убијају, па и он сам сведочи како су кроз пробијену капију "Хрвати прохујали и поред нас све живо посекоше." (стр.11.)

Бенсен помиње и извештај магдебуршког еснафског старешине који је ужаснуо казивао: "Пошто су многи Хрвати пребродили Лабу (Елбу, реку), јер је вода била врло мала,

убијали, срамотили без разлике све што им је у сусрет дошло... Само у граду Холфелту триста људи из пука де Мифелс у комаде је расечено од стране Хрвата са капетаном Гутенбергом... Хрвати нису заборавили ниједну врсту варварства, а показали су се проницљиви да пронађу и нове изуме за мучење јадних становника, тако нису жалили труда да дресирају псе и да их туткају на крв, да се не би ничим другим хранили него стрвином. Становници Анеберга и Адорфа били су принуђени да зависе од самовоље ових шинтера и они су пролазили кроз њихове руке. Није се ништа друго чуло него јаукање, није се ништа друго видело осим ватре и крви за време њиховог боравка (Хрватског), а пошто би отишли, виделе су се само рушевине и лешеве и све врсте жалосних обележја крајњег очајања... Шопас је прошао на исти начин и послужио је као шаховско поље свирепости Хрвата који су се ту купали у крви и пронашли како да потхрањују своју веселост... Хрвати, пре него се удаљише, наложише ватру свуда око Нирнберга, и потрудише се да оставе вечно или бар дуге трагове свога боравка. И заиста, многи тамо тврђаху да ова бујица народа од 60 до 70.000 која је била доведена пред Нирнберг, и која је изгледала као да ће покорити цело царство, није била употребљавана ни за шта друго него да копа, да прави јарке, да чини походе у пљачку, напада-

јући каткада коморе, и није се прославила нити освајањем неког места нити ма каквом значајном битком." (стр.13-14.)

Историчар Ђогослав Филип Кемниц 1648. године је писао у својој хроници поводом шведско-хрватског сукоба код Херсбрукверца: "Заробљенике, којима су Хрвати обећали да ће им поклонити живот, ипак су напоследку убили противно задатој речи." (стр.15.) Знамениги правник и историчар Пуфендорф писао је 1686. године о кукавичлуку Хрвата и злочинима које су они чинили над мирним сељацима. 1632. Евхарије Елевтериј је објавио "Лучу Магдебурга" у којој пише како су Хрвати бременитим женама плод напола вадили па их живе у воду бацали. Он пластично и детаљно описује читав низ других зверстава из којих се може сагледати да је магдебуршка трагедија упечатљиво сведочанство крволочног карактера хрватске нације. О свим тим догађајима пише 1790. године Кристоф Готлиб фон Мур у књизи о Тридесетогодишњем рату, објављеној у Нирибергу и многи други историчари осамнаестог века.

Ипак, најдетаљније о томе, 1727. године, пише магдебуршки пастор Калвизио: "Пре свега су у цркви Св. Катарине на широком путу отсекли Хрвати на варварски начин главе тридесетројици, највећим делом женских лица, које су клечећи усрдно молиле да им се поклони живот, тако да су после пронађене мртве клечећи и са склопљеним рукама! У цркви Св. Јована посекали су Хрвати сабљама прилично много лица и то разних: младих и старих, жена и девојака, као што су једном проповеднику при томе руку изломиле, једно дете на сиси у двоје по средини пресекали а мајци обе руке одсекли, а и горе на звонику исте цркве разне људе који су седели на уским степеницама торња и мислили да су сигурни од непријатеља смакнули. Између осталих усмртили су једним убодом у грклан организму исте цркве, као што су на исти начин у кући где сад командант станује многа лица горе под кровом заклали, тако да је често крв капала низа зидове и много година онако слеplена могла се видети.

Тако исто у разним кућама одбили су да се смилују и да поклоне животе женама на порођају у мукама и сасвим бременитим женама, и ако су их оне за то усрдно молиле, него су

оне усмрћене на бедан и кукаван начин једнако као и оне које су имале малу дечицу при сисању на својим грудима; неку децу која су лежала на грудима својих мртвих мајки и тужно јаукала пробадали су својим дугим копљима и тако живе, јадно кукајући, набодене на копљима носили по улицама као неко јуначко дело. Тако су неколико старијих грађана који су били као заробљеници у логору умели да причају да се један војник дичио пред својим другом како је он двадесеторо мале дече на сиси на копље набо и усмртио и тако се задовољио. Његов друг је указао на савест и упитао га: да ли се не боји да га Бог због тога неће казнити, овај је одговорио: жао му је што он није више овакве дече погубио, јер су то јеретичка деца и нису ништа боље заслужила! И на исти начин су многи исто тако безбожни војници многе главе које су овим људима одсекли износили на улицама као тријумф набодене на њиховим пијуцима. Видело се при том такође како су два војника узела за ножицу једно дете које је лежало код своје мртве мајке и жалосно јаукало и како су га рашчепили (у двоје растргунули), а ништа мање једној познатој грађанки коље живо кроз тело пробали.

Женски свет који би се тамо затекао, било жене или девојке, најчешће су срамоћене и то је обилато чињено на јавним улицама без икаквог срама. Понекад, су једни друге, као што то пси раде, терали (да би ови дошли на ред), и међу њима нису поштоване ни мале девојчице од 11 и 12 година, а неке су поред тога тако озлеђене и удешене, да нису могле да се макну с места, као што су, како изгледа, и у логору неке умрле због оваквог поступања.

У логору се најалост запазило да су многи официри, пошто је срамно дело извршено, заробљене жене или посекали, или поклонили, или продали, каткад чак дали у "комис" (то је све што служи као залиха војсци). Други, међу подофицирима, повезали су неким женама, нарочито ако су биле у годинама и без љупкости, прах на срамна места и тако их озледили, при томе жене сасвим трудне и скоро пред порођајем неке уморили, а неке живе натерали у воду и гурнули говорећи: Тако се мора поступати са овим јеретичима! Зато није никакво чудо било да су многе fine девојке које су се

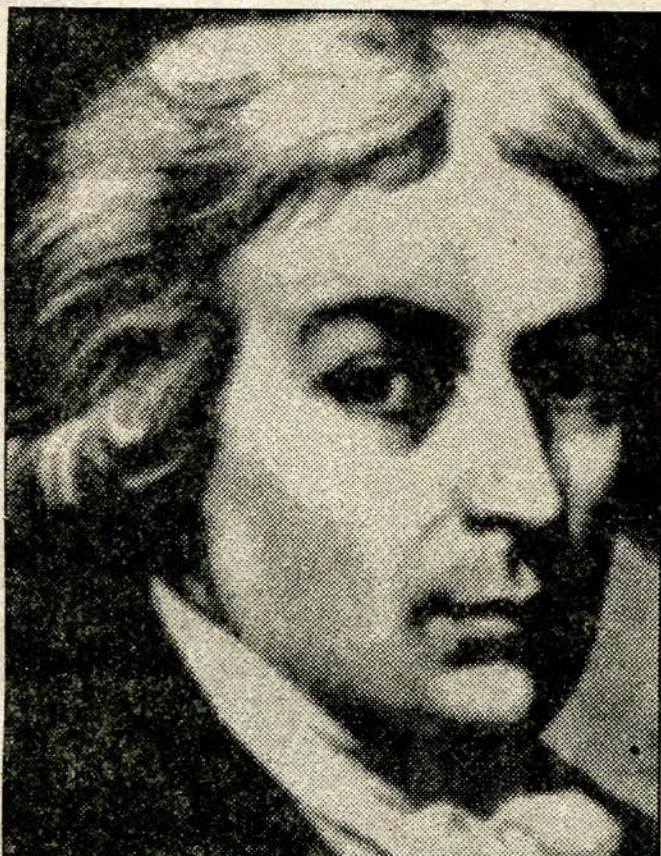
Потписивање Вестфалског мира, 1648. године, којим је окончан Тридесетогодишњи рат: Хрвати су прогањали протестанте на исти начин на који ће, после неколико векова прогањати православне

биле сакриле на таванима и гредама и ту склониле, да су оне кад су одозго виделе како непријатељ срамно поступа са њиховим другима, рађе пристале да их огањ кога су у свој страхови гледале прождре, него да њихову част и живот оставе код тако одвратних људи и језивих непријатеља." (стр. 21-22.)

в) Невероватни злочиначки изливи хрватског менталитета

Калвизио даље наводи читав низ детаља који су нам познати из сведочења других аутора, раније цитираних, па наставља: "И иначе је то било познато да ако један Хрват види да један други војник води собом девојку и овај (Хрват) не може да га добрим склони да му је уступи, Хрват је сместа овоме (војнику) сабљом одсекао главу и девојку узео себи. Видевши такве и сличне грозоте, једна племенита дама се добро-

Фридрих Шилер (1759–1805): велики немачки књижевник, у "Историји Тридесетогодишњег рата", на више места описује Хрвате као разбојнике, пљачкаше, бездушне дивљаке

вољно стропоштала у бунар. Да, таква су срамна дела вршена на разне врсте и начине и тако много њих, да то просто није могуће слушати честитим ушима, будући да ни старе жене нису остајале поштеђене срамоте, него су многим од њих горуће свеће забијали на тајна места, везивали им руке и ноге, и онда употребљавали као свећњаке кад су лежали у подрумима. Било је чак међу њима посебних простих војника нарочито за то оспособљених, који су многим мртвим мушкарцима откидали мушка уда, онда их трпали у цак и собом носили. Какав је иначе на улицама (града Магдебурга) био жалосни јаук, то се не може описати јер су међу многим хиљадама мртваца ту и тамо понеки међу њима лежали који су још били живи, неким су биле одсечене руке и ноге, другима руке до лаката, трећима поједини делови њихове коже, прсти итд., и ови нису могли да живе нити брзо да умру. Мала деца су се пузала сасвим жалосно око њихових мајки које су биле понекад мртве, а понекад, тек живе, и надасве кукавно викала и запомагала: ој тата, ој мама!, док неки војник који би туда пролазио не би их из милости или из варварства погубио њих (децу) и старе." (стр. 23.)

Након покоља наступила је пљачка и гозба, ждерање и локање по коме се ни Татари ни Черкези не могу мерити са Хрватима. "Пошто се радило о једном таквом ждерању и локању у подрумима, да се то не може изразити, што не само да је највећи део војника био лишен свести и не само да су у тако неуредном животу живе бестијално оскрнавили, него и са мртвим женама које су лежале у подрумима вршили грдно бруку и разврат, а онда од оних који су се угушили у подрумима, од њихових тела, начинили клупе, сели на њих и наздрављали један другоме. Једном речју, тако су нехришћански поступали, да се то не може поновити." (стр. 24.)

Јохан Кристијан Херхенхан је, 1790-1791. године, у три тома објавио историјски приказ царског, врховног команданта Албрехта фон Валенштајна, херцога од Фридланда, описујући у њој хрватске злочине по Немачкој и Чешкој. "У Кенигграду су Хрвати са голим сабљама терали народ у пропесију... Хрвати упадоше, они су мучили Дитмарзенце на све начине и одузели су им њихову имовину." (стр. 26.) И у Померанији су Хрвати прогањали протестанте на исти начин на који ће после неколико векова православце.

И без њих је царска војска била сурова у местима која је освојила, али се све те суровости не могу ни поредити с оним што су чинили накнадно пристигли хрватски лешинари. "Тек што су Хрвати чули за ова злодела, стигоше и они у Пенкум да оно што је преостало намире. Они провалише капију, рушише по свим ћошковима, отвараху гробове. До смрти су мучили јадне грађане да би им донели новац који су они тобоже закопали. Женска лица су била срамоћена. Неке су хтеле да се сакрију у води испод трске, Хрвати их потражише и гонише испред себе на блудничење као стоку. Они мушкарци који су своје жене и кћери бранили, били су пушкама или сабљама смакнати. Старе жене, као и младе девојке од осам и десет година морале су да задовољавају њихове животињске пожуде, и то се догађало усред бела дана, на јавним улицама, у црквеним портама, на освећеним местима. Кад се ова жгадија повукла из Пенкума, није у целом Пенкуму остало ни мрве хлеба." (стр. 27.)

г) Хрватска зверства у Померанији

На исти начин су Хрвати жарили и палили у другом померанском граду, Пазевалку. "Из града је отерана сва стока, све животне намирнице су грађанима отете. У болници су сироти људи тирански бијени и пљачкани. Пазевалк допре у најљућу нужду глади. Запомагање и јаукање одјекивали су са свих ћошкова... Нису само они који носе оружје смакнати, гушен је и народ који се није бранио. Жене и девојке су натериване на блуд, мушкарце су боли, стрељали, тукли. На улицама су људи убијани, у кућама су са улагивалима и другим средствима мучења зостављани... Пошто су своју жеђ са крвљу утопили, онда је ова варварска дружина извршила најодвратнији од свих злочина, срамотно силовање. Све жене, све девојке, мале девојчице, све без разлике су оскрнављене за бела дана у црквеним портама, на улицама, јавно." (стр. 28.)

Ништа боље није било ни чешко искуство са Хрватима у мају 1632. године. "Праг је био опкољен са свих страна осим саксонске, већ су се многи Хрвати видели на Белом брду. Животне намирнице су биле граду одсечене, настале глад и велика беда. Хрвати запалише код Прага село Михели, становници: људи, жене, деца беху посечени или од (ових) немани натерани у горућу жеравицу. Ветар је наносио горућу сламу све до прашког моста и цео град поставио у опасност од ватре. Многа друга чешка села, добра њиховог господара, такође су Хрвати запалили и показали су један жалосни увид у бес и разузданост нових народа." (стр. 28.)

Почетком лета 1632. године, у околини Нирнберга, близу места Штајн, "Хрвати мучише сељаке, сваку неприлику су морали да сносе људи више миља унаоколо, а скупноћа је повећала беду." (стр. 28.) Код Швајдница, у јуну 1633. године, "Фридендер је помоћу гомиле Хрвата и лаких војски учинио несигурном целу околину, савезници су живовали као опкољени људи. Хрвати су крстарили све до Бреславе. Они су прелазили Одру, секли су многе људе и довођаху стоку са лесне обале реке, која је до тада пружала још једну сигурност. Хр-

вати начинише велике штете са паљењем и жежењем, свакодневно се видела ватра како се пење ка небу из ужарених села. Јадни људи су морали да беже, да имовину отаца гледају одострага, велика беда беше у овом читавом крају." (стр. 29.) Дедерлајн у својим "Историјским извештајима о Хаузесу Папенхајму", који је био командант Хрвата, пише да су негови војници гори од Турака, као и да "немају никакав респект нити пред Богом нити пред људима, нити части, него поступају бестијално са младим и старим, нарочито женским лицима." (стр. 30.)

д) Шта је Шилер писао о Хрватима

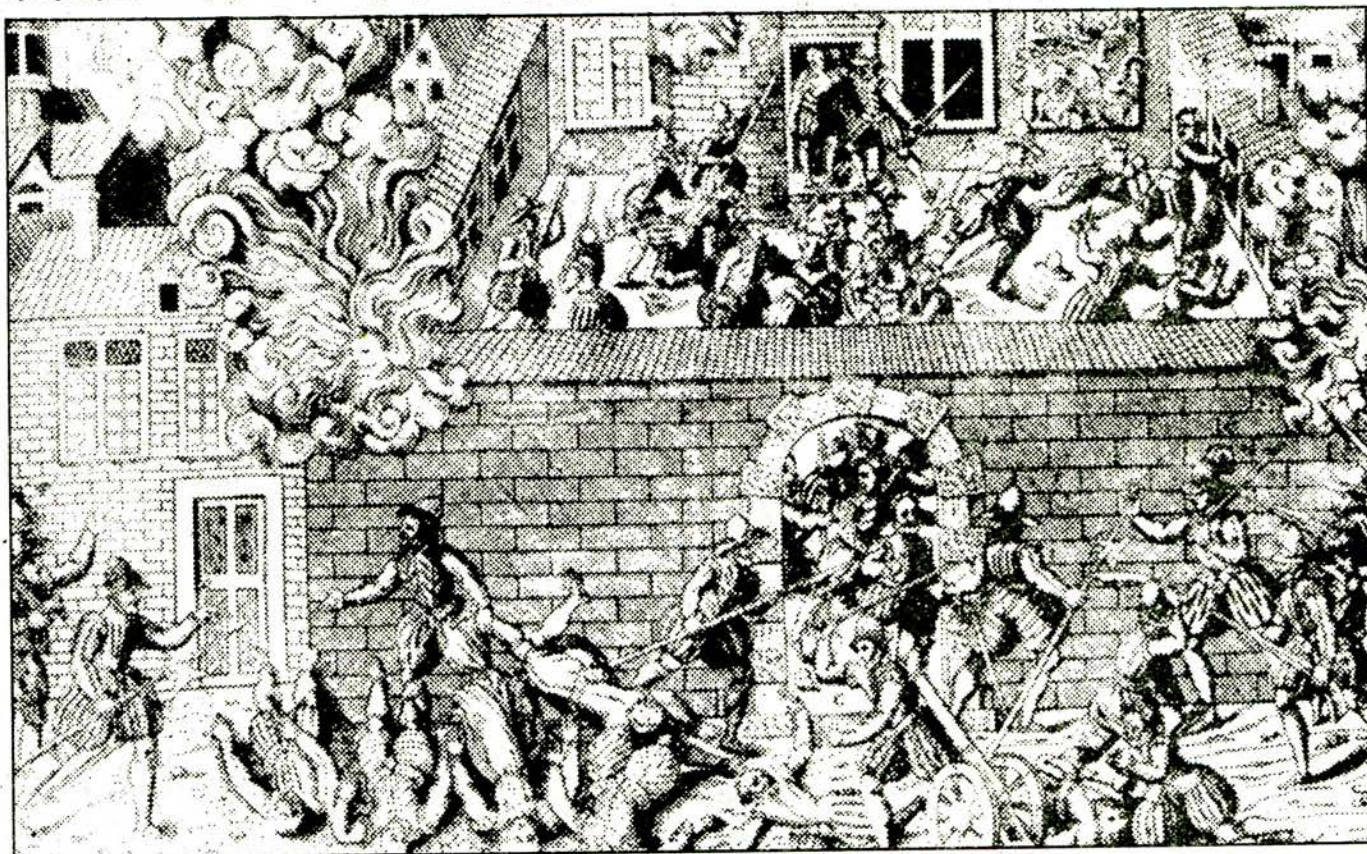
Један од највећих светских песника Јохан Кристоф Фридрих Шилер, био је у Јени универзитетски професор историје и најквалитетније му је историографско дело "Историја Тридесетогодишњег рата", објављено 1791-1793. године. Књига се налази у свим издањима Шилерових сабраних дела. На више места Хрвате описује као разбојнике и пљачкаше, бездушне дивљаке. И код њега је најупечатљивији опис магдебуршке трагедије кад "страховите банде Хрвата нагрнуше у несрећни град. Сад тек настаје сцена тамањења за које историја нема речи ни уметност кичише. Ни невино детињство, ни беспомоћна старост, ни младост, ни пол, ни сталеж, ни лепота, ништа не може да обезбуди бес победника. Жене су зостављане у наручју својих мужева, кћери под ногама њихових отаца, а пол који не може да се брани имао је само то пресимућство да служи као жртва двоструком бесу. Ни најскривеније место, ни најсветије место нису били сигурни да их неће пронаћи гразивост која све претражује. Педесетитри жене пронађене су у једној цркви обезглављене (посечених глава).

Хрвати су се задовољили да депу бацају у пламен. У непрекидном беснилу продужавају се зверства даље, док коначно дим и ватра не створише границе грабежљивости. Да би се повећала збрка и сломио отпор грађана, још одмах у почетку су на разним местима потпалили ватру. Сад се подиже олуја, која је разнела пламен кроз цео град једном страшном брзином и пожар учинила општим. Стравично је била гужва кроз језај и лешеве, кроз мачеве који су севали, кроз рушеви-

не које су се стропоштавале, кроз крв која је потоцима текла. Атмосфера је кључала и неподношљива јара принуди напоследку и ове целате да побегну у догор. За мање од дванаест сати лежао је овај многољудни, тврди, велики град, један од најлепших у Немачкој, у пепелу, изузевши две цркве и неколико колиба." Шилер даље описује призоре које смо већ видели код других, старијих аутора, и кроз сведочанства непосредних очевидаца, па каже да је хрватски командант Тили напоследку "пројашао улицама да би могао своме господару да саопшти, да од времена рушења Троје и Јерусалима није још виђена једна таква победа." (стр. 31.)

У Чешкој је, како 1834. године пише Фридрих Фестер у својој студији о Валенштајну као војсковођи и државнику, објављеној у Потсдаму, сам Валенштајн, згрожен хрватским злочинима, наредио у октобру 1632. године "да Хрвати под претњом батина више не лутају по земљи." (стр. 33.) Католички аутор Алберт Хајзинг је у студији коју је 1846. године објавио у Берлину покушао генерала Тилија поштедети кривице за хрватске злочине у Магдебургу: То су били стари Валенштајнови ратници, подивљали једнако као и њихови заповедници. Тили их је имао кратко време под својом влашћу, а у мало месеци не може се дисциплина васпоставити међу овим хордама." (стр. 33.) Тај исти Хајзинг Хрвате назива људодерима.

Хајрих Вилхелм Бензен је, 1858. године, у Шафхаузену објавио обимну студију "Коб Магденбурга" у којој истиче: "Најгори су Хрвати који са суровим дивљаштвом здружују грабљивост и у невероватној жудњи за пљачком грабе све што им изгледа од ма какве вредности, а било је у изобиљу кованог новца и сребра, одличних пехара и другог особитог покућства. Њих се може видети како тумарају наоколо у малим одредима и како једни друге нападају и убијају да би међусобно одузели пљачку. Овде бива многи убијен од сопствених земљака због плена. Овде се збивају ствари нечовечне, ужасне, а томе се придружује нападање женског пола, и нико не налази поштеде: ни најнежнија младост, ни племенита девица, ниги супруга или болесна породиља, тако да се католички лигисти са одвратношћу окрећу." (стр. 34-35.) Бензен изричито говори да Хрвати имају животињске карактеристике. "У догору је била гомила дече која је при руше-

Предњачили у пљачкама и зверствима над цивилним становништвом: Хрвати су при пљачкању и отимању били увек први, али код напада, у отвореној борби, увек последњи

њу завичаја изгубила своје родитеље. Оно што су Хрвати напоље изнели, то су препазарили у околини. Још 5. јуна могли су се видети на вашару у Халберштату нежна деца како их на товарима јефтино нуде, где су их грађани за мали новац куповали и одмах затим усвајали (адоптирали)." (стр. 35-36.)

Другу једну хрватску злочиначку радњу описује Бенсен, у којој се бедно понео извесни ректор Евеније: "Овај је седео са својим ученицима кад бесни војници насрнуше унутра. Себи и своје сину он је откупио живот са једном сумом новца. Али једну децу није могао да спасе. Она су сва сасечена на гомили и крв њихова и мозак попрскали су зидове учионице." (стр. 36.) Други католички историчар Оно Клоп у књизи о генералу Тилију, објављеној у Штутгарту 1861. године пише да су се генерали Тили и Папенхајм узалуд трудили да дисциплинују Хрвате. Дисциплиновани су били само њихови војници немачке народности, док Хрвате нико није био у стању довести у ред.

Густав Фрајтаг, 1863. године, у Лајпцигу објављује своје "Слике из немачке прошлости" у којима наводи да су Хрвати 1546. године "произвели сензацију у Немачкој, кад их је Херцог Мориц Саксонски позајмио краљу Фердинанду из Чешке. Тада није њихов изглед био тако непријатан, они су имали турску опрему, сабље и "тарче" (мали, угласти штит), али су уживали као дивљи разбојници најгори глас." (стр. 37.) Он даље говори како су у целој Европи Хрвати били најомрзнутији, да су највише пљачкали, да никада нису имали никаквих моралних обзира ни људских осећања. Фридрих фон Хуртер, 1862. године, цитира у једној студији заповест врховног команданта Валенштајна маршалу Холку, од 25. јануара 1633. године, којом оштро упозорава: "Непрестано тумачење и пљачкање хрватске коњице одузима поданицима сва средства за обраду земље. Због тога морају официри, који својом трпељивошћу у ствари иду на руку томе, бити безобзирно кажњени телом и животом." (стр. 38.)

ђ) Хрвати као мерило свирепости

Франц Каим у "Историји Тридесетогодишњег рата", објављеној у фебруару 1873. и 1874. године, пише да су Хрвати били мерило свирепости, па истиче: "Најгоре поступају Хрвати, који спадају у најнеобузданију пљачкашку пожулу, са нечовечном свирепости и са невероватном грамзивошћу грабе штогод им изгледа да има ма какву вредност." (стр. 38.) Хрватске поступке Каим назива достојним Нероновог варварства и њиховим актерима приписује да су се такмичили у слепом беснилу разарања. На сличан начин о Хрватима пишу и познати немачки историчари Штаке, Гиндели, Хербст, Оскар Јегер, Мануел, фон Хуртер итд.

Георг Винтер у веома обимној историји Тридесетогодишњег рата, објављеној у Берлину 1893. године, наводи "да је у Гермерсхајму све што се још затекло од грађана и војника, од жена и деце, све било поклано од Хрвата који су били престали бити људи кад су град заузели." (стр. 41.) Даље Винтер пише о Хрватима: "Ако те хорде нису нашле у једном месту толико залиха новца и животних намирница колико су очекивали, или ако су претпостављале да су неке залихе од њих скривене, нису онда устукнули од најгорих мучења становништва, у којима су ускоро постигли једну жалосну виртуозност. Стрелићи су људе у колена и онда им стругали ноге, пајили коленице, правили урезе у табанима и онда сипали со у њих, одрезивали рамена са плећа, догађало се чак да су деца у присуству родитеља жива бацана у пећ. Притоме су овде, као и свуда где су ове хорде газдовале, бивале жене у масама жртве животињских прохтева одљуђене солдатеске. Жене и девице бивале су у присуству њихових мужева и отаца, понекад на отвореној улици орамоћене, чак и бремените, којима су у бестијалној жестини сечене дојке, нису биле поштеђене." (стр. 41-42.)

Исти третман Хрвати имају у студијама Августа Бувијеа, Хајлмана и Аладара Балогја. Посебно је интересантан један детаљ из Хајлманове анализе начина ратовања у том великом европском рату: "Заробљеници су били и од стране царских војника и од стране Швеђана човечније третирани него у почетку Низоземског рата. Често су измењивани (давани

у замену) заробљеници човек за човека или чин за чин. За преостатак на једној или другој страни плаћана је откупнина. Понекад су у масама и без откупнина давани заробљеници на обе стране. Заробљени прости војници обављали су редовне послове; официри су чешће пуштани на часну реч да извесно време неће ратовати против једне или друге силе. Заробљени Хрвати су слати у Шведску да раде у рудницима, јер они нису од Швеђана сматрани као војници због њихових разбојништава." (стр. 42.)

Аладар Балог у књизи "Валенштајнови хрватски аркербузири", објављеној у Будимпешти 1884. године, пише: "Валенштајнови хрватски аркербузири тако су рђаво име стекли у Тридесетогодишњем рату, да је тада име Хрват било синоним са разбојником... Овај одред војске био је означаван као пљачкајући лоповски олош." (стр. 43.)

е) Књижевна обрада хрватских злочина

И европска књижевност обилује описима и уметничком обрадом хрватских зверстава у Тридесетогодишњем рату, па Костић наводи неколико упечатљивих на које је наишао. Прво приказује детаље из Шилерових поема, пре свега поеме "Валенштајн", па после основних елемената фавуле наводи цитат Балегијевог коментара: "Очигледно се мора приписати опште познатим дивљаштвима Хрвата, да је њих (Хрвате) Шилер тако одвратно описао. Према његовом представљању, сваки Хрват је у исто време разбојник... Шилер је изабрао баш Хрвате да их веже за срамни стуб, јер су му Пољаци и Мађари ипак изгледали још увек у извесном витештву у поређењу са Хрватима, чије руке нису биле само оруђе дивље отимачине, него чак још убрљане крвљу жена, деце и старца. Пошто класична дела лепе књижевности представљају главни извор знања широких читалачких кругова, то успомена на овај народ живи и у литератури и у публици само кроз Шилерovo представљање... пошто је једно тако неупоредиво велико дело представљало у дречећим бојама Хрвате као разбојнике." (стр. 47.) Даље закључује Балог: "Немачка и француска литература знала је само толико да су Хрвати служили под Валенштајном, да су били његови нарочити миљеници и да су ђаволски беснели." (стр. 48.)

Јулије фон Викеле у роману "Херцег Валенштајн у Мекленбург" пише: "Хрвати нису у тадашњој царској војсци заузимали један баш нарочито уважен положај, и тешко наоружани валонски кирасири, чешки аркебузири (стрелци), ирски драгони, чак и регуларна пешадија наоружана мускетом, сви су они са презиром гледали на ове лаке, неуредне руље, који су, истина при пљачкању и отимању увек први, али код напада у отвореној борби често последњи." (стр. 48.) За Хрвате даље каже да су необуздано сурови и грамзиви, те да су уживали глас, и то не без оправдања, као најнепоштенији пљачкаши и најсвирепији мучитељи сеоског становништва у целој царској војсци." (стр. 48.)

Код шведског писца Топелијуса говори се о дивљим Хрватима, као и клетвама у којима је реч Хрват исто што и демон и проклетство. И Гримелохаузен их у историјском роману "Симплицисимус", који је први пут објављен 1669. године, пореди са ђаволом. О Хрватима као пљачкашима пише и Данијел Дефо у роману "Успомене коњаника" на више места, али је можда најупечатљивији следећи цитат тог иначе прослављеног аутора Робинсона Крусоеа: "Видео сам најсветније области Немачке сведене на праву пустош и грабљиве Хрвате како са нечовечним варварством гасе пожар опљачканих села крвљу становништва. Да ли је то учинило да моја природа, иначе нежна, која се после повратила, отврдне, или не, не бих могао рећи." (стр. 52.)

ж) Хрватско дивљаштво у народним песмама

Велики број народних песама из времена након Тридесетогодишњег рата опева хрватске злочине. Емил Велер у Базелу, 1855. године, између осталих наводи следеће стихове: "Штете достојне сажаљења направиле Хрвати са пљачком, скрнављењем, ватром на све стране." (стр. 53.) У збирци "Дитфурте", објављеној у Хајлбергу 1882. године, изашло је више таквих песама. У једној се каже: "Фуј, фуј велике срамоте коју

Прљаво оруђе реакције: национални карактер Хрвата доказао се 1848. године у Европи, где су се исказали као најпогодније средство за гушење револуционарних покрета

ја морам да искажем; ја мислим да чак ни у Турској не би то нико одобравао. Помисли на колико су страна твоји дивљи Хрвати бесрамно скривали мртве жене." (стр. 53.) У другој "демонским Хрватима умели су да окрену шилит, они су онда скакали и пуцкали као буве." (стр. 53.)

У трећој се парафразира Тилијева наредба: "Еј, ви Хрвати, одма овамо, ви коњаници сместа да сте дојахали! Сад напред, напред, марширајте, војници, и извршите брзо моју заповест! Уништите огњем све што стигнете а остатак мачем, ништа, ама баш ништа не смеете пропустити, него само голу страћару. Пуцајте, бацајте огњене лопте, будите свуда, на сваком месту! Горе, горе, на бедем, упадајте, пролирите, растерујте! Сеците, не оставите да живи ни једно једино мајчино чедо. Пажња, погледајте где су, и где се налазе. Здравом да сте ви моји војници, ви коњаници и пешаци! Ја вам наређујем и саветујем вам да се сваки мушки бори. Град вам је препуштен, и ако га освојите, не смеете да оставите у животу ни чедо у мајчиној утроби." (стр. 54.)

И Балог наводи сличне песме о гадостима Хрвата. У једној од њих персоналификовани Магденбург поручује Хрватима који су га порушили: "Ваше руке су ме пробиле једном тешком раном, ја немам места на мом телу које би било без рана. Ти си несумњиво спознао, велики Херкуле и часни, оне који су ми задали тако страشان бол. То су били славонски војници и свирепи Хрвати." (стр. 54.) 1681. године самостално је штампана песма у којој Магденбург персоналификован у девицу одговара шведском краљу: "Ти погађаш храбри јуначе, Славени и Хрвати, подмуклост и препреденост издајника, они су ме тако испекли и срамно удесили... они су ме оставили без части, без поноса, без града." (стр. 54.) Поред грозоморних Хрвата, великим злочинима су ме истакли и Пољаци, бацајући лагу на словенство уопште.

У песмама Мартина Бецигера, наводе се и следећи стихови: "Често ми је војник и љути Хрват стављао мач на срце, па чак ме и комадао али ја ипак нисам могла да умрем, никаква несрећа није могла да ме упропасти." (стр. 54-55.)

2. Шлески ратови

Српска народна одбрана у Чикагу, 1955. године, издала је другу књигу "Примери хиљадугодишње културе Хрвата" у којој је Јаза Костић представио хрватске подвиге у XVIII веку.

У предговору, с великом дозом ироније, цитира загребачког надбискупа Алојзија Степинца: "Све у сјему Хрвати и Срби два су света, северни и јужни пол, који се никада неће приближити било чудом божјим." (стр. 5.) Говорећи о православним Србима и православљу уопште Степинац је тврдио: "Ту нема морала, нема начела, нема истине, нема правде, нема поштења." (стр. 5.)

Други истакнути католички свештеник и амерички Хрват, Иван Стипановић, писао је да су Срби лопуже, хоштаптери, дерипчад, магарци, потелухе, лопужине, стрвинари, дивљач и будале. Тих истих педестих година хрватски емигрантски сликар Јозо Кљаковић за Србе је тврдио да им је свирепост, простота, лаж, подвала и фалсификат саставни део њиховог бића и васпитања, док је истовремено усташки политички предводник Богдан Радица изјављивао: "Ми Хрвати немамо чега да се стидимо." (стр. 6.) Уместо језиком мржње и псовки Костић им одговара неумољивим историјским чињеницама и цитирањем страних аутора који су непосредно искусили или научно проучили и историјско деловање Хрвата, из којих се јасно и прегледно види да су хрватски предводници Србима настојали неадекватно пришићити елитете који заправо хрватском народу по космичкој правди, човечанском моралу и суштој истини припадају.

а) Хрватски пандури Фрање Тренка

У XVIII веку Хрвати су као аустријски војници ратовали у шлеским ратовима, а по злочинима су се посебно прочули пандури хрватског барона Фрање Тренка. "Њихова недеља била су таква, да су свуда где су се појавили проузроковали страх и трепет. Народ је свуда бежао и склањао се где год би се они појавили." Професор Јозеф Старе је 1882. године писао: "У аустријским наследним ратовима, поред реловних трупа, нарочито се истицао барон Франц Тренк, са својим славонским добровољачким руљама или такозваним пандурима, преко којих је он хрватско име у Немачкој још једанпут учинио страшним." (стр. 12.)

Костић скреће пажњу да су Хрвати раније избегавали потпуну идегификацију са пандурима. Није дочекао да види данашње Туђманове гардисте управо у пандурским униформама. Како каже Костић, "Хрвати су у Седмогодишњем рату имали исту срећу као у овом последњем, да своја недеља под-

међу једном парцијалном појму. Раније су то били пандури, а сада устанје. Али да су ови делови одиграли неку славију улогу, како би тек Хрвати идентификовали своју целину са њима. Међутим, чисто је фалсификовање историје одвајати пандуре и усташе од Хрвата уопште. Сву славу и једних и других ми признајемо Хрватима у потпуности. Али и сва њихова недела." (стр. 12.) Сетимо се како је пре више година заглашујућим телевизијским спотовима рекламиран вињак "Тренк" са сликом овог разбојника.

Оскар Тајхман у књизи о Тренку, објављеној у Дрездену 1928. године, говори о хрватским зверствима у граду Хаму: "Пљачкање Хама може се упоредити са пљачкањем Магдебурга, само што је ово било већег опсега; и Тренкови пандури и Тилијеви Хрвати били су само полуцивилизовани људи, које је било тешко држати на узди ако су њихове страсти једанпут биле пробужене." (стр. 12.) У обимним "Мемоарима аустријског двора", које цитира Тајхман, стоји и следеће: "Трупe које су биле за непријатеље Аустрије нарочито опасне, то је био фрајкор Хрвата, одобрен од угарског парламента, а сасвим посебно стравични пандури са турске границе." (стр. 13.)

Томас Карлајл у опширној монографији Фридриха Великог, објављеној од 1858. до 1869. године даје прецизан историјски опис пандура: "Прави пандур је пешак: дугачак, мршав, неопран дрипац у широким турским чакширама, помало го у горњем делу (тела): носи врло дугу пушку и разне пиштоље и ножеве око паса: Прави (специфични) лакеј." (стр. 13.) У проспекту Шуццовог историјског романа "Пандурски пуковник Тренк" тај опис се прецизно допуњује: "Њихово оријентално наоружање, њихова честа питорескна ношња, њихова појава уопште била је оригинална у највишем степену. Уколико су били према непријатељу изврсни, ускоро су постали страшило за све становнике услед пљачке, дивљих свирепости и ужасних насиља... њих је углавном изглед на пљачку и плен покренуо да напусте своју кућу и двор." (стр. 13.)

О учешћу хрватских пандура у Првом шлеском рату од 1740. до 1742. године и Аустријском наследном рату од 1742. до 1743. године, упечатљиво сведочанство пружа официјелна и стручна обрада Одељења за ратну историју Великог пруског генералштаба, објављена од 1890. до 1893. године у три тома у Берлину. Тамо, између осталог, стоји да је 1791. године "постројио барон фон Тренк у пределима славонске границе једну групу од хиљаду људи. Баш су ови предели били нарочито погодни за доброволно врбовање утолико, што су се тамо налазили пандури, једна врста домаћих војника, хрватских и славонских племића, који су се показивали као нарочито погодан материјал за сврху о којој је реч. Један сличан кор је био сакупио потпуковник фон Менцел од пандура, Хрвата и од осталог олоша сваке врсте, жељног черупања. Ниједна од ових слободних руља није могла да се у борби употреби као један размакнут одред, због њиховог помањкања дисциплине. Али у малом рату су чинили армији услуге које се морају ценити." (стр. 14.)

Према истом документованом извору забележено је, 27. јуна 1741. године, да је генерал Најперг послао "Тренков фрајкор да предузме један покушај на магацине који су се налазили негде око предграђа Швајдница. Тај одред се ушанчи у шумама брда Цобтен, јер се Славонци још нису усуђивали да ништа предузму против непријатеља, али су били кадри да почине најнечовечије испаде на становништву. Тренк је био лично повучен на одговорност и одузета му је била команда, коју је преузео мајор Менцел." (стр. 14.) Даље стоји да 30. јула 1741. године "у 4 сата ујутро око 1.000 пандура и 400 хусара, који су највећим делом припадали Тренковом кору, насрнуше са свих страна на место. Мајор фон Путкамер је благовремено испразнио место. Сада нестале места у ватри, а становници су опљачкани." (стр. 14.) Вилхелм Онхен пише о ситуацији у Баварској те исте године: "Обезоружана земља била је од пандура и толпача немилосрдно зостављана и исисана." (стр. 15.)

б) Хрватски покољи у Хаму

Карлајл у напред цитираној студији наводи да се 7. септембра 1742. године "Тренк са својим помагачима беше појавио у Хаму, једном лепом прометном граду на овој страни,

неутралној страни брда (не у Чешкој већ у Горњем Пфалцу, пределу старог изворног кнеза фалачког кога Аустријанци мрзе); и пошто је он Хам, противно сваком праву и закону, позвао на предају и напао, он га је опустошио и уништио огњем и мачем. Један стравичан, скоро невероватан, али истинит факат, који је сад свуда распрострајен ужас." (стр. 15.) За самог Тренка Карлајл истиче: "Једног непријатнијег индивидуа од овога Тренка није било од дана Атиле и Цанглиса. Једно створење достојније проклетства ретко сам досад нашао." (стр. 15.)

А описујући битку код Детингена од 16. августа 1743. он каже: "Аустријанци нису успели да пређу Горњу Рајну ни на једном месту. Само је то полазило за руком једанпут или двапут дневно крвопији Тренку и његовом распуштеном пандурском олошу, који је беснео околу пљачкајући и беснећи, да би му се дивили новински извештачи ако нико други." (стр. 15.) Енглез Кокс у књизи "Аустријска кућа" пише о учешћу Хрвата у Првом шлеском рату: "Ове трупе, састављене од пандура, Хрвата, Славонаца, Вараждинаца и Толпача, пружале су очима Европе један нови отуђујући спектакл. Они су, својом ношњом и наоружањем, својим дивљачким понашањем и чудноватим начином борбе, уливали страх дисциплинованим армијама Немачке и Француске." (стр. 16.)

Оскар Тајхман, проучивши бечке ратне архиве наводи да 1741. године "пише Најперг принцу Карлу Лотариншком једно писмо, у коме му захваљује за стигла појачања и напомиње да недисциплиноване банде Тренкове за сада не може да употреби низашта, и да оне само пљачкају земљу." (стр. 16.) Према истом аутору, у 1742. години Тренков је одред "услед губитка при заузећу Линца, показао веома малобројно стање, то он доби наређење да са својим људима врши контрибуцију у целој Баварској. Пандури су били за овај посао нарочито погодни, јер су они били, захваљујући свом дивљем изгледу и понашању најстрашнији после Менцелових хусара међу свим ирегуларним трупама Марије Терезије. Мора се признати да је сам Тренк врло радо прихватио ову дужност, јер пљачкашка пожула, која је била урођена сваком пандуру, није недостајала ни њиховом вођи... Појава ових силесија бесна погледа са њиховим чулавим брадама, разбарушеном косом, јагаганима и кабаницама црве-

Клеменс фон Метерних (1773-1859), аустријски политичар: стуб реакционарног савеза европских владара "Свете алијансе"

ним као крв, имала је жељени успех" (стр. 17.) Улазећи у Де-гендорф хрватски пандури су певали своју омиљену, по злу познату песму чије две последње строфе наводи Лазо Костић: "Напред, браћо, палите све. Што нас се тичу закони, ми смо у земљи непријатеља. У огањ, у огањ. Нека цивили и старац и одојче кал падне у наше руке." (стр. 17.)

Даље пише Тајхман: "Док се све ово дешавало, заузео Кевенхилер 13. фебруара (1742.) град Минхен, истог дана када је изборни кнез Карл Албрехт свечано крунисан у Франкфурту за цара. Пошто је његова престоница била у рукама непријатеља, а његова земља опљачкана од пандура, Хрвата и хусара, Карло Албрехт је био уствари цар без земље... Генерал (Беренклау) признаде храброст пандура (Тренку), али се пожали да су се они понашали више као разбојници него као пристожни царичини војници." (стр. 17.)

Трагедија града Хама у Баварској шуми, на реци Регену, десила се у септембру 1742. године. Тренкови пандури су преваром ушли у град, запалили га и кренули да убијају све становнике редом. "Многима је успело да се преко реке пребаци у поље. Они пак који нису могли да се дочепују моста били су од ужасних пандура беспштедно поклани... Кад је Тренк на обалама Регена ловио баварске трупе, његова слава је била окаљана сатанским понашањем пандура и Хрвата који су били остали у горућем граду. Скоро су сви мушкарци били посечени, жене силоване и у реку бачене ако су покушале да се спасу преко моста који је горео. Дивљи ратници продржили су своје оргије читаву ноћ." (стр. 18.)

Алфред Гитер фон Арнет је од 1863. до 1879. године, у Бечу, у десет томова објавио историју Марије Терезије и у њој објављује писмо фелдмаршала грофа Најперга Франца Тренку, од 2. јула 1741. године, у коме му поручује и следеће: "Та Вама је ваљда само по себи познато да нисте овамо позвати да опљачкате земљу или друге неприличности да пуштате да се врше, него само зато да би непријатељу допринели штету и губитке. Али до данас није кроз вас непријатељу начињена никаква штета, док јесу земљи и њеним становницима велике неприличности, као батинање, туча, одузимање новца и друго, о чему са свих страна стижу честе жалбе и шта ја хоћу да се изостави при најтежој одговорности. И ако Ви не можете себи да стекнете толико ауторитета, да би Вас потчињени људи респектовали и слушали, ја не знам кога ћемо ми Ви овде можете бити од користи." (стр. 19.)

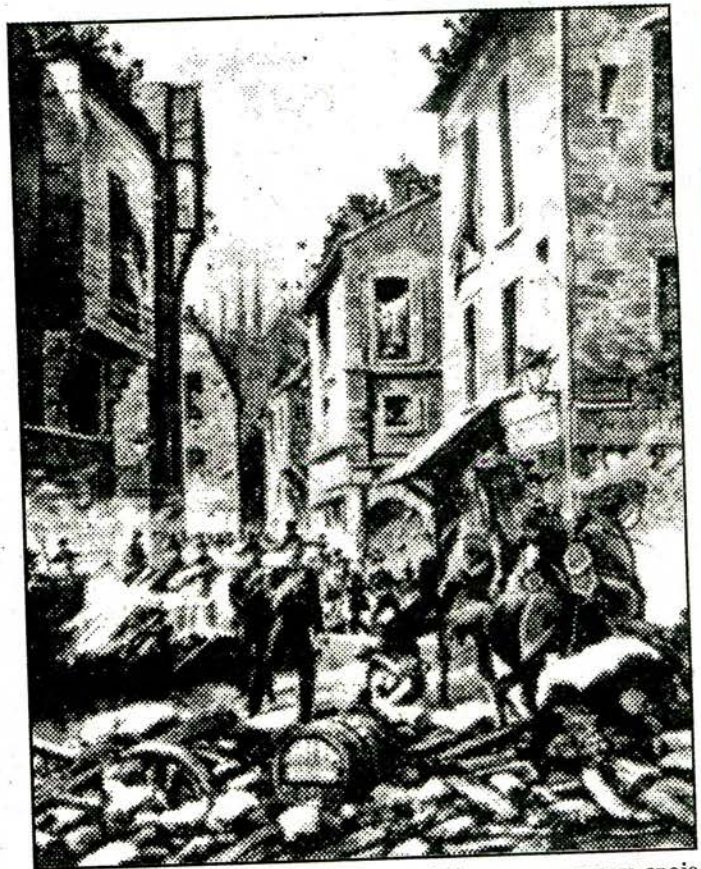
У другом тому Гитер пише: "Иако је Тренк био великог и лепог изгледа бића које може да се допадне, и не беше без неког образовања, ипак је иначе његова неукротива дивљина у великом степену личила дивљаштву његових људи, да је строгом, методичном Најпергу уливала темељну одвратност. И то не без права. Јер, иако би он добијао строгу заповест кад је ишао на крстарење, да само према наоружаним непријатељима а не према беспомоћним сељацима може да врши насиље, уствари се догађало баш обратно. Путујући трговци били су опљачкани, куће харане и паљене, и сваке друге грозоте вршене." (стр. 19.) Фон Арнет пише и о догађајима у граду Хаму, које смо већ помињали: "Сад се доможе Тренк једног предграђа, запали га и јуришом освоји град. Пожар се брзо ширио од улице на улицу; један магацин праха одлете у ваздух. Али још страшније него разјарена стихија беснеле су јуришне трупе против посаде и несрећних становника Хама. Свирепости сваке врсте биле су почињене, многи људи убијени у обести." (стр. 19.)

в) Други шлески рат

И Други шлески рат, који је вођен од 1744. до 1745. године, описан је у званичној студији Главног пруско-немачког генералштаба. И ту су Хрвати предначили у опљачкама и зверствима над цивилим становништвом. Хрватски пандури, под командом пуковника Паташића, називају се руљом, шљамом, олошем, чопорима, багром и сличним изразима. И њихови савезници и више команде пуне су презира и гнушања према хрватском дивљаштву. Нико их не сматра људима у правом смислу речи. Нико их није трпео у својој близини и регуларне трупе су их прогониле као сувишни баласт. Понекад су, ипак, и даље коришћени за плашење непријатеља. Тако се аустријски командат Лаудон, почетком

августа 1760. године, обратио градоначелнику Бреславе тражећи предају претећи да ће у противном бити уништен. "Бомбардовање је неизоставно, општи покољ (масакр) од стране Хрвата, ни дете у мајчиној утроби неће бити поштеђено." (стр. 23.)

У књизи Јохана Чалоповића "Славонија и Хрватска", издатој у Пешти 1819. године, описује се како је Тренк по наредби да 3. јула 1744. године крене на Лаутербург дан раније одлучио "да покупи све своје пандуре. Читаве стотине биле су нестале, целу ноћ нису могли да буду пронађени ни где. У зору рано прикратило се у чопорима са гускама, паткама, овцама, кокошкама, покућством, новцем и осталим стварима... Они су ширили свугде где су се појавили страх и трепет. Свуда где су их назрели, узвикивали су људи полумртви: Спасавате се, децо, ево пандура! Бог нека вам буде у милости!... Код Хегенау падоше им у руке око 600 наоружаних сељака из предела Сунда (Сундауер). Пандури их највећим делом у магновењу послаше

У марту 1848. године Хрвати су у Милану показали своје демонске нагоне: оно што ни једна друга војска у Аустрији није хтела да чини, чинили су Хрвати који су на злодела и безаконја били увек спремни

на други свет, а преосталим отсекоше носеве и уши и тако унакажене, послаше их кући... Кад су пандури и Хрвати имали да опседну град Елзашки Цаберн, они су успели да се незапажено увуку у град и да у првој жестини (јари) посеку све који су носили оружје. На то почеше да опљачкају, па чак заборавише да отворе капију друговима који су напољу чекали... О њима (пандурима) шириле су се авантуристичке приче и вести. Тако нпр. да они људима не секу главе као хусари, него да их шчепају за косу и онда, као каспи, да им прережу гркљан. Да су код Ландауа хтели да опљачкају један млин, а пошто се млинар покушао да брани, они су га поставили на главу и, као један комад дрва, у двоје преполовили." (стр. 23-24.)

Тајхман наводи велики број детаља о понашању Хрвата и у овом рату. Најупечатљивији је случај битке код чешког града Сора 1745. године. "Лаке трупе почињаше ужасе на женама и на пратиоцима војске, али, како тврди Карлајл,... то су

починили Хрвати под командом Надашдија, а не Тренкови пандури, којима је судска истрага, непосредно затим предузета, све баčila на врат." (стр. 28.) И Тренк се појавио на суду као сведок и изјавио је да је пљачка већ увелико трајала кад су наишли његови пандури. "У тим околностима немогуће је било пандуре задржати од тога." (стр. 28.) Међутим, уместо да изврши борбени задатак у бици код Сора, Тренк се својски упустио у пљачкање логора пруског краља заборавивши на обавезу да се према прецизним инструкцијама укључи у борбу. Тренк је тада ражалован и осуђен на доживотну робију, а када је чуо пресуду војног суда узвикнуо је: "Јао мени да сам ја икад за част и славу Марије Терезије војевао, да сам ја због ње дозволио пљачкање вароши и убијања стараца и деце и мојих пандура. Да ја увиђам да моја злодела заслужују казну, али не од тебе Марија Терезија! Француска и Баварска би биле у праву да ми суде, али не Аустрија." (стр. 28.)

Проучавајући други рат између пруског краља Фридриха и аустријске царице Марије Терезије, француски историчар Дук де Броли је, 1887. године, писао: "У Динголфингу није се било далеко више од неколико миља од Минхена, а Хрвати и пандури, одајући се пљачки и свирепости које аустријски генерал није успео да сузбије распростреће страх све до капија града." (стр. 29.) У првобитном поступку Тренк је био осуђен на смрт, али је казна после преиначена у доживотну робију у тврђави Шпилберг код Брна. Најстравичније је опустошио баварски град Хам и шлеске градове Ландсхут, Хиршберг, Штиделберг, а и многе француске. Своје писање о Тренку фон Арнет завршава речима: "Да је он био испуњен кајањем због својих злочина, показује и његов тестамент, а нарочито она одредба у тестаменту, којом он оснива један сиротињски дом. Она лица су имала првенство да се ту примају која могу да докажу да су у Хаму или његовој околини осакаћена или осиромашена за време последњег рата. Јер је то било место где је Тренк за време баварског наследног рата најљуће газдовао." (стр. 30.)

г) Хрватска зверства у Седмогодишњем рату

У Седмогодишњем рату, који је вођен од 1756. до 1763. године, пандура више није било, али су учествовали Хрвати и опет на исти начин као раније, јер они једноставно за цивилизовано ратовање нису способни. Хрвати су укупно имали око педесет хиљада војника. И о том рату постоји званична студија Велшког генералштаба, објављена у Берлину 1901. године. Кад год се у њој помињу Хрвати, реч је о пљачкама. И тако 18. октобра 1756. кад је извршен препад код Тешена, посада дворца "заузе брзо пушке и растера пушчаном ватром Хрвате који су пљачкали град." (стр. 31.) У зиму 1856. године, 31. децембра, Хрвати су опљачкали град Остриц, а нешто касније и Крацау. Најтеже је од њихових руку 1760. године страдао Дрезден и нешто касније Берлин, Шарлотенбург, те Швајцерица, 1. октобра 1761. године.

Херман Вендел, који је иначе био благонаклон према Хрватима, писао је 1925. године какав је утисак немачко ратовање оставило у Немачкој, а посебно "добровољачки одреди (фрајкорови) и Тренкови злогласни пандури, који хрватском имену у Немачкој оставише тако непријатан звук, да је још 1866. године са повиком "Хрват" у Пруској страх изазиван и страсти су пламтеле." (стр. 38.) Хрватима су вековима лепу плашили. Француски публициста Емил Лангсдорф је писао 1848. године: "Човек се подсећа на пукове Хрвата и пандура, ових хусара смрти како су их звали, који су били стекли једну тако страшну репутацију у ратовима последњег века." (стр. 38.)

Енглески историчар Маколеј пише 1842. године: "Баварска је била преплављена дивљим ратничким хордама из оних крвавих граничних предела који деле хришћански свет од исламског и сачињавају вечну јабуку раздора међу њима. Тада су се у западној Европи први пут чула имена која страву шире, имена пандура, Хрвата и хусара... Берлин је чак био заузет и опљачкан од Хрвата... Чопор Хрвата навалио је био на Шлезију." (стр. 39.) Словак и лутерански свештеник Иван Чалоповић скреће пажњу да су Хрвати нанели огромну вољу и

свим граничарима, мада се Срби никада нигде никаквим злочинима нису прочули. "Код имена граничар представља се један мрачан, сиров народ који гута железно. Многобројне језовите приче о свирепости пандура и Хрвата у главама маса су неодвојиве од идеје граничарства." (стр. 40.)

Хрватски злочини су обрађени у комплетној литератури која се бави шлеским ратовима и врло су пластично приказани до најситнијих појединости. Са презиром их помиње и Волтер, а Евалт фон Клауст у "Оди пруској армији" из 1757. године у једном стиху каже: "А пљачкање, то препусти кукавицама и Хрватима." (стр. 43.)

3. Хрватска дивљања у деветнаестом веку

Трећа књига из ове серије објављена је у Хамилтону 1956. године, у издању Српске народне одбране у Канади, и у њој Костић обрађује хрватске монструозне подвиге из XIX века. У предговору он наводи неколико хрватских аутора који су својом мегаломанијом и лажима превршили сваку меру. Тако је Влахо Раић писао педесетих година: "Један од најстаријих еуропских народа, који је већ у деветом столећу имао своју државу и владаре своје крви, народ са великом снагом културна стварања и културне асимилације, народ јуначки у својој сржи, племенит." И то се, веровали или не, односило на Хрвате. Мате Фрковић је истицао: "Србин робује, а Хрват се бори и пролијева потоке крви својих најбољих синова. Сва хрватска повијест тога доба пуна је дивних дјела отпора и јуначких подвига, у којима је заблестао лик не борца јунака у обичном смислу ријечи, него борца и јунака за слободу и одбрану своје домовине." (стр. 5-6.) Оваквим текстовима је била препуна хрватска емигрантска странка и то је посебно мотивисало професора Костића да се још дубље посвети истраживању историјске истине и раскринкавању хрватских лажи.

Поред тога, најпризнатији хрватски књижевник и највећи миљеник комунистичког режима, Мирослав Крлежа, прештампавао је тих година у загребачкој "Републици" своје есеје, писане непосредно по окончању Првог светског рата у којима су стајале и следеће речи: "Беч глудује, Аустрије нема, руља је завладала свијетом, рат су добили ови балкански цигани. Каква ли срамота... А тко нас је победио? Ови ушљиви балкански цигани који читаве дане жваћу лук и пљуцају по апсанама, ова неписмена багра за вјешала." (стр. 6.) Тако је Србе третирао тај напредни левичар, надовезујући се на посланицу хрватских бискупа из 1945. године у којој су врховни католички прелати тврдили: "Мирољубивост је темељна ознака душе хрватског народа." (стр. 6.) Такве хрватске гадости нису смеле остати без одговора, аргументованог и темељитог.

Костић се огромном енергијом и невиђеним ентузијазмом упустио у пружање таквог одговора. Своју додатну мотивацију он објашњава на следећи начин: "Ја сам пришао проучавању хрватске прошлости јер сам се у чуду чудио како су Хрвати могли да начине оне злочине према Србима у XX веку. Ако их никад раније нису чинили, требало је претпоставити и српску кривицу, бар у извесном обиму. На моје запрепашћење констатовао сам да су Хрвати били такви увек откад их историја спомиње и да је сва њихова "култура" саздана на лажи и обмани. Тиме се потврђује оно што смо ми Срби и досад знали, а што странци најалост неће да верују: да су Срби невинне жртве колективне психозе и националног карактера Хрвата." (стр. 8.)

а) Хрвати као пандури реакције

Посебно се тај карактер доказао 1848. године у Европи захваћеној националним и социјалним револуцијама, где су се Хрвати колективно исказали као најпогодније средство за гушење револуционарних покрета. "Ниједан други народ се није показао тако ваљан и тако способан да револуцију угушује. Требало је поступати без обзира: убијати све на шта се стигне, ништити и таманити све што наиђе. То су само Хрвати били у стању. С друге стране, постојала је опасност да се војска не прикључи револуционарима, као што се догађало у Француској, Немачкој итд. И ту су Хрвати били

најбоља гаранција да на то неће ни помислити. Зато је Хрватима додељена главна улога "пандуре реакције" и њених целата, како је то већ примењено. Тај мали народ био је кадар да на неколико страна пошаље пандуре да сузбијају револуцију. Он је то учинио у Италији, Мађарској, у Аустрији. И свуда је успео, захваљујући најбескрупулознијим мерама које је предузимао. Оно што ниједна друга народност и ниједна друга војска у Аустрији није хтела да чини, то су чинили Хрвати. На злодела и безаконја они су увек били готови. Уосталом, то су наследили од својих предака." (стр. 10.)

У марту 1848. године, грађани Милана дигли су се на устанак и избацили аустријску војску из свог града. Ту је реч о неким од најславнијих дана италијанске историје и сва научна дела, која те догађаје обрађују, пуна су описа хрватских зверстава која су у дубоку сенку бачила све поступке аустријских војника других националности. Најдетаљнији историјски приказ дат је у књизи "Трогодишњи архив италијанских прилика" објављеној 1851. године у швајцарском граду Капилагу, па је Костић опширно цитира. Прво наводи случај једног убиства: "Према вечерју, једна патрола Хрвата вођаше у касио једног младог Миланца. Али, како се овај опираше сили чак са песницама, тако ове дивље звери задавише несрећника и обесише га о једном фењеру који се налазио на тргу." (стр. 16.)

Следе масовније сцене насиља и дивљаштва: "У бесу уђе једна трупа да запоседне дворнице. Било их је око 2.000 Чеха и Хрвата. Имали су дивљи изглед, пуцаху према прозорима и у ваздух, у салама уништише намештај. Улазе које је нашли затворене разбијаху са секиром пустошија. Неки су тукли ненаоружана лица, други им са леђа цепаху чак и хаљине. Други, још дивљији, пошеше се на кров и наставивши ту неке дечке стрмоглавише их на улици. Крв грађана је текла од стране једне солдатске помахнитале од беса док се њој самој не показиваше никакав отпор. Ми који смо били присутни овим страшним сценама, не можемо да на њих мислимо без једне навале бола и срџбе... Хрвати, изнакажујући наш језик, викаху "субито пи-каре" (одмах ћемо вас набости, Л.М.К.). Рањеници који су слабо могли да ходају, они који су постртали... ударани су пуш-кама или песницама. И такав је дивљи бес владао да они војници који су били удаљени од заробљеника тако да их нису могли директно тући, бацаху на њих одострага комаде цигала и блато." (стр. 17.)

Ређаху се сцене појединачних мучења, а онда се текст наставља: "У то баш уђе преко пута моста од Бреше један одред Хрвата у једну кућу у којој је био један трговац вином. Наложеше ватру и убише неколико лица, између осталих оца и сина Бартолио, радници на попођавању (патосаљу) нађени су спаљени и пробуржени бајонетом са осам или више рана." (стр. 17.) Наоружани грађани су се организовали и Хрвате нагнали у бекство. "Ухапсисе пет Хрвата који су преведни у кућу Трулцио. Пронађен је унакажен леш једне жене и унакажено на страшан начин троје мале деце. Исти је одред спасио једну девојчицу у улици Самбуко, отргнувши је из руку ових чудовишта." (стр. 17.)

6) Миланска трагедија

Али голгота италијанских грађана се наставља. Цивили су бежали на све стране "уверени да не могу бити безбедни у сопственим домовима од стрелјања, од упада, од дивљаштва Хрвата... У време Барбаросе нису таква варварства била почињена од непријатеља; побили су целе породице од 7-8 лица, дечаци и деца отргнута из утроба мајчаних; убијали су децу од две и три године, палили су живе људе и жене... У кући 2189 у П. (порта) Комасина, Хрвати бацисе кроз прозор све који су ту становали... На Старом тргу, једна разбојничка банда Хрвата, са многим официрима, спази на прозорима неке становнике како их проматрају. Верујући да им је постављена заседа, упадоше у кућу, рушећи врата секиром и ватром, убише 11 људи, жене и деца, и толико њих ранише. Опљачкаше и упропастише све... У једној кући на Старом тргу у П. Комасина, пошто су застрашили становнике са три топовска пуца, чији мени падоше у собе, уђоше ненадано унутра. И пошто су сви становници: људи, жене, старци, деца и инвалиди повукоше у једну једину собу у приземље, разбише

врата и са једном пушчаном салвом више пушака нанишањених на ове несрећнике, одједном убише седам, ранише 18, а 12 одведоше као заробљенике у Касио. И сад још недовољно засићени, у пролазу за Касио натакоше још два на бајонете." (стр. 17-18.)

Следећи детаљ је једноставно немогуће коментарисати. "Један рањени Хрват упутио се био у болницу; у једном малом завежљају, који је држао узасе и љубоморно чувао, нађене су две отмене женске руке, са прстима пуним драгоцених прстенова." (стр. 18.) Све то увелико подсећа на Магдебуршку трагедију или Јасеновац. Стравичне сцене се настављају. "Већи део Хрвата је опустошио велико здање, убијајући раднике, жене и децу... Једној девојчици од 13 година беше одрезан гркљан, а и још понекој радници. Један врло несрећан отац, водећи у свакој руци по једног дечка, вероваше да ће то умилостивити ове жалосне бандите. Пуни варварства, ако не убише а оно расекоше у комаде ова два невина створења пред његовим (очевим) очима. После четири сата пустошења, повукоше се ови канибали, носећи собом позамашну пљачку новца, сребра, робе, коња и кочија." (стр. 19.)

Костић даље неумољиво проналази примере хрватске културе и цивилизације. "Ништа мање брутални према материјалним добрима него према физичким лицима, вршили су, нарочито Хрвати, такве акте манитог варварства, који су се једва догађали у времена Вандала и Хуна. У кући Ђулија Фортисе, сопственика једне текстилне фабрике код Капије Верћелина, једна хорда ових наказа упале на сваки спрат, у сваку собу. Не само што су убили многе станаре и однели велике суме новца, него су опустошили магацине, порушили разбоје, поцепали и опрљали штофове, и покварили и уништили све ствари... Увукоше се Хрвати у једну гостионицу и спазивши газду, затражише да им да да једу. А пошто он није имао, везаше га заједно са сином и прикочаше уз један топ, вукући их тамо-амо по улици. На тај начин морали су гутљајима да пију смрт. Пошто су их довели у једну другу кућу и чувши једно детенце како плаче, дигоше га из колевке на очиглед уплашене мајке и наслонивши руке детета према зиду прибише га као да беше слепи миш или друга каква бештија, а после од једног ударца бајонета остаде мајка мртва на земљи... Свањивало се кад око 200 Хрвата, навалевши гладни са ових врата, разбише секирама улаз у кафану Њоки и уђоше у пуном бесу. Газде радње Леополдо и Луиђа Њоки (бременита у четвртном месецу) клекнувши на колена и скрстивши руке на грудима, мољаху ове наказе за живот... Кад се овај уплашени брачни пар понадао, давши све што је имао, да је утолио незајахљиву глад ових дивљих зверова, тада баш официри отргоше силом жену из наручја мужа, нареду јој да клекне и упере јој бајонете на врат. Мачем прободоше мужа на очиглед жене, згазише га и раскомадаше, а онда наложише ватру." (стр. 20.)

Енглески вишеконзул у Милану Роберт Кемпбел с гнушањем је писао опширан извештај о свим збивањима којима је био очевидан и упутио га лорду Палмерстону. У извештају су дословно наведене и следеће речи: "У току дана се показало да су највећа дивљаштва почињена од Хрвата; читаве породице жена и деце нађене су у разним квартовима предграђа убијене и унакажене од њих на најзверскији начин." (стр. 21.) Хрватских злочина су се ужасавали и њихови саборци других националности. Многи од тих аустријских војника после су детаљно описивали све те језиве догађаје, па један од њих каже: "Са трга оружја уђоше, урлајући као звери, неки Хрвати; двојица или тројица беху наболи на бајонете неке јадне дечке. Неки од наших, видевши тај ужас, прихватише оружје да казне варваре. Али сами, поред толиких батаљона, шта могасмо да радимо? Шта друго него да дозволимо да нам без нужде одрежу гркљан? Сви смо били пребледели од беса." (стр. 21-22.)

Непосредно након трагедије у Милану је штампана књига сведочења више од двеста очевидаца хрватских злочина. Један од њих казује: "У ноћи, неки Хрвати, натерани у бег од сталне ватре једног одреда грађана који је стражарио на Капији Св. Аполинара, склонили се, разбијени, по баштама и ливадама Квадрона. Предвидевши то бекство, двојица храбрих, Нова и Грилони, сакрише се и чувши један гласан вапај који је молио за милост, потрчаше у кућу једног баш-

тована и ухапсеше пет Хрвата, који су спроведени у кућу Тривулцио. Нађен је унакажен леш једне жене и на страхан начин унакажено њено троје мале деце. Исти је одред ваљаних људи спасио једну девојчицу у улици Самбуко, отевши је из руку ових наказа толико бедних колико и опаких." (стр. 22.)

У другој књизи сведочења, објављеној у Милану 28. марта 1848. године, очевидца говори: "Нађени су били многи дечаци или сасвим исцрпљени на зидинама или згажени на земљи. Осморица су била тако третирана, двоје других приковано за једну касу, двоје спаљено са смолом, један прободен бајонетом и остављен на једном стаблу... пред очима мајке. Један други бачен на леш мајке која га је дојила, да би продужио сисање. Један растргнут у двоје и после повезан сопственим цревима, петорица откинуте главе и бачена пред очи родитеља који умиру, један зачетак (плод) извађен из утробе мајчине и натакнут на мач!... А жене, којима су откинуте очи, језик, руке, ноге, а после убијене ударцима бајонета пошто су злоупотребљене на најсрамотнији начин (код једног заробљеног Хрвата нађене су у фишеклији две женске руке пуне прстења)... Шта ће више: над један леш убијеног брата био је други брат принуђен да клекне и ту је пробушен. Неки живи изгорели у крчу, други бачени живи у јарке измета, у бунаре, другим покривен стомак смолом и тако изгорели, не наводећи стрељања у кревету, у собама, у склоништима. Осам изгорелих лешева је нађено у једној гостионици на Капији Тоза, исто толико у једној другој на Капији Верћелина, око десеторо у једној малој собици на Тићинској капији, осакаћених и згажених. Још се видела једна жена како се напреже да побегне и спаси се, отац и син заједно обешени на стаблима бастиона; Ђовани Пијати на Тићинској капији; убили су сина и брата, сагорели синчића Марије Белони. Али дух не одолева више овом подсећању... А онима који признају бруталност Хрвата" (стр. 24.), аутор указује и на одговорност њиховог старешине маршала Радецког.

Италијански публициста Луцио објавио је 1899. године у Риму збирку извода из аустријске штампе о миланским злочинима. Овде преносимо само оне најупечатљивије: "Гласови о хрватском варварству били су сувишне сагласни да не пробуде ужас и поред званичних негирања... Хрватско варварство извело је своје паклене доказе на старим женама и деци при сиси... Музичар Сулцер потврђиваше, на основу непотребних саопштења његове жене, о најсрамотнијим зверствима Хрвата... Хрвати су премашили сваки варварски народ." (стр. 24-25.) Слично је писала и остала европска штампа.

У "Историји италијанске револуције" Јозефа Наполеона Рикардија, објављеној у Паризу 1849. године, налазимо и нове појединости: "Али су се Хрвати надамасе одликовали својим дивљим зверством. Свугде где су они дошли обележили су свој пролаз убиствима лица без обзира на старост и пол. У једној кући пронађено је тринаест убијених лица, међу којима је била једна мајка са двоје деце на рукама: једном од та два детета одрубљена је била глава а другоме разрезано грло бајонетом. Један Хrvat је сасекао једно дете на двоје и сваку половину приковао за један део зида. Један други војник натакну једну девојчицу и тако је носаше на врху своје пушке. Исчупаше из утробе једне мајке плод од два месеца и скуваше га. Један радник је баш правео кугле од смоле кад ови разбојници обучени у аустријску униформу навалише на њега, распорише му трбух и напунивши његову утробу са овим запаљивим материјалом запалише је. У фабрици свиле г. Фабриса, сви радници које је трупа ту затекла прођоше кроз врх мача. У једној гостионици предрађа Свети крст (Санте кроће) један отац је био привезан уза сина, тело уз тело, и онда су обојица убијена једним ударцем. Један други несрећник био је везан за једну греду, па су га запалили у присуству његове жене и деце. Три сељака, умочена у једну купку запаљене ракије, претрпеше смрт одмах." (стр. 27.) Слични су описи и у књизи "Ломбардска револуција" из 1887. године и у мемоарима Ата Вануџија "Мученици италијанске слободе" из 1860. године као и у Рикардијевој збирци докумената објављеној 1849. године.

в) Хрвати су страх и трепет за италијанске цивиле

Историчар Карло Катанео је писао: "Бројете остаде окупиран од Хрвата. Не може се исказати какав утисак чињаху од себе ове мрке наказе, прљаве од крви, пијане од вина и беса." (стр. 30.) Исти аутор у другој књизи наводи: "Како су Хрвати у околини палили и убијали жене и децу, ијачко сваког часа пуцаху у унутрашњост куће, без икакве друге намере сем да плаше, говорило се о њима као о ђаволским створењима." (стр. 32.) Исте детаље понавља и француски аутор Варен 1858. године. Нема значајнијег аутора који је проучавао тај период италијанске историје а да о Хрватима с гнушањем није писао као о варварима, убицама и пљачкашима. И у венецијанским пределима 1848. године Хрвате су називали варварима и дивљацима који све руше само да зло праве, како у својој књизи наводи Перан, али и Рикарди, Кантарини и други аутори. Рикарди, на пример, пише како Хрвати "злупотребљавају победу на уобичајен начин, тј. глобећи и пустошећи земље, убијајући оне које су опљачкали, а понекад секући им главе, обешчашћујући жене, бацајући на зидове запаљених кућа мозак побијених дечака и стрељајући заробљенике." (стр. 36.) На сличан начин су се понашали у Болонји, Падови, Удинама и многим другим градовима.

Кад год би долазило до озбиљне борбе, Хрвати су се врло лоше држали, углавном су бежали и редовно се први предавали. Злочине над цивилима, суровост и окрутност према деци једино и могу показивати кукавице као што су они. И италијанска литература пуна је уметничких описа народне трагедије проузроковане дивљањем поамне хрватске хорде. Тако у једном великом епу из 1848. године стоји: "Ох, како су прљави вукови хрватски повратили дане Атиле! - Обешчашћење и пожари, покољи и пљачка, да ће се после потомству коса јегити - Прождрљивци и пијанице из све снаге, нови Коко скидају нам месо са костију - И прождрљиво гутајући нас, комад по комад, остављају нам само очи да бисмо могли плакати." (стр. 51.) Коко је, иначе, по митологији био син бога Вулкана и велики разбојник.

Мач бечког двора, бан Јосип Јелачић (1801-1859): када је у Бечу у крви угушио револуцију, кренуо је у Мађарску и тамо примењивао идентичне варварске методе по којима га памти читава Европа

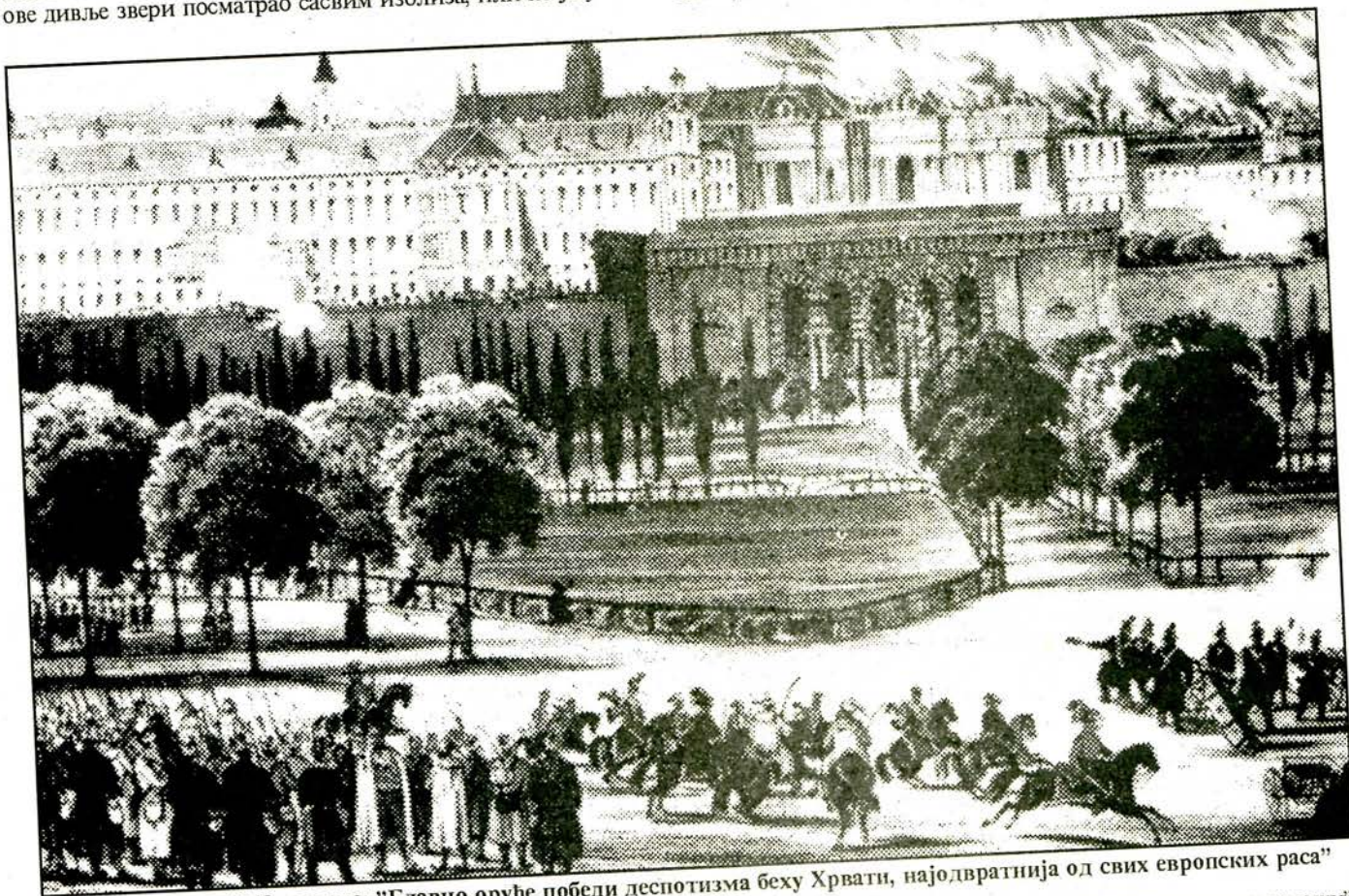
г) Јелачић и његови хрватски разбојници

Још упечатљивији негативни утисак оставила је војска хрватског бана Јелачића о којој је писано и у монументалној збирци Ханса Хелмонта "Историја света", објављеној 1903. године. Аутор текста је професор Ханс Сувиденек-Сиденхорст и он каже да је Јелачић образовао хрватску народну војску од 40.000 људи, која, истина, није имала никакву велику војничку вредност, али својим бројем, својим горопадним наступом и авантуристичким наоружањем била је кадра да шири страх." (стр. 55.) У књизи "Лајош Кошут и најновија историја Мађарске", објављеној у Манхајму 1849. године, чији је едитор Аргур Фреј стоји да су Хрвати "већ од старине познати као ратоборни али усто разбојничке и нечовечне борбе. Ко том приликом да не помисли, и не хотећи, на хрватске хорде под Валенштајном, на пандуре под Тренком и напослетку срезане Јелачићеве под Бечом." (стр. 55.)

Ова Фрејова књига је посебно интересантна јер аутор у њој даје веома упечатљив опис Јелачићевих војника у црвеним доламама што Костић преводи као кабанице. "Ко је ове дивље звери посматрао сасвим изблиза, или ко је у от-

свирипим пустошењем Беча, својом варварском сечом деце, жена и људи који се нису бранили, ове дивље бештије стекле су у најновије доба једно историјско име; цела Немачка спомиње их са одвратношћу, прозом и ужасом." (стр. 58.) У књизи "Револуција, опседање и освајање Беча у октобру 1848.", објављеној 1848. године опис Јелачићеве телесне гарде срезана је још прецизнији: "Њихово оружје је одлично и сваки носи ханџар, један широк кољачки нож, с којим он уме да главу не одруби него посече са хитрошћу којој се човек мора дивити, и са страховитим миром." (стр. 59.)

Алберт Розенфелд је у Берну 1849. године штампао хронику "Студентски комитет у Бечу 1848. године", у којој наводи да бан Јелачић "уме да стекне љубав Хрвата на тај начин, што он њихову наклоност да пљачкају и да главе секу гледа кроз прсте." (стр. 66.) Јозеф Хелферт је 1869. у књизи објављеној у Лајпцигу описује атмосферу у Бечу пред улазак Хрвата. "Вест о доласку тако страшних Хрвата распростра је такав страх међу становништвом, да су многи побегли остављајући на милост и немилост кућу и двор. Са брзином муње стиже глас до Беча, па и ту произведе нагло запрепашење; све што су радикалне новине већ недељама унапред

Беч у пламену 1848. године: "Главно оруђе победи деспотизма беху Хрвати, најодвратнија од свих европских раса"

вореној борби стајао према њима као писац ових редова, он ће морати да призна да нешто демонско лежи у овим стравичним приликама, чији изглед наше срце испуњава језом. Нека човек помисли на те бештије. Високе, мршаве прилике са дивљим изобличеним цртама, јагодицама које јако испадају, једном мркотамном бојом лица, чекињасто чупавом косом, и са тамним, буљавим очима са крвним жилицама и са крвљу подметнутим, то су ознаке ових црвенокабаничара или црвенкапа. Исто као ови, само мало одрпанији, изгледају њихови делаци (другови у злу) зеленокабаничари, које чак само официри у Јелачићевом логору зову скакавцима." (стр. 56.) У књизи "Бечка октобарска револуција" издатај 1848. године, Јелачићева хрватска војска се назива правом хордом убица.

Фон Фененберг у "Историји Бечке револуције" каже да су Хрвати заклали хиљаде Бечлија и тиме себи натоварили вечну љагу у историји. И Фреј је писао да су Хрвати "својим

причале људима о "дивљим хордама", о "пљачкашком олошу", бановом, сад је тако збиљски стајало пред њиховом устаљеном фантазијом. Причане су најстрашније ствари о њима, и сам повик "Хрвати" учиње прве дане од неког разметљивог јунака бледог човека који дрхти." (стр. 73.)

Гушећи бечку револуцију Јелачић и његови хрватски разбојници су већ почетком октобра 1848. године починили велика зверства над цивилима. У Розенфелдовој књизи се описује како је у једној башти пронађен велики број лешева. "Један је имао четири убода на разним деловима тела и конопац о врату, други и трећи показиваху само знаке давлена. Уз њих се пронађе ускоро један четврти (леш), чије унакажене доказа да су трупе починиле на заробљеницима страхаоте које цивилизовани народи са одвратношћу посматрају код варварских. Леш је био осакаћен да се горе замислити не може, језик и уши одсечени, лобања раздробљена, руке приковане чавлима, трбух распорен, укратко ниједан

део на целом телу који не би био нагрђен." (стр. 80.) Апербах у свом бечком дневнику описује како је био донешен "леш једног студента, који је пронађен у Белведеру кад су војници отишли. Леш је био језовито унакажен, језик одрезан, очи ископане, уста расечена до ушију, нос одрубљен, трбух распорен, сво беснило је почињено на човеку који је постао чудовиште." (стр. 82.)

Ипак крајем октобра су вођене главне борбе и историјска литература је препуна описа злочина Јелачићевих серезана. Опет су Розенфелдови описи најдетаљнији, а овде наводимо само један, можда најкарактеристичнији: "Једног студенту који је пао у руке солдате одсекоше језик, одвојише усне, откидоше му руке и ноге, увукоше му онда патрону у уста, запалише је, и тако разнесоше му на тај начин главу. - Сопственику једне куће и његовој жени одрезаше ноге и руке, жени ископаше очи, одсекоше дојке, и онда тако унакажене лешеве зашише у мадраце и запалише. То је било дело серезана... На више места пронађени су лешеве жена са осакаћеним прсима и распореним трбухом. Жене, девојке, чак деца биваху срамоћена и убијена. - Међу најразноврснијим крађама појавила се и једна крађа детета. Један серезан украде једног необично лепог дечка од 9-10 месеци, који је био повијен у најлепше рубље... Један официр понуди му десет форинти за дете, а други покушаше на све начине наговорити га да га њима препусти, али се он није могао на то склонити, већ изјави да ће дете рађе испећи и појести него га иком предати." (стр. 83)

д) Хрвати пустоше Беч

И сам Розенфелд је резигниран кад описује како "иде несрећни град у сусрет сигурној пропасти, препуштен од његовог цара милости тиранина и пљачкању његових дивљих хорди... Огорчење је постигло врхунац уколико су се више шириле вести по граду каква су безаконја Хрвати починили у освојеним предграђима" (стр. 83.) Грунер у књизи о бечкој револуцији наводи како је "вест да су Хрвати упали у Леополдов квартал појачала још борбену вољу место да је смањи. И тако је (тамо) паљено, убијано и пљачкано, тако су језовите сцене вршене да се човеку коса жежи ако их прича... Оваква варварства могла су се очекивати од хрватских трупа... Из неких кућа се пуцало на јуришне одреде, што је имало за последицу убијање становника и њихово пљачкање од стране Хрвата. Само манији пљачкања ових бандитских чопора може се захвалити да су браниоци нашли још времена да побегну, делом према граду, делом према Белведеру." (стр. 83-84.)

Следећи призори као да су нам већ познати из искуства Магдебурга или Милана. "У Леополдовом граду (кварту) починише Хрвати који су тамо продрли грозоте које је језиво понављати. Крчмарици на Шителбаду одрезаше дојке, распорише трбух и онда њеног мужа бацише у ватру. Деца и жене су немилосрдно убијани, све опљачкано и разбијено, а што је још измакло разбојничким рукама непријатеља било је спаљено. У великој кући на хошку, на крају Јегерцајле, беше један велики подрум, у који су становници снели сав свој иметак и папире, где су становници суседних кућа њихова блага склонили са одобрењем. Али следећег дана је било све, ама баш све запаљено. Врата и станови беху проваљени од Хрвата и оно што су пронашли било је опљачкано... Жене и девојке биле су срамоћене, многе убијене у становима и језиво осакаћене... Настаде један страشان покољ, при чему су војници починили највеће свирепости, што се могло видети на осакаћеним лешевима гардиста и радника... А откидали су лешевима и руке ако је на њима било прстење." (стр. 84-85.)

Давид Дурлер је, 1866. године, у Цириху објавио сопствене успомене из Бечке револуције жалећи се како су га Чеси малтретирали кад је пао у њихово заробљеништво, па каже: "Ипак морам истаћи да сви ми можемо говорити о великој срећи: јер да су код нас место Чеха вршљали војници хрватског кора, који је био само четврт сата од нас удаљен, сви би ми на најужаснији начин изгубили животе. Јер је најжалост највернија истина да су људи, жене и деца беспопштено убијани у приватним кућама, па су чак дојке жена натипане на бајонете и у по бела дана ношене кроз Беч." (стр. 85-86.)

Фенеберг у својој историјској студији о Бечкој револуцији додаје: "Заробљеници су остављени солдате на увеселавање. Сечење ушију, носа, мушког уда били су вазда предигра ка једној још страшнијој смрти. Распорити трбух, обесити, па онда одсећи конопац да би се жртва поново вешала, улити врело олово у ждрело или у ране заробљеника, то је сталало у велика дела ваљаних бранилаца хабзбуршког рода... Деца су натигана на бајонете и бацана у ватру. Народни борци који су били затворени у "Одеону" били су у њему живи запаљени, и ако се неки хтео да преда враћен је натраг бајонетом у запаљену зграду. Газларици од Шителбаде беху обе дојке одсечене, а трбух са бајонетом распорен. Њеног мужа су на њене очи наболи на бајонет и бацили у ватру. Жене и деца су без милосрђа убијани једино из жеље за убијањем. Код пљачкања Леополдове вароши онима који су носили прстење или минђуше, одсецали су прсте и уши ако не би нажит могли брзо да скину. Безбројне жене су биле обешчашћене. Једна 16-годишња девојка је услед тога умрла; она је била силована од шест Хрвата једног за другим." (стр. 86.)

Неки аутори подсећају да злочини слични хрватским нису запањени ни из времена турског султана Сулејмана Величанственог који је 1529. године опседао Беч или великог везира Кара-Мустафе из 1683. године. Хајрих Пен у "Историји Беча", 1878-1880. године пише: "Турци, који су као безбожници и варвари били озлоглашени због њиховог нечовечног поступања, једва да су више пустошења вршили него што је овде извршено од Хрвата." (стр. 91.) Каполага је писао: "Главно оруђе победи деспотизма беху Хрвати, најодвратнија од свих европских раса." (стр. 93.) Кад је у Бечу угушио револуцију у крви, Јелачић је кренуо у Мађарску и тамо примењивао идентичне варварске методе по којима га памти читава Европа.

4. Хрватска историја обилује дивљаштвом

Након што је посебном брошуром предочио најгрозније хрватске масовне злочине из XVII, XVIII и XIX века, у четвртој књизи Лазо Костић даје општи осврт на целокупну историју хрватског народа износећи документовано нове појединости које тај народ представљају у правом светлу. У VIII и IX веку сви историјски извори Хрвате називају варварима. Читав је низ примера да су све пред собом убијали и уништавали. Егинхард је писао о предводнику прве релативно уобличене хрватске државе, Људевиту Посавском, који је у зиму 819. године "опет дошавши, све робити почео; штогод би живо, под сабљу окренувши, што тако није живло ватром попаливши." (стр. 13.)

Кад су га Франци потиснули, Људевит је пребегао Србијама и ту се исказао у свој својој моралној величини, о чему пише Константин Јиречек: "Један од српских војвода прими га у својој тврђави, али Људевит уби овога на превару, те присвоји себи тврђаву. Међутим, Људевит се није онде осећао сигурним, напусти Србе, те се склони код Борнина стрица Љутемисла, који га даде убити после кратког времена." (стр. 13.) Хрватски историчар и католички свештеник Иван Шварц у књизи "Огледало Илириума", објављеној 1840. године у Загребу, интерпретира наводе грчких и немачких аутора "да су 828. Хорвати с Бугари сву Фурланску поробили, године пак 829. сва села Франака до Дунава попалили... љути Хорвати и разјарени Бугари све побили." (стр. 13-14.)

Шварц морално осуђује те хрватске злочине и назива их одметањем од хришћанства, па каже: "Али будући кроз толико година умлога ратих од закона керстианскога већ одметнули се, и свакаква зла радили: поради тога свети римски папа, хотећи их од тога зла и робљења, колико би могуће било, на духовни начин одвратити, јербо их ратом нико није могао укротити: послао је к њим оца богољубнога хромога Мартина, да их својим изгледом на милосрдје гане." (стр. 14.) Ни примане хришћанства није знатније цивилизовало Хрвате, па је папа био принуђен да их подведе под извештан облик принудне управе, о чему пише Лудвиг Албрехт Гебхард у књизи "Историја краљевине Далмације, Хрватске, Славоније, Србије, Рашке, Раме и слободне државе Дубровника", објављеној у Пешти 1808. године, Гебхарди

каже: "Папа закључи са својим новим духовним поданицима свечани савез, преузе њихову земљу као неко власништво апостолске столица у заштиту, и обавеза Хрвате да ће се уздржавати свих пљачкања и нападних ратова." (стр. 14.)

а) Пљачкање и убиства као исконске одлике хрватског националног карактера

Сам хрватски научник Владимир Дворниковић цитира познатог историчара крсташких ратова и њиховог савременика Вилема Тирског који сведочи: "Кад су први крсташки пролазили далматинском Хрватском, многи су страдали од страховито дивљег, на пљачку и убиство навиклог народа варварског изгледа." (стр. 15.) И у Летопису попа Дукљанина на више места се говори о "неверним" Хрватима, приказују се као народ у негативном светлу, па се чак наводи да су имали и једног доброг краља, Звонимира, али да га нису били достојни. Мучки су га убили 1089. године на сабору на Книнском пољу јер је властелин предлагао да се учествује у крсташким ратовима.

Дукљанин о томе пише: "Како пси на вуке лајући када иду, тако они на доброг краља Звонимира, коме не даше ни проговорити, нере збуком и оружјем почеше сићи (сећи) њега и тило његово ранити и крв проливати свога доброга краља и господина, који, лежећи у крви израђен велицима болзници, прокле тадај невинне Хрвате и остатак њих (њихово потомство) Богом и светими његовима, и собом, и недостојном смртју његовом, и да би веће Хрвати нигдар не имали господина од свога јазика, него вазда тују језику подложни били. И тако израђен лежећи а Хрвате проклињуће издахну." (стр. 19.) Клетва је невероватно упечатљива. Ускоро су Хрвати остали без своје државе, а историјски списи их углавном помину по непрекидном нуђењу своје земље страним владарима и гажењу дате речи. Пред турском најездом ускоро је хрватски народ почео масовно да бежи у Мађарску, Доњу Аустрију, Моравску и Јужну Италију, па су јужније пограничне хрватске земље потпуно опустеле.

Најзначајнији хрватски национални идеолог свих времена Анте Старчевић је у књизи "Пасмина славосербска по Хрватској", објављеној у Загребу 1876. године писао да су Хрвати 1569. године Србе на ражњу пекли. "Вешала за ову пасмину бијаху најстраховитије верста смрти. Било да Хрвати нису то знали, било да их је знао гњев преузети, они нису кривце вешали: Сењани у Перушићу набише на ражањ па ти их испекоше." (стр. 24.) Исти приказ набијања Срба на ражањ описује Фран Бинички.

У књизи "Хрватска и Хрвати" Ватрослав Мурвар 1953. године, позивајући се на претходну Лорковићеву студију о хрватском народу и земљи, наводи: "Хрватски сабори у 16. столећу препуни су најтежих тужба на Влахе и Мартологе... Читав низ саборских закључака донесен је против Мартолога, док коначно не буде 1586. одређено, да се сваки Мартолог, ухваћен на хрватском подручју, имаде због застрашнога примјера жив на колац набити. Против муслимана никада хрватски сабор није донио сличне закључке." (стр. 24.) На тај начин су Хрвати настојали спречити српска насељавања у опустелим јужним хрватским пределима. Набијање Срба на колац у Хрватској је било правно уобличено и озакоњено само због тога што су Срби били друге вероисповести.

б) Грозоте хрватског схватања цивилизацијских вредности

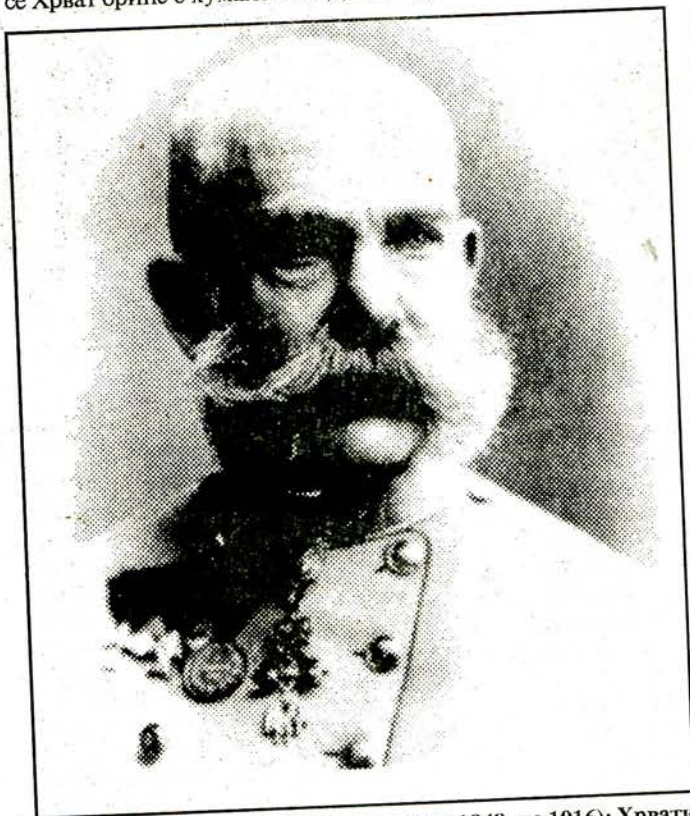
Постоји читаво обиље историјских података о крајње окупном понашању хрватског племства према сопственим кметовима, преварама, кривоклетству и нечовештву најгоре врсте. Што Хрвати данас више славе неког свог средњовековног великаша, то је сигурно његов злочиначки педигре израженији, као на пример код Николе Зринског који је на превару убио великог јунака из борби против Турака, Капцијанера, погазивши све обичаје гостопримства. Пример сељачке буне и Матије Гупца је ипак најупечатљивији. Зато није нимало чудно и неочекивано што је тај дивљи и окуптни народ онако силовито и подлачки, крвожедно и

кукавички упловио у европску историју бедним учешћем у Тридесетогодишњем рату.

Костић наводи нове детаље и документе о хрватским зверствима у немачким земљама, али онда и цитат из књиге холандског аутора Феликса Ругена о холандским искуствима са хрватским хордама: "Хрвати су од старина горди на своју храброст, али Запад, нарочито ми Холанђани, познајемо Хрвате и друкчије. Кад је, на име, аустријски генерал Октавио Пиколомини дошао са својом бандом да помогне Кардиналу-Инфанту, иако су дошли као пријатељи, овде су се понели горе него најљући непријатељи, јер су вршили силовања и грабежна уморства, а за време од године 1639. до 1641. које је Пиколомини провео у Лимбургу. Те године се зову "године страха" и "хрватске године", како пише г. Велтерс у "Лимбуршким легендама." И дан-дањи, кад се изврши неко гнусно убиство или пљачка, каже се да је "извршено на хрватски начин." (стр. 33.)

Ратујући против Турака Хрвати су бесомучно пљачкали и локално становништво, а из једног сачуваног ратног дневника из 1717. године види се како царски војници Еугена Савојског у Мачви "дери мртве Турке од стопала до главе и праве кајишеве од њихове коже, а они (ти кајишеви) добри су тобоже за грчеве, костобољу и породиље. Ови војници царских трупа одсецају такође све делове тела где налазе људско сало, које међу врло брижљиво у мале лонце, тврдећи да је оно одлично за уганућа и нагњечења. Они их (мртве Турке) претражују све до прева, јер Турци имају обичај да при ратним акцијама гутају дукате, да би их опет пронашли у случају да падну у ропство. Најзад, то је чудна ствар: гледати људе... како се тиме баве да растрзају лешеве и да на њима чине гадости које пристојност не допушта да се наведу." (стр. 39.)

У време Француске револуције Хрвати су били војници каснијег баварског краља Максимилијана, а савременик Лаукхард у својој књизи у којој цели одломак има наслов "Грозоте Хрвата" пише: "Обећано је било Хрватима по дукат за сваку француску главу коју би донели. Само обећање по себи било је гнусно... и чинило је немогућним хуманост према оним који се предају или као рањени не могу више да шкоде. Али шта се Хрват брине о хуманости... Да би ову обећану плату за крв

Франја Јосиф I (1830–1916, владао од 1848. до 1916); Хрвати никада кроз историју нису имали владара који је говорио њиховим језиком

савесно и свесно зарадили, војници су понекад убијали и саме сељаке (писац мисли на немачке сељаке, савезнике, ЛМК). Они су их ноћу будили да их тобоже питају о овоме или о ономе, и кад би несрећници отворили врата или прозор да би им дали одговор, они би их шчепали, одсекли главу и однели да се наплате као да је глава санкилота" (стр. 41-42.)

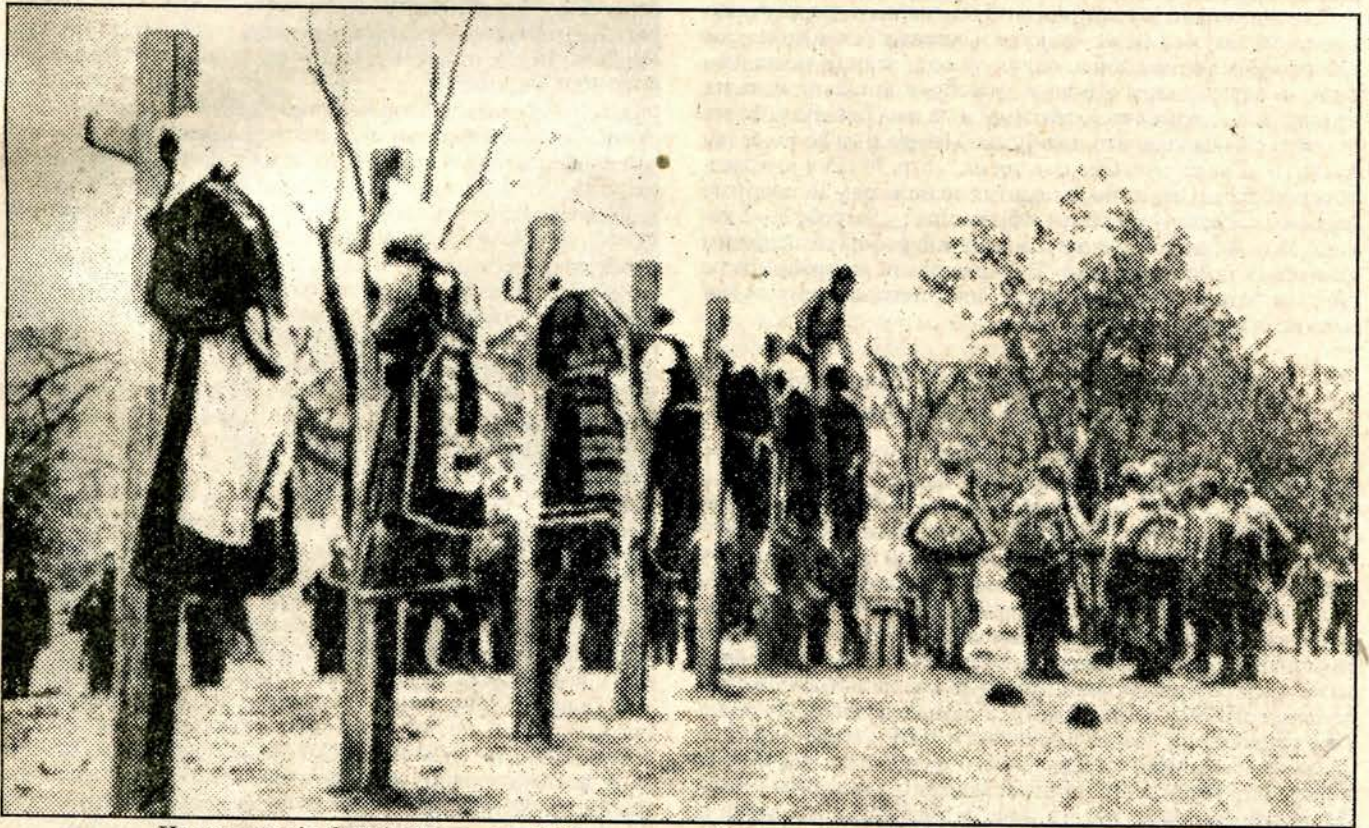
Костић допуњује и документацију о хрватском учешћу у гушењу италијанског револуционарног покрета и указује на судбину града Брешије, 1849. године, наводи ма из књиге Атилија Тозоније који пише: "Бес Хрвата се сручи на неоружане људе, на жене и на децу; пламени и крв оживеше страсти града бијеног и пљачканог... У списку убијених налази се и фратар Арханђел, францисканац из Брешије, од 75 година, убијен од једног Хрвата у својој кући." (стр. 44.)

в) Срби су главни објект хрватске мржње и беса

Хрватско понашање у Првом светском рату очигледно није представљало никакву историјску новост. Аустријски официр и бечки дописник Душан Лончаревић писао је у књизи "Постанак Југославије", објављеној 1929. године истовремено у Цириху, Лајпцигу и Бечу на немачком језику: "Ого-

Босански и херцеговачки католици до 1878. године уопште нису имали хрватску националну свест. Како им је она постепено наметана, пресађивани су им и хрватски злочиначки инстинкти. Лоренс Дифенбах у својој "Етнографији", објављеној 1880. године, износи следећи податак: "Ужасан пример верског беса у Босни био је клање свих становника православног села Јурковића од стране једне папистичке гомиле добровољаца, чије су старешине за овај јуначки подвиг добили турски орден." (стр. 51.) Као турске слуге убијали су Србе, да би онда са огромним одушевљењем дочекивали аустроугарску окупациону војску.

Костић ову своју књигу завршава општим погледом на хрватску културу, па цитира сплитског архијакона Тому из XIII века који тумачи порекло хрватског имена: "Звали су се заиста Курети, као што су били скитнице и непостојани, јер су водили дивљи живот, вршљајући по брдима и шумама." (стр. 53.) Римски папа Григорије VII је 1075. године, како наводи хрватски историчар Фердо Шишић Хрвате назвао "одурним и кукавичким јеретицима." (стр. 54.) 875. године папа Јован VIII за Хрвате је рекао да су "прави поморски бандити", 925. године папа Јован X да су Хрвати "дивљи и лењи јеретици", 1185. године папа Луције III да је хрватски народ "свете римске цркве опадач, мучитељ црквеног реда, отимач земаља и при-

На територији Србије, Хрвати су 1914. године побили десетине хиљада цивила, жена и деце

рченост са којом су хрватски пукови аустроугарске армије борили се крвљу попрсканим бојиштима Србије против Срба који су се херојски бранили, и који су (ти хрватски пукови) у ратним извештајима аустроугарске Врховне команде увек изнова са нарочитим задовољством истицани... Још у прво време окупације Србије од стране аустроугарске војне силе српско становништво које је остало било у земљи осетило је нарочито болно и горко да су се баш тако бројни Хрвати и Словенци показали као његови непомирљиви непријатељи." (стр. 48.) Десетине хиљада цивила, жена и деце Хрвати су побили 1914. године на територији Србије, а Арчибалд Рајс описује као упечатљив детаљ како је "један хрватски војник, именом Дошен, хвалио се да је убио једну жену, једно дете и два старца и позивао је своје другове да иду видети његове жртве заједно са њим." (стр. 49.) О томе пишу и швајцарска публицисткиња Катарина Штурценегер и енглески публициста Лафен.

хода црквених", 1221. године папа Хонорије III да су "лисице, бунтовници, јеретици као вештице са голим дојкама, перфидни рушитељи." (стр. 55.) Еверхардус Гвернерус Хепелијус пише у Хамбургу 1688. године да се Хрвати "сматрају као најбољи војници које цар има у својим наслеђеним земљама, но ипак су притом врло свирепи и помало животињски." (стр. 55.)

Жорж Перо 1875. године пише: "Незнање, празноверје, неотесаност, дивљаштво - могло би се рећи - који су преостали, нарочито у пуковима груписаних око суве Границе, ето то је оно како су таксирани Хрвати у Италији, у Мађарској, у целој Европи, репутација која толико боли Загреб и целу цивилну Хрватску." (стр. 57.) Данијел у свом "Географском приручнику" 1882. године каже за Хрвате: "Хрвати, сирови народ природе, хвале се као доброћудни и радни; у рату нарочито употребљиви као лака пешадија, али их бије глас необуздане чежње за пљачком, тако да је тешко нешто сакрити испред прстију Хрвата." (стр. 57-58.) Није нимало случа-

јно што су Маркс и Енгелс Хрвате називали изметом људског рода. Италијански гроф и министар иностраних послова Галеацо Ђано писао је 1940. године у своме "Дневнику": "Ја сматрам да би једна база солидне согласности између Италије и Југославије више вредела него да се споразумевамо са масом нервно болесних и неверних као што су Хрвати." (стр. 61.)

Мирослав Крлежа, вероватно у тренуцима моралне ре-зигнације, написао је одмах после Првог светског рата драму "У логору" у којој пише о хрватским војницима: "Те наше бригаде, и наше дивизије, што носе пред собом вјешала као једину заставу! Гдје нисмо клали и убијали, у којој цркви нисмо хранили коње? Ломбардија је остала пуна наших вјешала, бечки двореди остали су за нама пуни сагњилих трупа: бечке барикаде ми смо сравнили са земљом, у Будиму, у Араду, на Кифштајну, на Шпилбергу, гдје нисмо били крвници, тамничари, суци?... Чујеш ли онај глас на колима? То није вук, то је глас хрватског логора! Тај логор стријељао је по миланским улицама девојке, стражио је код ноћног лонца бечких принцеза, вјешао је по Бечу, по Будиму, по Араду, по Мункачу, тај логор објесио је ову старицу, а тај логор то смо ми, то сам ја, то си ти, то смо ми, јуче, данас, ноћас, сјутра, дуго, дуго, као ова стара ту пред нама, тако је висила пред нама четрдесетосма." (стр. 68.)

Све донедавно је на једној минхенској катедри стајао напис: "Чувај нас, Боже, од куге и Хрвата." Сам Хрватски сабор је 1848. године донео одлуку у којој је пета тачка гласила да оду емисари у Босну да побуне кршћане и да их позову да се сједине са Хрватима, и да им обећају да ће их пустити слободно пошто побiju све Мађаре и да ће им се допустити да пале, пустоше и плијене." (стр. 74.) Реч је о двестотој саборској седници, а податак се налази у мемоарима царског генерала Нојштетера, објављеним у Загребу 1942. године. Није нимало случајно Јован Дучић у лице рекао неким хрватским политичарима: "Ви Хрвати сте најхрабрији на свету не зато што се ничега не бојите, него зато што се ничега не стидите."

5. Лакрдија са измишљеном хрватском хиљадугодишњом државношћу

После четири књиге о хиљадугодишњој хрватској злочиначкој култури, Лаза Костић је 1967. године у издању Америчког института за балканска питања у Чикагу објавио историјско-политичку студију "Истина о хрватској тисућлетној државности." Ту је Костић разобличио другу варијанту хрватских идеолошких лажи и обмана о наводним хрватским државотворним традицијама. Први хрватски историчар Јоханес Луциус тврдио је да ни у раном средњем веку Хрватска није имала потпуну државну самосталност, док Фердо Шишић каже да су се Хрвати први пут појавили на историјској позорници око 797. године када су се, захваљујући Карлу Великом, ослободили аварске превласти, али и одмах постали франачки поданици у надлежности фурланског маркгрофа који је био непосредно претпостављени хрватском кнезу. Ахенским миром из 812. године Далматинска Хрватска је припала римско-франачком царству, а Далмација византијском.

Ускоро су Бугари заузели Панонску Хрватску да би је Франци опет преотели и хрватске кнезове постављали као своје вазале. 879. године у време кнеза Здеслава долазе под византијску управу, па је чак и њихов наводни "краљ" Томислав био заправо византијски царски проконзул. Стотине фалсификата је објављено у наводном Томислављевом краљевском крунисању, али о томе наука апсолутно ништа не зна, па и сам Фердо Шишић пише у обимној студији "Повијест Хрвата у вријеме народних владара", објављеној у Загребу 1925. године: "Тко је Томислава крунио и гдје се тај чин збио, о томе не знамо из данас познатих нам историјских извора ништа." (стр. 10.)

Измишљен је и наводни сабор у Дувањском пољу и многе друге фантазмогорије. Одмах по примању хришћанства Хрватска је дошла под директну управу римског папе и егзистирала под статусом више или мање ограниченог суверенитета. Поводом крунисања 9. октобра 1076. године у Солину

"сачуван је аутентичан текст документа којим краљ Звонимир писмено потврђује своју заклетву о пуној вазалској потчињености. Папским легатима се краљ Звонимир обавезао да ће вршити све вазалске обавезе које папа или његови легати буду захтевали од њега." (стр. 11.) Како Шишић пише, "насилна смрт Звонимира почестак је расула хрватске народне државе... Земљом овлада анархија и грађански ратови, што је неке хрватске великаше и далматинске варошке Романе навело да позову у земљу угарског краља Ладислава." (стр. 14.) Тако је и окончана хрватска државност.

а) Хрвати под мађарском доминацијом

Наступа период храброг покоривања туђим владарима и прикључивање страним државама. Како истиче хрватски историчар Грга Новак, "Хрватска је држава као таква престала да живи онда када су године 1102. хрватска племена признала угарског краља Коломана својим краљем. Она је постала саставним дијелом велике арпадовске државе, а Арпадовци, који су се с почетка држали обећања даних хрватским племенима да ће се напосе крунити хрватском круном напустише то посвема." (стр. 15.) Хрвати тврде да су са Мађарима ступили у уговорни однос, али та фамозна "Пакта конвента" нису сачувана, а мађарски историчари категорици поричу да су икада постојала, тврдећи да је Хрватска оружјем освојена и покорена, што одговара и историјским чињеницама о хрватском поразу на Гвозду и погибији Петра Свачића 1097. године.

Све да је такав уговор заиста постојао он је могао представљати само споразум о условима капитулације; а хрватски правни историчар Марко Констречић каже: "Ако се Пакта конвента анализирају полазећи од стварних увјета у којима су настала, долази се до закључка да је то феудални уговор између Коломана као сениора и представника дванаест хрватских племена која тим уговором постају његови вазали. Према томе, Пакта конвента нису ни уговор о персоналној унији између Мађарске и Хрватске, ни међународни уговор о унији двају међународно правних субјеката, као што су тврдили хрватски грађански историчари који су у тај документ неоправдано уносили елементе и појмове државног међународног права свога времена." (стр. 16.)

Како је наводна хрватска "државност" у пракси изгледала детаљно објашњава Фердо Шишић: "Краљеви овога доба вршили су у Хрватској сва владалачка права: одређивали су праван спољној политици, именовали су банове, давали су привилегије и донације, потврђивали су на хрватском и славонском сабору закључене законе, убирали су порезе и царине, и заповедали су хрватском војском. Све остале административне, судске, финансијске и војничке послове вршило је хрватско племство у споразуму с представницима краљевске власти у земљи." (стр. 16-17.) Истакнути мађарски историчар Лајош Талоци о томе пише 1916. године: "Када је Коломан овај предео "стекао", постао је његов господар, краљ; шта више, он је био моћни, ни од кога зависан владар над народом. Што год је од државноправних момената прешло из старог доба, прешло је у руке Коломана и тим је он установио владавину угарског државног закона. Хрватска нација није уништена од њега, он јој је оставио индивидуалитет. Утолико ово није било освајање у старом смислу речи. Мађарско оружје, мађарски краљ, мађарско државно право били су моменти уједињења." (стр. 17.) Ниједне једине речи ту нема о хрватском државном праву.

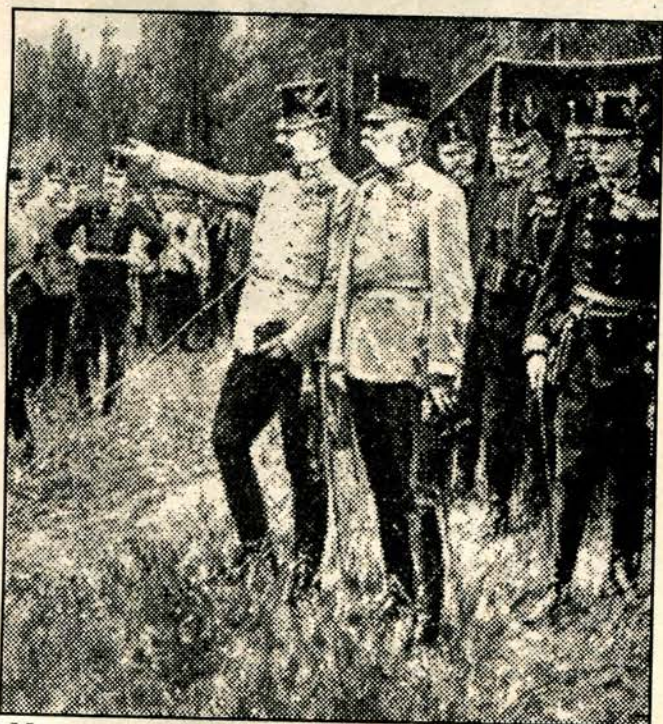
Мађарски правник Јанош Карачоњи сматра да је улазак у мађарску државу за Хрвате имао позитивне последице, па у тексту "Хрватске аспирације", објављеном у "Мађарској ревији" 1886. године пише: "Тако је мађарска нација, далеко од тога да би хрватску нацију тлачила, још јој је спасила опстанак. Да Хрвати нису постали тако уско поданици Угарске, Срби би их напредујући моћно у XIII веку, потпуно апсорбовали и уништили би њихов језик и њихову културу." (стр. 17.)

Мађарски историчар Имре Пешти у истом часопису, 1882. године, критикује хрватског историчара Јосипа Старца који инсистира на хрватско-угарској круни и краљевству, па каже: "Никад се један угарски краљ није крунисао за

хрватског краља, нити је он имао за то потребу, са изузетком јединог краља Коломана који је своју државу раширио до Јадрана. Старе сад пише да су Хрвати Коломана позвали на хрватски трон, али под условом да ће он и надаље да признаје хрватску самосталност. То су старе приче за децу, које Старе није измислио, већ само понавља оно што су тврдили Кватерник и остали историчари (?) сличне савести, верујући у то и не размишљајући даље. Какво мало проширење текста, испуштање неког непријатног израза, прокријумчарење какве фалсификоване исправе, које су могле у свако доба да се добију из озлоглашених далматинских самостана - и већ тзв. хрватско државно право, о коме уосталом историја ни слова не зна." (стр. 18.)

Хрватска се постепено, све више утапала у државу којој се припојила, а губила је и територијални интегритет, па су бројни њени делови били под потпунијом контролом страног режима. Најбрже је Славонија прерасла у интегрални део Угарске и тако се све значајније удаљавала од Хрватске, иако су у њој претежно Хрвати живели. Далмација уосталом није имала скоро никакву аутономију, па иако је као краљевство Звонимир примио у форми феуда од папе, морао је признати прво млетачки, а онда мађарски суверенитет, па

Мишљење о поданицима: Аустријски цар Франја Јосиф једном приликом је рекао: "Хрвати, то су дроњци"

је онда та територија постала предмет дугогодишњих угарско-млетачких спорова.

Да ситуација буде до краја трагикомична, почетком XV века Ладислав Напуљски Анжувинац за сто хиљада дуката је Млетачкој републици продао своја краљевска права на целу Далмацију. Немачки историчар Мако Браун 1941. године у једној студији о балканским Словенима пише да су у XI веку "далматински градови отворено симпатизирали са Републиком на лагунама, па су чак и за сувереност Мађарске имали више воље него за власт хрватских краљева." (стр. 21.) Већ почетком XV века Млечани су имали под својом влашћу све приморске градове и острва. Фердо Шишић објашњава како је у време Матије I Корвина "Хрватска изгубила и последње своје острва Крк, кад га је 1840. његов тадашњи власник, кнез Иво Франкопан, на издајнички и кукавички начин предао Млечанима." (стр. 21.)

После Мохачке битке и Угарске је остала без владара, па њена властела узео аустријског цара за мађарског краља, а тада су Хрвати "одлучили" да су га и они изабрали. Турска најезда је довела до смањивања хрватске територије. Краљевина Хрватска, Далмација и Славонија је, према Ферди Шишићу, "обухватала мален комад између мора, од Трсата до Бага,

па крањско-штајерске границе и Драве до Ђурђевца, онда Чазме и Саве нешто ниже Сиска, те Слуња и Оточа." (стр. 22.) Дуж целе јужне границе према Турцима Аустрија је организовала Војну крајину као посебну територијалну јединицу. Већ средином XVII века Хрватска није имала никаквог излаза на море. Како Шишић даље пише, "све до 1745. бјеше око-лиш Заграда, Вараждина, Крижеваци, тј. кајкавци, заправо читава поносна краљевина Хрватска, Славонија и Далмација... Народ хрватски је престао да буде ма какав самостални политички индивидуалитет и није располагао са собом. Он је жртвовао своју крв и свој новац за војску која није била његова, полазио у ратове који нису били његови." (стр. 23.)

б) Провинцијски статус као подлога провинцијалног духа

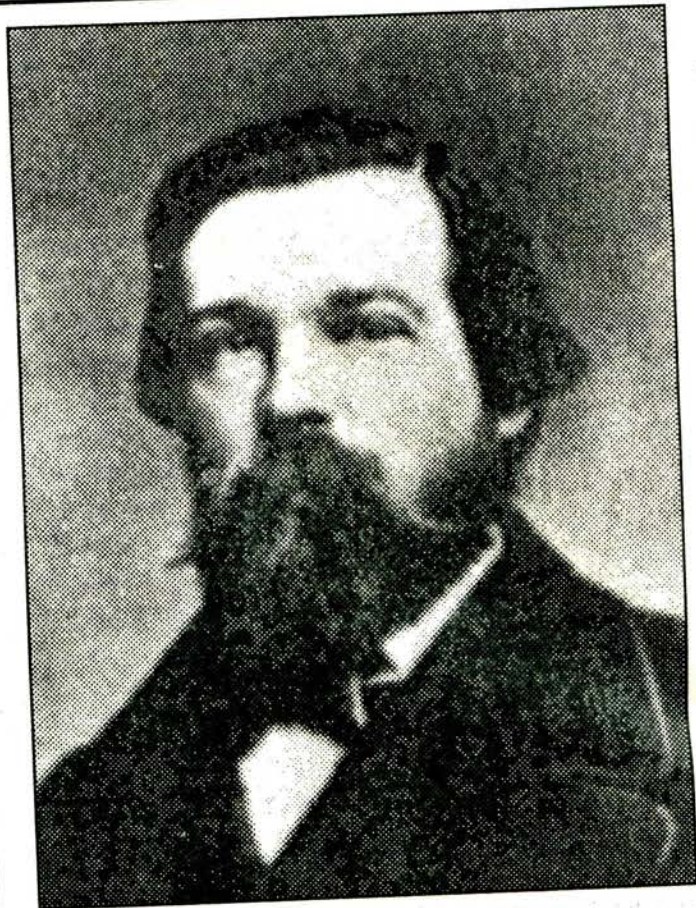
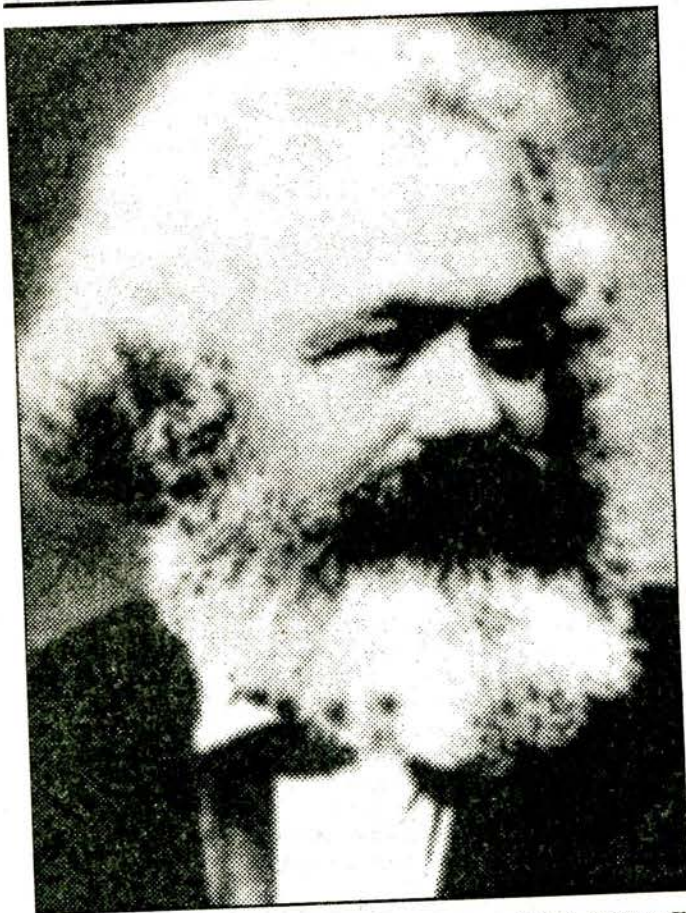
Одлуком самог Хрватског сабора из 1790. године, после смрти цара Јосифа II, Хрватска је и формалноправно постала угарска провинција јер се Хрвати, како закључује Шишић, "добровољно додуше али неразборито, одрекоше своје аутономије, подвргавајући законом бана и банску власт врховне надзору и управи угарског палатина и угарске палатинске владе." (стр. 26.) Хрватски бан је постао пуки извршилац воље угарске владе. У Загребу је 1830. године Хрватски сабор донео следећи закључак: "Сталежи и редови увиђају потребу да се у краљевинама (Далмацији, Хрватској и Славонији) рашири мађарски језик, јер желе да се Хрватска и Славонија што чвршћом везом узмогну повезати са савезном Краљевином Угарском." (стр. 27.) Хрватска се тако добровољно одрекла и последњих атрибута државности и политичке самосталности.

Хрватски историчар Васо Богданов у књизи "Жива прошлост", објављеној у Загребу 1957. године тај невероватни историјски догађај објашњава на следећи начин: "Обарајући се онако оштро на Јосипове противфеудалне реформе, донио је Хрватски феудални сабор из године 1790. читав низ заључака којима племство хрватско... предаје Угарској владу над својом домовином за увијека, све у нади да су привилегија и племства под штитом Угарске за вијекове осигурана. Да би под мађарском заштитом сачували неокрњена своја феудална права, хрватски су племићи добровољно жртвовали националну и државну самосталност Хрватске, одрекавши се њене финансијске и политичке независности." (стр. 27.) Да није било мађарске револуције 1848. године тешко да би се икада Хрватска искобелала из положаја пуке угарске провинције. Услугама бечком двору у гушењу револуционарног покрета Хрвати су успели да делимично свој статус промене.

Преуређење државе у дуалистичку монархију опет је Хрватску у потпуности препустило Угарској, па је 1868. године дошло до угарско-хрватске нагодбе по којој је Хрватска "призната политичким народом - коме се, осим начелног признања територијалне цјеловитости (с изузетком Ријеке), препуштају унутрашња управа, школство с богоштовљем, и судство као аутономни послови... али је лишена финансијске самосталности, а њезин је бан уствари подређен угарском министру - председнику" (стр. 33.) Тако је нагодбу објаснио хрватски историчар Јарослав Младак у одредници "Хрвати. Хисторија, "Енциклопедије Југославије."

Угарска се обавезала да ће све будуће споразуме са Аустријом креирати уз директно хрватско учешће, али се никада тог обећања није држала, па Хрватска чак ни за мишљење није питана. Врховни законодавни орган монархије чиниле су аустријска и угарска делегација са по шездесет чланова, док је у оквиру Угарске било свега пет Хрвата. Такво мизерно учешће у законодавној власти одражавало се и на извршну. И хрватског бана према нагодби постављао је председник мађарске владе и он је само помало глумио да је одговоран Хрватском сабору, а поред њега угарска влада је имала и министра за Хрватску. Бан и министар за Хрватску, оба постављена искључивом вољом Мађара, једини су Хрватску могли заступати у пословима пред владаром државе. Хрватски сабор, према томе, није могао ни бити парламент у правном смислу речи. Овакав бедан статус је заправо Хрватима била награда бечког двора за њихово својско ангажовање у гушењу мађарске револуције.

Није нимало случајно што су Маркс (1818–1883) и Енгелс (1820–1895) Хрвате назвали изметом људског рода

У угарском парламенту у пракси хрватским посланицима није дозвољено да говоре на свом језику, иако им је то претходно нагодбом као право гарантовано. Хрватски политички живот друге половине деветнаестог века, па све до Првог светског рата био је најсмешнији у Европи. Познати енглески историчар Ситон Вотсон писао је у књизи "Јужно-словенско питање у Хабсбуршкој монархији", објављеној у Берлину 1913. године: "Није чудо што се кроз Хрватску проносило да је једном приликом краљ Франц Јозеф казао: "Хрвати, то су дроњци." (стр. 42-43.)

в) Туђинска чизма као Божја казна

Костић показује да су Хрвати увек кроз историју били подчињени туђину, да им је феудализам трајао све до краја XIX века, као и да су им водећи феудалци махом били странци. И 1825. године Хрватски сабор усваја забрану слободног сељења сељака са земље на којој су затечени као кметови, да би се на тај начин спречио развој индустрије. Свака национална свест је одавно била угушена. Како каже Вендел, "Сама обавеза данка и кулука повезивала је гомилу сељачког народа са прегришћу магната и барона, који су се једини осећали као натио проатици (хрватски народ) и који би пре прогласили свога бојног коња него своје подложне сељаке за саставни део нације." (стр. 44-45.)

Поред турских продирања, овакав нечовечан феудални однос према сељацима био је додатни важан разлог сталног бежања кметова и пражњења хрватске територије. Наполеонови официри су били запрепашћени стањем које су затекли у Хрватској почетком прошлог века, о чему такође пише Вендел: "Феудализам који је бујно киптео у Хрватској, подсећаше на сваком кораку руководиоце Наполеонове владе на Француску XV столећа. У својим представкама гувернеру стално су се жалили чиновници на средњовековни феудални систем притискивања сељака, стално су се згражавали на прозоте којима су кметови били изложени, стално су истицали да се моћ и утицај племства мора да сломи и да треба пружити помоћ подложним сељацима." (стр. 47.)

Даље, пише Вендел, "при избијању европске револуције од 1848. Хрватска беше најфеудалнија од свих феудалних; поред ретког, слабог и безначајног грађанства стајало је земљишно племство, које је једино себе сматрало супстанциом народности, према маси сељака заглупелој у робству." (стр. 47.) И након потписивања хрватско-угарске нагодбе никада се није десило да се у угарској влади нашао бар један Хрват, а камоли у бечкој. И сви црквени поглавари, бискупи, били су странци па и сам Штросмајер, Немац из Осијека. Хрватска никада није имала опште и једнако изборно право, нити непосредне и тајне изборе све до стварања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Почетком двадесетог века у Хрватској је на скоро два и по милиона становника само око четрдесет хиљада имало бирачко право. Сам Јурај Крњевић је признао у једном чланку, 1960. године, да су се тек општи парламентарни избори из 1920. године "проводили на темељу свеопштега права гласа, чега никад до тих избора у Хрватској није било, и што су сами избори у Хрватској били прилично слободни. Први пута је хрватски сељак дошао до могућности да слободно изрази своју вољу." (стр. 63.)

Као посебан историјски куриозитет и сведочанство хрватске разбојничке културе памти се доживљај кнеза Милоша Обреновића који је 1848. године допутовао у Загреб, био заточен да би му Људевит Гај изнудио велику суму новца на име откупа и ослобођења. Годинама је европска штампа писала о том догађају. Много деценија цела Европа је била потрешена нечовештвом и грубим гажењем свих цивилизованих правних начела на велеиздајничком процесу групи најугледнијих Срба 1908-1909. године у Загребу. Кад је апелациони суд поништио пресуду, "у образложењу решења је истакнуто да касирана пресуда не садржи ближа објашњења и околности причињених дела, него само изразе произвољних сумњи. Ислеђење је вођено на незаконит начин, оптужница није састављена сагласно законима, а сам суд је вршио повреду закона. Из тих разлога се поништава и слеђење, и оптужница, и сама парница." (стр. 81.)

г) Хрвати законски прогоне вештице и убијају врапце

Примитивне обичаје прогањања вештица сусрећемо код многим европских земаља, али је код њих незапамћен догађај који краси хрватску историју где је највиши државни орган донео одлуку да се несрећне жене сурово кажњавају због набеђене кривице и лудачког сујеверја егзекутора. Душан Поповић је о томе писао 1954. године: "Хрватски земаљски сабор, на коме је свештенство католичке вере било први и најглавнији сталез, донео је 1609. законски чланак којим се наређује свом становништву Хрватске да има хватати вештице и пријављивати их надлежним властима... Све власти, и државне, и жупанијске, и локалне, и властела и народ, сви су се трудили да искорене вештице... 1686. побили су сељаци у загребачкој околини, без суђења, веома много "врашких слушкиња". У неким насељима се дешавало да су све старије жене имале да издрже пробу да би се утврдило да ли су вештице или не... Која не би потонула, ту би је одмах каменовали!... Да "државни" сабор то узима као предмет свог расправљања и да доноси респективне "закључке", тога примера нема у осталом свету. Он је доказ такође да се хрватски сабори нису ни могли бавити питањима основног значаја за државу. А хватање вештица све друге власти после су сматрале као свој главни задатак, своју примордијалну функцију.

Тако има много података у старим судским и другим актима Хрватске о суђењу вештицама и њиховом мучењу. Прогони вештица почели су већ у XIV веку, а у XVII и XVIII веку достигли су врхунац. Вештице су грозно мучене: ломљени су им прсти, руке и ноге, извртане су руке у раменима, распињане су на точку, све док не би признале своја "злодела и везе са ђаволом." Најзад су убијане на разне начине. О томе постоје подаци у званичним списима о парницама против вештица, на пример на Гричу (горњи део Загреба који је до средине XIX века био засебан град)." (стр. 90-91.)

Кад се није бавио вештицама Хрватски државни сабор је прогањао врапце. "Та дебата је била на дневном реду у тешко ратно време 1752. године; донео је чак о њима законски десети члан." Сталежи и редови, како су се називали представници народа "троједне краљевине Хрватске, Славоније и Далмације" све до 1848. године, најозбиљније су закључили да се потамане сви врапци као штеточине жетве, а сваки дом у држави (тј. свака кметска кућа) дужна је да са осталим порезом преда порезницима и триста комада врабаца. У позадини овога наоко безазленог закључка била је тешка финансијска ситуација, када се већ није знало на шта да се разреже пореза. Јер ко није дао одређени број врабаца морао се новцем откупити за сваког врапца напосе!" (стр. 91.)

Обрачун хрватског племства, предвођен бискупом и баном Јурајем Драшковићем, са бунтовним сељацима и њиховим предводником Матијом Гупцем већ је постао легендаран. Хрватски историчар Галија Смичиклас о томе 1882. године пише у својој "Повјести Хрватске", објављеној у Загребу: "Грозно су бјеснели племићи над уловљеним сељацима. Вјешали су их по дрвећу и уз сељачке куће. Није било дрва на којем не би високо понеким сељак, гдје - гдје и по десетак њих на једном дрву. Разбјегле по гори сељачке прогањаху коњаници. Самога војводу Гупца жива ухватише. Разјарено племство одлучи окрунити га ражареном жељезном круном, да покаже кукавном народу шта је то "мушки краљ", како су га неки између браће његове у бјесу бунтовно стали били називати. На тргу Св. Марка у Загребу окрунише га, а онда му тјело на четворо раздеша." (стр. 97-98.)

Хрватски сељаци су сматрали да су Турци много бољи од хрватских племића, па су често и бежали на турску територију. Познати немачки етнолог Фридрих Самуел Краус је, 1891. године, описивао нељудско третирање сељака од стране хрватске властеле. "До 1848. морао је кмет да пољуби грофа у стражњицу ако овај то захтева. То је била казна за неприлично владање. Царски коморник Јанковић, сопственик газдинства Пакрац и Дарувар, свукао је једном још 1840. на отворном пољу чакшире и принудио једног сељака, који је за њега обрађивао поље, да му искаже поданички пољубац на одређеном месту." (стр. 99.)

Није случајно Антун Радић, оснивач Хрватске сељачке странке и брат Стјепанов, 1904. говорио обраћајући се хрватским сељацима: "Људи, не будите луди! Ви прошлости немате, јер прошлости и повијест имају само краљеви и великаши, ваши господари. Прах ваших дједова знао би вам приповједати само о мукама, ропству и сужањству, а ни о каквој слави. Ви у прошлости немате ништа." (стр. 121.)

6. Немачка и италијанска сведочанства о хрватским злочинима у Другом светском рату

Пета књига Костићевих "Примера хиљадугодишње културе Хрвата", објављена је под насловом "Хрватска зверства у Другом светском рату према изјавама њихових савезника" и имала је већ два издања на српском и једно на енглеском језику. Последње је штампано у Мелбурну у библиотеци "Српски препород" 1983. године. Костић ту показује да су систематска и континуирана хрватска дивљачка дела у прошлости природно и логички, даљом конкретизацијом њихових зверских инстинката и злочиначких преокупација, довела до свега онога што се десило у Другом светском рату.

Упорно истражујући разне архиве и прекопавајући по библиотекама скупно је огроман материјал, па у предговору књиге објашњава делимично њихов значај: "Разуме се да осуда хрватских злочина од стране њихових савезника има доминантан значај, више вреди пред целим светом и пред историјом, него евентуална осуда од стране непријатеља Хрватске, па чак и неутралаца. Национални интереси тих писаца захтевали би да ове податке забашуре, а не да их стављају на велика звона. Али су то припадници великих нација и писци од ранга којима је до истине стало." (стр. 4-5.) Без сумње су то аутори на које Срби ни на који начин нису могли утицати, па чак ниједан од њих није имао никаквих симпатија за српски народ.

Врло је интересантно како Костић доживљава очигледне разлике у приступу италијанских и немачких аутора обради хрватског геноцида над српским народом. "Италијани, и званични и приватни, и војни и цивилни, кад описују злочине, они то чине са унутрашњим учешћем, са жалбом, са осудом. Скоро да се не заплачу! Немци, пак, дају сувопарне административне извештаје, без трунке саучешћа: кад пребројавају мртве људе исто као да приказују угинуће коња или волова. Нема код њих ни најмање неке осуде због хуманости. Они те појаве осуђују, јер оне ометају немачку политику мира и економског искоришћавања на Балкану." (стр. 8.) Костић даље каже да Италијани пишу о српским патњама искажујући их са осећањем као да и сами пате. "Пуни су сажалења, бола, индигнације. Они злочине осуђују једнако као да су почињени над њиховим конационалима, над њиховим члановима породице. Немци оштро, војнички, осуђују те злочине, сматрајући да ће они ометати њихов војнички поход и исход њихове борбе. Они једнако о томе реферирати као о неком војном сусрету, као о некој саобраћајној несрећи, о некој стихијској непогоди." (стр. 9.)

а) Сведочења Хермана Нојбахера

Лични Хитлеров пријатељ и немачки координатор војне и цивилне власти за Балкан Херман Нојбахер у књизи "Специјални задатак на Југоистоку, 1940-1945. Извештај једног летег дипломате", која је објављена у Гетингену 1956. године, пише да је после распада Југославије "букнуо хрватски ратни поход освете и уништења православног српства, који спада у најсвирепије акције масовног убиства целе светске историје; то је била балканска освета према омрзнутом Балкану." (стр. 16.) Костић посебно потенцира следећи Нојбахеров цитат: "Православни рецепт усташког вође и поглавника Хрватске Анте Павелића, подсећа на верске ратове најкравије успомене: "Трећина мора постати католичка, трећина мора да напусти земљу, трећина мора да умре. Последња тачка је извршена. Кад водећи људи усташког покрета тврде да су заклали милион Срба (укључујући ту и одојчад, децу, жене и старце), то је по мом мишљењу самохвалисаво претеривање. Према извештајима који су мени стигли, ја ценим број закланих без одбране на три четврти милиона" (стр. 16.)

Јован Дучић (1871–1943) је са правом, у лице рекао неким хрватским политичарима: Ви Хрвати сте најхарабрији на свету не зато што се ничега не бојите, него зато што се ничега не стидите

Појбахер наводи да се ни Хитлер није слагао са тим хрватским злочинима над српским народом, истина, због тога што је сматрао да је тај народ превелик да би се могао истребити, али је чињеница да су се Немци држали на извесној дистанци у односу на хрватску геноцидну политику. Један од шефова немачке обавештајне службе Вилхелм Хетл под псеудонимом Валтер Хаген објавио је 1950. године у Цириху књигу "Тајни фронт" и у њој описује како је само начина усташа са Павелићем преузела власт у Загребу, али су имали подршку скоро целокупног хрватског народа и одмах су кренули у истребљивање Срба и Јевреја. "Већ у лето 1941. узеше ужасне грозоте нечувене размере. Читава села, као нпр. Војнић, чак читави предели беху систематски уморени или су становници били присиљени да беже у Србију. Пошто се, по старој традицији, изједначује хрватство и католичка вера, као и српство и православна вера, то почеше православне да терају да пређу на католичку веру. Ово принудно "прекрштавање" беше управо форма по којој се вршило хрватизирање." (стр. 18-19.) И даље Костић цитира Хетла: "Масакри Срба од стране усташа, последице предавања целокупне државне власти Павелићу и његовом кругу, и систематског преварања српских православца у католичку веру многе нагна у шуму... Усташе су са масакром Срба учинили почетак бескрајних зверстава." (стр. 19.)

Хаген пише да су Немци у више наврата протестовали због усташких зверстава, да су неки њихови функционери били сувише благонаклони и бољећиви према Павелићу, па наводи један конкретан пример дистинцирања од хрватских злочина: "Кад су 1942. године неки усташки прваци у Славонији извршили у јасна масовна убиства на тамошњем становништву, успело је генералу Глезу толико учинити да ови терористи буду удаљени од очију јавности. Али Павелић није ни помишљао на то да кривце казни него их је још задржао у својој околини и примао њихове савете... Ипак

све до краја није било могуће да се усташке формације васпитају на правилно вођење рата; акције умирења које је немачке војна снага предузимала увек су осујећене бесмисленим изгредима усташке формације које су у њима учествовале, а ови изгреди произвели су више партизана него што су их војничке акције могле да баце ван борбе." (стр. 20.)

Доцнији председник немачког Бундестага Еуген Герстенамајер писао је у својим ратним успоменама објављеним 1969. године: "Православни кругови у Србији су дубоко огорчени због поступака Хрвата. Усташе су приморале десетине хиљада Срба у Хрватској да пређу у католичку веру. Оним православцима који су се томе противили масовно је пререзано грло (ово треба буквално схватити) или им је сва имовина одузета и онда су без ичега протерани из земље. О снажном узбуђењу због зверских поступака Хрвата говорено ми је и у немачким круговима у Београду. При том се негодује и због тога што се Хрвати позивају да та убиства врше под окриљем, односно по одобрењу немачког рајха. Срби који су масовно и без икаквог иметка протерани из Хрватске, изгледа да се у свом очајању у највећем делу придружују болшевичким устаницима, чијем ће покрету, ако се ствари буду даље овако развијале, вероватно прићи и национални кругови, који услед многобројних кружећих вести о злочинствима почињу да губе главу." (стр. 22.)

Полемишују са једним католичким свештеником и негативором хрватских злочина, професор славистике из Граца и немачки капетан у току рата, Јозеф Магд, писао је 1958. године: "Усташка влада настојала је да, уз помоћ немачког "Вермахта" побије и истреби Србе у Источној Босни, па да онда кривицу свали на зле Немце. Моја је тежња проистигла из мог службеног задатка, да Источну Босну, која је тада била војно-стратешки подређена заповедничкој сили немачког генерала у Србији, пацификујем и нормализујем како бих учинио крај растућој анархији, која је била последица усташког касапљења српског становништва. Ми имамо доказа о томе и знамо и својим смо рођеним очима гледали шта се дешава тамо у Босни... Уосталом, један противсведок вашим твђењима јесте и један професор Бечког универзитета и председник Католичке акције који је у то време, као командант пука на Дрини, наредио да се отвори ватра са српске обале на усташе, кад се видело како ови и домобрани хоће да бацају српске жене и децу у хладну Дрину. Ја сам видео ту изгладнелу децу коју је спасла наша војска и поделио сам им и свој последњи комад хлеба. Верујете ли, као доктор теологије и католички свештеник, да је то хришћански? Или сте мишљења да је католички и хришћански само оно што Хрватима политички користи! Ви можете и даље да представљате усташке Хрвате као ваљане, невине јагањце." (стр. 24.)

6) Глеза фон Хорстенау и његови записи

У сачувану и много касније објављену дневничку белешку немачког генерала Едмунда Глеза фон Хорстенауа Костић изгледа није имао увид у тој фази рада, али је знао за њу посредством људи који су му били блиски и сведочили да је Хорстенау доста пажње посветио хрватским зверствима над српски језик и штампан у Београду, па је нашој јавности већ доступан. Костић један цитат Хорстенауа преузима из књиге минхенског аутора Карла Хнимицке у коме стоји: "Заиста су били Хрвати неко време попустили у зверском гоњењу Срба, захваљујући интервенцији немачке и још више италијанске војске. Сад се кажу што су то урадили: није смео ни минута терор над Србима да јењава." (стр. 27.) Глезове белешке је у сопственој интерпретацији ускоро објавио немачки историчар Герт Фрике 1972. године, наводећи да је фон Хорстенау хрватске поступке према Србима називао варварским. У књизи стоји: "Са немачке националне стране се начин прогањања Срба од стране припадника усташа означаје као срамна лага, која ће генерацијама да сеје мржњу између Срба и Хрвата." (стр. 31.)

Глеза фон Хорстенау пише да су хрватске усташе омрзнуте "због осиноности, самовоље, грамзивости, корупције. Поред тога не престају безакоња, плачке и уморства. Не

прође недеља а да се не изврши једна акција чишћења... при чему читава села, заједно са женама и децом, морају веровати да су заиста непријатељски губици." (стр. 32-33.) Затим следи: "И даље остаје уништење православног елемента циљ усташа, који и сада, као и пре, на њихов познати начин хоће да реше проблем два милиона аутохтоних (са земљом сраслих) Срба и тако да продуже масовна убиства, при чему је само у два села код Бања Луке убијено 2.300 људи." (стр. 33.)

Ту је и доста исказа о крајње лошим војничким квалитетима и усташа и домобрана, који у озбиљној борби само сметају, а главни немачки заповедник Балкана генерал Александар фон Лер је отворено захтевао темељито преуређење хрватске државе, веће немачке ингеренције и толерантни однос према Србима. Он на следећи начин описује политичке прилике у савезничкој Хрватској: "Мере терора, хапшење у масама, осуде, уморства - иако никакви докази или знаци непослушности према државној власти нису постојали - довели су до правне несигурности, бесправности и у многим деловима земље иступима банди, до хаотичних односа. Живот и имовина нису више обезбеђени." (стр. 36-37.)

в) Успомене Лотара Рендулића

У успоменама немачког генерала Лотара Рендулића, објављеним у Хајделбергу 1951. године, Костић наилази и на следеће речи: "Немачки војници, при свом напредовању по Хрватској, не наиђоше практично ни на какав отпор, већ су слављени као ослободиоци. Хрватска се конституисала као самостална држава, чије вођство преузе Анте Павелић... Док су се немачке трупе задржале у нешто мало места Хрватске, настале са хрватске стране одмах дивљи прогон православних." (стр. 40.) На више места у књизи генерал Рендулић описује како се лично заузимао да се обустави неразумни прогон православног становништва.

И есесовски генерал, обергрупенфирер Артур фон Флебс бележи средином 1943. године у свом дневнику: "Усташама је у почетку било главно да уништавају православне, да касапе стотине хиљада људи, жена и деце и да се дочепају водећих положаја у управи новонастале државе... И те усташе нису ни данас боље! Вође и подвође не одговарају ни војнички ни морално... Склони су заверама, терају сопствену политику и постају динамит ове државе, чија би кичма требало да буду." (стр. 43.)

Флебс наводи много сасвим конкретних података, чак и имена хрватских злочинаца и њихових жртава. Костић цитира наводе и опис како је "усташки капетан Голубовић прерушио једну јединицу - вод од 40 људи - у униформи немачке војске и издао је заповест да ти "немачки" војници побију једну "јаку групу муслиманских избеглица!" (стр. 44.) Другом приликом усташе су нападе Пале код Сарајева. "Били су маскирани као четници и имали су четничке кокарде. И онај Немац, који је дао извештај, био се обукао као четник. Све остале усташе, по наређењу Сударовим, морали су да скину са себе усташке знаке и чинове, да се "по могућности индивидуално одену", тако да је "ова гомила убица неупућеним морала да изгледа као сељаци, цивили, четници и Немци." (стр. 44.) И Флебс је, мада огрезли есесовац, више пута јавно протестовао због хрватских злочина над Србима.

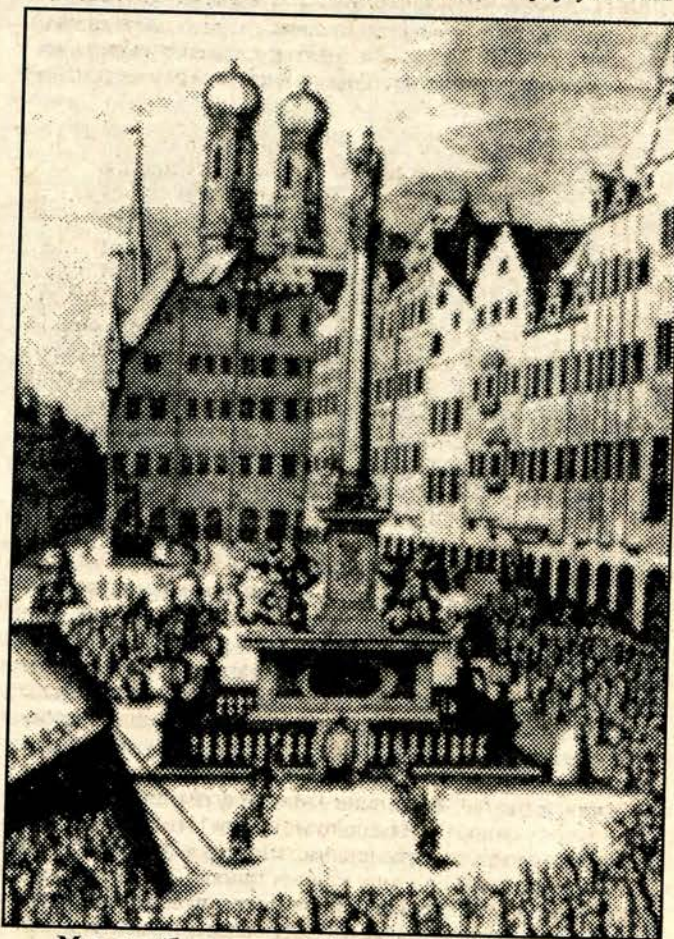
Немачки морнарички штаб за везу у Хрватској 7. фебруара 1944. године поднео је процену војно-политичке ситуације на територији за коју је био задужен, па се у тој процени између осталог каже: "Хрват свих слојева је по природи политички крајње непоуздан. Политички праву линију он не познаје. Он је увек наклоњен негативној критици, није му јасно шта хоће и води традиционалну политику опортунитета... Данас не може хрватска оружана сила да се употреби као фактор. При великом искрцавању непријатеља треба рачунати са њеним распадом." (стр. 45.) Есесовски генерал Ернест Фике 16. марта 1944. у извештају рајхсфиреру Хајнриху Химлеру каже: "Хрватска партијска група усташа је католичка, недисциплинована, рђаво обучена, за борбу делом непоуздана, и по томе је позната што је 6-700.000 верских и политички друкчије настројених заклала по балканским методама." (стр. 45-46.)

Немачки војни командант Србије генерал Бадер 5. фебруара 1942. подноси извештај свом непосредном претпостављеном у коме каже: "Оштре противности у Источној Босни између Хрвата, муслимана и Срба чине овај предео највећим огњиштем немира целе Србије. Хрвати без сумње настоје да цело српско становништво униште." (стр. 46.) Бадер овде недвосмислено Источну Босну назива делом Србије, не прави никакву разлику између усташа и Хрвата, јер такве разлике никада није ни било, а за четничког војводу Јездимира Дангића каже да жели да "пре свега штити живот и имовину његових земљака и да учини крај покољу жена и деце од стране Хрвата." (стр. 46.)

Сачувано је и сведочење под заклетвом команданта болесничког транспорта немачке Друге моторизоване армије, др Јозефа Фесла, пред америчким војним судом о страховитим хрватским злочинима над српским цивилима који изричито та зверства доводи у везу са исказаним хрватским дивљаштвом у Тридесетогодишњем рату. Фесл каже: "У овом пределу су у много чему владале исте прилике као и за време 30-годишњег рата, тим пре што је иста крв текла у њиховим жилама. Свadbене поворке су нападане, са жицом везиване; једна табла (плоча) са натписом "срећан пут у Београд" беше појединцима обешена око врата, после чега су сви заједно бацани у Дунав или Саву. Неки су били на крст распети, снабдевени са истом таблом, бацани у реку." (стр. 48.)

г) Немце је запрепастила хрватска крвожедност

Већ крајем јуна 1941. године високи функционер Абвера, немачке војне обавештајне службе, јављао је својој централној да је као жртва усташких разуларених нагона пало већ око 200.000 Срба. Да ли је тај број превисок или пренизак моћи ће да се утврди тек у будућности. Ипак је већ сада доказано да су усташе у многим градовима Босне и Херцеговине побили мушки део православног становништва који је у већини."

Минхен (бакрорез из XVII века): све донедавно на једној минхенској катедрали стајао је натпис "Чувај нас Боже куге и Хрвата"

(стр. 49.) Огроман је број докумената у којима су описују конкретни злочини, број убијених Срба, називи села и градова, имена егзекутора итд.

Тако, на пример, Костић цитира из додатка извештаја генерала фон Флебса сведочење "једног немачког војника који је у току године 1943. био придодат и потчињен чувеном разбојнику и усташком "допуковнику" Судару. Он, сав згранут, саопштава да је у јулу 1943. Судар сакупио целокупно српско становништво у месту Соколац. Старце и старице - око 250 до 300 особа - гонио је пут Соколовића са његовом бандом ударајући их кундацима од пушака и канџијама, а остатак (отприлике 700 мушкараца, жена и деце) стервао је у поток иза цркве и тамо их све до последњег побио. При том су вршене такве садистичке свирепости да се то не да ни описати. Лично је Судар учествовао у касапљењу. Посипао је бензином длаке на полним органима код жена, спаљивао их и онда је бичевао те жене до бесвести. То је, на пример, он вршио над познатом кафециком Јоком и њеном ћерком Милком. Онда их је усташа Цурески заклао." (стр. 51-52.)

Италијански писац Авро Манхатан у књизи "Католички терор данас", објављеној у Њујорку 1968. године наводи меморандум једног немачког официра из августа 1941. године, написаног након обиласка неких делова Источне Босне, у коме се налазе и следеће речи: "За време нашег путовања у правцу брда Јавор близу Сребренице и Озрена, сва српска села на која смо наишли била су потпуно напуштена. Али у кућама смо често пута налазили целу фамилију заклану. Чак смо наишли на бурад пуну крви. У селима између Власенице и Кладња пронашли смо децу набијену на колац са њиховим малим удовима згрченим од бола, као да су инсекти били залепљени са шпенадлама." (стр. 52.)

Немачки историчар Валтер Герлиц 1952. године објавио је једно од првих капиталних историографских дела о Другом светском рату и у њему истиче да су једна "од првих мера католичког усташког режима ужасни војни подухват истребљења српских, грчко-православних, делова становништва које је потпало под хрватску власт. Ужаси који су се том приликом догодили башише младу земљу већ унапред у грађански рат." (стр. 57.) У Плецовој "Историји Другог светског рата" говори се о хрватским зверствима и ужасним страхотама које се предузимају против православних Срба. Професор оријенталистике на Хамбуршком универзитету отворено оптужује и Римокатоличку цркву за помагање злочиначке хрватске државе и насилног покатоличења.

У "Илустрованој историји двадесетог века", која је изашла у петнаест томова, Ернест Нолте 1969. године пише "да је у хрватском усташком покрету ступио на светло једног кратког дана први и једини неограничени фашистички производ на Балкану." (стр. 58.) И Нолтеа изненађује са колико се брзине и ентузијазма устолично хрватски фашистички поредак па је "нова држава већ у првим месецима свога постојања постигла државно-партијски тоталитет, који се у Италији, па чак и у Немачкој тек после доста година развио." (стр. 58.)

Мада Нолте сматра да искрени верник, "хришћански католик, не би смео бити фашиста", он казује да је у усташком покрету било много истакнутих левичара, али је у целини био у "тесној вези са католицизмом, која је дошла до изражаја у водећој сарадњи братара и осталих свештеника." (стр. 59.) Даље наводи да је "Хрватска за време рата постала једна огромна црква преварања и у исто време гигантска кланица... Једнако насилнички, иако не можда толико перфектно као јеврејско питање од стране Хитлера, било је од стране Павелића "решено" питање Срба и мухамеданаца, а немилосрдно гоњење Јевреја чинило је само делимичан аспект. Стотине хиљада људи је било уморено." (стр. 59.)

Курт Цетнер је 1966. године у Минхену објавио "Илустровану историју отпора у Немачкој и Европи" из које Костић посебно потенцира следеће редове: "Пошто је усташки покрет др Павелића преузео власт у новој држави Хрватској, одмах је дошло до мера прогона против српског становништва Хрватске... Павелић и његова усташка организација већ су у протеклим годинама били потпомагани од италијанске владе и од Ватикана, јер су усташе представљале наглашен римско-католички покрет... Скоро равно два милиона Срба

живе на хрватском подручју. Више него пола милиона од њих биће до краја рата од католичких усташа побијено, далеко највећи део њих још у првој години "проглашења независности" католичке Хрватске." (стр. 62.)

Цетнер даје и много конкретних података: "Стотине људи су код Мостара били повезани и убачени у бујну Неретву, јер су се успротивили да их крсте по католички. И другде су хришћани друге вере жицом везивани, стрељани и бацани у реку. То се догађало на рекама Уни и Сави. На другим местима су свештаници заједно са својом општинском у црквама стрељани. Многе цркве Срба су или разрушене или запаљене, често са верницима у њима. Долазило је и до истребљења читавих села, чији су становници убијани, а куће им затим спаљене... Усташке формације нису своја зверства вршиле само над мушким и за оружје способним православцима, него, нарочито баш, над беспомоћним старцима, женама и децом и то на најбестијални начин. Број православних који су од стране Хрвата поклани и садистичким методама мучени до смрти мора се, према процени, означити са триста хиљада. Због ових зверстава бројни су православци побегли у преосталу Србију и ту су њихови извештаји у највећем степеноу огорчили становништво." (стр. 62-63.)

д) Хрватска технологија смрти

Аустријски историчар Вернер Брокдорф у књизи "Колаборација или отпор", објављеној 1968. године, тврди да је "посебни изасланик Рибентропа у Хрватској покушао у Загребу да постигне политички споразум прво са вођом Хрвата Мачеком али је убрзо морао увидети да је утицај Анте Павелића и његових усташа на хрватски народ знатно јачи него је то уопште у Немачкој замишљано." (стр. 64.) Брокдорф посебно указује на злочине које су починиле "усташе и остале хрватске формације с обзиром на прогон и истребљење српског становништва. Насиља које су извршили убрајају се у најсвирепије грозоте колаборације у Другом светском рату." (стр. 64.) Нешто даље он каже: "Хрватске усташе су водиле непоштедан рат против српства. Читаво село су била од њих истребљена, таоци стрељани, имања запаљена. Дневно су текле хиљаде избеглица из хрватских предела у остатак Србије, да би избегли масовне покоље." (стр. 64-65.)

Костић опширно цитира Брокдорфа који детаљно описује мајске догађаје у Руми 1941. године: "Ујутру 22. маја 1941. упадоше у Руму-Пуц око стотинак униформисаних усташа. Они блокираше улицу и не пуштаху никаквог становника из кућа. Тако је систематски претражена свака кућа. Најмање су три лица при томе убијена. Затим натераше усташе све Србе да се скупе на трг пред капелом. Под строгом стражом је доведено око 190-200 Срба до гробља; жене деца, људи сваког узраста. Мајкама је наређено да пусте децу трчати. Многе су то учиниле у нади да бар њих спасу. Кад су деца претрчала око сто метара, почеше усташе на њих да пуцају као у хајци на зечеве. Мајке притрчаше својој деци а онда формације усташа уперише ватру и на њих. Три човека покушаше да се бране. Њима су главе смрскане ашовима. После тога су морали још преживели мушкарци да уздуж гробљанских зидова ископају јарак. Усташки командант рече да је то нарочита част ако су Срби у смрти сједињени. Људи су морали да своју стрељану родбину потраже, да их баце у јаму (јарак) и да их земљом затрпају. Онда је сваки човек толико дуго радио док није пао дубоко у земљу, да више није могао да држи лопату. Пошто је то све свршено, онда је један усташа ишао од једног до другог и побио све мушкарце куршумом у потиљак." (стр. 65.)

Брокдорф се позива углавном на службене немачке податке. "Биле су десетине хиљада убијених регистроване, највећи део убијен на бестијалан начин, можда један документ за постојанство... У Милићима су Срби печени живи. У Братунцу су православном попу Сервацу ископане очи, па је онда обешен за једно дрво обрнуто (ноге горе), а неодрасли Хрвати узеше га на нишан вежбајући се у вештини пуцања. У Добоју су једном Србину... одсекли трбух, изнели црева, њега везали за колац и толико га око коца вијали, док му се црева нису намотала... Логор Јасеновац је већ у лето 1941. од стране усташа био образован. Рђави животни услови довели су до енор-

мне смртности логорских становника. Логор је био углавном изграђен за уништење Јевреја и Срба. Масовно су вршена систематска убијања, делом на бестијалан начин... Већ јула 1941. године почеше усташе ове оружане походе против српског становништва у Босни. Све ургентнији беше захтев Загреба иселити милион и по Срба који сад живљаху у хрватској држави. Пошто је једно такво исељење бар у том времену, било немогуће, појачаше усташе њихов притисак на Србе и начи- нише на њима већ описане грозне ужасе, да би их натерали на бежање у Србију." (стр. 65-66.)

Посебно Брокдорф описује хрватске злочине у Херцего- вини: "Испочетка је изгледало да ће овај удаљени предео нове хрватске државе бити поштеђен од варварских верских рато- ва и ратова истребљења. Али 28. јуна 1941. почеше одједном масовна хапшења Срба. Стотинама су довођени до обале Неретве, повезани жицом међу собом, стрелјани и онда ба- чени у реку. Испод Мостара, на једној узини реке наслагане

пуном грубошћу и нечувеним терором против српског стано- вништва. Крајњи циљ је био један и по милион Срба у НДХ или иселити или ликвидирати." (стр. 69.)

И Брокдорф истиче да су немачки војни и политички функционери покушавали да спрече хрватске злочине. "Ства- рно немилосрдна борба усташа против непожељног српског становништва доведе до грозних догађаја, против којих су немачки органи у Загребу интервенисали узалуд, нарочито Везенмајер, Каше и Трол. Појединости ових грозота биле су ужасне. Често су српске цркве проглашаване за затворе, у ко- јима су усташе масакрирале српско становништво... У околи- ни Сарајева искорењена су читава села. Усташе су помлатиле у долини Брзница Јарак са секиром 350 Срба и затрпаше их у масовном гробљу. У пределу Плитвичких језера сви су Срби још маја 1941. године исељени. Ко није могао да на време бежи, усташе су га помлатиле или је стигао у злогласни рад- нички логор велебитске планине или у солане острва Пага.

Насилно покрштавање Срба: рецепт за православне усташког вође и поглавника Анте Павелић (1889–1959) подсећа на најкрвавије верске ратове – трећина мора постати католичка, трећина мора да напусти земљу, трећина мора да умре

беху лешине. Са ручним гранатама су усташе отклониле те наслаге. У Отоки су стотине Срба на сличан начин у уни- утопљени или, већ убијени, у реку бачени. Један од најозло- глашенијих сабарлиштва ухапшених Срба беше логор Го- сплић, где су хиљаде изгубиле живот. Почетак прогона Срба у пределу Добоја чинило је хапшење православних попова и убиство богатих Срба." (стр. 67-68.)

За католички клер Брокдорф каже да је "развио махом кр- ваву мисионарску ревњивост. Пре свих других је нарочито ред францискана делао руку под руку са усташама и намет- нуо српском народу репресалије које су неминовно морале да воде до масовних прекрштавања. Усташе и католички клер беху погрешног мишљења да је са принудним католи- чењем решено и питање народности; јер је у првом реду За- гребу било стало до тога да пределе у којима су Хрвати били слабо насељени кроатизирају... Црквени проблем је био само део вала хрватизирања који је од стране усташа био вршен са

Концентрациони логор Јасеновац био је нарочито озлогла- шен. Ту су Срби и Јевреји систематски уморени... Већ после првих грозота настало је панично бекство српског станов- ништва у преосталу Србију. Кад су у јесен 1941. умаршира- ли Италијани са три дивизије у Окупациону зону II, одмах зауставише бежање Срба, вратише попове, отворише прав- ославне цркве, повратише Јеврејима њихова имања, разо- ружаше усташе и избацише их из њихове сопствене земље." (стр. 69-70.)

ђ) Животињски нагони хрватског етничког бића

У књизи успомена Ена фон Гинталена, немачког војног аташеа у Риму, која је 1951. године објављена у Тибингену и Штутгарту под насловом "Мусолини као савезник" аутор ци- тира историчара Франца Тирфелдера који је констатовао: "Др

Селекција логораша у Јасеновцу: насиље које су усташе и остале хрватске формације извршиле над српским становништвом убраја се у најсвирије гозоте колаборације у Другом светском рату

Анте Павелић постаде хрватски поглавник и сада преко својих усташа распламти бес пре свега према српској мањини у Босни, која је буквално поклана." (стр. 71.) Хитлеров сарадник Андреас Хилгрубер тврди у својим сачуваним белешкама да је сам Адолф Хитлер изјавио за хрватског маршала Кватерника да је он "један разбојник у пози државника." (стр. 72.)

Хрватске предводнике је презирао, али се њихових услуга није одрицао. Хрвати су му служили за најпрљавије послове и на Балкану и на Источном фронту. Немачки историчар Фриц Карл са аспекта негативних последица за немачке ратне напоре посматра хрватске злочине, па каже: "Усташе нису имале пред собом један расно инфериоран елемент, који би допустио да се коље, већ су то били чврсти и опробани граничари који су се ставили о одбрану. Читава је Србија јаукнула од бола кад су прве хиљаде избеглица донеле вести о хрватским методама истребљења." (стр. 74.)

Професор историје на Универзитету у Цириху, Франц Боркенау, писао је 1952. године о злочиначкој логици хрватске мржње: "На културној висини данашњег века достојног дивљења изгледало би скоро природно да су усташе, инсталирани као господари ових земаља (реч је о западним српским земљама-прим. В.Ш), у априлу 1941. године целу ову народну масу силом депортовали у Србију. Али нови господари, поглавник Павелић и "маршал" Кватерник знали су једно боље решење. Зашто да јачају Србију доводећи јој ове људе? Много је боље ову стоку за клање на лицу места уморити. То се дешавало уз један велики ритуални обред. Усташка одељења би се појавила у српским селима и захтевала од становника - уколико их не би одмах поклали - да сместа пређу у римску веру. Тако би већ самим тим од Срба постали Хрвати... Велика већина несрећних западних Срба одбијала је да изврши тај прелаз (у римску веру), јер је њима православна вера била све и свја. Где би се то десило, издата би била наредба да се сви сељаци сакупе у цркви. Онда би била замандаљена црквена капија, ватра потпаљена и људи, и жене, и деца нестала у ватри. Сама нацистичка кампања истребљења Јевреја била је обележена овим свирепостима" (стр. 77-78.) Немачки политичар и публициста Јакоб Алтмајер истицао је 1953. године: "Светска историја регистровала је многе крвнике и масовне убице - ниједан од њих није, међутим, био толико свиреп да је тражио да му се у кошарама сервирају

очи од његових жртава. То је био специјалитет Павелића и његових усташа." (стр. 78.) Другом приликом, у листу "Форверт" Алтмајер је писао: "Као средњовековне паликуће крстарице су фанатизоване масе Анте Павелића са крижом и црквеним заставама кроз земљу. Њихова идеолошка лозинка није била "Против Срба" већ "Против неверника православних" и, то је Богу плакати, многи католички попови дали су "борцима за веру" по милости Павелића свој благослов." (стр. 79.) Детаљно о хрватским злочинима над српским народом пишу и немачки аутори Јохан Вишт у књизи "Југославија и Трећи рајх", објављеној 1969. године у Штутгарту, Карл Хиличке у књизи "Повлачење са Балкана 1944-45." штампаној у Гетингену 1970. године и Јохан Георг Рајхсмилер у књизи "Југославија, вишенационална држава између Истока и Запада", објављеној 1971. године у Дизелдорфу и Келну.

е) Хрвати као слепо оруђе Ватикана

Истакнути немачки књижевник и публициста Карлхајнц Дешнер отворено је оптуживао 1962. године Ватикан за подстрекавање и помагање хрватских злочина над православним Србима, а за усташе каже да су хрватски фашистичко-католички покрет. У књизи "Критична историја цркве од почетка до Пија XII" каже: "Са предикаонице је захтевано од католика да гоне православне Србе, при чијем су се тамањењу нарочито истакли синови Св. Франческа Асишког, чији су самостани усташама већ дуго времена служили као слагалишта." (стр. 87.)

У другој књизи, под насловом "Са Богом и фашистима", објављеној у Штутгарту 1965. године, Дешнер описује подробније трагедију српског народа и "држање Ватикана у Другом светском рату, где је од 1941. до 1945, опет са пуном потпором католичког клера, разрушено 299 православних цркава, 240 хиљада православних Срба принудно преведено у католицизам, а око 750 хиљада православних, често после мучења од којих човека језа хвата, уморено... У пределима где су Срби православни сачињавали већину становништва, њихове су цркве тотално разрушене; где су православни били у мањини цркве су преудешене за католичке циљеве. Све показује да је вршена добро смишљена политика. Стварно је преображај српско-православних цркава у католичке вршен према наредбама ординаријата. (То значи бискупа - дијачеза-

на). По наредби бискупског ординаријата у Бакову (број 273342) преобраћене су српско-православне цркве у католичке у местима: Брачевци, Мајар Допшин, Тење, Дал, Маркушица, Капљена, Кућанци, Паучје, Будимци, Погановци, Бијело Брдо, Борово Село, Трпиња, Пачетин, Бршадин, Чепин, Мартинци, Чачански Трњани, Клокочевик, Топоље, Брод на Сави. Све имање српско-православних цркава прешло је у посед католичких." (стр. 88-89.)

Дешнар неумољиво ређа чињенице које сведоче о хрватском дивљаштву: "Још у априлу 1941. захтевано је од свих Срба да ставе плаву траку преко рукава са ознаком П, ознака за ортодоксне (православце), а од Јевреја да ставе Давидову звезду. Јеврејима и православнима било је забрањено да се служе тротоаром. У свим канцеларијама, у свим радњама и ресторанима, трамвајима и омнибусима висили су натписи: "Забрањен приступ Србима, Јеврејима, Циганима и псима." (стр. 90.) Стотине православних свештеника је побијено. "Епископу Платону и његовом пратиоцу, проти Душану Суботићу, ископане су очи, док им је на прсима горела ватра, откинули су им нос, уши и напослетку им задаше смртни ударац. Свуда је католички клер позивао православне да превере... Многи на тај начин посташе католици, али је много више њих масакрирано... У Косињу, где су усташе биле насилно сабрале 600 Срба, морала је једна мајка да у здели купи крв своја четири сина. У Млиништу, срез Гламоч, ранији посланик Лука Аврамовић и његов син су распети." (стр. 90.)

У јеку тих злочина Анте Павелић је примио у званичну аудијенцију надбискупа Степинаца и групу католичких бискупа. Према Дешнеру, Степинац је, знајући за покољ православних Срба, рекао Павелићу: "Ми вам указујемо од свега срца поштовање и обећавамо понизну и верну сарадњу за сјајну будућност наше домовине." (стр. 90.) Непосредно по тој аудијенцији убијено је још стотину хиљада српских жена и деце, а Дешнер даље указује на конкретне примере, на између осталог и случај глинске цркве која је претворена у клинику, па штити другог немачког аутора, Милера, који говори о трагедији у глинској цркви: "Крваво купање је потрајало од десет увече до четири сата ујутру и продужено је за осам дана. Униформе кољача морале су да се мењају, јер су биле крвљу прожете. После су нађена деца натакнута на ражањ са удовима искривљеним од бола." (стр. 90.)

ж) Католички свештеници као предводници у хрватским злочинима

Дешнер истиче да су у поређењу са хрватским грозотама и ужасима "дела Хитлерових пандура у концентрационим логорима скоро бледа... Усташе су гурале ужарене игле испод нока и сипале су со у отворене ране. Они су унаказивали (сакатили) све могуће делове тела. Најрађе су својим жртвама још живим секли носеве и уши, а очи су им копали. Италијани су фотографисали једног усташу који је носио око врата ланац са људским језицима и очима." (стр. 91.) Дешнерово дело је књига страве и аутор неумољиво наводи чињенице, доказе, документа.

Обрађује и хрватске логоре смрти у којима је по злочинима Хитлер увелико превазиђен. "И деца су тамо клана на хиљаде. Да, чак су створени били засебни концентрациони логори за њих: у Лобору, Јабланцу, Млаки, Брочици, Устици, Градишци, Сиску, Јастребарском и Горњој Ријеци. Само су 1942. године тамо бачили 24 хиљаде деце, од којих је половина уморена. С временом је свакако државним и црквеним властима изгледало корисније да децу сачувају. Пошто су родитељи били у највише случајева мртви или затворени, лако су се деца могла преобратити у једино спасавајућу веру. Католичка "Каритас", којој је био председник Степинац, преузе старање о деци без родитеља и њихово преваспитање је ишло тим лакше што многа деца нису уопште имала роднике. Многа су била, када су спала под "старање" "Каритаса", сувише млада да би знала своје порекло, своје село или чак само име. Тако има безброј младих људи и данас који живе као верни католици, чак као њихови свештеници, а да и не слуте којим околностима они имају да захвале што су католици... Немали број тих српских дечака је регистрован на

теолошким факултетима Италије, Аргентине, Аустралије и САД." (стр. 92.)

Дешнер сматра "да при клању Срба од стране Хрвата нису само религиозне него и расне супротности играле велику улогу, то се разуме по себи, али ми то нарочито наглашавамо мада се католичка црква тим ни најмање не ослобађа одговорности." (стр. 92.) Даље наводи како је "Католички тједник" као лист надбискупа Ивана Шарића који је излазио у Сарајеву, у јуну 1941. године писао да су "глупи и недостојни Христових следбеници они који борбу против зла хоће да воде у рукавицама." (стр. 92.) Римокатолички свештеник и вођа Католичке акције писао је у јулу те године да "Хрватска мора свој сустав да чисти на сваки могући начин, чак и мачем." (стр. 92.)

Други католички свештеник Дионис Јуричев отворено је говорио да у Хрватској могу да живе искључиво Хрвати, па у свом тексту дословно изводи следећи закључак: "Није никакав грех више убијати и дете од седам година ако се оно огреши о законодавство усташко. Иако ја носим свештеничко одело, морам често да се лаћам машинске пушке." (стр. 92.) Најближи сарадник надбискупа Шарића у Сарајеву, свештеник Божићар Броле је лично "учествовао при покољу 280 Срба на Алипашином мосту и са усташама је играо весело коло око убијених." (стр. 93.)

Посебно су се, према Дешнеру у злочинима надметали брати франевци. "Више братара је заузео целатске положаје у концентрационим логорима. Францисканац Звонко Брекало беше официр у "логору смрти" Јасеновац, озлоглашен што је у масама скидао главе. Округло 120 хиљада Срба је тала изгубило животе. У јесен 1942. је чак водио овај логор фра Мирослав Филиповић-Мајсторовић, назван фра-сотона, при чему му је помагао читав ред свештеника - Брљанић, Матковић, Матијевић, Брекало, Челина, Липовац међу осталима. За четири месеца је под тим францисканским свештеником ликвидирано 40 хиљада лица. Само један стипендист францискански Брзица је једне ноћи, 29. августа 1942. једним нарочитим ножем одсекао главу 1360-горици људи. Едмон Парије, који набраја "ужасну литанију" францисканских злочина, уверава да би они могли да се "бесконечно продужују." (стр. 94.)

Главног појединачног кривца Дешнер види у надбискупу Степинцу: "Своје "велике заслуге" задоби надбискуп Степинац као примас државе у којој је од два милиона православних Срба 240 хиљада насилно преведено у католицизам, а 750 хиљада уморено, често уз највећа мучења... Да ли није Степинац још кривљи него онај усташа који је око врата носио 2 ланца људских језика и очију." (стр. 94.) За Павелића Дешнер каже да га је као једног од највећих злочинаца двадесетог века благословио лично папа Пије XII. "5. маја 1945. победе Павелић са својом породицом и неколико хиљада гангстера, између њих 500 католичких свештеника... Павелић и Артуковић, "богато натоварени опљачканим златом" нађоше уточиште у самостану Св. Гилгеа код Салцбурга... Павелић, који се... у Аустрији није осећао сигурним, стиже, преобучен као свештеник, у Рим, где је он као патер Голец и патер Бенарец живео у једном самостану. 1948. је он допро као Павле Араниос у Буенос Аирес, још увек у поседу 250 килограма злата и 1100 карата драгог камења." (стр. 95.)

Костић показује како је Алфред Милер у својој студији 1961. године показао укупну папску политику потискивања православља на Балкану, пре свега како је ватиканско вођство "тај задатак предало Аустрији, дакле Хабзбурзима, а ови су се са превеликим жаром, као што је то избијање Првог светског рата доказало, посветили овом "верском" и политичком империјалном задатку. Нарочито послане при томе фанатично-католичком народу Хрвата." (стр. 98.)

Католичка црква је директно оркестрирала трагичне догађаје на Балкану "који ће се за увек бројити у најстрашније стране црквене историје. На оваквим странама историје није хришћанство ни онако сиромашно, али то што се овде (мисли у Хрватској, којој је студија посвећена) десило, то је био поновни пад у класично време верских ратова, који су у високом средњем веку и затим у вези Тридесетогодишњег рата показивали свој "најлепши" цват. Сад је постало сасвим очигледно да је стари дух, за који се веровало да је просвећеношћу превазиђен, још увек живео... Ово њихово римско по-

слање Хрвати су без сумње нарочито добро разумели, кад су "ослобођени" (писац то сам ставља у наводнике) немачким и италијанским трупима, под славним вођством њиховог поглавника др Анте Павелића могли да образују католичку узорну државу, која је заиста само једанпут могла да се појави, и која је онда била као позвана да напише једну од најкрвавијих страна црквене историје." (стр. 99.)

з) Римски папа благосиља хрватске злочине

И Милер наводи како је папа лично благословио Павелића и његове злочине: "Кад је Павелић осетио да се ближи крај његовој стравичној владавини 1944. године, могао је он бар мирно да себи припише: ако би и држава и ја морали да нестане, ипак ће после нас остати један национално јединствен хрватски предео, који ћемо као заоставштину оставити. - Српско питање биће бар тада решено, јер Срба више бити неће. Павелићев доглавник Виктор Гутић је са своје стране признао: Или ћемо ми победити и ови проклетци Срби за вада бити искорењени или, ако се на несрећу опет образује Југославија, ми смо бар статистику исправили у корист Хрвата. Они су то заиста издашно учинили. Пани то није баш сасвим битно: Између убијања и убијања има још увек разлике. Ако се балканској округности дода католички фанатизам, тада могу да се десе само језовите ствари." (стр. 100.)

Милеру је посебно несхватљиво како се нико у хрватском народу није супротставио геноциду над Србима. "Стотине православних цркава су биле разрушене, стотине хиљада српских људи: жена, мушкараца, деце, старца, били су бодени као стока, помлађени, стрељани, сажежени, мучени и све то најчешће уз садејство католичког свештенства. Време велике "жетве" стигло је било. И нико у том народу није протествовао." (стр. 101.) И човеку чија су земља и народ прошли кроз све суровости Хитлерове диктатуре невероватни су хрватски поступци. "Слично нешто као ово у Хрватској није се у тој мери појавило у Европи од времена Тридесетогодишњег рата... А папа је главног кривца почаствовао именовањем за кардинала." (стр. 101-102.) Он је још више запрепаштен што није никада било ниједног озбиљног суђења хрватским католичким злочинцима.

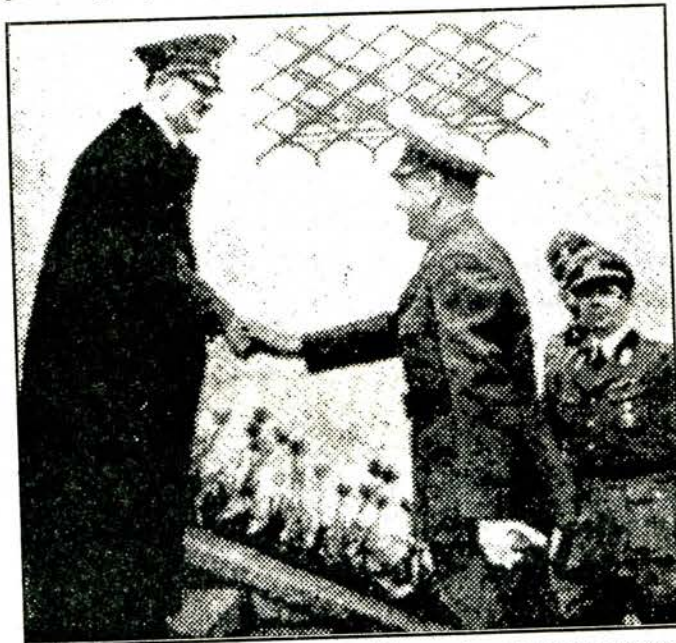
Приказујући књигу Карла Фалконија "Буди католик или умри" Јирген Холткамп је 17. октобра 1965. године у познатом немачком илустрованом недељнику "Штерн" писао: "Последњи крсташки поход у црквеној историји свега је 20 година удаљен од нас. И у њему су биле помешане, једнако као и у прошлим вековима, вера и политика. Католички Хрвати "преверише" (преобратише), предвођени француским свештеницима између 1941. и 1945. 240.000 православних Срба; убише око 700.000 Срба, Јевреја и Цигана. Не нацисти противни цркви већ католички Хрвати фашистичког "усташког" покрета извршише неописива зверства. Цео свет је о томе говорио са гнушањем. Само врховни поглавар цркве, чије је име злоупотребљавано приликом уморстава, није ниједну реч о томе изустио. Папа Пије XII је хутао о томе шта се у Хрватској дешава." (стр. 104-105.) Ђутали су и сви бискупи редом. Ниједан римокатолички бискуп није био против убијања или покатоличавања Срба. Иначе, Лазо Костић показује да је у немачкој штампи било много текстова у којима се хрватска политичка емиграција назива мафијашком злочиначком, уцењивачком и терористичком.

и) Боље је да ти је Хрват непријатељ него савезник

Лазо Костић посебну пажњу посвећује књизи Мађара Ласла Хорија и Немца Мартина Бросата "Хрватска усташка држава 1941-1945." објављеној у Штутгарту 1964. године. У књизи се налази низ врло интересантних детаља који бацају додатну светлост на слику хрватског народа и мишљење које су најауторитативнији савезници имали о његовим политичким и војним вођама. Тако аутори наводе да бивши председник мађарске владе Стојаи за Павелића говори да је "брутални и тврди усташа из народа", а за Кватерника да је "обични убица." (стр. 118.)

Уз то, они детаљно приказују прогон Јевреја у Хрватској, па кажу: "Посезање усташке владе против јеврејске имовине започело је већ са тзв. аријевским законом од 18. априла 1941. године. Почетком јуна је следовао низ законских одредаба, које су знатно уништиле темеље егзистенције хрватских Јевреја. Закон донет 4. јуна 1941. "за заштиту народне и јеврејске културе хрватског народа" искључио је Јевреје из свих установа и грана занимања културног живота (из штампе, радија, позоришта, филма, музике, спорта итд.). Истог дана изађе наредба за обележавање Јевреја и јеврејских радњи са Давидовом звездом и четири даља указа од 5. јуна 1941. који наређују пријаву јеврејске имовине и избацивање Јевреја из реда чиновника и академских занимања... (То су лекари, зубни лекари, адвокати, ветеринари итд., ЛМК). Већ у септембру 1941. године започе експропријација без накнаде јеврејске имовине, нарочито индустријских предузећа.

У то доба спада и склањање "непожељних Јевреја по лагерима и принудним радним командама, што је у много случа-

Три степеника изнад Павелића: Хитлер је презирао хрватске предводнике, али се њихових услуга није одрицао – служили су му за најпрљавије послове на Балкану и на Источном фронту

јева имало за последицу њихово физичко ликвидирање од стране усташке страже. У пролеће 1945. године један велики лео Јевреја који се налазио у логорима депортован је у Аушвиц. Злочиначком програму "крајњег решења јеврејског питања" измалки су неколико привилегисаних из једног дела јеврејске општине у Загребу, само овећи број оних хрватских Јевреја који су становали у италијанском сувереном делу или италијанској зони Хрватске, односно којима је успело било да тамо пребегну." (стр. 119.)

Када је 1942. године захтевано изручење избеглих Јевреја којима су италијанске окупационе власти пружиле уточиште, италијански генерал Амико је поручио да би "било испод части италијанске армије изручити Јевреје Хрватима." (стр. 119.) По окончању анализе хрватског геноцида над Јеврејима, Хори и Бросат пишу: "Нарочито стравична политика по својој перфектности уништења хрватских Јевреја, била је, међутим, што се броја тиче, стављена у засенак прогонима које је српско, односно православно становништво морало да претрпи у усташкој Хрватској." (стр. 119.) Аутори се посебно баве питањем насиљног покатоличења, па кажу: "Треба још приметити да је католичка црква својим мерама конвертирања и принудом на то форсирала усташке злочине, јер се код спровођења мере конверзије послужила усташама. То јој је тим лакше пошло за руком, што је хрватско становништво фанатично католички расположено." (122.)

Затим разматрају најупечатљивија зверства Хрвата према српским цивилима наводећи да "појединости о борби без

милосрђа против "непожељног" становништва долазе и од избеглица који су сами то преживели, као и од немачких службених места у Хрватској, а и од српских канцеларија у Београду и од неутралних дипломатских посматрача. Ове изјаве о зверским догађајима добивају депримирајућу веродостојност услед њиховог слагања." (стр. 122.)

Хори и Бросат детаљно описују збивања у Глини у јуну 1941. године, где су прво Хрвати одлучили да убију 500 ухапшених православних Срба. "Они су следеће ноћи у шуми код Глине уморени и затим зачепкани у земљу... Три дана потом уочи сајма, дођоше усташе из Загреба и ухапсише 56 марвених трговаца, који су били дошли да купују стоку. И ови трговци су такође уморени у истој шуми и затрпани... Услед тих грозних поступака побегоше сви сељаци околних села у шуму и ту су се скривали. Усташе онда упутише позив сељацима и загарантоваше им пуну слободу ако су спремни да се крсте римокатолички. Сељаци су великим делом ово прихватили и напустише шуму да би се повратили у своја села. Акт крштења се скоро затим припремио и сељаци марширају у затвореним колонама ка Глини да би се ту, у српској цркви, прекрстили. За крштење дође око 250 људи, које су у цркви шест усташа примили. По њиховом доласку црква је била замандаљена. Сељаци су онда били приморани да са главом на под легну, после чега су их усташе са штаповима у виду копља, које су држали спремне, убадали." (стр. 125.)

Сличне су се ствари дешавале у многим другим местима. Тако аутори пишу како су на Видовдан 1914. године у Мостару "стотине Срба довођени до обала Неретве, после жицом повезани и стрељани, а онда лешеве тако повезани бацани у реку. На сличан начин нађоше свој гроб у Отоку побијени Срби у Уни, а они из Брчкога у Сави. У Бихаћу су италијанске власти откриле више стотина лешева побијених Срба. Нарочито злогласни концентрациони логор за ухапшене Србе беше затвор у Госпићу, у њему су безбројни Срби изгубили живот. У Добоју започеше прогони јуна 1941. са хапшењем православних попова и стрељањем пробраних имућнијих Срба. Као у Глини, и у Бернићу је српска црква употребљена као затвор и као место погубљења српских људи и жена. Већ крајем 1941. протераше усташе све становнике српских насеља у околини Плитвичких језера. У Перјасици, Вељуну, Полеју, Тржићу, Стоболићу, Крајику, Војнићу и Кастињи православне цркве су срушене. У долини Брзике Јарак помлатише усташки командоси 530 Срба са секирама и алповима и затрпаше их у масовним гробљима. У околини Сарајева дође до истребљења и уништења читавих села. Масовна стрељања српских сељака вршена су међу осталим и у Врацама (код Сарајева). Многи ухапшени су одвучени у радне логоре Велебита и солане Пага." (стр. 125-126.)

Помоћник за цивилна питања главног немачког заповедника Србије, др Турнер, известио је, 3. септембра 1941. године, војног команданта Југоистока о огромном броју више од сто хиљада прогнаних Срба из "Независне Државе Хрватске, па каже: "Ови људи који су били у безброј случајева сами сведоци бестијалног умлаћивања њихове својте, немају шта више да изгубе... Према вестима које су до данас стигле већ је у Хрватској убијено округло 200 хиљада Срба." (стр. 126.) Немачки посланик у Београду Бенцлер извештавао је Министарство иностраних послова у Берлину, 16. септембра 1942. године, о хрватским злочинима. "До данашњег дана нису прогони Срба тамо никако престајали, па и при најозбиљнијој процени стајале су живота ван сумње више стотина хиљада Срба." (стр. 127.)

Хори и Бросат крећу пажњу и на хрватски логор смрти Јасеновац. "Као нарочито злогласно место масовног умирања Срба и Јевреја разви се пре свега логор барака Јасеновац, установљен у лето 1941. године на обали Саве. Уколико је Павелићева влада наилазила на веће противљење немачких војних власти за евакуацију великих делова српског становништва, утолико више је растао број "интернираних" лица у Јасеновцу (и другим логорима). Најгори хигијенски и други животни услови, који су произвели енормну смртност, као и разне акције убиства затвореника, донели су Јасеновцу фаму логора уништавања." (стр. 126.)

Хрватска зверства над Србима сметала су Немцима пре свега зато што су подстицала српски устанак и увећавала

број четника и партизана. Тако главна команда СС на Балкану 17. фебруара 1942. године извештава централу у Берлину: "Као главни узрок разбуктале делатности банди морају да се означе зверства која су чиниле усташке формације у хрватском пределу према православнима. Усташке формације су своја зверства вршиле не само над мушким и за оружје способним православцима, него, нарочито пак, над старцима који не могу да се бране, над женама и децом, и то на најбестијалнији начин. Православци покљани и најсадијстичкијим методама мучени треба према процени да износе број од 300 хиљада људи. На основу тих зверстава су многи православци побегли преко границе у остатак Србије и својим извештајима су српско становништво до краја узбудили." (стр. 129.)

Толико су хрватски злочини над српским цивилним становништвом сметали Немцима, реметећи им стабилност политичке и војне ситуације на окупираним српским територијама, уз хронично незадовољство због никакве војне способности хрватске оружане силе, усташа и домобрана, да је командант 718. немачке дивизије, у лето 1942. године, "био принуђен да једну чету усташке пуковније, под командом пуковника Францетића, разоружа и ухапси, јер, како стоји у званичном извештају, ова је чета била с правом осумњичена да је поново вршила насиље и злочине над српским становништвом Романије." (стр. 130-131.)

С друге стране, како истичу ови аутори, Италијани су правили још директнију дистанцу према хрватском дивљању. "У анектираном далматинском острвском и обалском пределу показале су италијанске власти под гувернером Бузелом Бастијанинијем већ од пролећа 1941. године доброћудно држање према српскоправославној мањини... Усташки терор према српству (директно тако у књизи стоји, ЛМК) пружио је италијанским војним властима шансу да се и ван далматинског анексионог предела појаве као протектори српског становништва." (стр. 132.)

Ј) Италијани су згрожени хрватском свирепашћу

Италијански лист "Ил Темпо" је 9. септембра 1953. године објавио из документације Министарства одбране документовањ детаљ који директно указује да су римокатолички свештеници лично и непосредно учествовали у хрватским злочинима над српским народом. Цитат који Костић преузима гласи: "21. маја 1941. године појавише се команданту дивизије "Сасари" у Книну три особе, међу којима отац Шимић, францисканац. Оне изјавише да су од загребачке владе одређене да преузму цивилну власт у тој покрајини. Италијански генерал их запита који би био правац њихове политике. Отац Шимић беше тај који је дао одговор: "Убити све Србе у најкраћем времену." Командант дивизије "Сасари" није веровао својим ушима. Тражио је да то понови. А овај: "Убити све Србе у најкраће могуће време. То је наш програм." "Ја се чудим - одговори високи италијански официр - да се не схвата ужас тога предлога и да баш један свештеник, усто још францисканац, долази да то изјави... Није било средстава да се они одврате, тим пре што је наредба из Рима гласила "не мешати се у локалну политику." И они започеше." (стр. 144.)

Тог Шимића помиње и професор Виктор Новак у монументалном делу "Магнум кримен": "У книнском срезу, најстраховитије зулуме починио је усташки вођа фра Вјеслав Шимић. И тај "слута божји и светога Франа" нам је својом руком убијао Србе." Према исказу заклетих сведока који се чувају у Архиву државне комисије: - "Сва убојства Срба извршена су по његовом наређењу и према његовим упутима. Он је штавише и сам својом руком лично убијао Србе. Одлазио је са усташама у Босанско Грахово, Кијево и Врхнику, одводио Србе из тих мјеста и убијао их." (стр. 144.) Недуго затим врховни војни викар надбискуп Степинац Шимићу је, као награду, поделио свештенички положај "војног душебрижника."

Командант италијанске Друге армије, генерал Марио Роата, у својој књизи "Борба на Балкану и њене последице", објављеној у Милану 1946. године, описује хрватске злочине као материјализацију идеолошког концепта расне борбе у име хрватске расе и католичке вере. Кампања уништења Срба,

Специјалитет Павелића и усташа: светска историја регистра-
вала је многе крвнике и масовне убице, али ниједан није био
толико свиреп да је тражио да се у кошарама сервирају очи
њих ових жртава

како износи Роата. "беше карактеризована убиствима десе-
тина хиљада лица, подразумевајући ту старце, жене и децу,
док су друге десетине хиљада индивидуа у тобожњим лого-
рима интернирања пустили да угину од исцрпљења и мука...
Италијанске трупе (Друга армија) нису могле да равно-
душно помажу те експесе, ако ни због чега другог а оно због
својих крајње хуманих осећања. И зато су сместа интервени-
сали тамо где су се нашли (јер су испочетка окупирали
били само један део хрватске територије из своје надлежно-
сти). А септембра 1941. године, чим је влада у Риму одобрила
предлог команде армије, приступише окупацији означене
територије и преузеше свуда цивилне власти. Армија је на
тај начин спасла животе бројног српско-православног станов-
ништва (њене старешине су израчунале да их је спасено око
600 хиљада.)" (стр. 146.) Роатин начелник штаба генерал Ца-
нуси је хрватску државу називао "абортус-држава."

к) Зверски менталитет Хрвата је неподношљив Италијанима

Италијански пуковник Бузепе Анђелини објавио је у
Риму 1946. године књигу "Ватре логоровања у Хрватској"
у којој презентује своја сећања из времена Другог светског
рата, на посебан нагласак даје хрватским злочинима над
цивилним становништвом српске и јеврејске националности.
"Официри из пука су ми саопштавали епизоде немилосрд-
не окружности којих су били великим делом сведоци прва
два месеца пре могодоласка: хиљаде Јевреја депортираних на
острву Пагу да би их поклали или живе сахранили; хиља-
де Срба ослепљених и грозно злостављаних; читаве породи-
це масакриране (поубијане) без икаквог разликовања на пол
или на узрасту. Као потврде тих ужасних епизода показивали
су ми фотографије које су репродуковале страшно крволошт-
во над женама и децом." (стр. 161.)

Анђелини наводи како су усташе убиле и италијанског
официра Абату у Метку јер је покушавао да помогне утрже-
ним Србима. Описује случај кад је једна италијанска једини-
ца извештена о проналажењу већег броја лешева у околини
Госпића. њен командант потпуковник Антониоло одлучи
да оде на лице места. "Упутивши се томе месту он је могао
констатовати да се једно тридесет лешева, слабо закопаних у
јами песка, појавило на површини, откривајући унакажене
улове и натечене главе. Мало даље, у једном прокопу, са-
купљаху се бројна дена, изгладнела и терорисана, која су

тврдила да су побегла од покоља у оближњим пределима."
(стр. 162.)

Анђелини даје и многе друге појединости које сведоче
о хрватском зверском менталитету. Овај исти батаљон, о
коме је претходно било речи, нашао је "уздуж једне поља-
не у околини Госпића, дечка од 8 до 10 година по изгледу,
који плакаше. Сем неколико крваве ожилке на ушима проу-
зроковане бодежима. Био је милостиво примљен и доби
прве неге у инфирмерији (прихватилишту за болесне) пу-
ка. Али пошто му је стање било тешко, упућен је у грађанску
болницу Госпића, где га дочекаше са очигледном непри-
јатношћу зато што је Србин и после пустише да умре због
слабе неге." (стр. 162.)

Тај исти пуковник даље каже: "Капетан Камароли, који је
био смештен код једне породице из Госпића видео је како су
ишчезли за мало дана сви чланови из те породице, мало по
мало (једни за другим) затворени или заклани. Једини који
су преостали неки дан беше једна уморна старица и сва ис-
кривљена са више од 70 година, и један плавокос дечак који
је дочекивао свако вече капетана кад би се овај кући враћао и
ишао му је у сусрет свечано очекујућу карамелу коју овај
није изостао да му понуди. Али једне вечери, враћајући се
залуд га је тражио у полумраку вечери: дечачић и жена, ле-
жаху обоје, задављени у једном углу дворишта." (стр. 162.)

У његовој књизи постоји још много таквих сведочења, де-
таља како "паљаху усташе лешеве разних жена као и једног
дечка од неколико месеци рањеног на грлу ударцем ватреног
оружја." (стр. 162.) Али оно што му је било најневероват-
није су следећа сазнања: "Организатори и егзекутори (извр-
шиоци злочина) усудивали су се чак да славе банкетима своја
убиства; син председника лицеја у Госпићу прославио је у авгу-
сту своју хиљадиту жртву." (стр. 163.)

Сличне догађаје описују пуковник Умберто Салваторес,
генерал Ђовани Веспозито, генерал Густаво Реисоли, па
чак, што је посебно занимљиво, књижевник отворено фаши-
стичке оријентације и пуковник црнокошуља Мауриције
Баси који у мемоарском делу "Две године међу Титовим бан-
дама", објављеном 1950. године у Болонји, описује хрватске
злочине од првих дана окупације: "Ужасан вал мржње који се
разјари у најстрашнијим формама првих дана колапса против
српског елемента у пространим пределима мешаних вера,
са масакрима становништва читавих села, беше примитиван
израз репресалије против једног режима тиранског и мучи-
тељског који је трајао 20 година... Догодило се да су се реке
Хрватске и Босне мастиле од српске крви." (стр. 171.)

Аутор очигледно поседује изразиту одиозност према
претходном југословенском режиму, неоправдано га нази-
вајући противхрватским, али ратни призори су му истинити
и упечатљиви, док у књизи објављује и фотографију српске
девојчице са много дубоких рана на леђима, па у потпису
тумачи: "Српска девојчица, више пута рањена убодима ба-
јонета од стране Хрвата у време устанка, лечена у једној малој
италијанској војној болници." (стр. 171.)

л) Бити Хрват - то је тешка Божја казна

Потпоручник Салваторе Лоји је, 1953. године, у Торину шта-
мпао књигу "Југославија 1941." са већим бројем оригиналних
фотографија испод којих су следећи потписи: 1. "Убедљи-
ве документације хрватских зверстава. Усташе су масакри-
рале Србе у унутрашњости касарне, па онда по ноћи или
у праскозорје изнели лешеве и носили их, нагомилане на
тешким колима, сламом покривене, на места одређена за
колективно бацање; 2. "Срби убијени на местима утамањена
Срба." (Костић овде описује фотографију: "Ту је маса српских
изнакажених лешева и један хрватски војник који салитич-
ки проверава да ли су сви мртви."); 3. "Принудни изгон Срба
са територије хрватске државе"; 4. "Документација зверстава
извршених од усташа у Суваји околу куће попа Спасе Деврње."
(Костић каже: "Виде се омча којом је усмрћена ћерчица
протина; на зиду се обележавају "окрвављени отисци једне
руке девојчице."); 5. Изглед Бранка Ридановића који се спасио
из јаме"; 6. "Ударац у потиљак" са сликом леша жртве. (стр. 173.)

Поред тога, Лои наводи: "Прогони су добивали карактере нарочите свирепости у муслиманским центрима Босне, у којима, поред одређене и питеорескне боје амбијента (минарети, памије, приватна архитектура, одећа) можемо слободно рећи да владаше несумњиво прљавштина. Прљавост на улицама, у кућама, у телу и души становника" (стр. 174.)

Наводећи и неколико стравичних појединачних примера хрватског терора, Лои констатује: "Срби умираху на стотине. Многи се спасише бегом ако је било времена, али су их очекивали дани немогућег живота у шуми. Бројни случајеви беху нарочито зверски, увек кад је могуће чинити разликовања чак на страшном пољу покоља." (стр. 175.) У једном случају, "у Госпићу, један отац који је водио у шетњу, као и сваки други дан, троје дечице, беше заустављен од двојице усташа. Са леденом хладноћом повери децу једном пролазнику замоливши га да их одведе кући старој баби и помиловавши њихове главе, следио је чврстим кораком два агента. Мало после одјек две детонације дао је до знања да је... јустифициран." (стр. 175.)

У другом случају, "мала Ивка В. од четири године, беше једина преостала у њеној породици. Све чланове су побиле усташе, а малу удараше у потиљак бајонетом, и без свести је бачена међу лешеве својих. Један велики пас, који је малу волео, успе да је одвуче у оближњу шумицу, док је нису

Усташа са епитрахилем убијеног православног свештеника: на територијама под влашћу хрватских усташа убијено је 300 свештеника и пет владика

подигла нека избегла лица која су се о њој старала. Девојчица је носила још видљиве знаке бројних рана које нису биле зарасле." (стр. 176.)

Лои иде даље у приказивању духа хрватске геноцидности: "Покољи су вршени по правилу обавијени највећом тајношћу, нарочито колективни... Срби одређени за смакнуће, најпре су бивали сконцентрисани у касарнама; кад ноћ узме маха, водили су их, у колонама ужасних кортежа, ван вароши. Према природи терена, њих су или бацали у јаме, или подвржавали класичном ударцу у потиљак на ивици раке коју су сами ископали. Повезани један уз другог жицом, те јадне

жртве, често још живе, бацаху стрмоглавце у општу гробницу." (стр. 178.)

Он истиче да је и од стране италијанских војних команди затражена "до највеће могуће мере документација о зверствима почињеним од Хрвата да би се могли заковати на страшне одговорности." (стр. 180.) За хрватску војску каже да у опште није заслуживала да се назове војском у правом смислу речи. "Понашали су се као дивље звери које траже плен. Ето, то су прави кривци! Њихове манифестације варварства довеле су хрватску државу у мучну ситуацију, ставивши је у немогућност да укроти револуцију, изазвану њеним сопственим агентима." (стр. 181.)

Посебно су италијанске окупаторске војнике потресала хрватска животињска убијања српске деце, о чему такође Лои износи неколико примера. "На веранди једне вишеспратне куће појавила се десетина усташа који посматраху на тргу испод њих телеса неколико Срба у агонији; ево, мало после, друге усташе које су брутално вукли четири дечака, од којих је најстарији могао имати осам година, који плакаху дозивајући родитеље убијене на њиховим престрашеним очима. Најстарији од дечака, подигнут за косу, би бачен са балкона, а неке усташе које га дочекаше доле на тргу, убише га у лету... Брујање и урлање задовољства пратили су тај срамни подвиг, јер у Хрватима људско није било ништа сем физичке фигуре." (стр. 181.) У великом броју случајева Италијани су се појављивали као спасиоци буквално отимајући српску нејач из хрватских злочиначких руку.

Лои интерпретира и исповест старице коју су Италијани затекли као једину преживелу на згаришту српског села Суваје, које су непосредно пре тога уништили Хрвати. Старица казује: "Било је то неке ноћи. Чули смо како стижу многобројни аутомобили, који су били пуни усташа. Као прву меру предострожности блокирали су све путеве, затим су поделили село на зоне и отпочели са чишћењем. Све су то радили у највећој тишини. Куцали су на све куће. Подигли су људе од 15 година па на више. Контрола докумената, рекоше. То су говорили са толиком озбиљношћу, да нико није посумњао у њихове речи. За кратко време они су их сакупили овде - говорехи то показивала је на неколико места на којима се запажала свеже ископана земља - и све су их поставили у редове, наставила је старица. Пре свега, издали су наређење да сви скину обућу и одело. Затим је један од њих дивљачки викао: "Има ли међу вама који католик?" Једна десетина наших, који су још раније примили католичку веру, изађоше напред. Добро - рече један од ових целата - ви сте наши другови и пријатељи по вери, и са вама ће се добро поступати! Вас ћемо последње убити!"

Настао је један дивљи смех међу свим усташама на ове његове речи. Међутим, наши су почели да разумевају шта се око њих и са њима догађа... и ови усташки пси су почели са извршавањем њиховог плана. При слабој светлости неколико бакљи, отпочело је мршварење жртава. Сви они који су очајнички покушавали ма какву немогућу реакцију добили су револверски метак и потиљак. Већина њих била је искасапљена са ножевима. Приморавали су их да вичу "Живео Павелић", али нико од наших то није хтео учинити. Сви су пали позивајући последње "збогом." Многи су падали и викали "Живео краљ Петар!"... Јадна децо наша! Убијени на превару, изненађени, не мислећи на никакво зло! Стварно, ко је икада могао да помисли на ствар овакве врсте? Ко је у селу икада могао бити окривљен за ма какву политичку кривицу или антихрватску активност? Ко се од нас икада интересовао за политичке догађаје? Али за ове убице ми смо били тешки кривци... били смо кривци, јер смо рођени као Срби!...

Хрвати нису закаснили да стигну овамо и одмах почну са њиховим подмуклим планом. (Кад су побили мушкарце, силовали су скоро све жене, удате или не, младе или старе. Мучили су децу. Пљачкали су све оно што је од вредности и те све вредности су товарили на аутомобиле. Све остало су уништавали. Све су побили; понављам, све. Умирале су жене, старици и деца. Уживали су да убију ударцима пушке мајку и дете које се обавијало око врата. Вешали су, распецпљивали су децу, разбијали им лобање кундаком од пушке и млатили с њима са свом снагом о земљу... Затим... посуше бензином свуда где су запалили. И док су се ови пси удаљавали певајући, пи-

јани од крви, село је горело. Преко целе ноћи куће су гореле са прободеним и у смртном ропцу телесима толиких жена и деце...

Али како сам се ја спасила, то сигурно господин хоће да ме упита? То ћу вам рећи укратко. У дворишту моје куће налазила се, и још и сада се налази, једна велика гомила сена. Кад су стигли ови пси, ја сам се сакрила унутра, једва што сам могла дисати. Чула сам пуцњаву из пушака, очајничко запомагање наших људи, урликање одрадности ових убица. Мало после тога дисање ми је постало још теже, осетих јаки мирис дима... и нисам за себе ништа знала. Пробудила сам се после дужег времена... Викала сам, долазе да ме узму. То су били Срби, који су стигли одмах после неколико часова по извршеном покољу, сувише касно. Да, али како се догодило да се ја спасим? Ватра није захватила сено, јер је, авлија, у којој се налазио бунар, из кога су многе фамилије црпиле воду, била пуна локви које су заустављале пламен на његовом путу... Ево сада овде, сама, без сина, без синовца. Имала сам их стотинак! Нећу се

су и с њим свршили; Ђорђа Бокића, српског свештеника из Намца; дра Велка Торбице, шеснаестогодишње девојчице Дукић из Гостића; Бранка Рађеновића баченог живог, иако са пререзаним гркљаном у јаму мртвих; доктора Спаве Лавруја (?) из Суваје, коме је била разбијена лобања, док је његовој жени извучен зачетак из утробе и бачен према тавану; (имена) свих побијених у Кориту, Србу, Суваји, Чапљини, Стоцу, Габели, Берковићу, Тасовићима, Домановићима, Грачацу, Госпићу, Топуском, Вргин мосту, Голубинцима итд. нису друго до само поједини примери толико страшних покоља и уморстава; очи повађене из очних дупља или запаљени на пламену свеће, исечени носеви и језици, и сисе, и нокти, кости разломљене, кастрирања (сечење полних органа) рашчеречење, митраљезирање у групама на ивици јаме, сексуална насиља у присуству очева или мужева, или браће или синова." (стр. 191.)

Костић даље потенцира детаље из званичних извештаја италијанских команди. "У Вељуну, срез Слуњ, "ушаше" ухва-

Загреб из времена усташког апартхејда: у свим канцеларијама, радњама, ресторанима, трамвајима и другим јавним местима висили су натписи: "Забрањено Србима, Јеврејима, Циганима и псима"

никад одвојити од овог места. Овде су сахрањени сви моји родитељи и моји земљаци. Ништа ми друго не преостаје, него да живим у њиховој близини, у очекивању да и мене смрт понесе." (стр. 186-188.)

љ) Највећа је срамота бити Хрват

Ратне мемоаре је 1968. године издао и италијански официр Енцо Каталиди под насловом "Југославија на вратима", у којима описује детаље спасавања Срба од хрватских покоља, па истиче: "Покољ извршен од стране Хрвата, на штету Срба, о коме је већ наговештено, изгледа да је достигао био између 1941. и 1942. године 356 хиљада православних и неколико хиљада Јевреја." (стр. 190.) Томе следе конкретни примери, имена Бранка Добровљевића, српског свештеника из Вељуна, који је био принуђен да ископа јаму за сопственог сина младића Стевана и да присуствује при његовом убијању пре него што

тише српског свештеника Бранка Добросављевића и наредише му да ископа јаму за свог сина студента. Кад је то свршио, доведоше му дечка и почеше да га туку бичевима пред очима оца. Кад се изгубио, доведоше га поново, отсекоше му руку, огулише му кожу са главе, повезаше га да би му задржали излив крви, избатинаше га и окончаше му живот са ударом чекића у главу. Отац је после натеран да поје православно опело над сином, који се звао Стефан: Стефан Добросављевић. За време опела отац је три пута падао у несвест, али је бичем био нагнан да заврши. Напоследку је и он убијен једним ударом чекића." (стр. 193.) Овако је један очевидац италијанским официрима описао убиство српског свештеника Ђорђа Бокића из Брежице: "Ушаше" (ово само Италијани стављају увек у наводницима) везаше Ђорђа Бокића за једно дрво. Бичеваху га до крви, одрезаше му уши, нос, језик и после му отестерише браду (подбрадак). Палише му очи неком свећом и кад видеше да и поред свих тих мука жртва ипак показује

знаке живота, распорише му груди ножем и опалише један метак из пиштоља у тај рез." (стр. 194.)

Примери су све ужаснији. "1. јула 1941. године дао је Анте Павелић свечану изјаву (очигледно под притиском италијанске владе) да неће више бити покоља. Од тог времена клања се више нису бројала. У Кориту, срез Гацко (очигледно су неки називи места погрешни, али их ја наводим како су означени у италијанском оригиналу, ЈИМК), у Србу, у Сувањи, Чапљини, у Стоцу, у Габели, у Берковићу; Тасовци, Домановићи, Грачац, у зони Топуско - Вргин мост, у Госпићу, у сто других места Срби су убијани на хиљаде.

Метода је сад била друкчија: мучење у масама, при чему су жртве бацане у јаму, повезане три и три, митраљез постављен на грлу јаме и ватра на оне који би били још у животу... 6. јула 1941. године увече неки италијански војници који су прелазили кланце Грачаца, привучени једним страшним смрадом отркише једну јаму преиуну Срба у распадању. Међу њима се креташе један човек. С муком је био извучен. Он је између осталог испричао да су према доктору Вељку Торбици извршене ове грозоте: "ушаше" га везаше за једну клупу. Бише га до немила. После му кидаше дуге, танке комаде меса, мењаху су у ране и после то зашпише. Извршивши те грозоте, питаху га "Мисли ли да је операција добро успела." Он није могао да одговори, био је мртав. А зато што није одговорио, кажњен је са многим шибамма. Овај догађај се десило на једном месту недалеко од Грачаца 3. (а можда и 2.) јула 1941. године...

Не могу да се причају ужаси које су "ушаше" извршиле над српским девојчицама. Постоје стотине фотографија које то потврђују, јер оне које су преживеле нападе, ударце бајонета, чупање језика и зуба, ноката и врхова дојки (а то је све чињено пошто су биле обешчашћене) биле су прилежно сабране од наших официра и пренете у италијанске болнице где се баш и прикупљала ова документација чињеница... У Госпићу једна мајка доби храброст и оде код "ушаша" питајући их да ли шта знају о њеном сину који је нестао пре три дана. Ова жена је учинила грешку што је собом довела и кћерку од 12 година. Ушаше је затражише. На мајчине протесте крвници као да су хтели да је утеше, дадоше јој један мали завежљај. Жена мишљаше да је неки мали дар, отвори га и паде у несвест. Унутра су биле очи њеног сина. То се догодило у Госпићу, а жртва се звала Дукић, имао је 16 година... То су учинили Хрвати Србима. Разуме се да ми не можемо продужавати те приче од којих се кожа жежи: требало би читаве томе испунити." (стр. 194-195.)

м) Комунисти су систематски прикривали хрватске злочине

Све је то објавио из генералштабних архива римски дневни лист "Ил Темпо", од 10. септембра 1953. године, одговарајући југословенском комунистичком диктатору Титу који је поводом тршћанске кризе оптуживао Италијане за ратне злочине. Италијани су одговорили на најаргументованији начин показујући ко је заправо огрезао у ратним злочинима и наводећи "клање читавих српских популација, које су Хрвати извршили 1941. године." (стр. 196.) Непрекидно се и у италијанским изворима пише да су то изричито хрватски злочини.

1960. године у ревији "Боргезе" бивши високи функционер италијанске окупационе управе, пише, потврђујући претходно објављено сведочење четничког војводе Добросава Јевђевића: "У потврду онога што пише војвода Јевђевић о хрватским злочинима желим да изјавим, пошто сам током рата био у Ријеци на високом положају, у сталном контакту са командом Армије и Префектуре следеће: фотографски документи злочина које су чинили Хрвати и неки Словенци и против Срба и против нас истинити су и доказују колико су варвари ти људи. Оно што је писао Малапарте жива је истина, јер сам и ја лично видео гомиле повађених очију и наших војницима и официрима. Копију сваке фотографије хрватских злочина добијао сам ја, Друга армија, као и префектура. Сви ови документи морају се налазити у Министарству војном, ако их није неко намерно уклонио. Нисам никад чуо да су Срби правили таква зверства ни према нашим

војницима, ни према ком другом; напротив, констатовао сам често њихову симпатију према Италијанима и одсуство сваке мржње и спора." (стр. 197.)

О хрватским масакрима српског становништва писао је и бивши професионални дипломата и апологета мусолинијевског режима Луиђи Вилари у књизи "Италијанска спољна политика под Мусолинијем", а министар иностраних послова гроф Галеацо Ђано у свом "Дневнику" врло лоше се изражава о Хрватима и њиховом укупном понашању, често их називајући бандитима. Публициста Албрио Русо у књизи "Револуција у Југославији", објављеној у Риму 1944. године говори о Хрватској и њеним државним злочинима који немају примера за поређење у целој историји. "Ронци који су причвршћивали потпорне колце једног моста на Сави подигли су се ужаснути да је речно корито било пуно одсечених глава и унакажених лешева. "Убијај, убијај!" урлају усташе против Срба. И секу им главе и бацају лешеве у воде Саве која тече лево и озбиљно према Београду." (стр. 201.) После разматрања свих података којима је располагао, он закључује: "Ни фашисти ни нацисти, немају ни најудаљеније сличности са ушашама, који представљају фауну апсолутну неуобичајену, изузетну. Евгеније Кватерник им је командант, Игнацио Лојола ушаштва." (стр. 202.)

За разлику од италијанских официра, политичара и публициста, ватикански кругови су здушно подупирали Павелића, омогућили му да побегне прерушен у католичког свештеника, па чак и после Другог светског рата учествовали су у прикривању хрватских злочина. Фиорел Кавали је у Риму 1947. године објавио књигу чија је сврха одбрана Степинчева, али се изнесеним чињеницама заправо подупиру оптужбе, јер и ватиканском лигицом инспирисани аутор се солидарише са злочинима, а на следећи начин брани Степинчево учење у покршћавању православних Срба. "Кад су многи шизматички свештеници били убијени или су пребегли пред претњом која се пред њима јасно огрћавала... било је потребно водити рачуна о новој ситуацији, иако је она варварски била провоцирана, о народу без пастира, док су протестанти и муслимани покушали да искористе ову прилику за свој прозелитизам, јер се добро знало да насиља ушашка имају за циљ, више него да се користи католицизам, да се разруши шизматичка вера." (стр. 209.)

Виктор Новак у "Магнум криму" цитира два писма мостарског бискупа Алоизија Мишића, упућена Степинцу ради интерног информисања, очигледно писана у уверењу да никада неће угледати светлост дана и допрети у јавност. Злочини се с педантном прецизношћу набрајају, али се љутња показује само према онима који су отворено о злочинима говорили јер су таква хвалисања могла бити штетна за општи хрватски и католички циљ. Бискуп Мишић пише: "Људи су хватани као да су били животиње, убијани, бацани живи у поноре. Подпрефект Мостара Баљић (то је као заменик котарског предстојника) муслиман, повредно је високом гласом - требало је да ћути а не да даје сличне изјаве - да је у Љубињу једног јединог дана бачено у јаму 700 шизматика... Из Мостара и Чапљине су терани (шизматици) у вагонима пуним жена, девојчица и дечака од 10 до 18 година до станице Шурманци. Ту су наредили свима да сиђу, повели су их на брда, где су и мајка и деца бацани у поноре. Сви су на тај начин умрли. У парохији Клепци 700 шизматика је из околних села убијено. Много бих далеко отишао кад бих продужио сва ова набрајања. У самом Мостару су по стотине везивани, вођени ван града и убијани као животиње." (стр. 210.)

н) И папа је велики злочинац

Карло Фалкони је 1965. године у Милану објавио импозантну књигу "Ћутање Пија XII. Зашто папа није говорио о нацистичким масакрима (покољима) у Пољској и Хрватској - Неиздана документација из архива Варшаве и Загреба." Анализу понашања хрватске власти на плану правног прогона православаца он наставља описима неких конкретних злочина: "Много речитији, међутим, него речи били су факти: страшне епизоде које су се преносиле од уста до уста и чији значај верске дискриминације (противправославне) прелазиле све више и више у значај расне (антисрпске) дис-

криминације. Они потишаху од првих дана НДХ, већ 28. априла, на пример, у глувој ноћи, неколико стотина усташа опколише српска села Гудовац, Туке, Брезовац, Клокочевац и Болац у срезу Бјеловар; изабраше 250 људи, већином сељака уз попа Божића и учитеља Стевана Иванковића. Затим колону упутише у поље, натераше несрећнике да сами копају јаме, повезаше их жицом и живе покопаше. Исте ноћи код Вуковара, на обалама Дунава, других 180 Срба беху, на против задављени и после бачени у Дунав. У Оточцу, мало дана затим, опет хапшења у масама: 331 Србин и уз њих поп и бивши народни посланик српски Бранко Драгосављевић са сином. Егзекуција беше, поред обичног система избушених јама и везивања жртава, ударци секиром. Али поп и његов син беху сачувани за крајњи спектакл. Дечак је комадан пред очима оца, кога су натерали да поје молитве за покој душе. После, пошто је извршио своју дужност, поп је био потчињен полагањој тортуре (мучењу): прво му је очупана коса, а после брада, а онда огуљена кожа; кад су му ископали очи, спектакл још не беше ни издалека завршен.

Богохулнија епизода, која треба да остане гнусни симбол целог немилосрдног клања извршеног из против-православне мржње Павелићевих Хрвата беше ипак једна друга: она из Глине. 14. маја сакупљено је неколико стотина Срба из тог краја и ближих села да би тобоже присуствовали једном богослужењу, једном Те Деум (тебе Бога хвали, ЈМК), одржаном из захвалности Богу за устав НДХ, и они су упућени у цркву. Кад су тамо стигли, нађоше све спремно за литургију и помислише да је програм измењен. Несрећници нису наслућивали горе, ни онда када су осетили да се један војни камион зауставио пред црквом, камион који је донео њихове целате. Али више нису сумњали, кад видеше да улази маса пандура са циљем да врши нешто неверско и ужасно, витлајући ножевима и секирама. Усташки часник (официр) упита ко је од присутних снабдевен уверењем да је прешао на католичанство. Били су само двојица и они су одмах пуштени. После тога врата су била замандаљена и поче масакр (клање). Црква, претворена у трагичну људску кланицу, одјекивала је сатима од вриске и урлика, а после од јецаја." (стр. 215-216.)

Фалкони посебно говори о убијању свештеника. "Убијених свештеника било је 300, а владика пет. Али ни ти бројеви не показују ништа од ужаса са којима су извршена ова убиства. Доситеј, православни ординариј (дијецезан) Загребачки био је стављен на такве мучке да је полудео; Петар Зимоњић из Сарајева, од 80 година, био је задављен; а монсињор Платон, бањалучки, такође од 80 година, беше на ногама поткован као коњ и присиљен да јавно шета док се није онесвестио, а онда му је ишчупана брада и запаљена ватра на прсима... Ови садизми, који нису били ништа друго него акцентирање метода примљених при "нормалним" егзекуцијама у маси ови (садизми) вршени давленијем, рашчеречењем (растргнућем на

четворо), - телеса су била, не баш ретко, обешена, смеха ради, у месарницама са натписом "људско месо" - (садизми) праћени су паљењем кућа и црква збијеним жртвама итд. (Али не треба заборавити на колац набодену депу из Властенице и Кладња и игре које су усташе вршиле уз жртве за време ноћних оргија)." (стр. 219.)

Бискуп Алојзије Мишић, следећи надбискупа сарајевског Ивана Шарића који је наглашавао да се борба против зла, а у служби части, истине и правде не може водити на племенит начин и у рукавицама, одушевљава се пруженом шансом да обави масовно покатоличавање, па се жали што му усташе у својој превеликој ревности ликвидирају и свеже покатоличене људе. Он дословно каже: "Божјом милошћу се појављује данас прилика, као никад у прошлости, да се помогне хрватска ствар, да се спаси велики број душа, људи добре воље, мирних сељака... Нажалост, неке придошлице, младићи без образовања и искуства, који место разума и интелекта употребљавају ватру и жестину, усуђују се да давају наредбе. Дакле нови присаједињени стоје у цркви слушајући мису они их хватају, људе и жене, младе и старе, гурају их напоље као бешгије и у масама их преводе у вечност. То не може служити ни светој ствари католичанства ни хрватском интересу. Кроз неколико година ће сви осуђивати те акте незнања, а међутим, ми ћемо изгубити повољну прилику, корисну хрватској ствари и светој вери католичкој, да у Босни и Херцеговини, место мањине у којој се налазимо, постанемо већина" (стр. 219-220.)

Ђаковачки бискуп Акшмић у мају 1941. године издао је манифест славонским и сремским православцима у коме позива: "Бискуп Ђакова је примио досад у свету католичку цркву хиљаде грађана који су од државних власти добили сведочанство доброг владања. Угледајте се на ову нашу браћу и поднесите што је пре могуће ваше молбе за прелаз у католичку веру. Као католици, моћи ћете остати код својих кућа. Моћи ћете несметано да радите на нашем имању и да васпитавате ваше синове за Бога и за хрватску државу. У католичкој цркви ћете обезбедити спас ваше неумрле душе, према светим речима нашег спаситеља Исуса Христа." (стр. 220.) И католички верски великодостојници су здушно учествовали у пљачки и деоби отете српске и јеврејске имовине.

Фалкони наводи и читав низ католичких свештеника који су лично учествовали у усташким злочинима и то стављајући до знања да је то било толико уобичајено "да тај феномен не може нико да порекне и да је вршен у таквим сразмерама да човека језа хвата, чак кад би биле у питању само десетине лица. Овде се подразумева да случајеви, као онај францисканца Мирослава Филиповића, пре него што су били од интереса за историју криминалитета интересују и патологију. Он је био управник хрватског Аушвица, логора Јасеновац где је преко 200.000 људи нашло смрт, а не мали

Павелић са својим кољачима: у злочинима су најревноснији били фратри фрањевци

Католичка црква директно оркестрирала трагичне догађаје на Балкану "који ће се увек бројати у најстрашније стране црквене историје": у првом реду до папског нунције Марионеа (у белом) седи Алојзије Степинац

део међу њима захваљујући његовим личним подвизима да удави на импозантан начин. Ех, дакле, поред свих дужних пропорција, појава је била таква да је на начин неоспоран карактерисала стил усташких масакра према оним истребљенима која су вршена у другим земљама за време Другог светског рата. Тако нпр. није било могуће замислити једну казнену експедицију усташких ескадрона без неког свештеника, без једног францискана, који га је водио и подбадао.

Није их било мало међу овим крсташима ин сакрис (у светим стварима, ЛМК), који су наоружани ишли наоколо: фра Антон Ђевола из францисканског манастира у Сплиту са јасно видљивим револвером на туници (мантији), свештеник Божидар Брало са ништа мање него митром. Али није било маду ни тих који су прелазили на дела, да би својим верним пружили добар пример. Божидар Брало, на пример, који је био познат као заштитник фамозне дивизије "Црна легија" био је опгужен да је учествовао при масакру 180 Срба на Алипашином Мосту и да је после играо у мантији, заједно са усташама, као неки мртвачки плес око лешева. Један други свештеник, Никола Пилогрвић из Бања Луке, био је одговоран за друге покоље. Као они и језуити Липовац и Цвитан, францискани Јосип Вукелић, Звонимир Брекало, Јустин Медић, Хинко Прлић, и они сви капелани убијаху заробљене, палише станове и пљачкаше насеља, водећи борбе у Босни на челу усташа." (стр. 221-222.)

њ) Свет се згражава над католичким терором

Фалкони хрватске злочине под католичким знамењем дефинише као "један од најапсурднијих покоља ван самог рата који историја показује, покоља који страшно револутирају." (стр. 223.) Ови покољи, за које је све време знао Ватикан и својски их, углавном потпуно, полупирао, потичу "од једне државе која је направила од расистичко-верске политике један од угаоних камена, позивајући се на хиљадугодишњи присни савез са Римском црквом. Од стране епископата који је свесно доносио прописе о гарантовању слободе и озбиљности проверавања шизматика, али који (тај епископат) није после дизао глас против гушења права осталих верских мањина земље и, нарочито је затварао очи при брисању сестринске цркве и при клању њених старешина. Од стране келера и религиозних редова (калуђерских редова) тешко компромитованих злоделима једног дела њених чланова. Од стране смесе без прецедената верских организација и њихових вођа са активношћу, често аморалном, једне стране као што је била усташка. Од католичке штампе која није била

само пуна одушевљења са поглавицом и режимом умрљаним крвљу, него је чак теоризирала њихове доктрине. Сад се више не може пропустити а да се не пита какво је било понашање Свете столице и посебно Пија XII. Шта је, наиме, учинио Ватикан да би декуражирао владу НДХ у својим апсурдним прохтевима хрватског панкатолицизма? И какве је директиве дао католичкој јерархији те земље да би се овом одупрла? Врх свега другог, какве је мере предодредио и отварио да би се спречили, ако ништа друго, расни и верски прогони удружени са крвопролићем, пљачком, насиљима, принудним изгоном итд." (стр. 223.)

Авро Манхатан у књизи "Католички терор данас" још је изричитоји у жигосању ватиканске одговорности за хрватске злочине. "Трансформација католичке јерархије у стварну усташку хијерархију имала је ужасно значење. То је значило да је цео механизам Католичке цркве у Хрватској био стављен на потпуно расположење окупних индивидуа решених да начине од нове државе једну компактну политичку и војну јединицу, цементирану најсигурнијим гаранцијама државне неразоривости. Таква политика је значила не само хрватски социјални, културни и политички продукт, већ и потпуно искорењивање свега што је било "туђе" хрватском пореклу и њеној националној вери. Ово је захтевало потуну елиминацију сваког који није био Хрват." (стр. 228.)

Манхатан опширно описује функционисање хрватске усташке државе које није почивало ни на каквим релеватним правним принципима, наводи безбројне злочине и логорска мучења, па посебно потенцира изјаву једног очевица о масовном убијању деце: "У то време нове жене и деца су стизала сваког дана у логор у Старој Градишци. Од прилике четрнаест дана доцније Врбан (командант логора) је наредио да се сва деца одвоје од њихових мајки и доведу у једну собу. Нама десеторици је било речено да их носимо завијене у ћебад. Деца су пузала по патосу, а једно је дете пружило и руку и ногу кроз полуотворена врата, тако да се врата нису могла да затворе. Врбан је узвикнуо: "Турни врата!" Пошто ја то нисам урадио, он је залупио врата и скрхао дететову ногу. Онда је зграбио дете за његову здраву ногу и лупао га о зид док дете није издахнуло. После тога ми смо наставили да доносимо децу. Када је соба била пуна, Врбан је донео отрован гас и побео их све." (стр. 231.)

Манхатан третира и питање Јасеновца, поготову спаљивање заточених Срба. "Спаљивање у Јасеновцу се вршило у пролеће у 1942. години. Тако су хтели да имитирају нацистичке логоре у Немачкој и Пољској, па је зато Пичили дошао на

идеју да направи од циглане крематоријум, у чему је и успео, па је од 14 пећи (седам на свакој страни) направио крематоријум. Онда је донета одлука да се спаљују живи, и да се просто отворе огромна гвоздена врата и живи гурну у ватру, која је већ буктала. Тај је план, међутим, произвео страшну реакцију међу онима који су требали да буду спаљени. Свет је врискао, драо се и физички се бранио. Да би се избегле такве сцене, решило се да их прво убијају па онда спаљују." (стр. 231-232.)

Врхунац хрватског католичког терора аутор овако приказује: "Као допуна овом ужасном људском баратању, мучењу и легализованом усташком убијању, један други страхан инструмент, можда и најодвратнији од свих, потресао је већ страхом терорисано становништво: "казнене експедиције" која је изводила Павелићева специјална милиција, усташе, које су се за веома кратко време тако злогласно прославиле да се могу упоредити само с најстрашнијим чудовиштима у људском облику у прошлости. Ове експедиције су рушиле куће и села, хапсиле, мучиле, пљачкале и често клале њихове становнике, а по правилу нису ни покушавале да нађу за то изговор или бар форму легалности. Читаве области, као што је, на пример, Босанска Крајина, Лика, Кордун, Банија, Горски Котар, Срем и предели Славоније, биле су опустошене од њих. Многа мала места као Војнић, Слуњ, Кореница, Удбиње и Вргин Мост, била су потпуно уништена, док се поколе на велико десио у многим местима као Раков Поток, Максмир (близу Загреба), висораван Војновић у Бјеловару, Осички градски парк и Јадовно у Лици. У последњем жртве су биле повезане жицом, заједно у групама по двадесет изведене на ивицу провалије од 1.000 метара, где су усташе убијале само прве особе, тако да оне повуку за собом доле и остале, који су још живи." (стр. 232.)

Манхатан износи и много других примера, чије су нам сцене углавном познате из текстова већ третираних аутора. Он се чуђу одсуству људскости, запрепаћен је оригиналношћу егzekуција, методама које раније историја једноставно није забележила. "Најгоре злочине, мада изгледа чудновато, извршила је интелигенција. Случај Петра Бржице је без сумње један од најневероватнијих у овој категорији, Петар Бржица је био ђак францезачке школе у Широком Бријегу, у Херцеговини, био је такође студент права и члан католичке организације "крижара". У концентрационом логору у Јасеновцу, у ноћи 29. августа 1942. године издати су налози за убијање. Опкладили су се ко може да убије највећи број заточеника. Петар Бржица је пресекао грљан код 1.360 заробљеника нарочито оштрим касапским ножем. Пошто је био проглашен за победника такмичења, он је био изабран за "краља кољача." Златан сат, сребрни сервис и печено прасе биле су награде. Један доктор, др Никола Николић, Хрват, био је очевидца у логору када се ово десио, и доцније је сведочио аутентичност овог запрепаћујућег дела." (стр. 234.)

Клања, ударци маљем по глави, бацање у јаму, сагоревање живих људи, вешање, черечење. Манхатан све то стрпљиво описује као аутор који је у западној јавности досад најсистематичније и најуверљивије приказао хрватске злочине и католички терор. "Усташе су више пута поклате све становнике српског села, па су немилосрдно мучили и убијали чак и децу, да би на крају запалили и села. У селу Шушњари, на пример, усташе, пошто су убили скоро све становнике, одвели су око двадесеторо преживеле деце, везали их за улаз једне велике шупе, коју су потом запалили. Већина деце, просечно од десет година, жива су изгорела. Мали број деце, која су преживела, ужасно унакажена опекотинама, била су потом побијена. Четири очевица овако сведоче: "У селу Горевцу, 13. септембра 1941. године деца стара око три године била су набијена на колац. У неким местима мајке су се бацале у наручју са децом, и колац је пролазио кроз дете и мајку. А груди неких младих девојака биле су везане или пресечене тако да су неке биле натеране да провуку своје руке кроз њих. Људима су исекли уши и носеве, и ископали очи." (стр. 234-235.)

Костић даље опширно цитира описе хрватских злочина над српским народом из студије "Рат сиромашних" Виторија Горецла, објављене 1958. године, као и из њаписа Кораци Цолија и Роберта Биткоље о хрватском геноцидном прогону Јевреја. Познати италијански писац Курцио Малапарте у књизи "Капут", објављеној у Риму и Милану 1948. године опи-

сао је како је у току аудијенције код Павелића на његовом столу приметио корпу за коју му је изгледало да је пуна острига и других морских плодова и ужаснуо се када му је хрватски поглавник рекао: "То је поклон мојих верних усташа, то су двадесет килограма људских очију." (стр. 260.) Та корпа очигледно је најупечатљивији доказ хрватске хиљадугодишње културе. Једноставно говори све о том злочиначком народу.

о) Хрватски злочини се не могу заборавити

У Мелбурну, у Аустралији, Лазо Костић је 1975. године објавио брошуру "Додатак књизи Хрватска зверства у Другом светском рату према изјавама њихових савезника" и у њој презентовао податке до којих је накнадно дошао, а прва, редовна књига већ увелико припремана за штампање, које се унедоглед утегло због готово редовних перипетија с којима се сусрећу емигрантски писци и издавачи. Тако анализира књигу Фридриха Хера "Вера Адолфа Хитлера", објављену у Цириху 1960. године, који такође опширно пише о хрватским злочинима и Павелића назива најгрознијом личношћу двадесетог века. Он посебно жигосе злодела католичке цркве због заслепљености верском мржњом и спремности на коришћење најпрљавијих и најподмуклијих средстава прозелитизма. И за самог Хитлера тврди да је у младости васпитаван у строго католичком духу. Други немачки аутор, Клаус Либс 1974. године такође пише о хрватским злочинима и улози католичког свештенства у геноциду над српским народом. Он посебно инсистира на чињеници да је надбискуп Степинац могао да спречи злочине само да је хтео, али је радије ћутао и чекао да му Павелић рашисти терен.

Костић опширно цитира већи број немачких и неке француске ауторе, често те цитате даје и у њиховом оригиналу, али је ту углавном реч о понављању исказа датих у основној књизи. Ми ћемо овде пренети само неке нове детаље, као што је сегмент из извештаја немачког посланства у Независној Држави Хрватској, упућеног 21. новембра 1942. године Министарству спољних послова Рајха, у коме се, између осталог, каже: "Поводом свог унапређења у чин усташког капетана виши полицијски комесар Томић је приредио велику разуздану пијанку. После ручка настало је пијанчење. Када су сви били тотално пијани, почео је Томић да пуца из пиштоља. Као мета служиле су му скупocene уљане слике и кристали. Као поноћи морало је неколико усташа да доведу из затвора неколико Срба у локал. Ти Срби су избодени ножевима, а усташе су из рана сисали крв." (стр. 41-42.)

Италијански генерал Пирицио Бироли је у рапорту Врховној команди о војно-политичкој ситуацији у Црној Гори, 12. августа 1941. године писао: "Од свих балканских народа, Срби су, по мом мишљењу, без обзира на њихов суров карактер, још најбољи. Хрвати су подли и дволични, прави лицемери и кукавице, насупрот ратничком и витешком духу Срба и Црногораца." (стр. 53.) У извештају Команде обавештајног одсека 6. армијског корпуса вишој команди о ратним збивањима у Кључу, поред низа хрватских злочина које описује на основу исказа случајно преживелих Срба, каже се и следеће: "Између разних дивљаштава које наводе најодвратније је оно да су Србе принудили да једу властите очи, које су им пре тога извадили." (стр. 59.) Поводом смрти Анте Павелића италијански лист "Коријере дела сера" објавио је опширан некролог у коме је цитирао јавно изречене Павелићеве речи да "није прави усташа који се не осећа и није у стању да закоље новорођенчад у мајчиној утроби." (стр. 66.) Лист подсећа и на Милапартово искуство са српским очима на Павелићевом столу, и то у броју од 30. априла 1959. године.

У обиљу архивске грађе, публицистичких и новинских натписа, Костић цитира и многе швајцарске ауторе. Тако наводи и писање дописника из Сплита Жака Исара који је 1944. године у Лозани објавио књигу сведочанстава о ратним страховима под насловом "Виђено у Југославији." Најстрашнији су следећи примери: "У селу Страдање отворили су утробу једној Српкињи, носећој у четвртном месецу, извукли су јој дете и зашили наместо њега живу мачку. Један пензионисани стари српски учитељ, ранији председник школе у Травнику, бачен је на земљу и један усташа му је истраго срце, пререзавши га од грљана на ниже штилетом." (стр. 76.)

ЕКСКЛУЗИВНО

ЈАВНИ ПОЗИВ ЗА КУПОВИНУ НАЈЛЕФТИНИЈИХ ПЛАЦЕВА У СРБИЈИ

**ИЗВРШНИ ОДБОР
СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ ЗЕМУН
РАСПИСУЈЕ**

ЈАВНИ КОНКУРС

За доделу парцела у Петровчићу

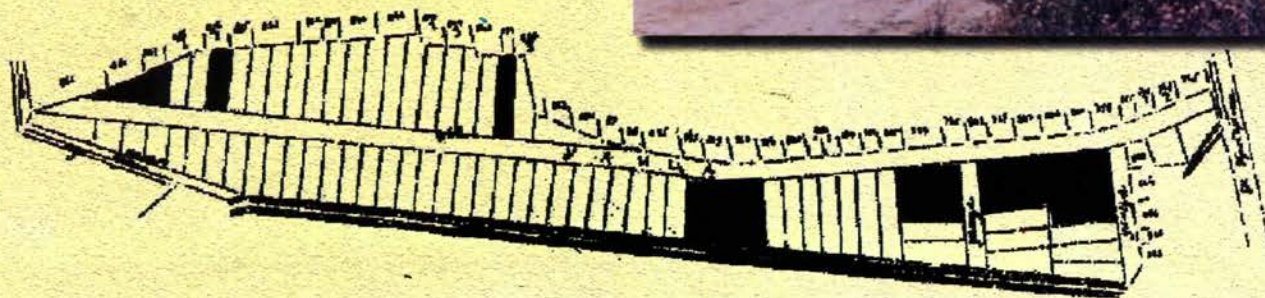
- Платцеви се уступају уз накнаду од 15 динара по квадратном метру
- Право учешћа имају сва правна и физичка лица
- Сваки учесник конкурса дужан је да на име оглашавања уплати 50,00 динара на жиро рачун „Земунских новина“ 40805-637-5-6006714
- Пријаве на конкурс достављају се Одељењу за имовинско-правне послове Општине Земун, Трг победе 1, други спрат – соба број 60
- Све информације на телефон 011/198-323 локал 36

ПЕТРОВЧИЋ

ЦЕНА ПЛАЦЕВА:

15 din/m²

**ЦЕНЕ ПЛАЦЕВА ВАЖЕ
ДО 30. АПРИЛА 1999. ГОДИНЕ**

ПЛАВИ ХОРИЗОНТ

**У НАЈСУНЧАНИЈЕМ ДЕЛУ ЗЕМУНА
НАЈМЛАЂЕ ОПШТИНСКО НАСЕЉЕ**

- НАСЕЉЕ ОД БЛИЗУ 900 ПАРЦЕЛА
ВЕЛИЧИНЕ ОД 5 ДО 8 АРИ
- ИДЕАЛНА САОБРАЋАЈНА ВЕЗА
- ИНФРАСТРУКТУРА ВЕЋ НА ОБОДУ НАСЕЉА

**ИЗВРШНИ ОДБОР
СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ ЗЕМУН
РАСПИСУЈЕ КОНКУРС**

**ЗА ДОДЕЛУ ПАРЦЕЛА У НАСЕЉУ
ПЛАВИ ХОРИЗОНТ**

- Парцеле се налазе у продужетку насеља „Алатина“, са леве стране пруге Београд-Батајиница, од Добановачког пута до насеља Земун поље.
- Право учешћа на конкурсима имају сва правна и физичка лица.
- Парцеле се додељују уз надокнаду од 150 динара/м².
- Сваки учесник конкурса дужан је да на име трошкова уплати износ од 200 динара на жиро-рачун бр. 40805-637-5-6006714 „Земунске новине“.
- Пријаве се подносе у Одељењу за имовинско-правне и стамбене послове, соба 65, а информације на телефон 198-323/36

**CENA PLACEVA:
150 din/m²**

